

FORTIDEN I TRONDHEIM BYGRUNN:
FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

MEDDELELSER NR. 10

LENA FLODIN, BRIAN J. HODKINSON,
GRAHAM S. HORREL OG SÆBJØRG W. NORDEIDE

STRATIGRAFISK ANALYSE

DELFELT FO, FY-v, FY-ø OG FZ

M E D D E L E L S E R N R 1 0

fra prosjektet

FORTIDEN I TRONDHEIM BYGRUNN:

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

Lena Flodin, Brian J.Hodkinson, Graham Horrell og Sæbjørg Walaker Nordeide

STRATIGRAFISK ANALYSE

DELFELTENE FO, FY-v, FY-ö, FZ

Riksantikvaren, Utgravningskontoret for Trondheim

Trondheim 1987

FORTIDEN I TRONDHEIM BYGRUNN: FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

Et prosjekt i samarbeid mellom Riksantikvaren, UNIT/
Historisk Institutt og Trondheim kommune.

ISBN 82-90652-09-7

100 eks.

Forsiden: Østre del av Folkebibliotekstomten 1979. Ca.
midt i bildet ligger delfelt FZ. I bildets nedre
kant vises nordre halvdel av delfeltene FY-v og
FY-ø. Fra syd.

Publisert av: Riksantikvaren,
Utgravningskontoret for Trondheim,
Kongens gt. 85
N-7012 TRONDHEIM

Skrifter i serien Meddelelser kan bestilles ved henvendelse
til kontoret. Pris Meddelelser nr.10, n.kr 50,-.

HITTIL UTKOMMET:

- Meddelelser nr.1 1985 Prosjektprogram (utsolgt).
- Meddelelser nr.2 1986 Olavskirkens kirkegård. Human-
osteologisk analyse og fase-
inndeling, n.kr 40,-.
- Meddelelser nr.3 1986 Stratigrafisk analyse. Delfelt FE
og FF, n.kr 50,-.
- Meddelelser nr.4 1986 Stratigrafisk analyse. Delfelt FA,
FT og FU, n.kr 70,-.
- Meddelelser nr.5 1986 Stratigrafisk analyse. Delfelt
FG-v, FM og FK, n.kr 50,-.
- Meddelelser nr.6 1986 Naturforhold på Nidarneset. En
vegetasjonshistorisk rekonstruk-
sjon, n.kr 35,-.
- Meddelelser nr.7 1986 Stratigrafisk analyse. Delfelt FJ,
FN og FW, n.kr 50,-.
- Meddelelser nr.8 1986 Runefunna: Ei kjelde til handelen
si historie, n.kr 40,-.
- Meddelelser nr.9 1986 Stratigrafisk analyse. Delfelt FH
og FL, n.kr 50,-.

INNHOLDSFORTEGNELSE:

FORORD.....	p.	7
SITE FO.....	p.	13
INTRODUCTION.....	p.	15
Principles and methods of excavation.....	p.	15
STRATIGRAPHY AND PHASING.....	p.	17
Principles applied in the post-excavation analysis.....	p.	17
General description of the site.....	p.	17
Legends.....	p.	19
PHASE 1.....	p.	21
PHASE 2.....	p.	25
PHASE 3.....	p.	32
PHASE 4.....	p.	36
PHASE 5.....	p.	40
PHASE 6.....	p.	44
PHASE 7.....	p.	48
PHASE 8.....	p.	52
PHASE 9.....	p.	56
PHASE 10.....	p.	59
PHASE 11.....	p.	64
PHASE 12.....	p.	68
PHASE 13.....	p.	71
PHASE 14.....	p.	75
APPENDIX.....	p.	76
LAYER LIST.....	p.	77
FELT FY-VEST.....	s.	79
INNLEDNING - KORT HISTORIKK.....	s.	81
KILDEKRITISKE BETRAKTNINGER.....	s.	83
STRATIGRAFI OG FASEINNDELING.....	s.	84
Anvendte prinsipper for den stratigrafiske analysen.....	s.	84
Generell beskrivelse og karakteristik av bebyggelsesutviklingen på feltet.....	s.	85
Symbolliste for tegninger.....	s.	86
Symbolliste for matriser.....	s.	87
FASEBESKRIVELSE.....	s.	89
NATURBAKKEN.....	s.	89
FASE 1.....	s.	89
FASE 2.....	s.	93
FASE 3.....	s.	98

FASE 4.....	s. 101
FASE 5.....	s. 106
FASE 6.....	s. 111
FASE 7.....	s. 115
FASE 8.....	s. 119
FASE 9.....	s. 123
FASE 10.....	s. 126
LAGLISTER.....	s. 129
FELT FY-ØST.....	s. 135
INLEDNING - KORT HISTORIK.....	s. 137
INTRODUKTION TILL DEN STRATIGRAFISKA ANALYSEN OCH KÄLLKRITISKA ASPEKTER.....	s. 138
Allmän beskrivning och karaktäristik av bebyggelseutvecklingen på fältet.....	s. 140
Bunntopografin.....	s. 142
Förklaringar till symboler.....	s. 144
FAS 1.....	s. 145
FAS 2.....	s. 149
FAS 3.....	s. 159
FAS 4.....	s. 165
FAS 5.....	s. 176
FAS 6.....	s. 183
FAS 7.....	s. 196
FAS 8.....	s. 209
FAS 9.....	s. 217
FAS 10.....	s. 226
FAS 11.....	s. 230
FAS 12.....	s. 237
LAGLISTOR.....	s. 241
FELT FZ.....	s. 247
INNLEDNING - KORT HISTORIKK.....	s. 249
KILDEKRITISKE BETRAKTNINGER.....	s. 250
STRATIGRAFI OG FASEINDELING.....	s. 251
Anvendte prinsipper for den stratigrafiske analysen.....	s. 251
Kort oversikt over bebyggelsesutvikling.....	s. 251
Symbolliste for tegninger.....	s. 253
Symbolliste for matriser.....	s. 254
NATURBAKKEN.....	s. 255

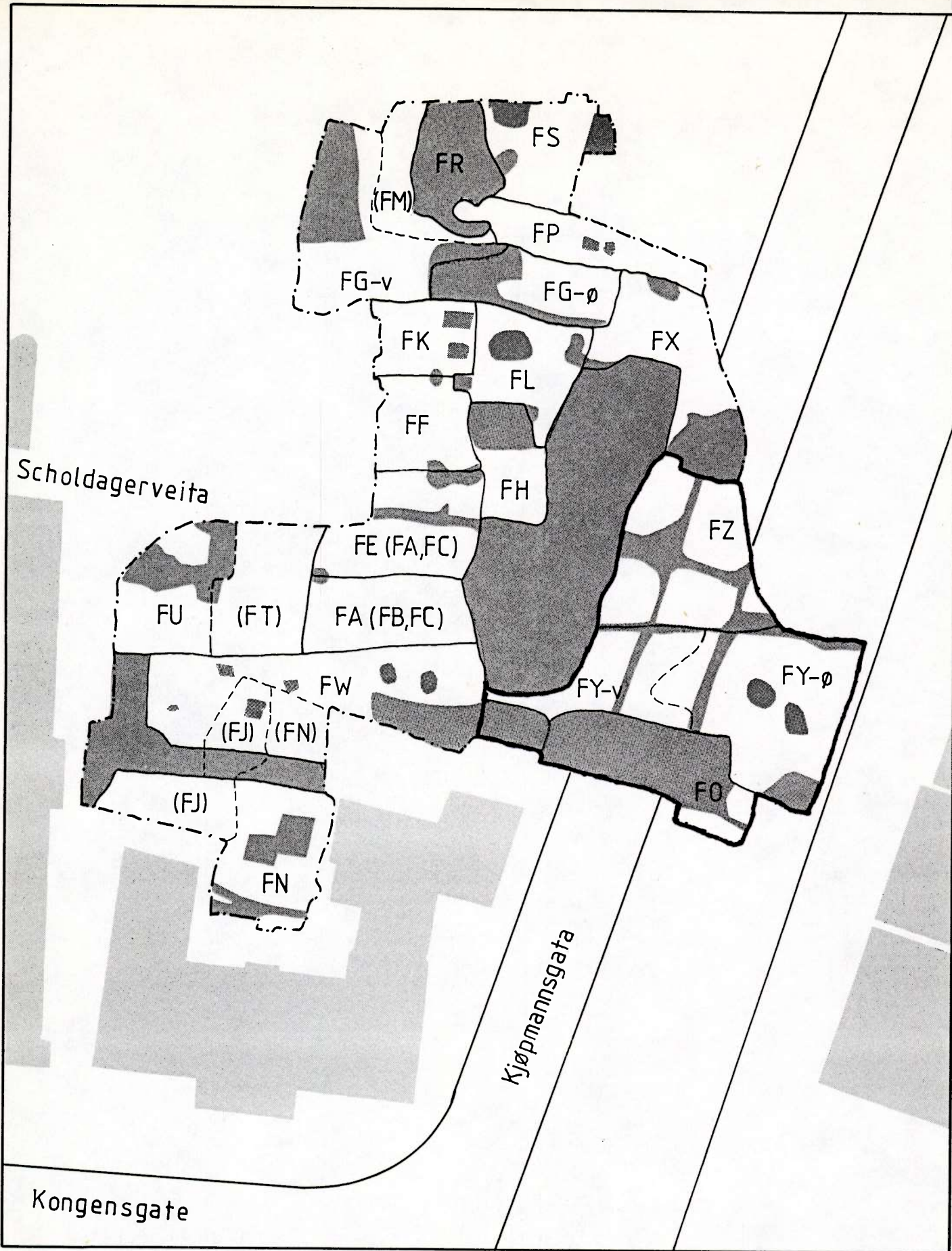
FASE 1.....	s.255
FASE 2.....	s.259
FASE 3.....	s.270
FASE 4.....	s.278
FASE 5.....	s.285
FASE 6.....	s.290
FASE 7.....	s.295
FASE 8.....	s.299
FASE 9.....	s.303
FASE 10.....	s.310
APPENDIX.....	s.313
LITTERATURLISTE.....	s.314
LAGLISTER.....	s.315

BUSKERUD BANK

UD BANK

BUSK

BUSKERUD BANK

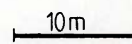
FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

Oversikt over delfelt

- grense mellom delfelt
- - - periodisk oppdeling av delfelt
- periodisk feltbetegnelse i parentes
- forstyrrelse av middelalderse kulturlag

1: 500

S I T E F O

by

Brian J.Hodkinson

INTRODUCTION.

FO was the southernmost site of the 1979 eastern extension of the Library Site. It was excavated in one season under the leadership of B.J.Hodkinson. Originally the site covered the route M7-8, N7-8, O5-7 and P5-6 but because a large part of the site was destroyed by a 17th century cellar, the boundaries were adjusted. In the area to the north of the cellar the adjacent site FY was extended southwards to the edge of the cellar foundation trench and at the east end the site was extended northwards to cover parts of P7 and R6-7. The new boundary in this area was never rigid because layers were shared and dug in common.

Principles and methods of excavation.

The upper ca. 50-75cms of the deposits were removed by machine to reveal a large vaulted cellar which covered most of the site. When this had been uncovered it was seen that only a small L-shaped area remained undisturbed. The long arm of the L measured ca. 6m by 2,5m and the short arm 3m by 2,5m and the two arms were divided by a modern pipe-trench which stretched almost down to natural. Because only a small area remained it was decided to extend the site to the north to take some of the load off the much more complex and extensive FY. However it was some time before the site could be extended because of the nature of the remains. The sites FO and FY contained part of the embankment between Kjøpmannsgaten and Bryggegaten and the deposits sloped down from west to east. On FY several buildings were cut into this embankment removing up to 40cms of deposits. It was therefore first when these buildings were bottomed that FO came into phase with FY and the site could be extended. In the area of the extension was the base of another 17th century cellar which had been excavated as part of FY.

The cellar was the first feature which was tackled and this was excavated quickly with pick and shovel. The surrounding L-shaped area was then started and dug stratigraphically, as was the northern extension. In the latter however the tempo increased partly as a result of the thicker layers and partly because of the time factor.

In general the state of preservation of organic material was poorer than in the western part of the Library site, but it was still good enough to recover the details of structures. The state of preservation also improved vertically because in the embankment area the deposits were subject to root action from the surrounding trees.

The documentation of the site consists of 211 context cards, a day book, 65 plans, 5 section drawings and a large number of photographs both black and white and colour which are registered separately by film number rather than by site.

STRATIGRAPHY AND PHASING.

Principles applied in the post-excavation analysis.

Each group of features which are believed to form a separate structure have been given construction numbers and each group of constructions which are believed to be contemporary are presented as a phase. Correlating parts of the site proved to be difficult. This was because the east-west pipe-trench which split the L-shaped area into two, followed the line of a medieval division, possibly a property boundary. There was therefore a shortage of features and layers which clearly ran on both sides of the trench. The three lowest phases which can be termed the waterfront phases continue across the trench and it is above these that the problems start. South of the trench there are 8 phases of constructions whilst to the north there were only 7, but one of these can possibly be split into two. Only the upper of these phases can be correlated across the trench with any certainty. In the following description therefore the 8 phases to the south are presented together with the 8 phases to the north. It seems to be a reasonably safe assumption that for instance the third phase to the north equals the third to the south, especially when there are clear upper and lower limits. Even if the assumption is wrong then it does not require any major rephasing because the parameters are already set around any possible adjustment.

General description of the site.

It is possible to divide the development of the site into three major periods. The first of these can be called the waterfront period and it contains four phases of structures which can be interpreted as waterfronts. The earliest of these seems to be a continuous feature from FY in the north to the section in the south. In the second phase there is a clear east-west division on the line of the pipe trench. This division is traceable in all the subsequent phases and can possibly be interpreted as a property boundary. The fourth phase lay to the east of the site and appears to be the very back of a possible waterfront. This phase could well be contemporary with the earlier phases of period 2. The second period saw a change in the structure of the site but this does not necessarily mean that the

interpretation of the area as closely connected to the waterfront has to change. What appears to have happened is that the waterfront has advanced into the river and the buildings behind the frontage have correspondingly advanced eastwards. The changes at period two were the introduction of an east-west passageway on the line of the property boundary and the presence of remains which can be interpreted as buildings rather than frontages. In all there were 8 phases in this period. The third and final period was the stone vaulted cellar but again this does not necessarily mean a change in the function of the area because the change may be simply a change in the means of expression of that function. The cellar lay between already established boundaries and is taken to have formed the southern edge of Øvre Almenning. The cellar was probably in fact a half-cellar for it was built into the slope of the embankment and entrance was direct from the brygge.

To the south of the pipe trench and to a lesser extent to the north it is possible to trace two north-south lines giving a threefold division of the area. It is along these lines that the major changes between buildings occur and on each occasion the area to the west of the division is slightly lower than to the east. When the site was finished it was clear that these division coincided with slight drops in the natural sand. It is not clear whether these existed before settlement or are result of slippage associated with collapse of the waterfront which is described below.

LEGENDS.

Matrix:

 layer

 construction

 post

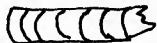
 post (phasing uncertain)

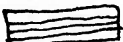
Plans:

— . — . — site boundary

~ . ~ . ~ limit of disturbance

 intrusion

 timber

 plank

K construction number

 stone

PHASE 1.General characteristic.

At this level there is only the one feature K1, which runs parallel to the natural slope under the present day embankment. This is interpreted as a revetting to prevent erosion of the river bank, though it does seem to lay slightly east of the base of the embankment. This factor did lead to the suggestion that it may have been a form of fish-trap but this does seem to be unlikely since we are talking of less than a metre from the base of the embankment. The explanation may be much simpler, i.e. that it did not function so well and that the river bank eroded back ca. 1m or was deliberately cut back when K2 was inserted. The revetting is interpreted as having been continuous from the property boundary across the centre of FY and the southern section of FO. It therefore crosses what was later seen to be an east-west division on FO. This fact can be interpreted in a number of ways, for instance it can be taken to indicate that we have had a large property which has subsequently been divided (c.f. FA/FW ditch by road and FF/FK ditch in road), or that there has been communal activity to try and prevent the erosion of the river bank.

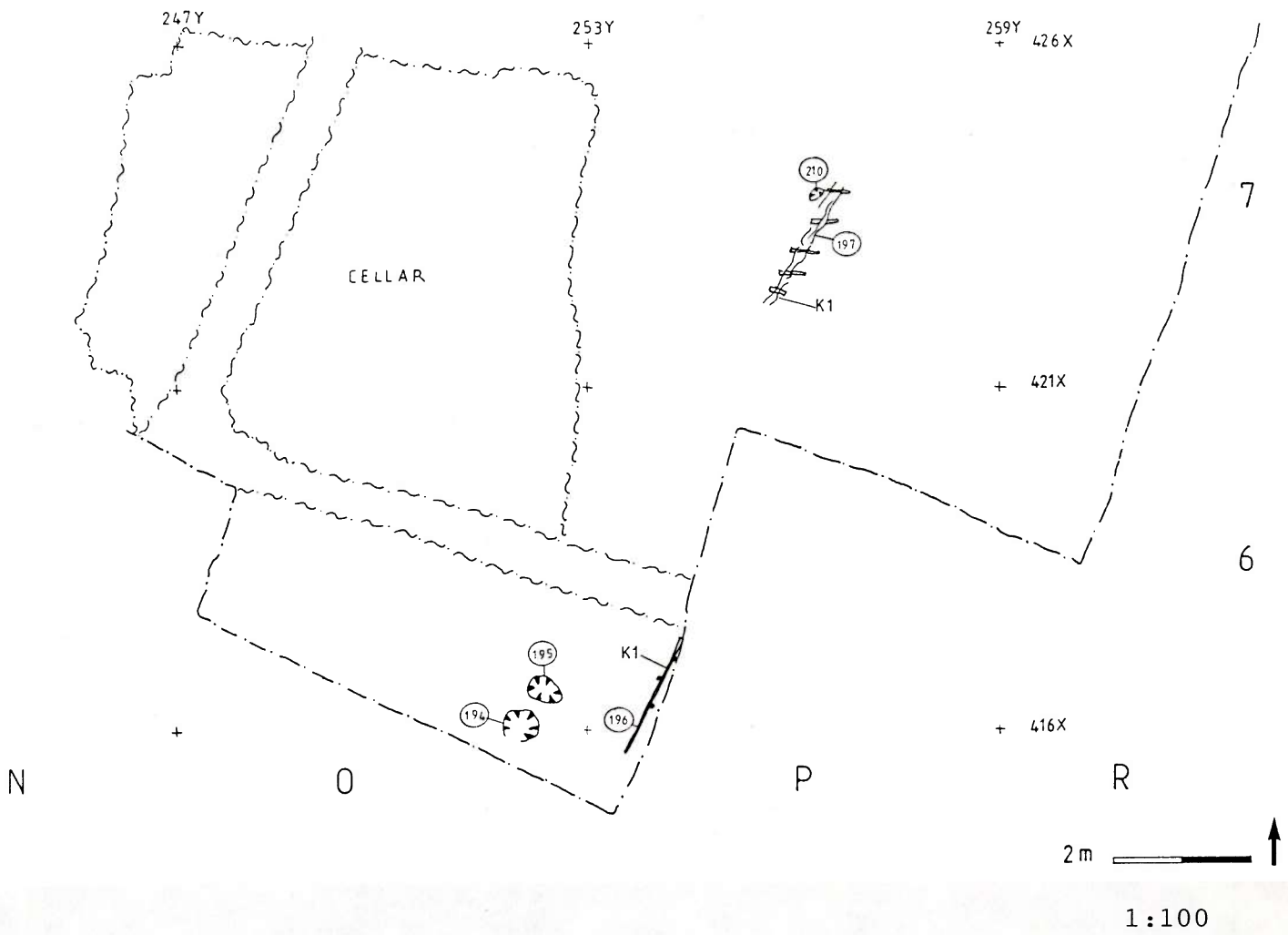
Stratigraphy.

K1 lay directly upon what was interpreted as the river bed and was covered by a mixed sand/gravel and treflis layer which must belong to phase 2.

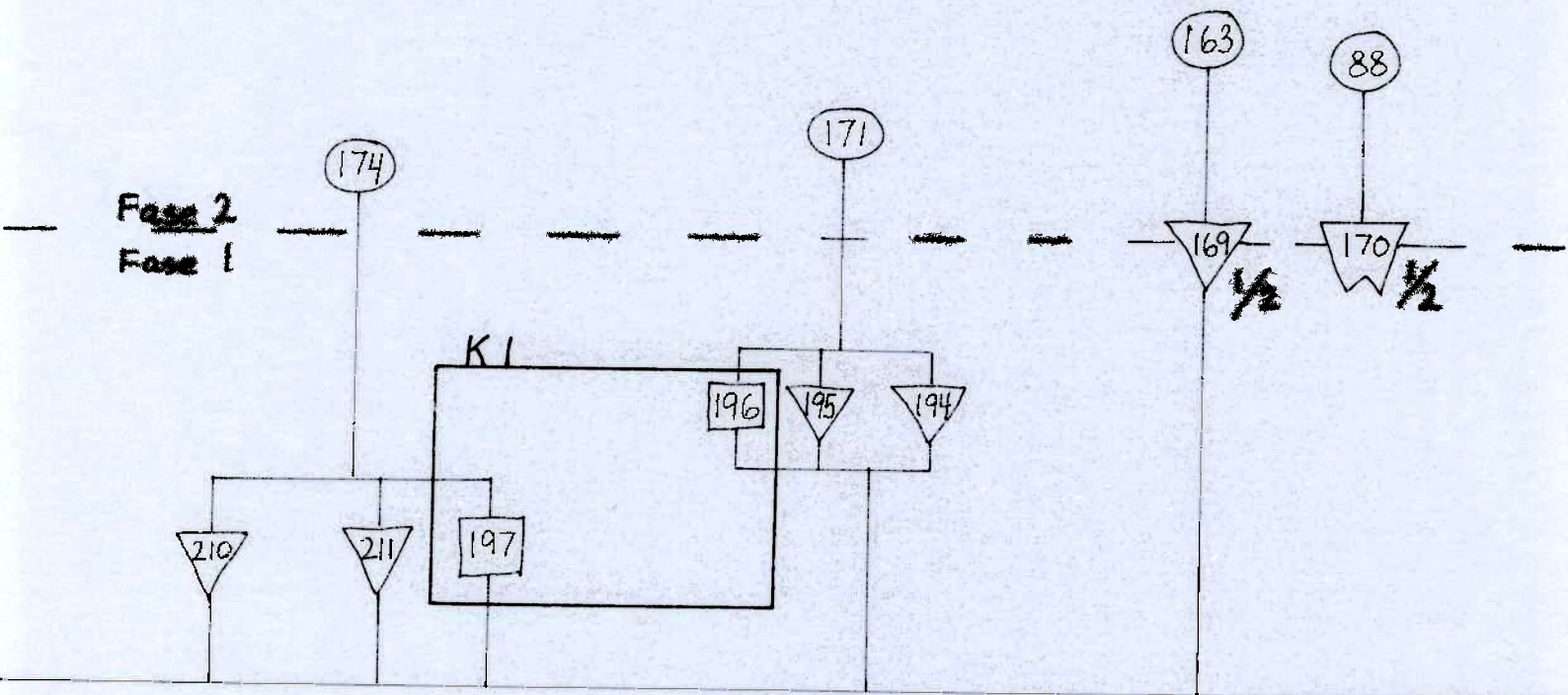
Description of the construction.

K1 consisted of two sections of wattle fencing, 197 being the northern and 196 the southern section. 197 has either been deliberately flattened or has collapsed out eastwards. The fence is almost flat and the individual wattles have loosened and spread out from the stakes. 196 on the other hand stands vertical but unfortunately this section lay so close to the section that it was impossible to see it in any great detail. However the means of construction appears to be the same as 197 and even though is no physical contact between the two sections this similarity

plus their stratigraphic contemporaneity leads to them being interpreted as part of the same construction. A post hole 210 which was covered by the northern section is interpreted as being contemporary with the structure, and two post holes to the west of K1, i.e. 194 and 195 are also interpreted as being contemporary with K1.

FO PHASE 1

NATURAL

FO

minimize Case 1

PHASE 2.General characteristic.

In phase 2 the continuous feature K1 was replaced by two distinctly different structures, which can be interpreted as laying on two different properties. The northern construction K2 appears to have consisted of a horizontal log waterfrontage possibly anchored with posts. The whole of this feature seems to have collapsed eastwards and both layers and timbers have become intertwined so that it is very difficult to sort out any precise stratigraphical relationships. To the east of the horizontal logs were a number of intrusive features numbered 175 to 185, which were cut into the layer 171=174 mentioned in phase 1. These features must be interpreted as contemporary with phase 2, K2 but what they represent is difficult to say. Whilst a number of them e.g. 176 may be post holes there are several whose form suggests that they are not. If some have been post holes then one must ask what function posts may have had in front of the waterfront; the easy answer is mooring posts.

To the south was K3 which is in reality a grouping of posts. These may all be contemporary but there is an equal chance that some belong to this phase and some to the next one. There is no means to divide them stratigraphically. There is a concentration along the line of the east-west property boundary.

Stratigraphy.

There is only the one layer which can be said with any certainty to belong to this phase and that is the mixed sand/gravel and trellis layer already mentioned in phase 1. The features 175 to 185 were all cut through this layer. Layers 167 and 168 are possibly also to be placed at this level, but the remaining layers listed below are harder to place in relation to the constructions and are therefore only phased to 2/3.

Layers in phase 2:

174 and probably 167 and 168

Phase 2/3:

162

163

166

192

193

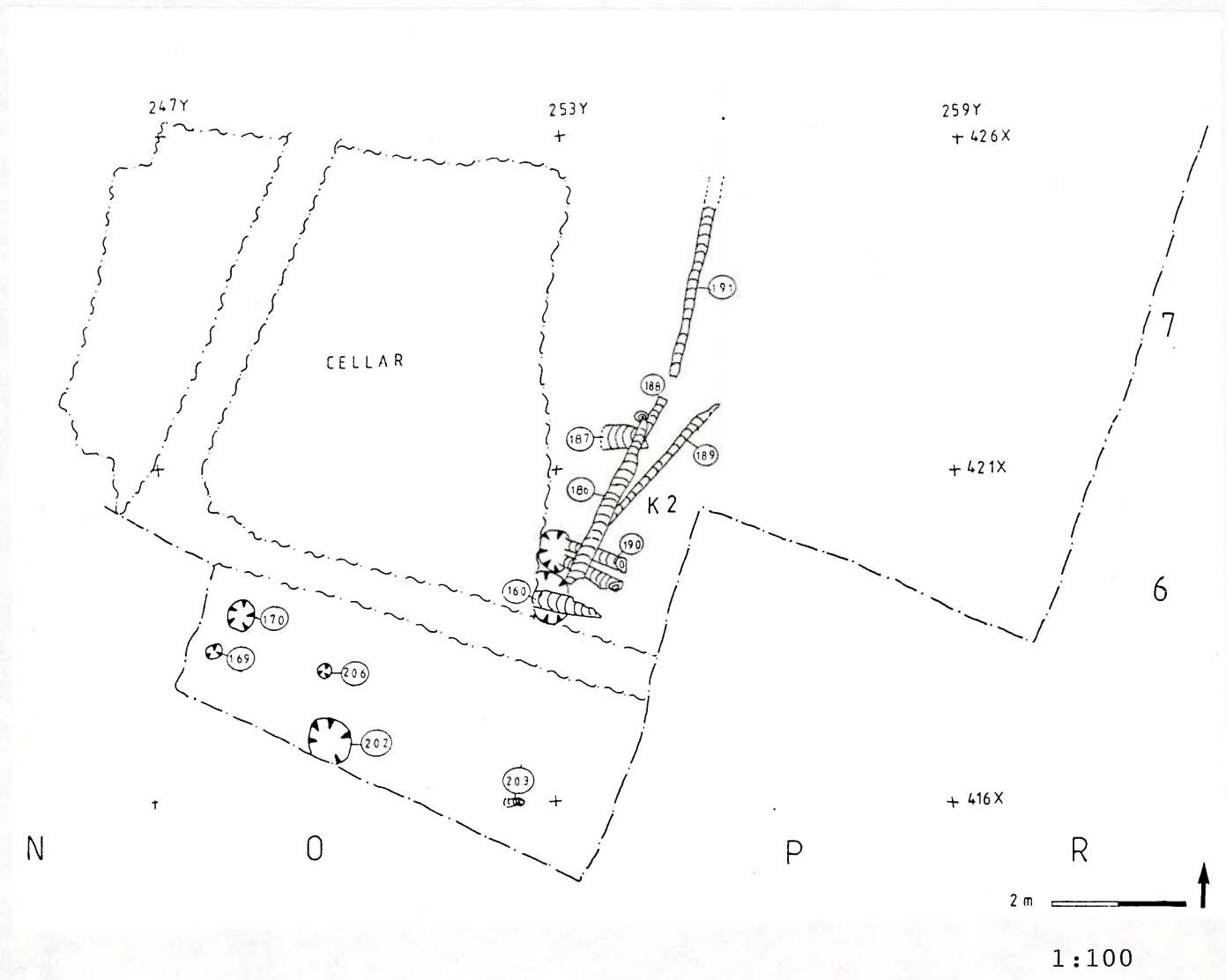
FO fase 2

Kaifront K2, sett fra S.I bakgrunnen kaianleggets
fortsettelse inn på FY-ø (1979,73.34).

Description of the constructions.

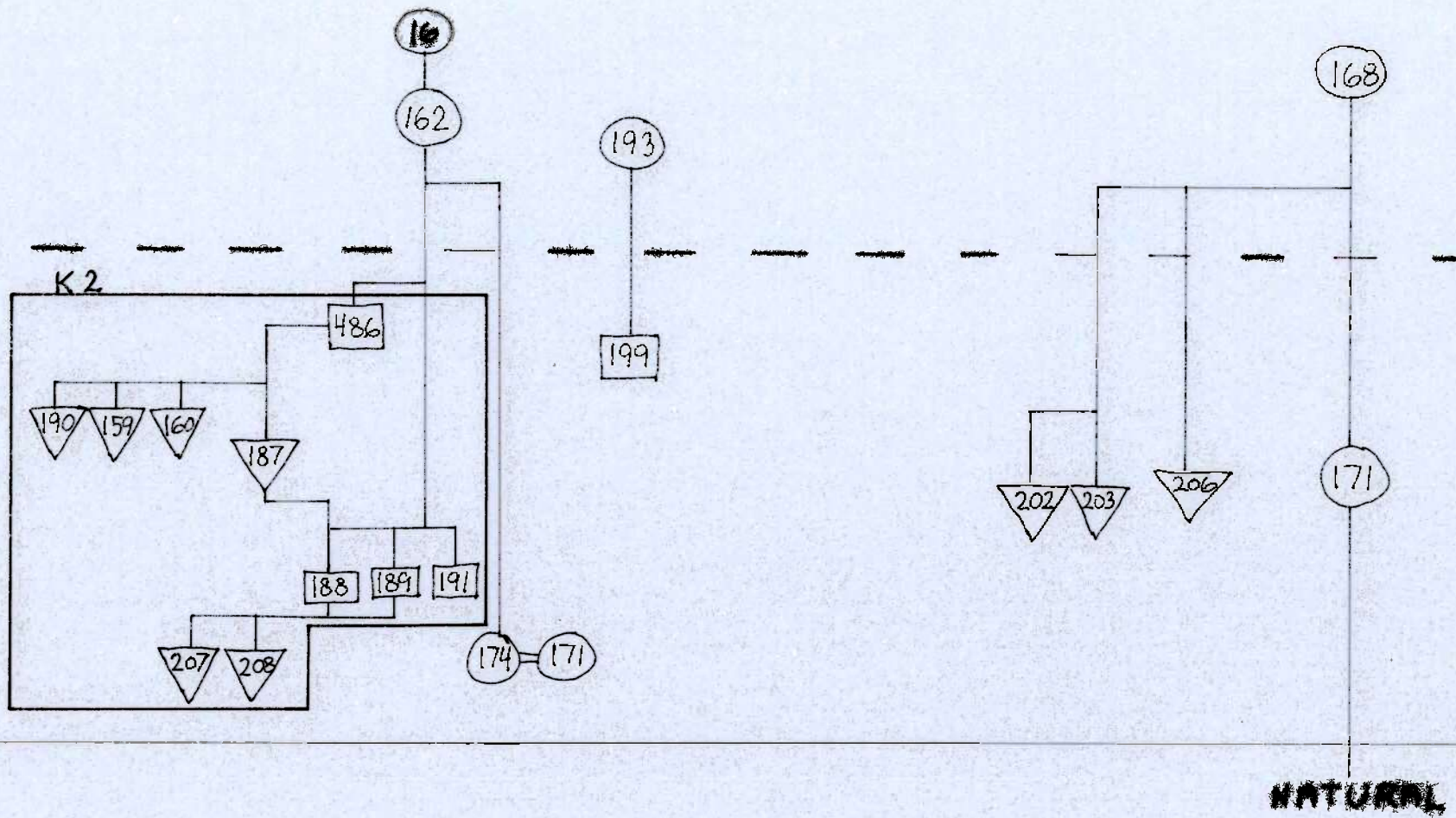
K2 consists of three horizontal north-south beams 186, 188 and 189 laying one over the other, a fourth beam 191 which is presumably the northern continuation of one of the three and a number of posts 159, 160, 187, 190, 207 and 208. The upper of the three beams ran out to the east-west boundary to the south but the lower two stopped ca. 1m north of it. The lowest one appeared to have collapsed out from the embankment and does not lay parallel to the other two. In fact the whole of the construction feels as though there has been a collapse eastwards for a number of the posts lean very heavily towards the east. The degree of movement from the vertical in some cases is so great that one wonders if they might in fact have been bracing posts rather than uprights. They do however lay directly in front of the horizontal logs and therefore do appear to have had the function of anchoring the horizontal logs. One post 187 lay behind the logs and in fact lay under the upper of the three beams. This leads one to wonder if the upper beam may have been a part of the superstructure which rested on the posts and which collapsed on to the other beams when the whole frontage collapsed out. The positioning of the horizontal beams at the base of the natural slope leads one to suggest that they have functioned as a waterfront, however, there is an alternative interpretation which will be discussed in greater detail in the next phase. In brief it is that K2 and K4 could conceivably be two parts of the same construction.

To the south of K2 lay K3. This was a collection of posts and post-holes which were difficult to phase. Some of these are phase 2 posts but others may belong in phase 2 or 3. The features which definitely belong to phase 2 were post-holes 169, 170, 202 and 206 and post 203. The remaining features which may belong here or in the next phase were all posts and were numbered 75, 76, 131, 132, 133, 134, 135, 146, 137, 139 and 198. Whichever combination of feature one chooses as belonging to this level they must be interpreted as forming part of a waterfront.

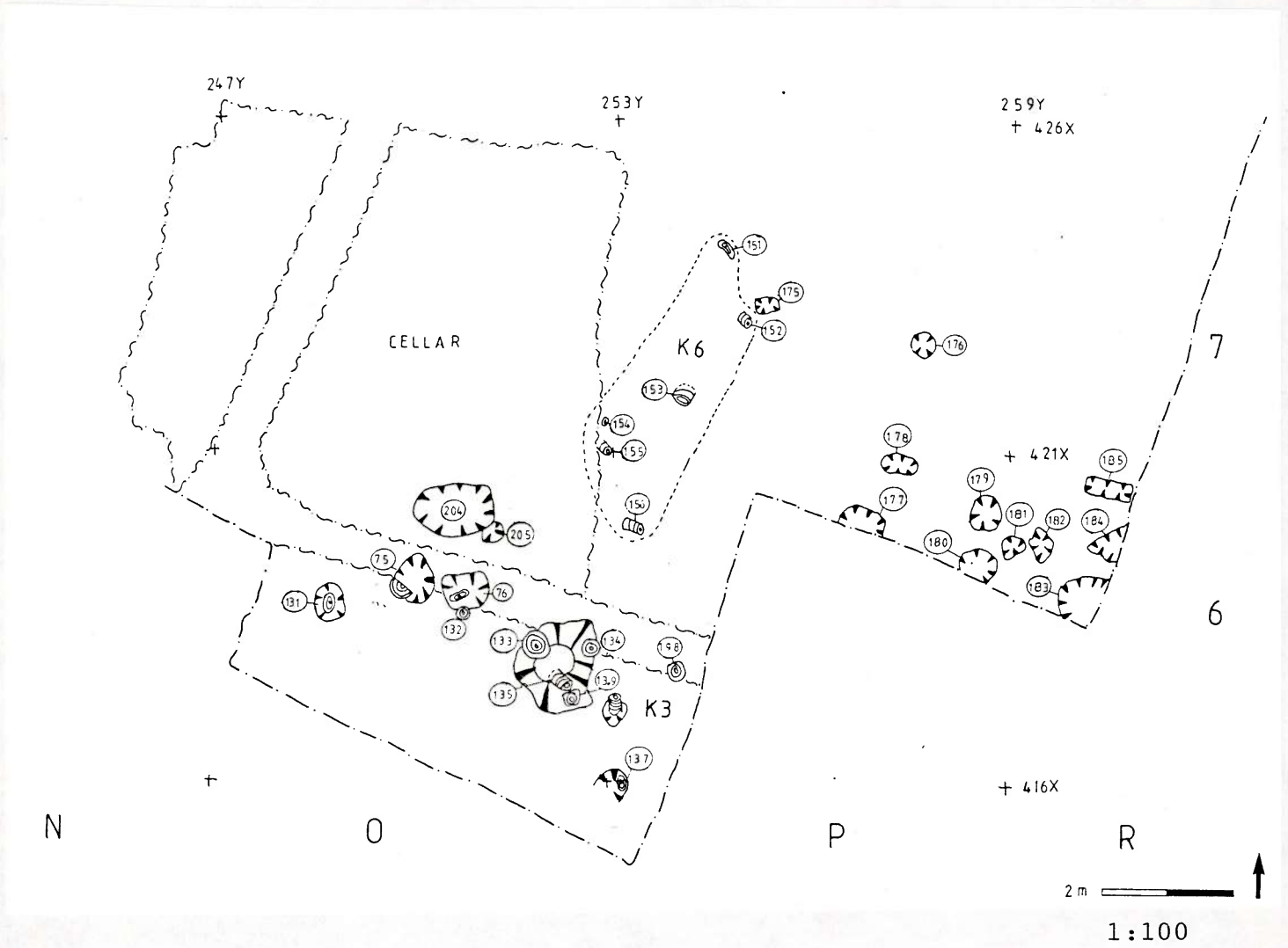

FO PHASE 2

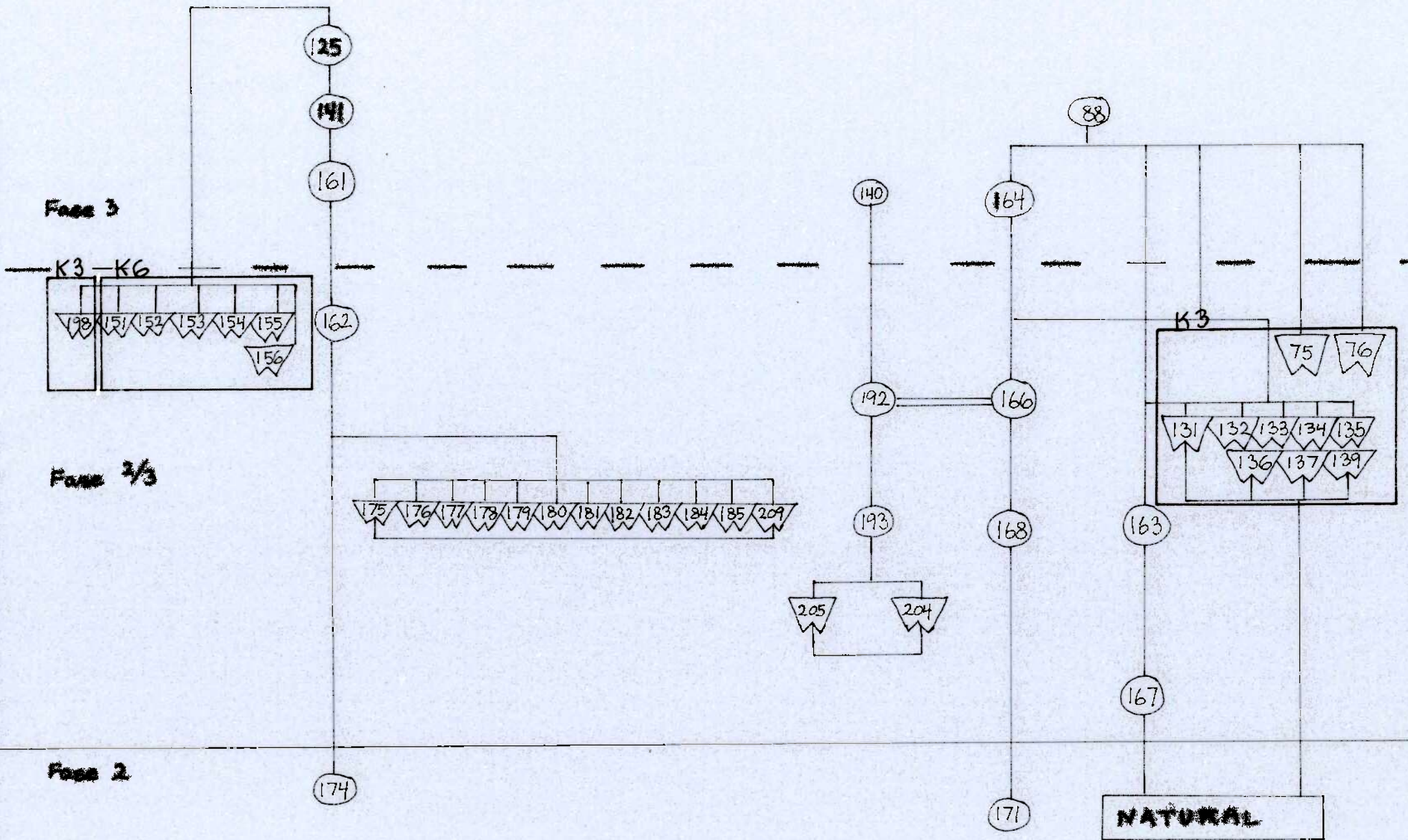
Face 3
Face 2

PO
minimizing face 2

FO PHASE 2-3
"Post-plan"

PD
minimétrise fase 2/3

PHASE 3.General description.

Phase three is interpreted as another waterfront phase, with K4 and K5 being the two waterfronts one on either property. At this point it is probably worth noting that there is a possibility that K2 and K4 may be part of the same building. The main reasons for distinguishing K2 from K4 were that K4 lay wholly to the east of K2 and that K2 consisted largely of horizontal woodwork whilst K4 was vertical posts. Stratigraphically they appear to be two different phases but this may be the result of the nature of the remains. K4 consists entirely of posts which often have a tendency to first appear during excavation at a level higher than the one to which they belong. This could be the case here and the two constructions may be two structurally different parts of the same construction. There is one factor which suggest that this is not the case and that is that the posts of K4 are more or less vertical. We have already seen that those in K2 leant heavily to the east. If the two were part of the same structure then one would perhaps expect to see the effects of the collapse over the whole structure rather than in just one part.

If this alternative interpretation is accepted then it would also be possible to put K3 and 5 together as one construction. This would make it easier to explain why there was so much happening to the north whilst there was little definitely definable happening to the south.

Stratigraphy.

The phase is terminated by a marked fire layer which is thickest on the southern property. Below this layer were several sandy layers with treflis. 141 contained charcoal and may be a local version of the fire level. Besides the layers listed below there are a number of layers listed under phase 2 which may belong to this phase.

Layers in phase 3:

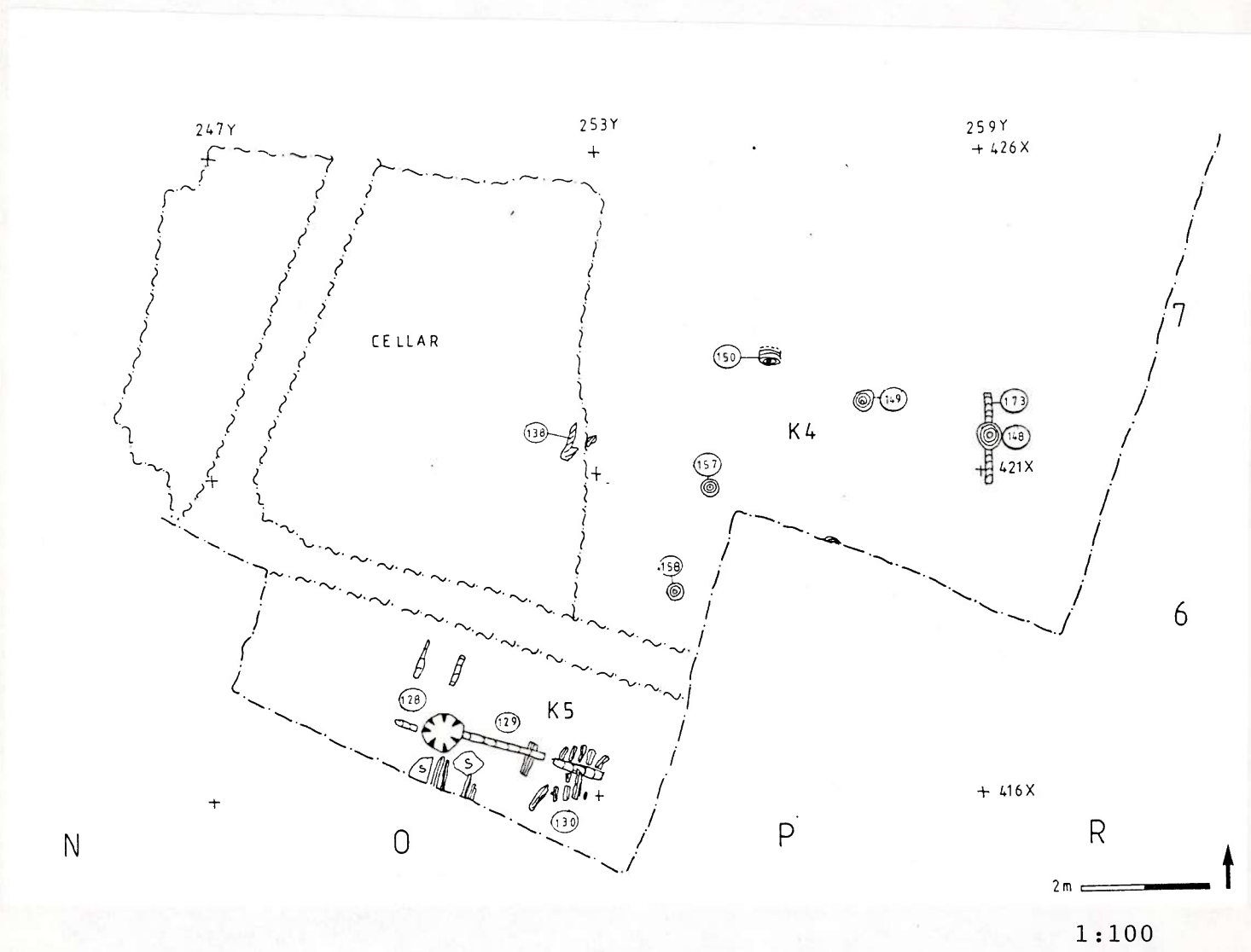
88d	140	161	165
127d	141	164	

Description of the constructions.

K4 consists of 5 posts and a fragment of burnt wood to the west on the slope is interpreted as belonging to the construction. This construction should be seen in conjunction with the evidence from FY where there are many more posts which belong to this construction. The posts seem to have formed both north-south and east-west rows together with those on FY. The posts are numbered 148, 149, 150, 157 and 158. Both 148 and 150 had square holes cut through them, the one on 150 was below the level of the top of the post-hole and presumably therefore had no function in the construction. The one on 148 was higher on the post and there was a short birch log 173 passing through the hole. This log had no obvious function and could possibly have ended up there by chance. So both holes could be without a function in this construction. Could they simply be holes for pulling the logs? Further west the fragment of burnt wood on the slope was numbered 138.

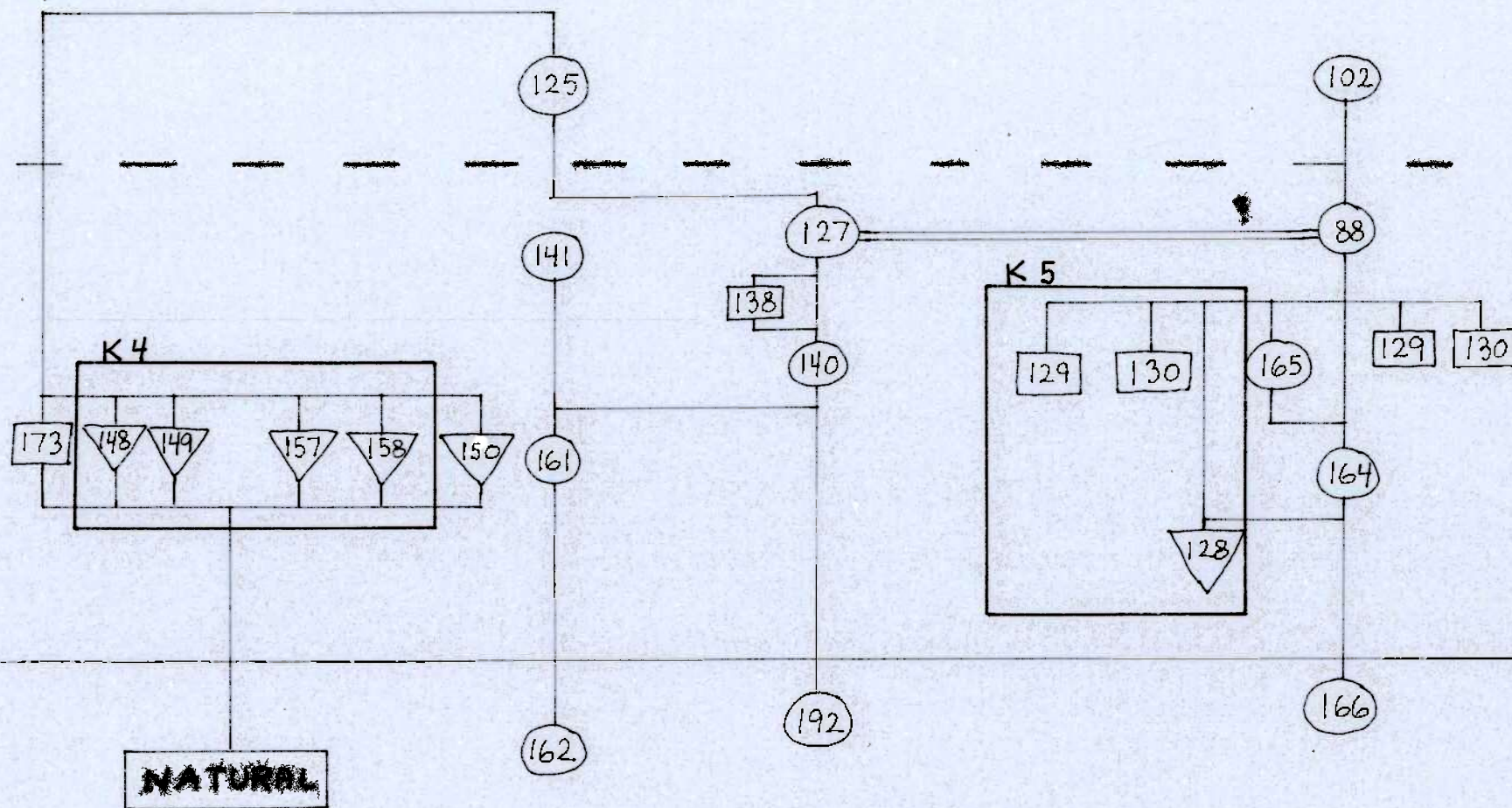
K5. Consisted of a burnt east-west beam 129 a post 128 and remains of north-south planking 130. The beam 129 appears to have rested on the post at one time but the state of preservation was such that it was not possible to see this in the field. The planks were heavily burnt and lay on either side of the beam. In some places it appeared that the planks lay over the beam in other parts it seemed as though the beam lay over the planks. It may be that 130 consists of two different elements i.e. planking over the beam with supports under it. The whole is interpreted as forming part of a waterfront but it is not clear whether the planking represents a surface to the waterfront or if it is the first appearance of the east-west passage which is definitely established the next phase. One factor which speaks against it being a passageway is that it lay further to the south than what becomes the passage area. This construction is covered by a very marked thick fire level.

K6 is a grouping of posts on the slope which may belong together with phase 2 or phase 3. These posts are numbered from 151 to 156 inclusive.

FO PHASE 3

Face 4
Face 3

Face 2/3

NATURAL

79

minimatrice face 3

PHASE 4.General characteristic.

Phase 4 sees the introduction of a new pattern of constructional remains which survives through the medieval period. The new pattern is not immediately obvious on plan at this phase but a comparison with the subsequent phases shows its establishment at this phase.

K8 is interpreted as part of an east-west passage or road running down to the waterfront. K9 to the south is the remains of a building probably connected to the waterfront. The west wall of this building is presumed to have run southwards from post 90 and the line of it is an alignment which recurs in many of the subsequent phases. This alignment cannot be, I feel, a property boundary but is a result of conservatism in the disposition of buildings within the individual properties. A number of posts and post holes around this construction i.e. 78, 79, 85 and 103 have no immediately obvious function at this level. The area to the west of K9 seems to have been open.

K7 has been included at this level though it is not 100% certain that it belongs at this level. The construction is interpreted as the back of a waterfront which lay to the east under Bryggegt.

Stratigraphy.

There were few layers which could be connected to this phase and none of them are obvious construction levels or give indication of activities. The destruction level is however quite well represented.

Layers in phase 4:

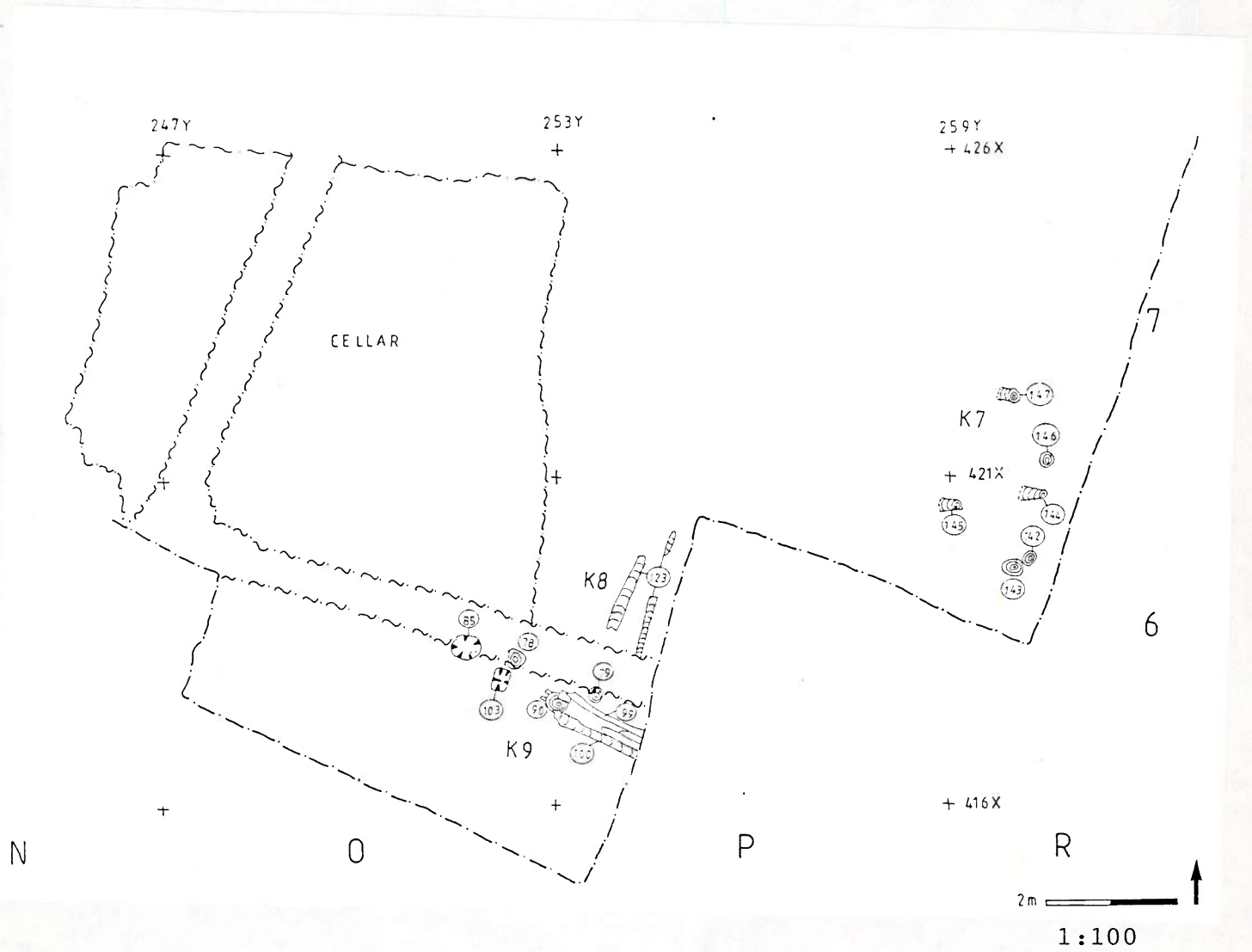
96d	101d	124
97d	102	125

Description of the constructions.

K7 is a group of 6 posts numbered 142 to 147 inclusively. These lay at the eastern edge of the site by Bryggegt. There was no clear stratigraphic relationship between these posts and the structures in this phase to the west, but the posts clearly post-date K4 in the previous phase and are therefore assumed to belong at this level. There is no obvious system to the posts but they are assumed to have formed part of a waterfront which for the most part lay further to the east outside the site.

K8 consisted of two beam and a fragment 123. From the remains at this level it is impossible to interpret the function of these pieces, but by comparison with the subsequent phases it is possible to suggest that they have probably formed the joists under an east-west passage.

K9. This construction consisted of a beam 99 and plank 100, both of which ran from the section out to post 90. The beam showed traces of burning and upon removal the plank was seen to be charred on the underside which suggests that it may have originally stood on edge and collapsed during or after the fire. The beam seems to have originally rested upon the post but both the post and the beam were so badly preserved at this point that it was impossible to say which type of jointing technique was used. The west wall of this construction is assumed to have run at right angles to 99 and 100 and southwards from the post. This is the pattern seen in subsequent phases and a layer division following this line at this level seems to confirm the interpretation.

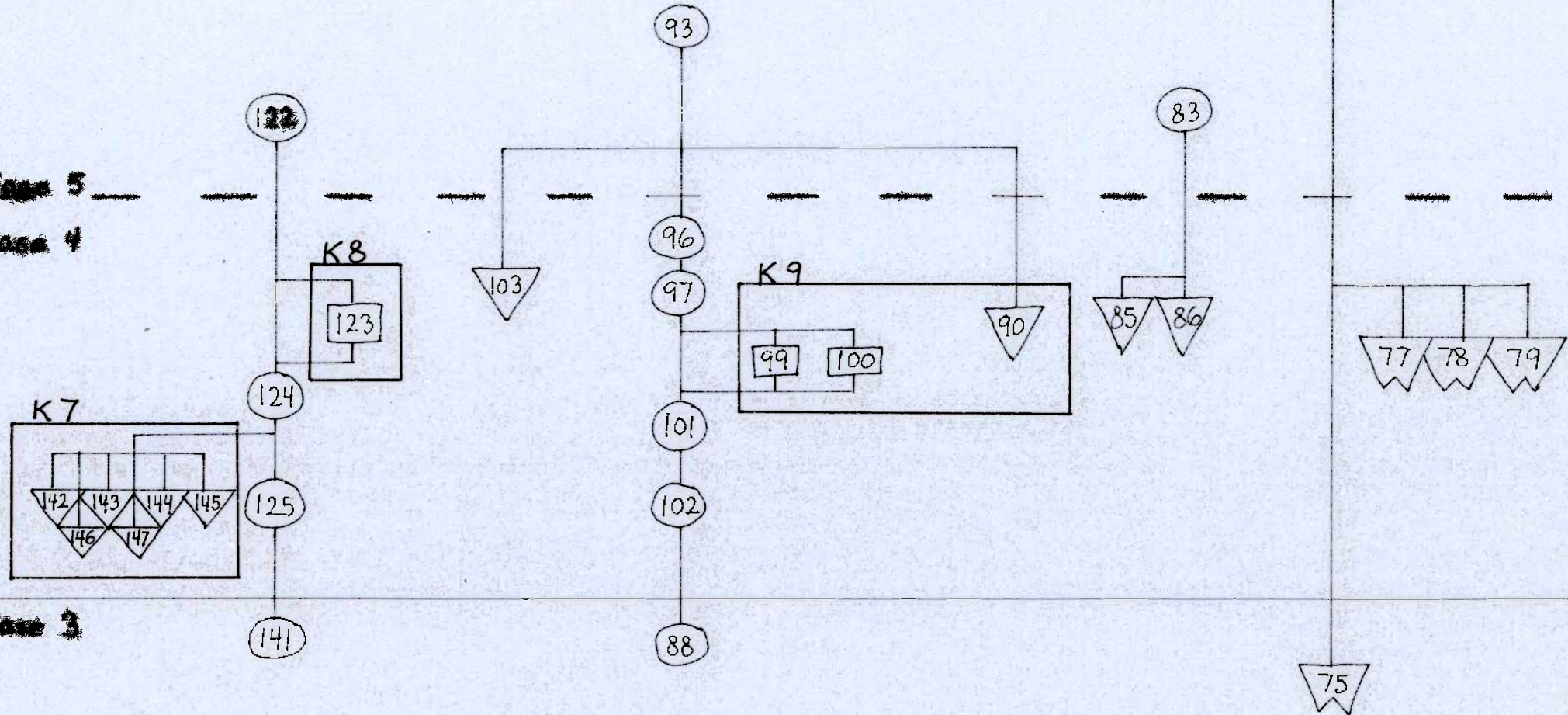
FO PHASE 4

Face 5

Face 4

Face 3

69 face 6

TO

minimtrise face 4

PHASE 5.General characteristic.

It is at this phase that FO shrinks in size to become the little L-shaped area at the southern end of the site. K10 is the remains of the east-west passage which at this level is ca. 3,5m wide. To the south there is a repeat of the pattern seen in the previous phases with K11 occupying much the same area as K9. K11 is interpreted as a building possibly connected with the waterfront but with a possible wall bench. Elsewhere on the Library site we have seen that such wall benches are found in rooms with fireplaces and are therefore regarded as part of the furniture of a domestic dwelling. If this observation holds true and if the interpretation of a wall bench is accepted then we may be here looking at a dwelling house. As in the previous phase the area to the west of the building appears to have been open. There were no traces of burning on the woodwork of the building but a couple of layers associated with it contain charcoal and may represent destruction layers.

Stratigraphy.

122 may be the construction layer for K10 but no similar observations can be made to the south. In that area there is however a ca. 0,5m wide band of gravel, 94, running parallel with the north wall of K11. This layer was interpreted as a possible fill of a wall bench. 92 and 93 are possible destruction levels and the latter was sampled to see if it was an internal (as opposed to external) surface.

Layers in phase 5:

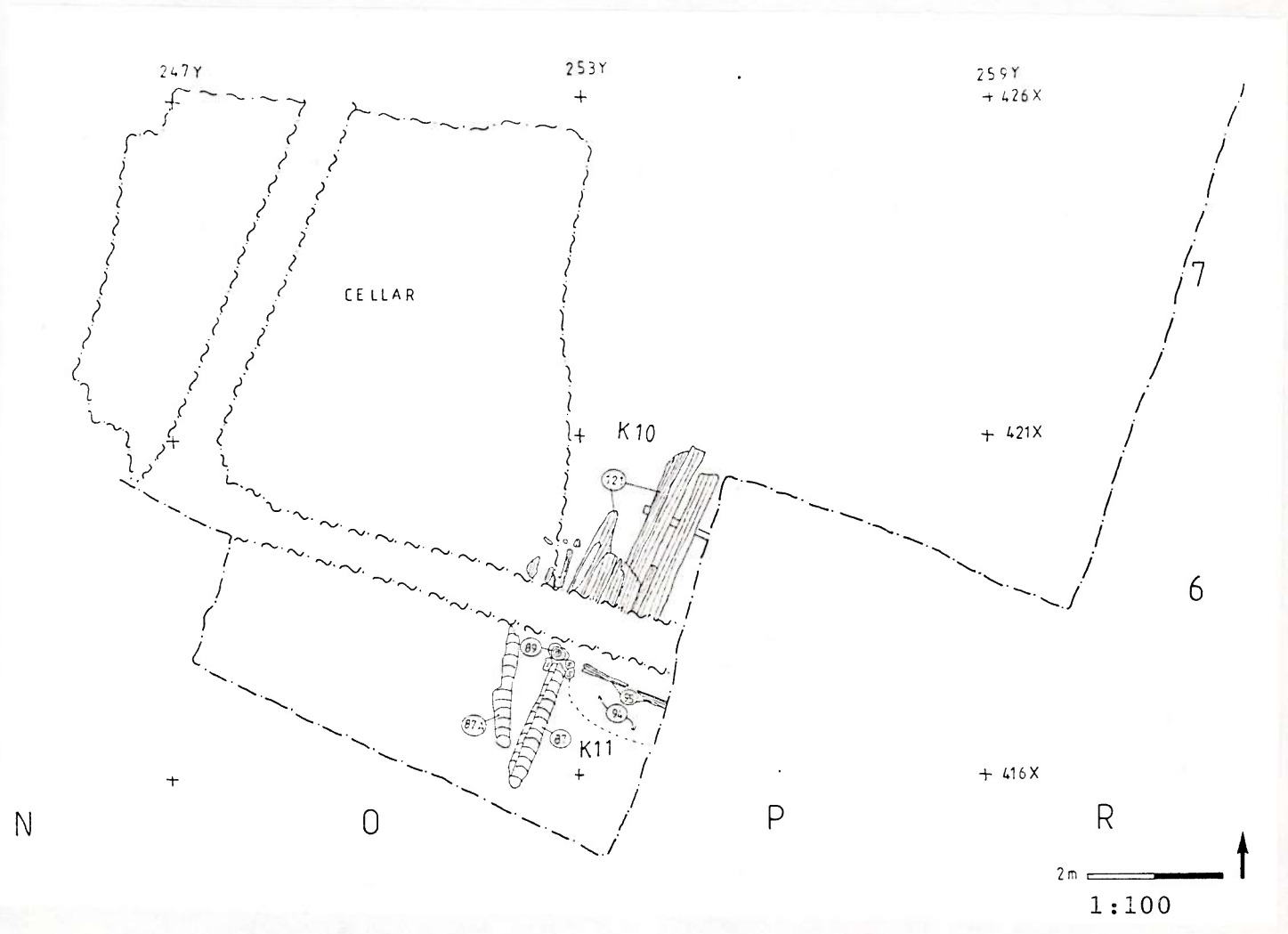
84	93d	98
92d	94k in K11	122k?

Description of the constructions.

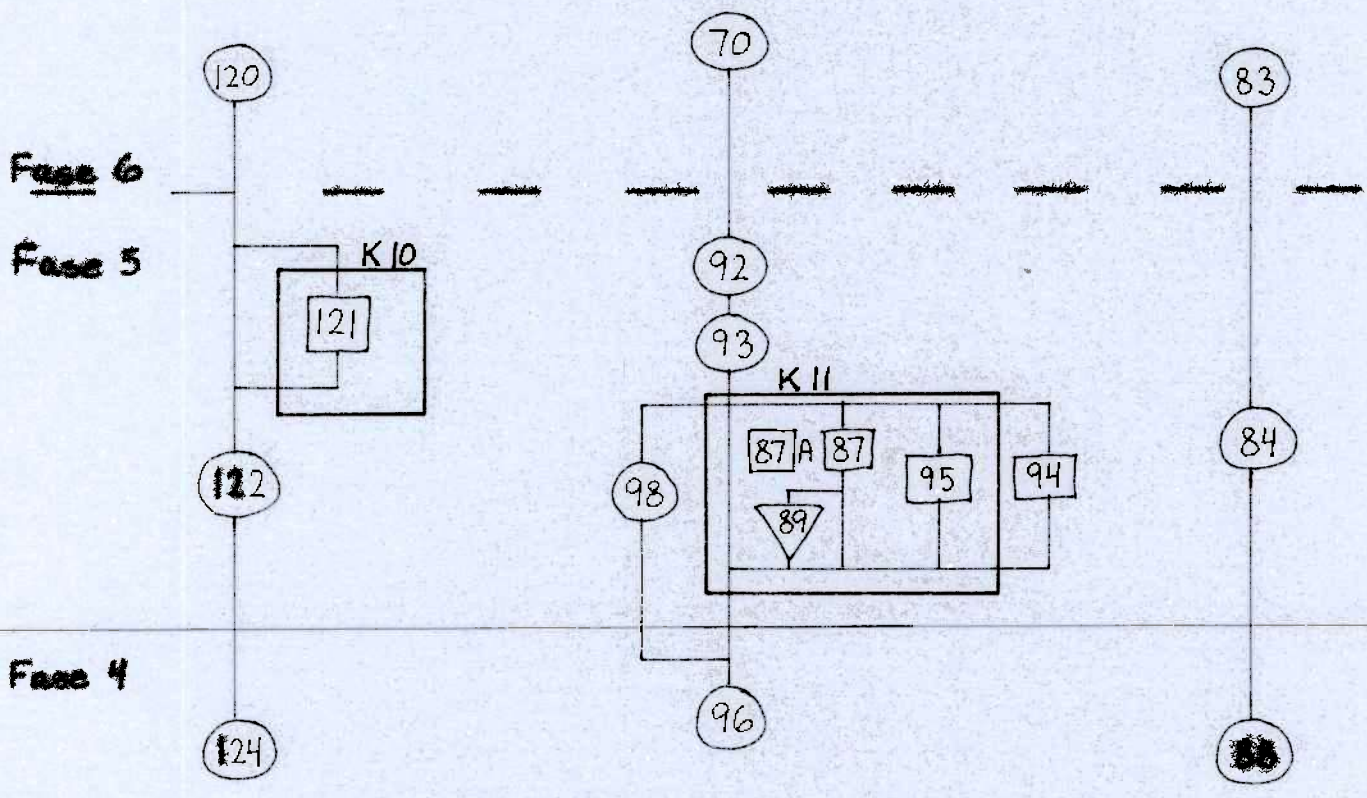
K10 is a plank surface in the passageway. The planks 121 rest on a single joist. The planks run north-south and the northern end of one of the planks is definitely squared off rather than

rotted. It is therefore possible at this level to give the width of the passage as 3,5m, if beam 95 is taken as the southern edge.

K11 consists of beams 87 and 95 plus corner post 89. 87 consisted of two omfar of logs with a third beam lying slightly to the west. The beams ran northwards to the corner post but it was not possible to identify any fragments of the beams on the post. They therefore seemed to have stopped short of the post and the northern end of the beams rested on a stone. The post was very badly preserved and distorted but it appears that there was a notch cut into the eastern side of the post and the subsequent downward pressure has bent over the top of the post. It is hard to say what function this notch may have had in the building and it is quite possible that this is just a notch cut into a log to help transport from the forest. The beams 87 are interpreted as having once sat upon the post even though no trace remains of the ends of the beams. 95 also ran to the post and presumably also sat on the post which begins to point in the direction of a lafted building even though the direct evidence does not exist. From the eastern section it was possible to see that 95 consisted of two elements, the beam and a plank on edge. This plank acted as the northern retainer of gravel layer 94 which we have already seen has been interpreted as a possible wall bench. The evidence for the wall bench is really quite tenuous, being based on the existence of a retaining plank and the fact that the layer runs parallel with the north wall; there is no evidence for a front to the bench and no notch etc. on the west wall which would strengthen the argument.

FO PHASE 5

FO

minimisation face 5

PHASE 6.General characteristic.

This phase is yet another repeat of the pattern seen before with the exception that there are now remains at the west end of the southern area K14. K12 was another layer in the passage and K13 another building at the east end. What K14 has been is almost impossible to say because it consists of a single beam and fragment of planking and the full extent of the possible structure is unknown. If the plan of K14 is laid over that of the next phase then it is seen to lie directly under a joist of K17 and on the basis of this observation it is possible to suggest that K14 is a joist in a building which originally stretched out to K13.

At this point it is probably worth-while to consider this and the two previous phases together. One feature of this phase is that for the first time the west end of the area is built upon. It is of course quite possible that the western end has stood open during a couple of phases, but what is strange is that it has not been possible to identify what one could call outside surfaces in this area. In the most direct sequence there are only a couple of layers separating K14 and the fire layer which terminated phase 3 so one is tempted to ask the question "Is it possible that K14 has existed all the time i.e. through phases 4 and 5?" From the stratigraphical evidence from this area the idea is not at all impossible but there are other factors which suggest this was not the case. Firstly K14 would have had to have existed through two phases of buildings to the east, and one would therefore expect more in the way of stratigraphic evidence, but what is perhaps the deciding factor against the idea is that it would mean that the building would have survived one and possibly two fires in the neighbouring house. The conclusion therefore must be that despite one or two uncertainties the building K14 represents must have been built at this phase and not before.

Stratigraphy.

Within K13 it was possible to distinguish a couple of layers which may represent a construction or conceivably a destruction level. 82 was a layer of black sandy earth with much birch bark

at the bottom of the layer. The birch bark can be interpreted as the remains of roofing material and it could be that we are seeing part of the construction level. However the reverse could be the case for we have often seen layers of birch bark which form part of the destruction level of a building. Unfortunately there are not enough remains of the building to be able to say with certainty which this layer represents. Although there are no traces of burning on the woodwork at this level, the layer which seals K14 contained much charcoal.

Layers in phase 6:

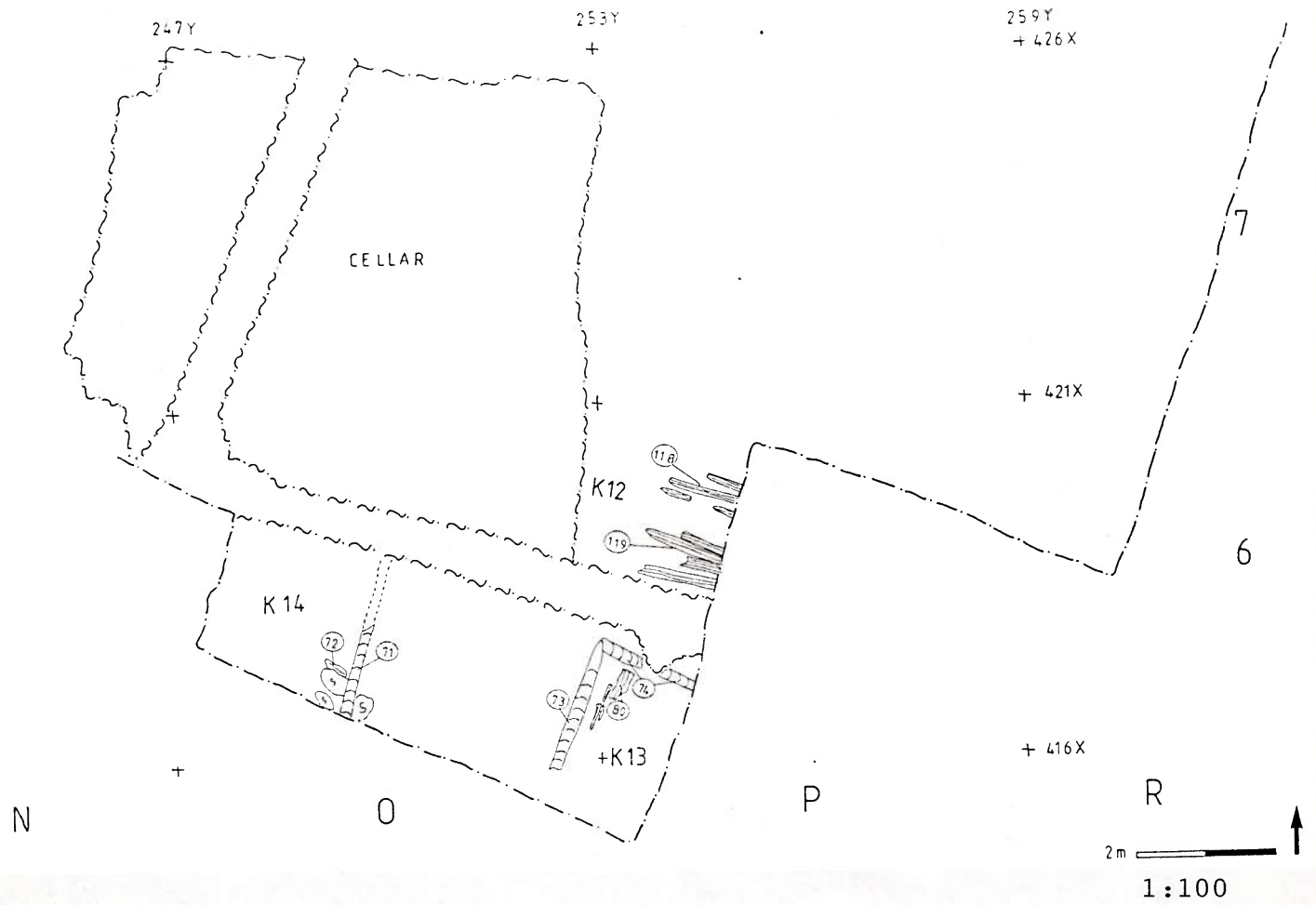
69d? for K14 81k? 82k or d 83 120

Description of the constructions.

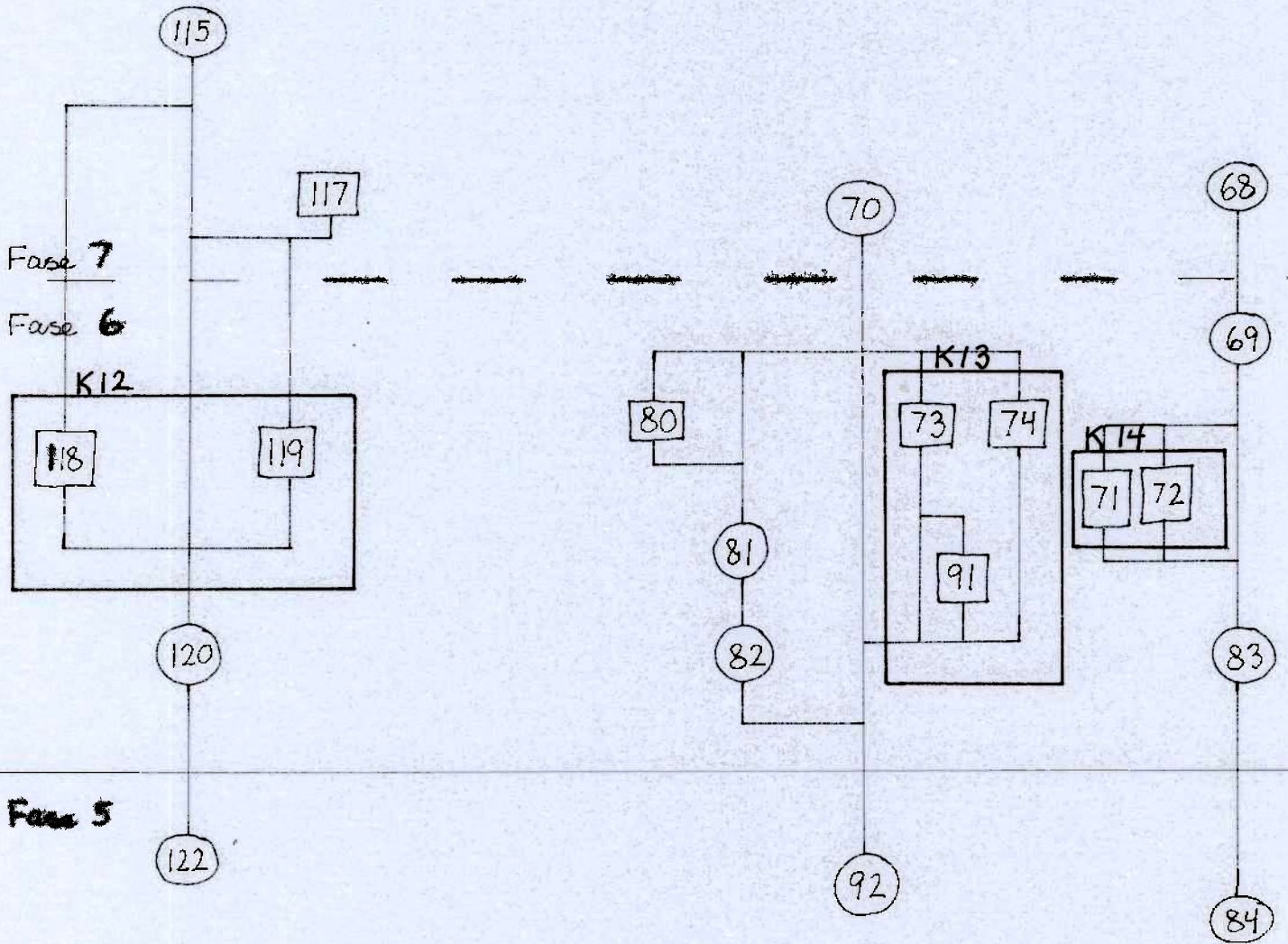
K12 was in the passage area and consisted of two groups of east-west planking 118 and 119.

K13 a building. The north wall of the building consisted of 2 omfar of beams which ran out to meet the west wall 74 which also existed to two omfar. Under the corner was a short fragment 91. In the absence of evidence to the contrary the two walls are assumed to have been lafted together. Within the building were the remains of 2 north-south planks which were interpreted as being part of the floor.

K14 a building? This construction consisted of a single north-south beam, possibly held in position by a couple of stones, and a tiny fragment of east-west planking. Only by analogy with the subsequent phase can this construction be interpreted as a building.

FO PHASE 6

PG

minimatrise Fase 6

PHASE 7.General characteristic.

This phase sees a repeat of the pattern in the previous phase but with the eastern building K16 less well preserved than K17 to the west. Further to the north the planks of the passageway K15 do not stretch as far north as we have seen in some of the previous phases. This does not necessarily mean that there has been a narrowing down of the passage for there are a couple of stones which appear to belong at this level and which may represent the facade line of the building to the north. It therefore seems likely that the northern edge of the passage planks have rotted away.

Stratigraphy.

There is no trace of burning on the wood at this level and nor are there any layers with burnt material. Only two layers can be attributed to this level with any certainty.

Layers in phase 7:

68

70

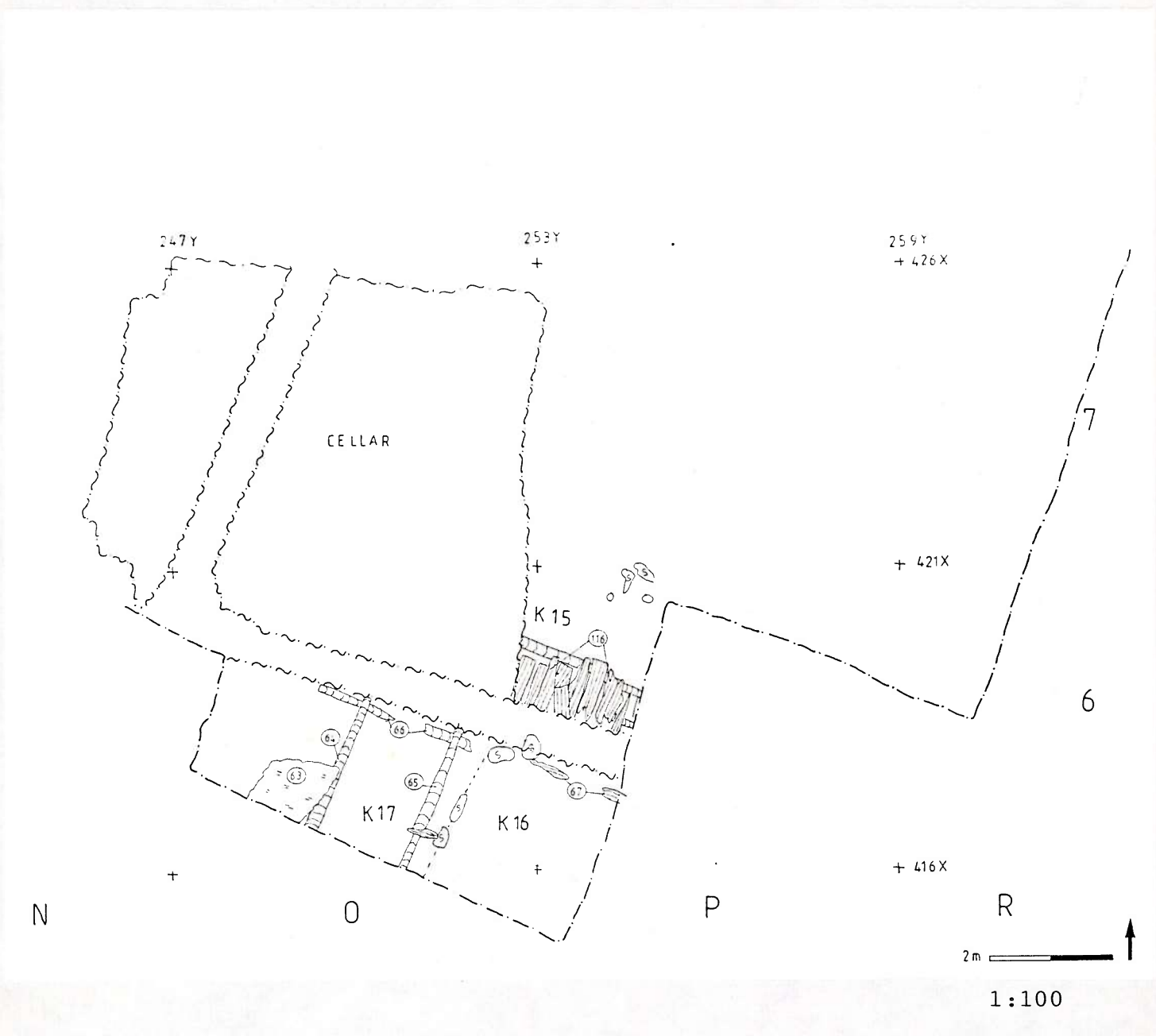
Description of constructions.

K15. Passageway. A set of north-south planks 116 lay over joists 117.

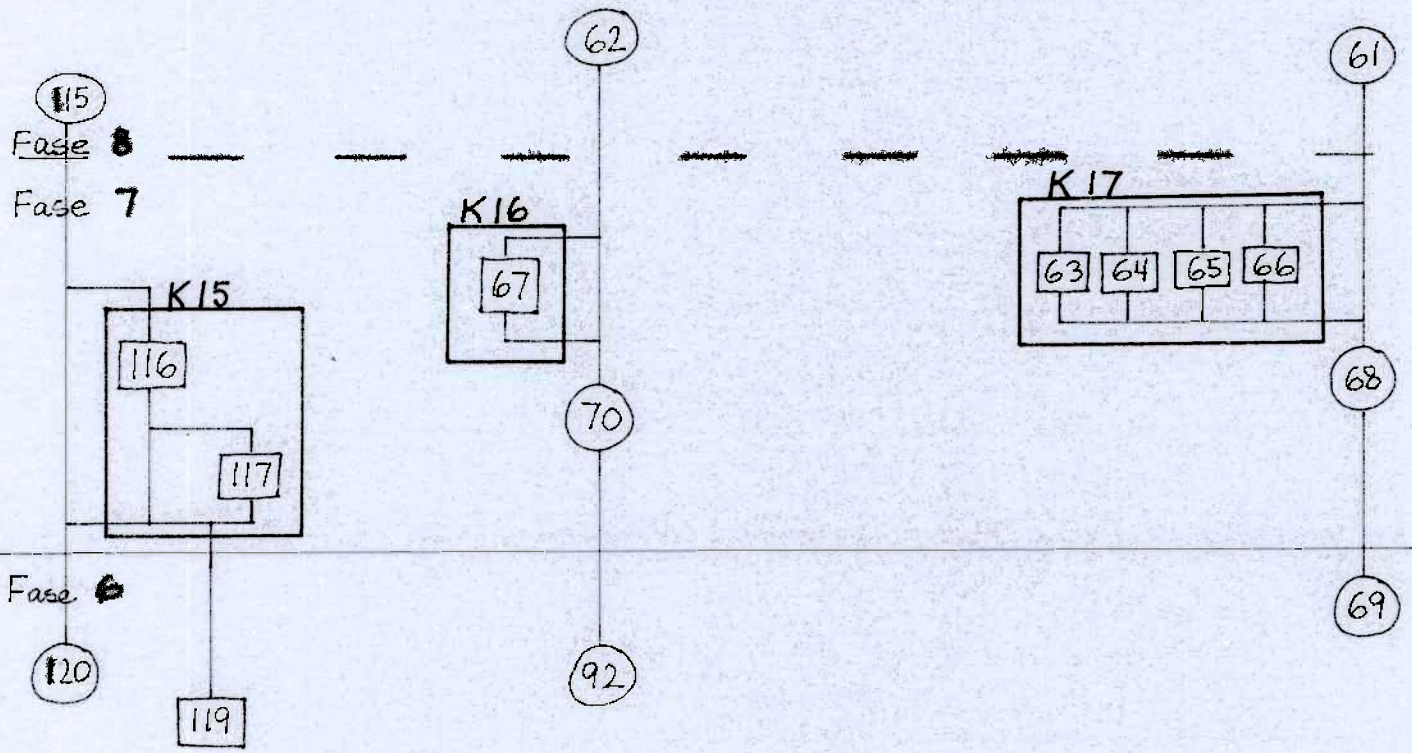
K16 a building? In the area where the north walls of the previous buildings have been, lay the remains of an east-west beam 67 which ran out to a large stone laying where the earlier corner posts are to be found. By analogy these few fragments can be interpreted as a building. There is a layer change along the line of the west wall which strengthens this interpretation.

K17 a building. Two north-south beams 64 and 65 lay over an east-west beam 66 and above the north-south beams were traces of planking 63. 64 and 65 are interpreted as joists jointed into the north wall 66. The planks project past the eastern joist

65 and so this beam which on plan looks like a possible east wall is not. The east wall line is taken to be the line of three stones which lay just to the east of 65.

FO PHASE 7

FO

minimális fase 7

PHASE 8.General characteristic.

This level is also a repeat of the previous pattern, with K18 the passage and K19 and K20 the buildings to the south of it. The eastern building, as in the previous phase, was very fragmentary and at this level there was an intrusive feature within the building area. This feature numbered 60 was never bottomed because it lay so close to an unstable section, but it should probably be interpreted as a well. Stratigraphically it appears to be cut from this level for in the phases above there are beams etc. sealing the edge. However there is a possibility that it was cut from a higher level because only a small segment of the feature was available for excavation and elsewhere on F-site we have seen how deposits can slope down into features and sections of stratigraphy slip and slide down into them to give a false impression. It is not impossible that we are looking at that situation in this case. The only really certain fact about the feature is that it was cut from this or a later level. Perhaps the finds can be used to determine the true position of this feature. If it is correctly interpreted as a well then another possible question arises was it inside or outside a building? If the answer is outside then we must begin to look again at the interpretation of K19 as a building.

Stratigraphy.

There are no immediately obvious construction layers but 52 which contains charcoal may be the destruction layer for this phase.

Layers in phase 8:

51	55 fill of 60	62	115
52d?	61	109	172 fill of 60

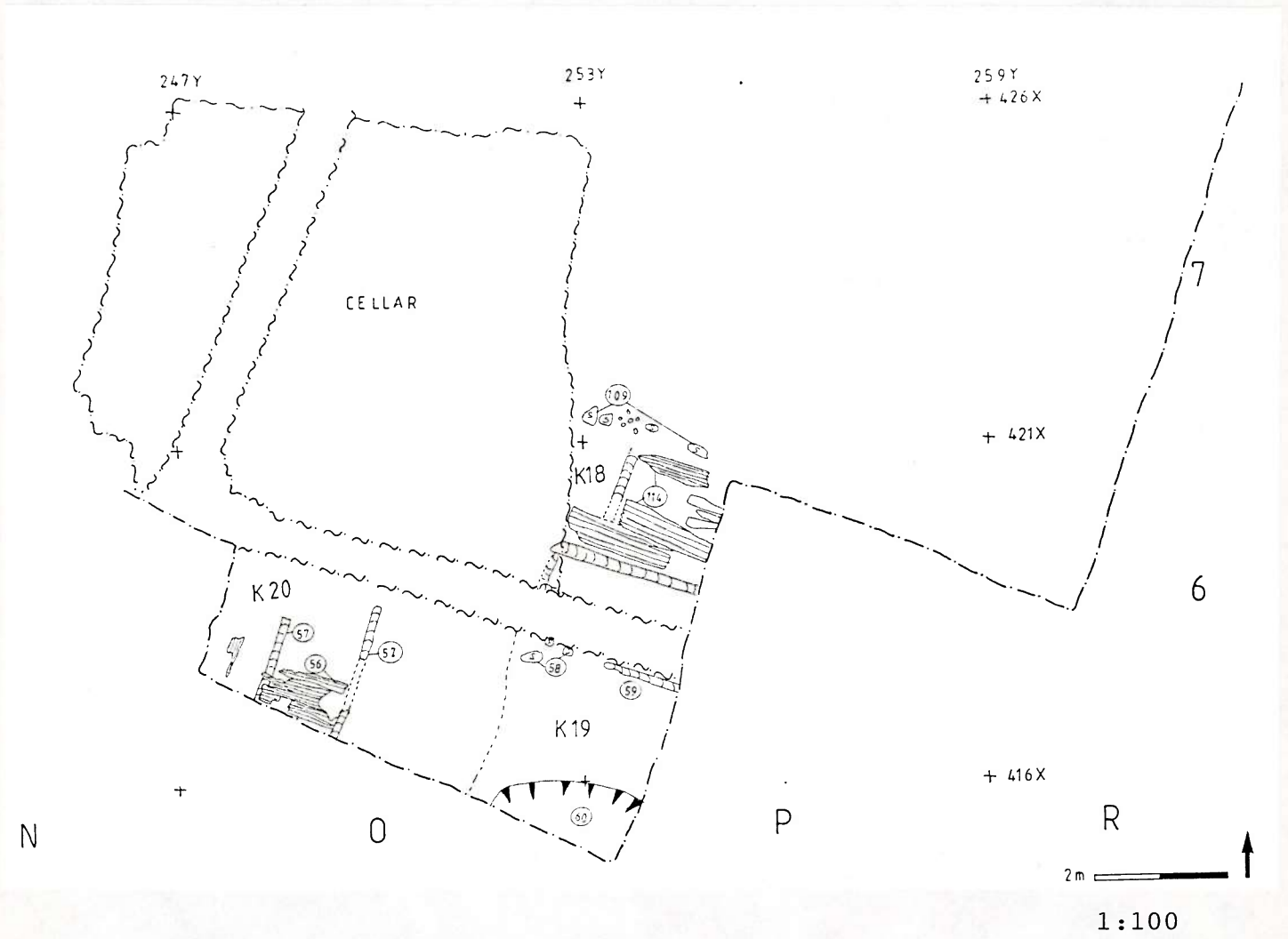
Description of the constructions.

K18 passageway. East-west planking 114 resting upon two badly preserved joists. The northern edge of the passageway

is marked by a row of stones 109 which are interpreted as forming the southern wall line of a building which lay to the north.

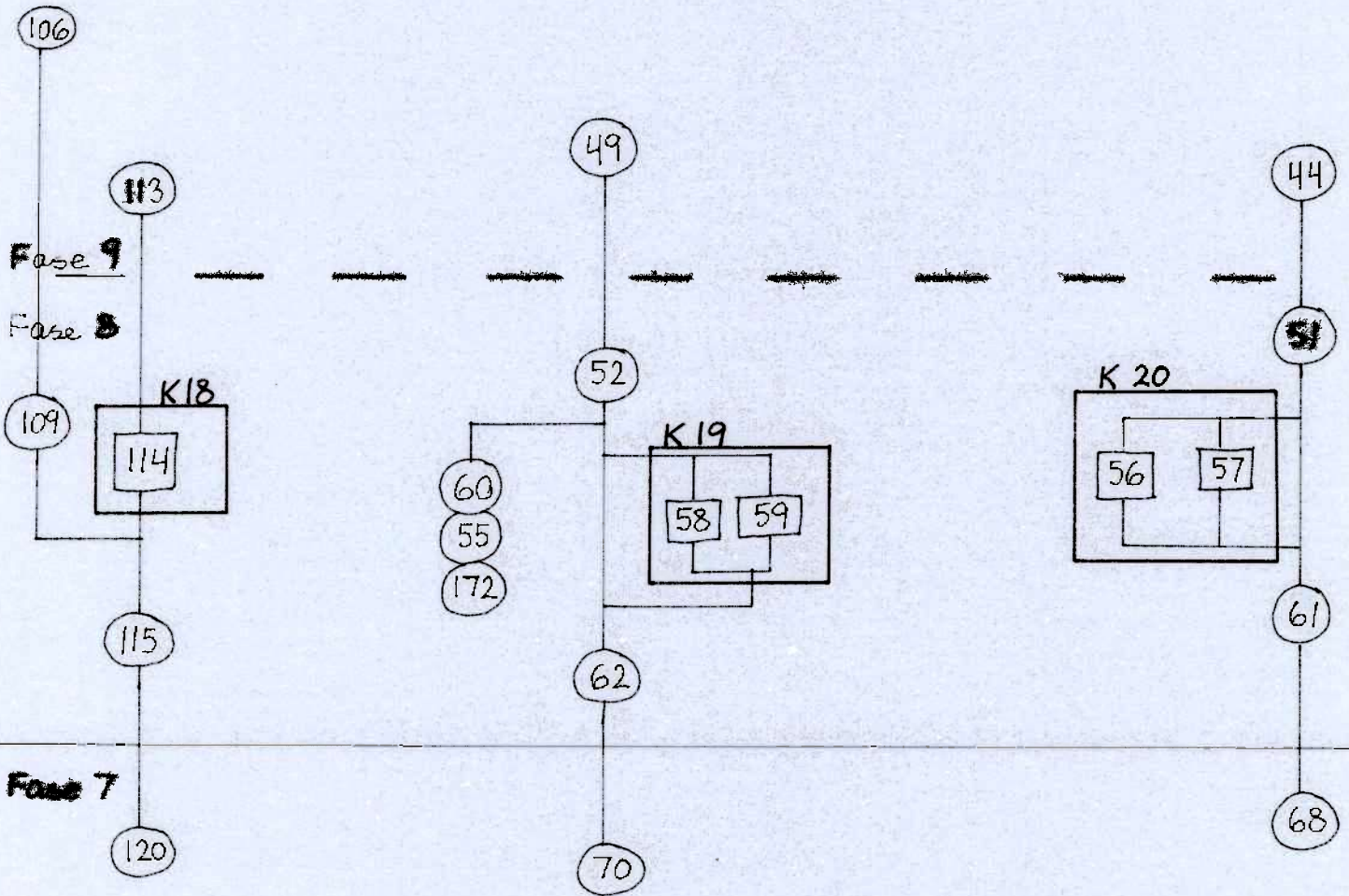
K19 a building? As in the previous phase the building in this area is extremely scrappy and can only be interpreted as a building by analogy with earlier phases. The northern edge is marked by the fragments of beam 59 whilst two small north-south scraps 58 may be associated and possibly the western one gives the line of the west wall. There is a stone (sill support?) and a layer change along the same line. Feature 60 appears to be cut from this level and its location may call the interpretation of K19 as a building into question. As we have seen in this and the previous phase, the buildings can only be interpreted as such by analogy and it is possibly the time to discuss if the analogy is valid here. The few wells that we have on F-site seem to have been outside of buildings and we must therefore see this as a possibility in this case. This would mean that instead of a building. There is an open area here and that K19 is a form of marking off the southern edge of the passage. On the strength of the remains alone this interpretation is equally valid as the building interpretation both at this level and in the previous phase; it is only the analogy which gives weight to the interpretation as a building. The conclusion is that K19 should be interpreted as a building until proved otherwise.

K20 a building. East-west planks 56 on joists 57. The area of planking is confined to the west end of the area but the building is assumed to have extended further east to K19 and that the remains were either removed or rotted away.

FO PHASE 8

NB After the dating evidence was evaluated it was clear that (60) belongs to a later phase, probably 10.

FO

minimální čas 8

PHASE 9.General characteristic.

K21 is another level of passageway but the remains to the south are split into two K numbers K21 and K22 solely by analogy with the disposition of the area in previous levels, for there is no clearly marked division between them. There are traces of burning upon part of the construction.

Stratigraphy.

Again there were no immediately obvious construction layers but 45 and 110 were probably the layers marking the end of the phase.

Layers in phase 9:

45d	48	49	110d	113
-----	----	----	------	-----

Description of the constructions.

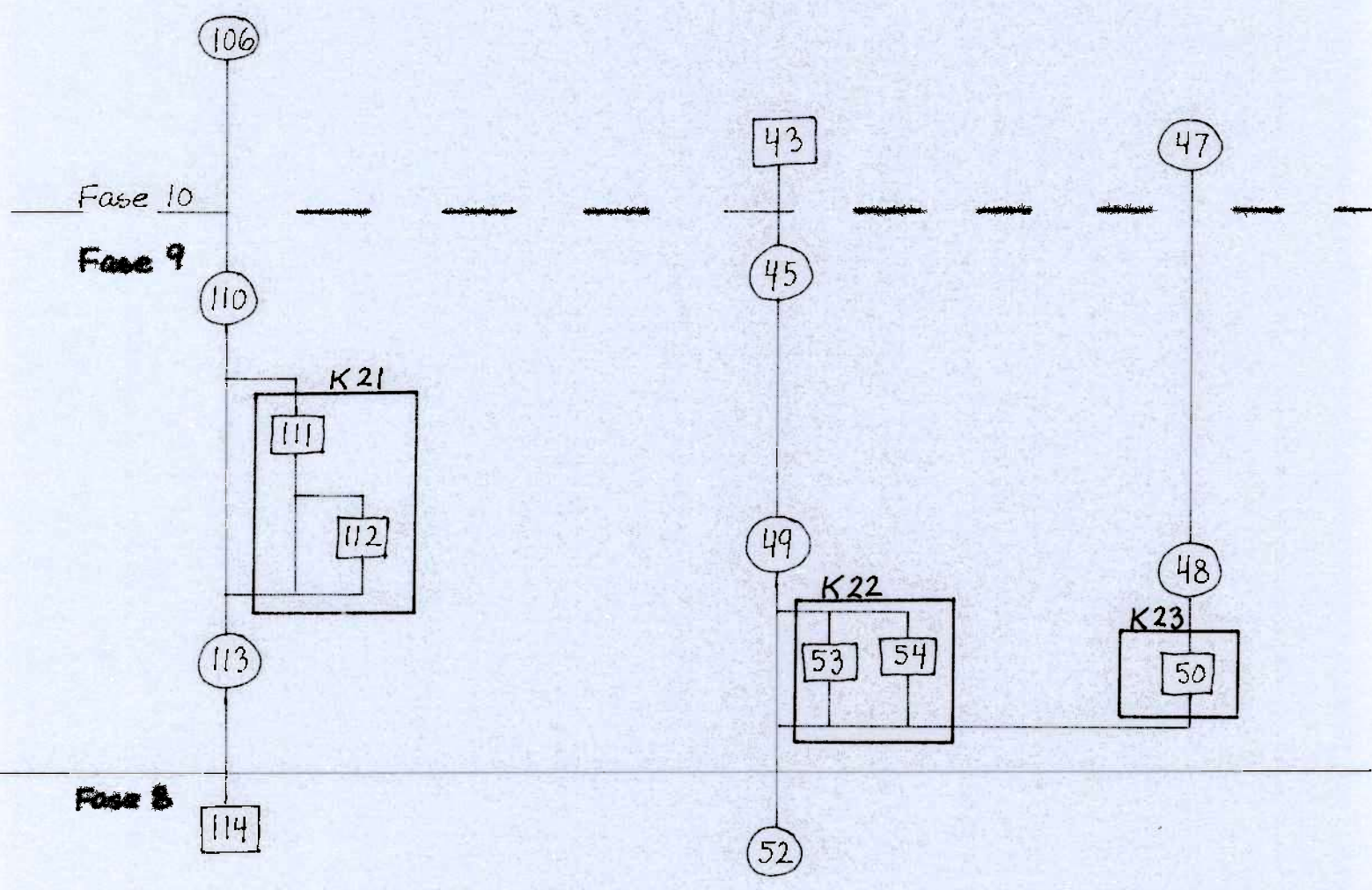
K21 passageway. East-west planks 111 lying upon a single joist 112.

K22 building? An east-west fragment 54 on the line seen in many of the previous phases is interpreted as going together with a north-south fragment 53 to form a building, though the remains are again rather scrappy and the warning under K19 possibly applies here as well.

K23 building??? A single beam 50 lay to the west of K22. It is not possible to say whether this formed part of a construction or not. It was given its own number simply to distinguish it from K22. The west end at this level is conceivably an open area.

FO PHASE 9

FO

minimális kábel

PHASE 10.General characteristic.

At this level K24 forms the passage and K25 and K26 form the buildings to the south. At this level the remains to the south are more considerable than in the previous few phases but because of the state of preservation of the wooden remains it is not possible to say with certainty where the division between K25 and K26 lay if indeed they are two separate constructions. There is one north-south line of stones which must be interpreted as a wall line but the wood by it is too badly preserved to see whether it is a plank or beam.

Stratigraphy.

Again the case of most of the previous phases there were no clear constructional layers. Although all the constructions showed signs of burning there was only one clear burnt layer 37 covering the western construction. It appears therefore that there must have been extensive clearing after the phase burnt.

Layers in phase 10:

37d	44	46	47	105	106
-----	----	----	----	-----	-----

Description of the constructions.

K24. East-west planks 107 on joist 108. The joist does not extend under the northernmost plank and it is therefore possible that this timber which is very badly preserved, is connected with a building to the north of the passage rather than the passage itself.

K25 a building. 43 was a badly preserved beam running along the east-west line that is repeated in most of the earlier phases. South and west of this beam were 4 parallel planks or beams and a single loose plank at a slightly different angle. These timbers were too badly preserved to say with any sort of certainty if one had been a beam. Immediately to the west of 40 was a north-south row of stones 41 which appears to have

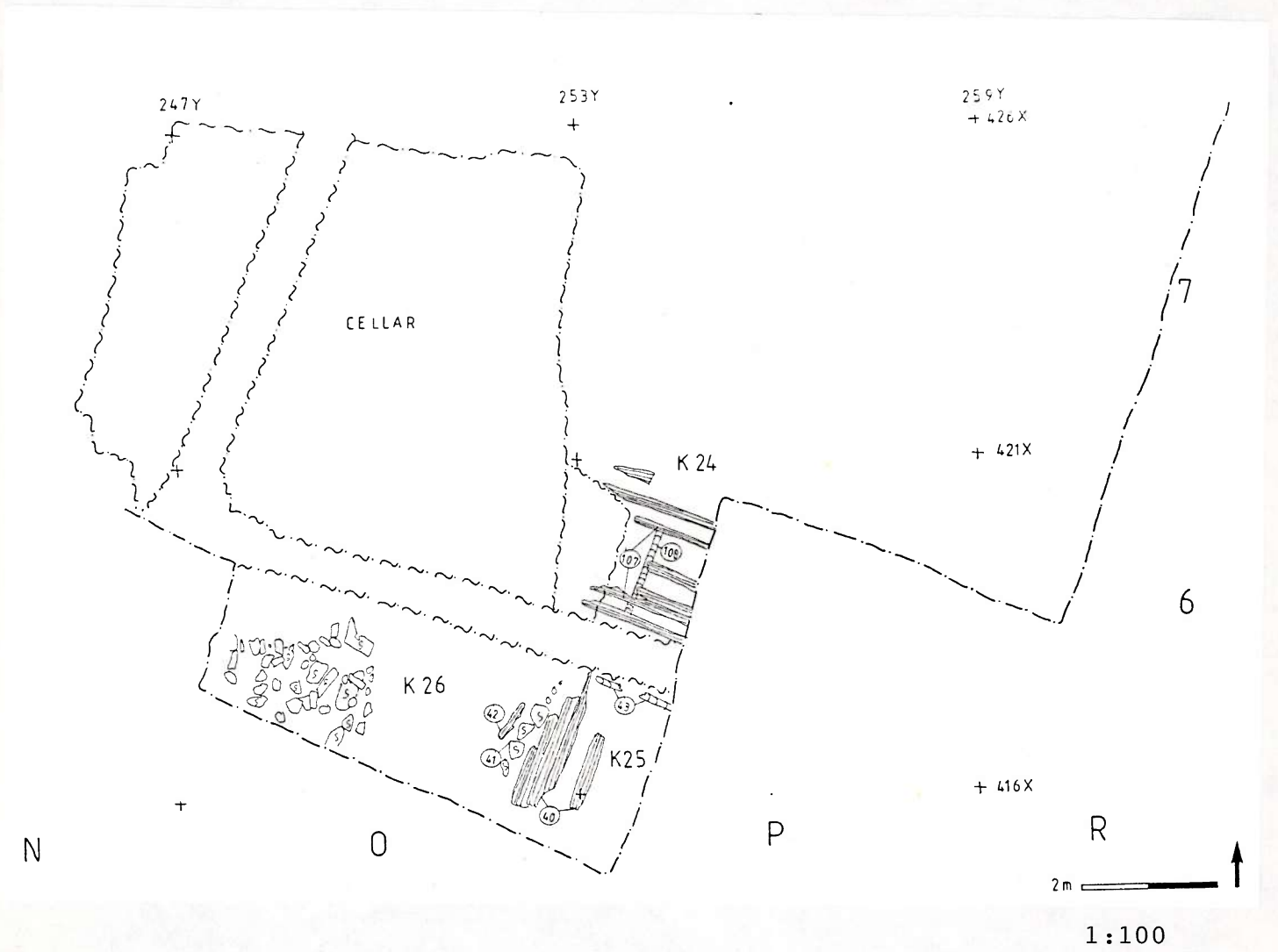
FO fase 13.
Kjelleren K 31, sett fra SV (1979, 14:11).

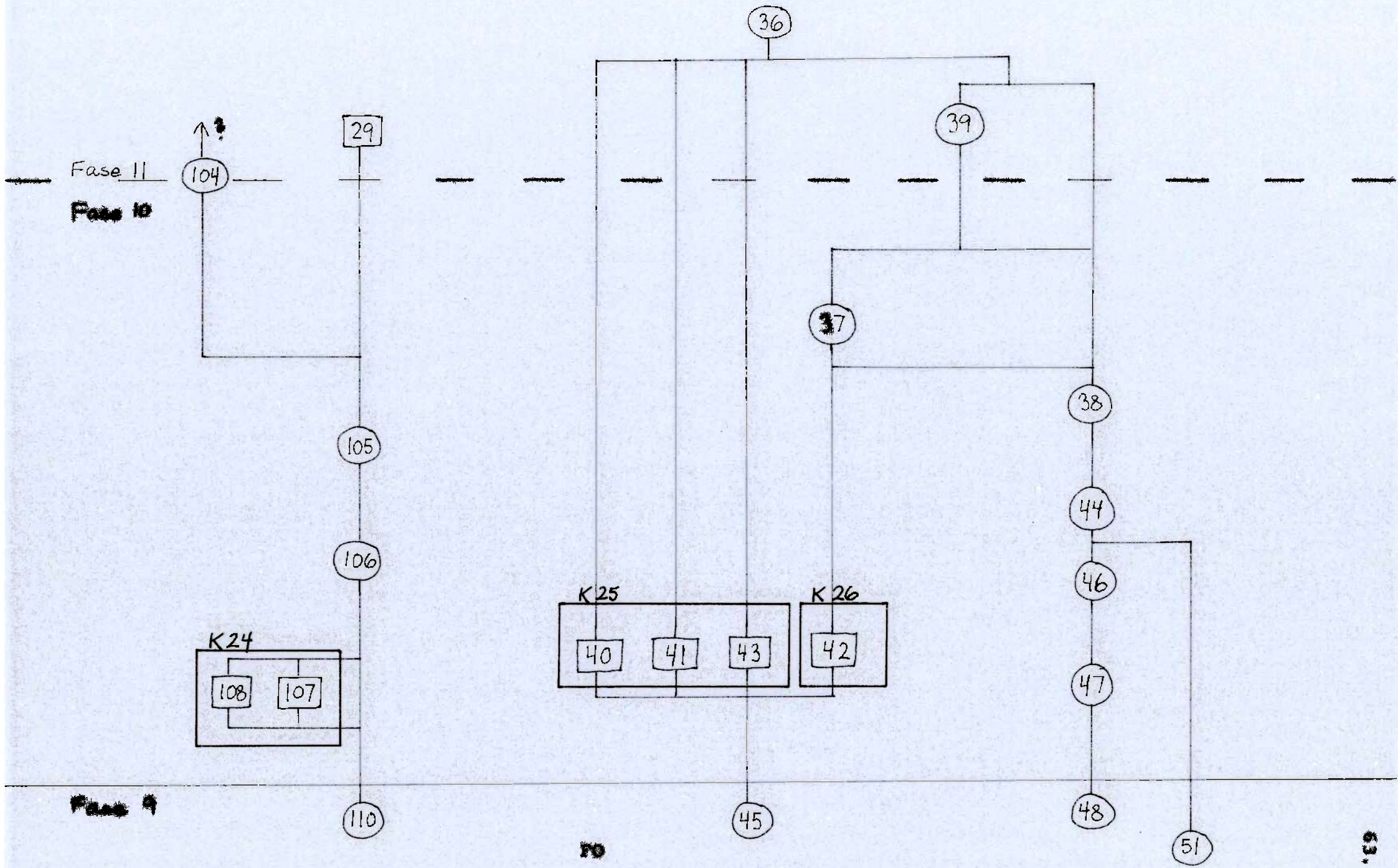
FO fase 10.
Bygning K25 og steinpakning K 26, fra Ø (1979, 29:17)

functioned as a wall support. Whether this line represents the west wall of K25 or the east wall line of K26 depends really upon how one interprets 40. If part of 40 is interpreted as beam then the latter is the case but if 40 is interpreted as planking then the former applies.

K26 a building?? This consists of a single short length of burnt planking 42 and a large spread of stones further to the west. The stones were of various sizes and included some worked bits but there was no definite pattern to them. There did however seem to be smaller less angular stones on the eastern edge. Layer 37 sealed the stones as well as filling the spaces between them. This was a layer of yellow clay mixed with some earth and containing a lot of charcoal. It is tempting to interpret the stones together with the clay as part of a collapsed fireplace with the fireplace proper lying just outside the site either to the south or more likely to the west. If this interpretation is correct then it has probably been inside a building in which case 41 may be the east wall. If this interpretation is not accepted then the area of K26 may well have been open and the stones simply a dump. If this is so it is worth noting that this area was possibly an open area in the last phase as well.

FO PHASE 10

FD
 minimize fase 10

PHASE 11.General characteristic.

K27 was the passageway and this was the only phase in which it could be seen definitely to continue on the south side of the pipe trench. To the south K28 and K29 were interpreted as the remains of buildings. The whole area was covered by a thick burnt level.

Stratigraphy.

No definite construction level can be identified but 17 a thick fire layer covered the phase. Other layers of note were 33 which contained a large quantity of bone and is therefore probably a brukslag and 25 which was a layer of gravel contained within the area of K28 and thickening out to the east which may be a levelling up layer.

Layers in phase 11:

17 d	25	33b	35	36	39
------	----	-----	----	----	----

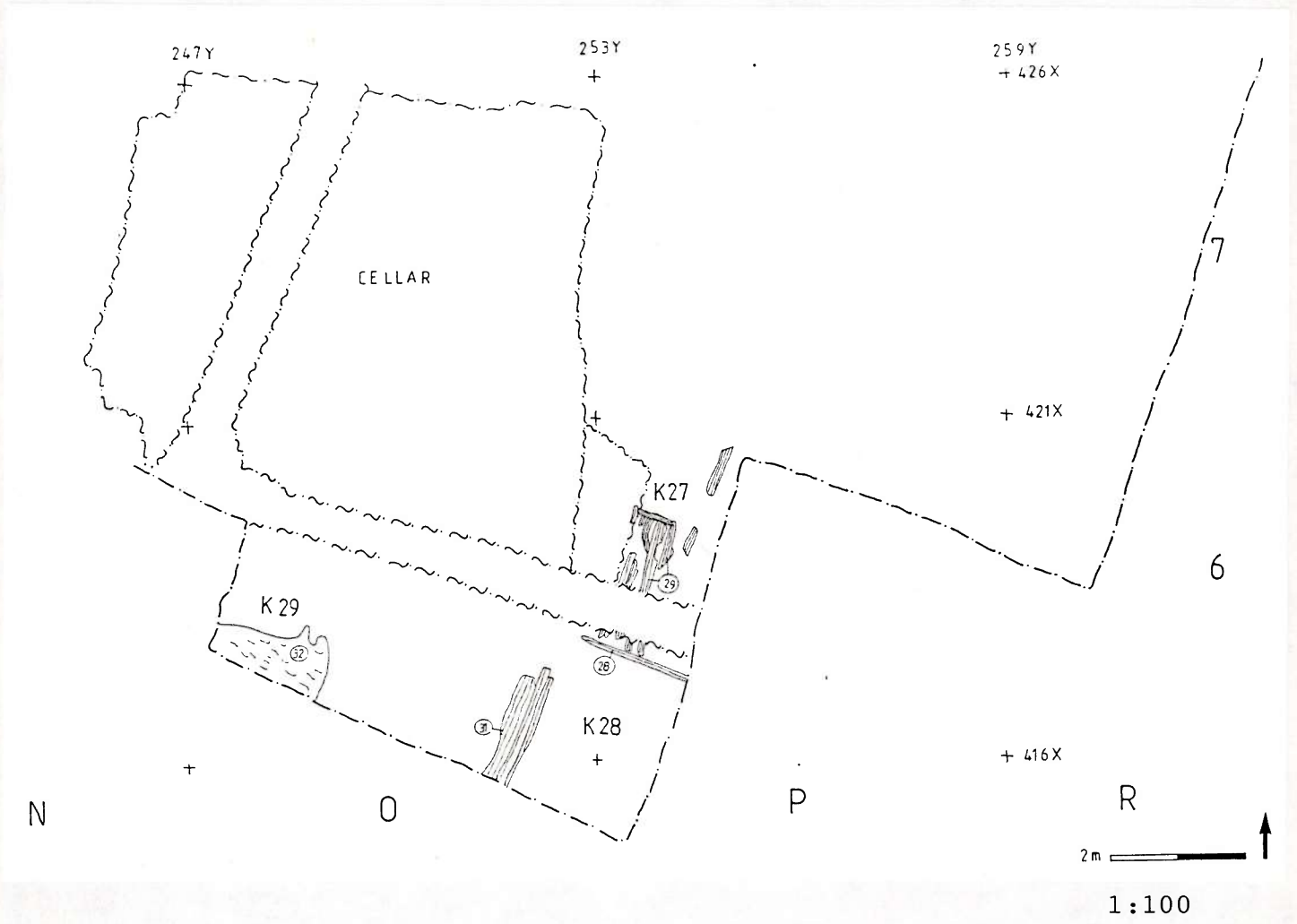
Description of the constructions.

K27 passageway. This construction consists of the burnt north-south planks 29.

K28 a building. This consisted of 28 a burnt plank on edge which ran along the southern edge of the passageway along the line seen in many of the previous phases and 31 which was 2 or possibly 3 burnt planks. A stone on the line of 31 does suggest that the planks or one of them may have been a compressed beam which would be the wall of the building. The layer of gravel 25 is bounded by 28 to the north and 31 to the west and therefore appears to be a deliberate build up in the building. It is not clear if the gravel was deposited to level the area or whether it functioned as the floor itself.

K29 a building? 32 is a wooden floor which is only preserved in those areas where the fire which destroyed the building has

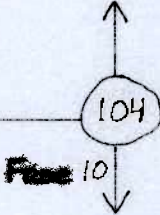
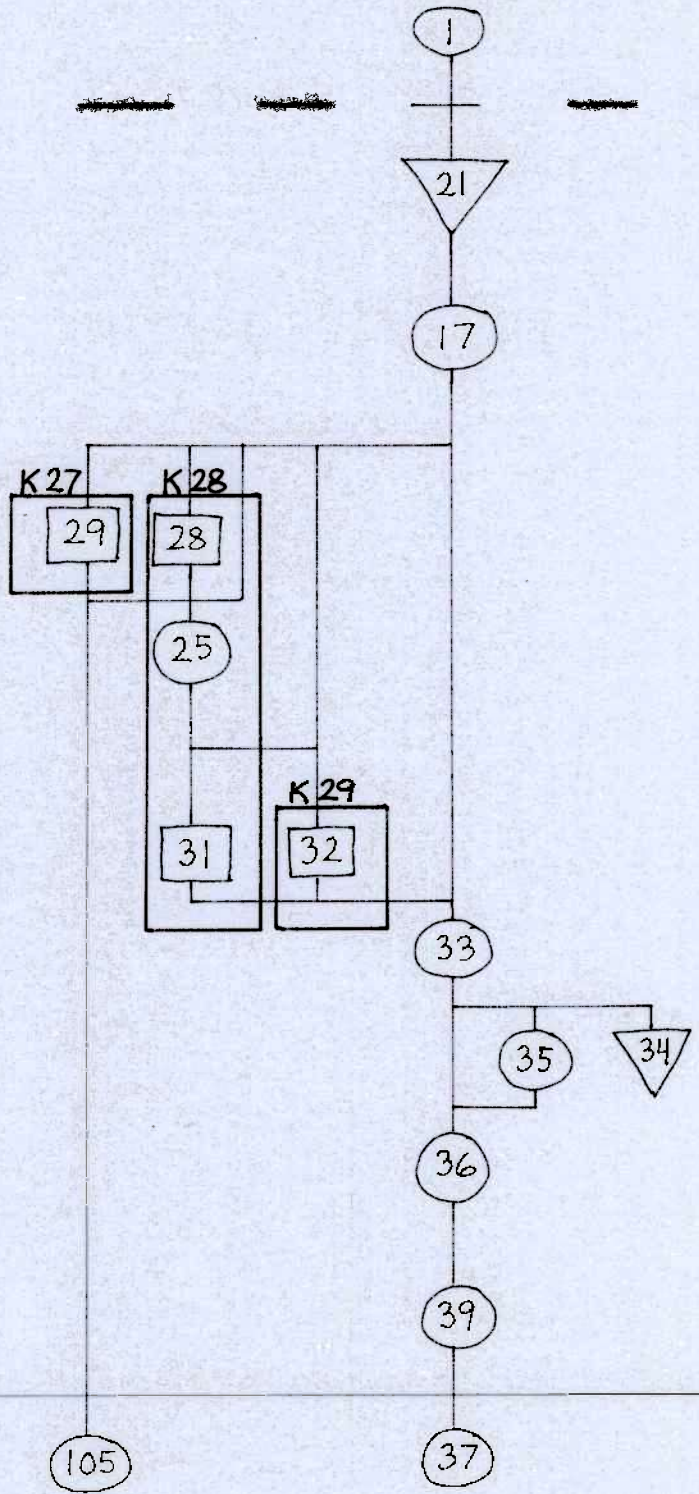
charred the floor. Elsewhere it has rotted away.

FO PHASE 11

Fase 12

Fase 11

FO
minimatrik Fase 11

PHASE 12.

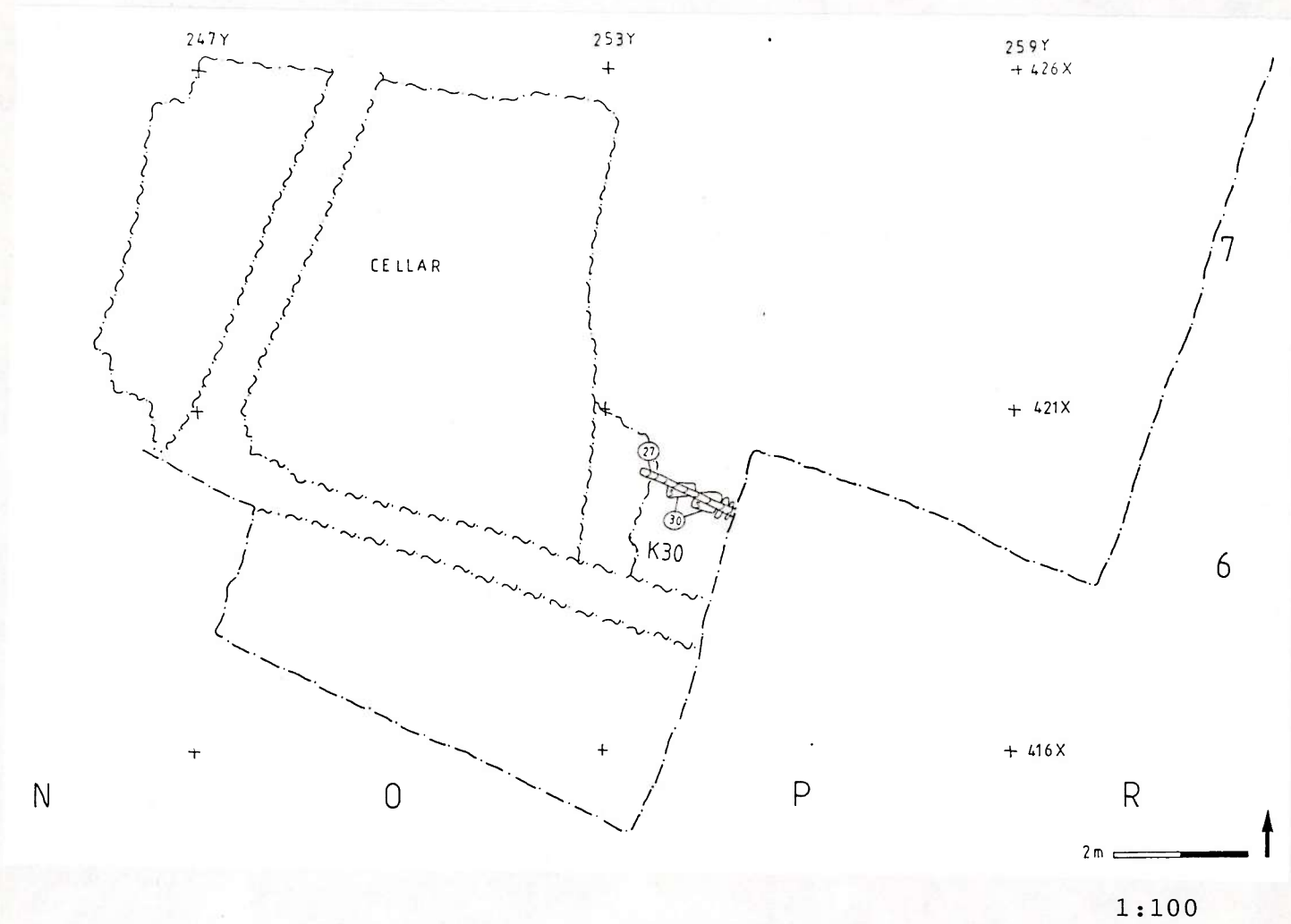
This phase consists of a single construction to the north of the passage area, K30.

Stratigraphy.

Only one layer, 26, can be attributed to this phase.

Description of the construction.

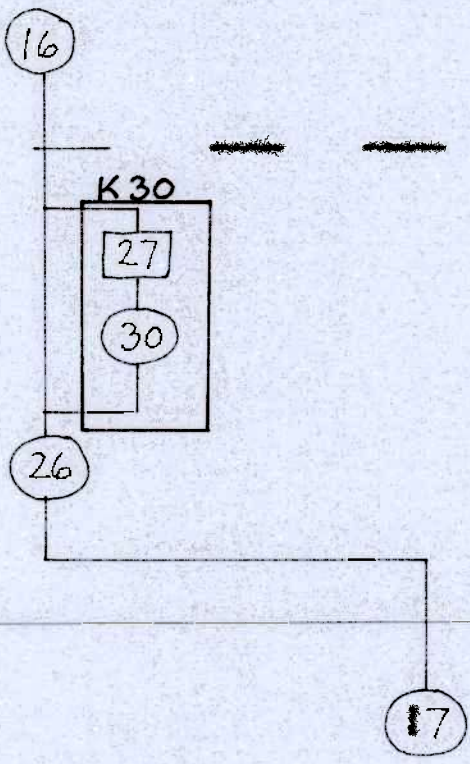
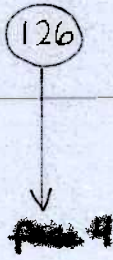
K30 a building. This consists of a poorly preserved timber, 27, interpreted as a beam, resting upon a row of stones 30. The structure is interpreted as the southern wall of a building which lay to the north but which was largely removed by the later FY buildings.

FO PHASE 12

Face 13
Face 12

Face 11

PO

minimisation face 12

PHASE 13.General characteristic.

This phase consisted of the post medieval cellar K31.

Stratigraphy.

2, 6 and 9 were the rubble fills of the cellar, whilst 16 was a gravel layer under the stairway into the cellar. Under the cellar were a number of intrusive features 14, 18, 20 and 21 of uncertain age. Layers 22, 23 and 24 formed the fill of 18.

Layers in phase 13:

2d	9d	16k	19k	21	23 fill in 18
6d	14	18	20	22 fill in 18	24 fill in 18

Description of the construction.

K31 was a cellar measuring ca. 15,5 by 5,5m internally, divided into two rooms measuring ca. 11 by 5,5m and 4,6 by 5,5m. The entrance was at the east end and presumably therefore directly off the waterfront. Except for the south-west corner and the central section of the dividing wall the walls were robbed out to their footings. The south-west corner stood to over 1m and it was possible to see that the cellar was barrel-vaulted.

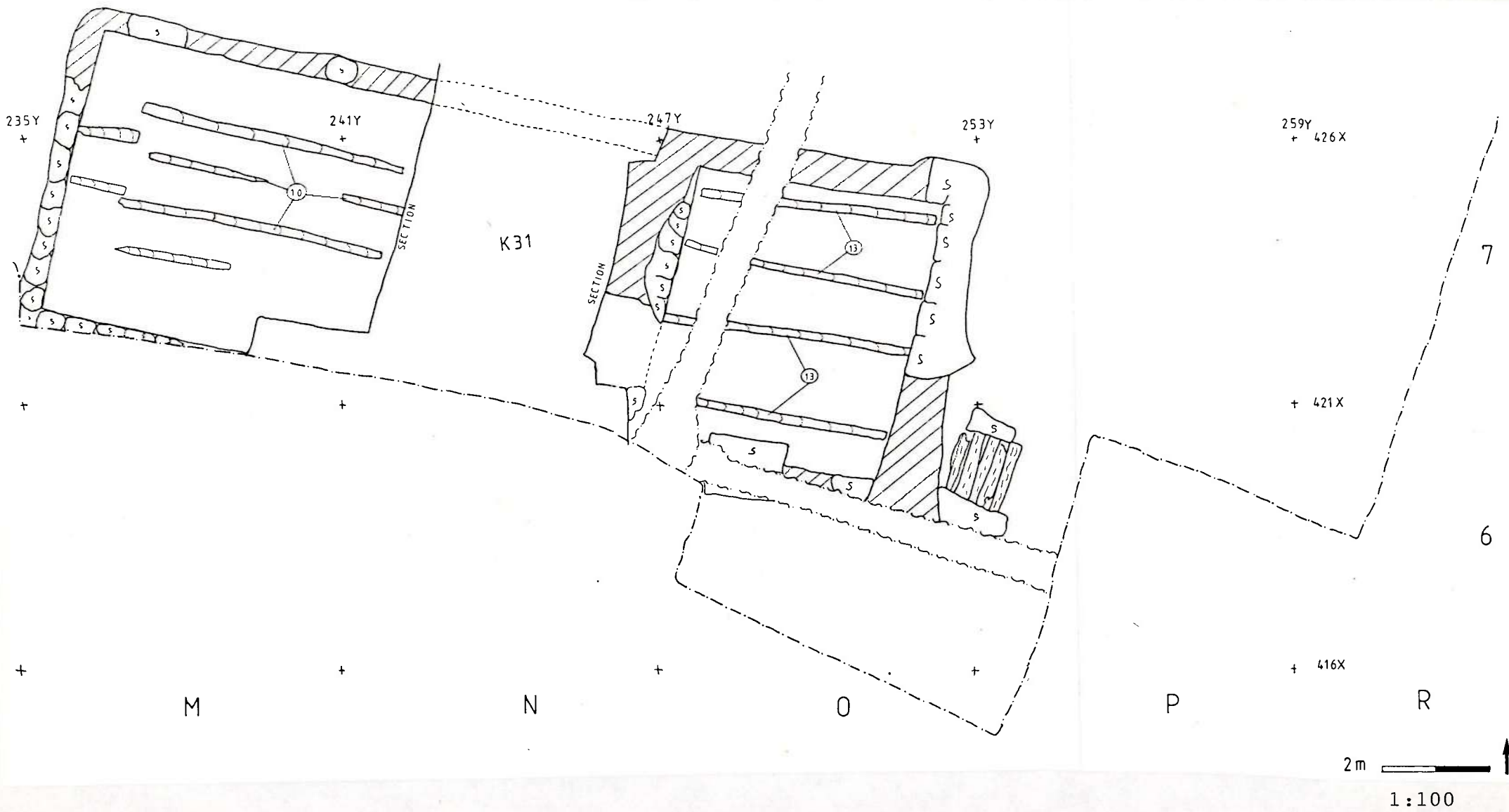
Although the surviving sections of the walls were built of stone there were indications that brick was used in the construction. In the west room the rubble fill was predominantly stone and mortar whilst in the east room it was brick and mortar. If, as is likely, the type of rubble reflects the nature of the walling adjacent to it then the east room was built at least partly of brick. This may be an indicator of two building phases within the cellar, but another possible explanation is that brick, as a status ware, was used for the parts of the cellar which were visible above ground. Because of the nature of the slope it was the east end which must have been a partial half-cellar.

In the east room only the four joists, 13, remained and in the west room a badly preserved plank floor supported on joists

10 ran to within 1 m of the west wall. A separate set of joists filled the gap between 10 and the wall and this area is interpreted as either a space for a bench or possibly racks. At the east end of the cellar the entrance walls were of stone but the 5 steps, 12, were of wood.

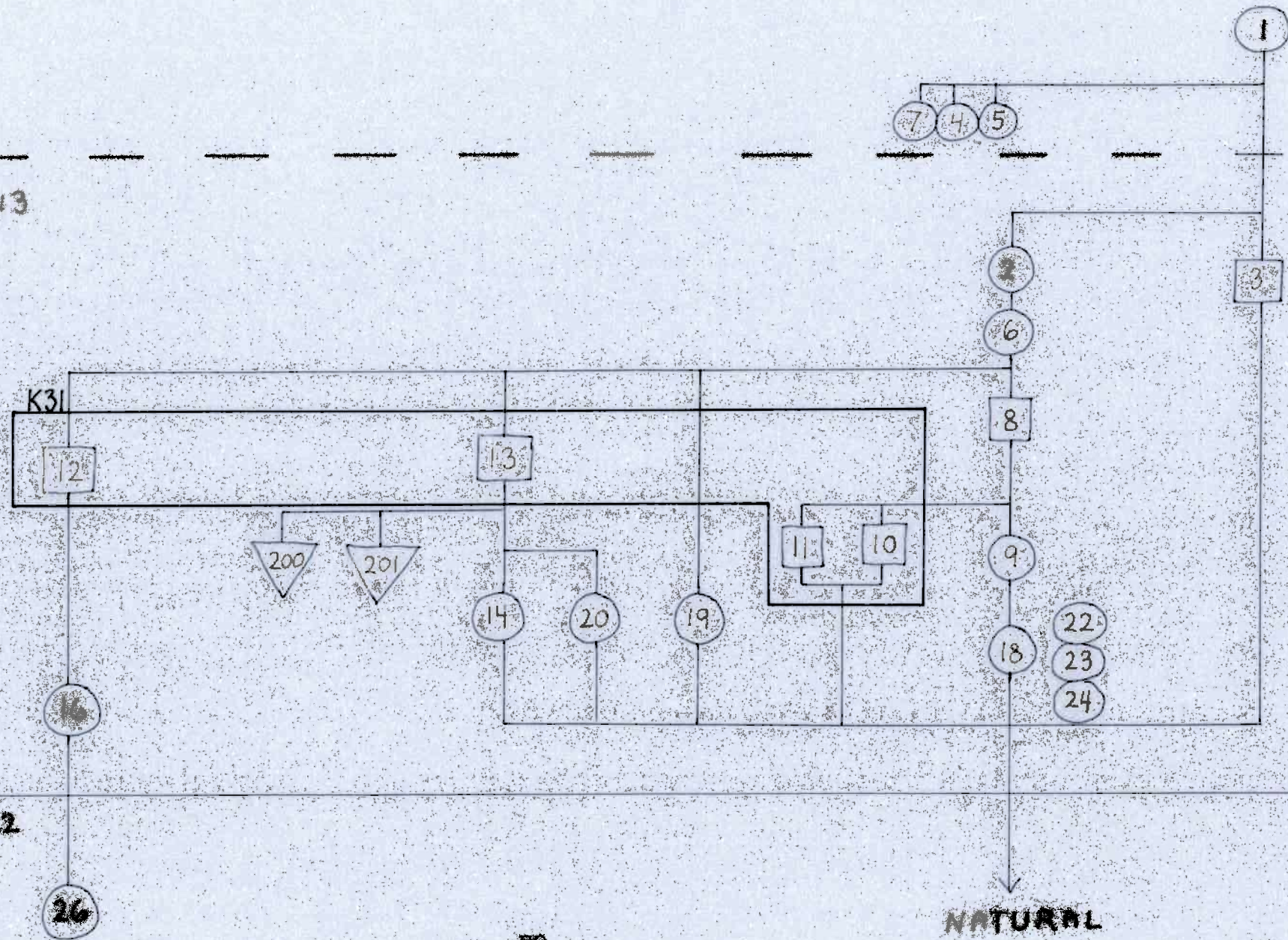
At the west end of the cellar there was a marked foundation trench, 19, along the back of the wall but elsewhere the walls had been built up against the edge of the cellar trench.

An interesting feature about the destruction of the cellar is that the robbing of the west wall stops on a line with the north wall of the cellar under Kjøpmannsgaten 20. It looks as though the west wall of K31 has become part of the east wall of the new cellar, which implies that the new cellar may have been built as K31 was being dismantled.

FO Phase 13

Face 13

Face 12

NATURAL

FO

minimise face 13

PHASE 14.

In this phase all the post cellar features are grouped together.

4 was a north-south pipe trench.

5 was a linear north-south feature lined with a plank on edge. From the finds it was obvious that it was very modern and it is interpreted as a rose bed.

7 was the east-west pipe trench which ran along the south side of the medieval passageway.

Appendix to FO.

After an evaluation of the dating evidence there appears to be two problems both in phase 8. The first of these was the occurrence of late pottery in layer 55. This cannot be seen as a problem since layer 55 was part of the fill of 60 which is only tentatively placed in phase 8. The evidence therefore suggests that feature 60 and the fill of the feature must be moved up in time and it would fit much better at phase 9 or 10. The other discrepancy is the occurrence of a 12th century bracteate in layer 115, sealed between two plank levels. This should in theory be a superb piece of dating evidence but unfortunately this does not appear to be the case. A look at the dating evidence of the phases above and below seems to show that the bracteate must be secondarily deposited.

Changes to the layer list.

Layers 55, 60 and 172 should be moved out of phase 8 and can probably be best placed at phase 10.

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>
1=14	13	41	10	81	6	121	5
2	13	42	10	82	6	122	5
3	13	43	10	83	6	123	4?
4=86(?)	14	44	10	84	5	124	4
5	14	45	9	85	4	125	4
6	13	46	10	86=4(?)	?	126	4/12
7	14	47	10	87	5	127=FY380	3
8	13	48	9	88	3	128	3?
9	13	49	9	89	5	129	3
10	13	50	9	90	4	130	3
11	13	51	8	91	6	131	2/3
12	13	52	8	92	5	132	2/3
13	13	53	9	93	5	133	2/3
14=1	13	54	9	94	5	134	2/3
15	13	55 fill of 60 ⁸ ?		95	5	135	2/3
16	13	56	8	96	4	136	2/3
17	11	57	8	97	4	137	2/3
18	13	58	8	98	5	138=FY393	3
19	13	59	8	99	4	139	2/3
20	13	60	8	100	4	140	3
21	11	61	8	101	4	141=FY415	3
22 fill in 18	13	62	8	102	4	142	4
23 fill in 18	13	63	7	103	4	143	4
24 fill in 18	13	64	7	104	10/11	144	4
25	11	65	7	105	10	145	4
26	12	66	7	106	10	146	4
27	12	67	7	107	10	147	4
28	11	68	7	108	10	148	3
29	11	69	6	109	8	149	3
30	12	70	7	110	9	150	3
31	11	71	6	111	9	151	2/3
32	11	72	6	112	9	152	2/3
33	11	73	6	113	9	153	2/3
34	11	74	6	114	8	154	2/3
35	11	75	2/3	115	8	155	2/3
36	11	76	2/3	116	7	156	2/3
37	10	77	4?	117	7	157	3
38	10	78	4?	118	6	158	3
39	11	79	4?	119	6	159	2
40	10	80	6	120	6	160	2

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>
161=FY469	3	201	13	241		281	
162=FY470	2/3	202	2?	242		282	
163	2/3	203	2?	243		283	
164	3	204	2/3	244		284	
165	3	205	2/3	245		285	
166	2/3	206	2?	246		286	
167	2/3	207	2	247		287	
168	2/3	208	2	248		288	
169	1/2	209 on FY matrix		249		289	
170	1/2	210	1	250		290	
171	2	211	1	251		291	
172 fill of 60	8?	212		252		292	
173	3	213		253		293	
174=FY551	2	214		254		294	
175	2/3	215		255		295	
176	2/3	216		256		296	
177	2/3	217		257		297	
178	2/3	218		258		298	
179	2/3	219		259		299	
180	2/3	220		260		300	
181	2/3	221		261		301	
182	2/3	222		262		302	
183	2/3	223		263		303	
184	2/3	224		264		304	
185	2/3	225		265		305	
186	2	226		266		306	
187	2	227		267		307	
188	2	228		268		308	
189	2	229		269		309	
190	2	230		270		310	
191=FY616	2	231		271		311	
192	2/3	232		272		312	
193	2/3	233		273		313	
194	1	234		274		314	
195	1	235		275		315	
196	1	236		276		316	
197=FY576	1	237		277		317	
198	2/3	238		278		318	
199	or later 2	239		279		319	
200	13	240		280		320	

F E L T F Y - V E S T

av

Sæbjørg Walaker Nordeide

INNLEDNING - KORT HISTORIKK.

FY ble undersøkt i tidsrommet 28.05 - 28.09 1979. Feltleder var Dave Fine. Utenom feltleder deltok mellom 4 og 9 feltarbeidere. Været var bra hele sesongen, med lite nedbør. Til tider var det svært varmt.

Dokumentasjonen er basert på dagbok (ført av feltleder), lagkort (ført av feltleder, men for FY-vest delvis av en feltassistent), plantegninger og profiltegninger (utført av alle på feltet). Profiler: Ingen profiler utenom feltkantene (hovedsakelig i NØ).

Feltlederen har ført matrise. Det er ikke skrevet innberetning eller gjort annen bearbeidelse av materialet.

Toppmassene (yngre enn ca 1681) ble fjernet med maskin. Det ble registrert i alt 670 lagnummer på FY, derav kan 152 plasseres i FY-Vest.

Fra 14.08.1979 ble rutene L8 og deler av M8 overført fra FW til FY (se dagbok II s.41 for FW). De bygningsrestene som var gravd fram under FW, er tatt med i denne behandlingen (fase 6 og 7, plantegning nr.4335 (M8) og 4288 (L8)). Det er laget en egen lagliste som gir en oversikt over de lagnummer på FW som da ble overtatt av FY. Disse er gitt fasenummer som FY-vest.

FY strekker seg fra hovedgaten (Krambugatens forløper) i vest, og ut til den middelalderiske elvebredden i øst. De ulike delene av feltet arter seg svært forskjellig: Den østre delen som omfatter elvebredden (øst for FY4), var preget av kaifronter og bygninger som var skåret inn i elvebredden. Den vestre delen (vest for FY4) var preget av mer regulær bebyggelse. I den vestre delen var det svært lite bevart, og denne delen av feltet var vanskelig å knytte til resten av feltet. I praksis har dette ført til at feltlederen har konsentrert seg om den østre delen, mens han overlot den vestre delen til en assistent. Av ulike årsaker har feltet også blitt delt under rapportarbeidet. FY-vest (vest for FY4) opptrer som et selvstendig felt, liksom FY-øst gjør det (se rapport av Flodin og Horrell). Se forøvrig "Kildekritiske betraktninger".

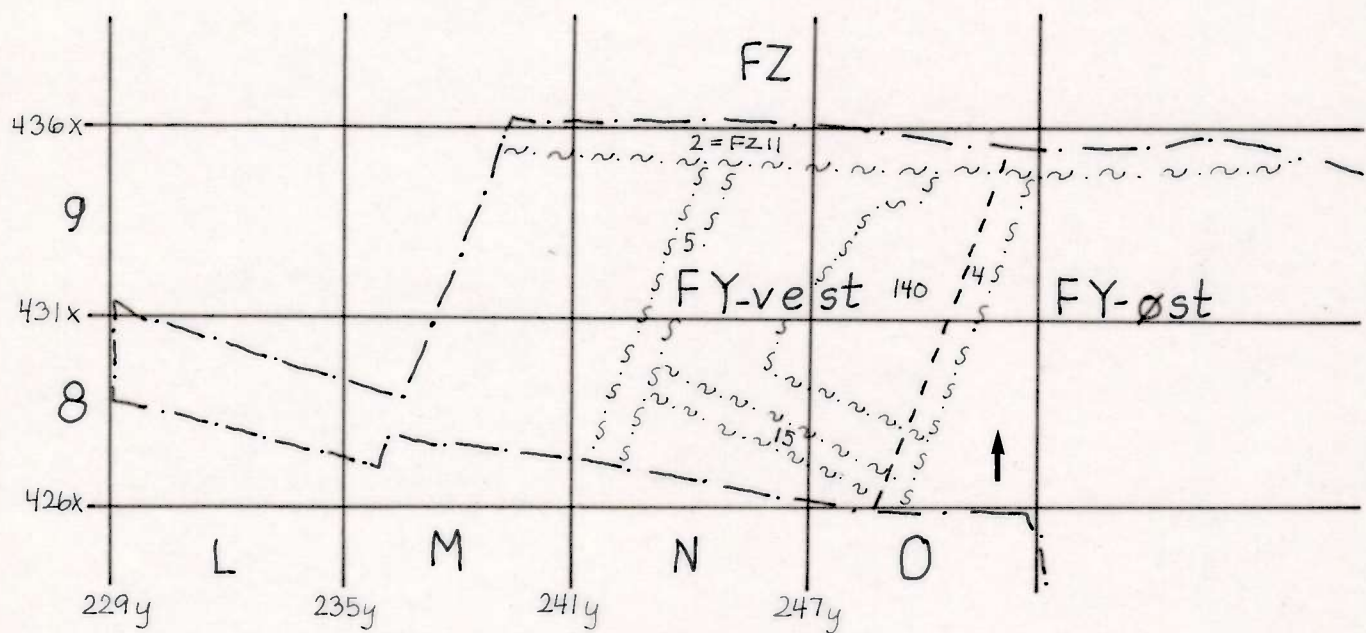

Fig.1. Oversikt over FY-vest med moderne forstyrrelser.
Målestokk 1:200.

KILDEKRITISKE BETRAKTNINGER.

Under feltarbeidet overlot feltlederen mye av arbeidet med den vestre delen (vest for vannledningsgrøften FY4) til en assistent. Dokumentasjonen på de to delene av feltet er ikke forsøkt samkjørt. De to delenes selvstendige karakter understrekes også av at bebyggelsens karakter er svært ulik i øst og vest. Dette er noe av årsaken til at FY også under arbeidet med den stratigrafiske analysen ble utført i to selvstendige etapper: Først utarbeidet Graham Horrell en analyse for den østre delen. Deretter har undertegnede analysert den vestre delen. (Etter dette har Lena Flodin også revidert rapporten for den østre delen.)

Det er knapt et lagnummer som kan brukes til å knytte de to delene av feltet sammen. Horrell hadde utarbeidet rapport som om den østre delen var et selvstendig felt, med fortløpende K- og V-nr. serie for konstruksjonene. I rapporten for den vestre delen, har jeg derfor måttet gjøre det samme: FY-vest opptrer her som et selvstendig felt, med egen faseinndeling og egen nummerrekke for konstruksjonene. I denne K-nummereringen utgjør fasenummeret første del av tallet.

Naturbakken på FY-vest er relativt flat, uten de terrasserte bygningene som er karakteristisk for skråningen i FY-øst. I enkelte deler av feltet er det bare dokumentert ca. 20-30 cm tykke kulturlag, og bevarte rester av bebyggelse er heller få og sporadiske. Bevaringsforholdene er svært dårlige. Dette gjør at den relative kronologi basert på stratigrafi ikke alltid er like sikker fra nord til sør, og fra øst til vest på feltet.

STRATIGRAFI OG FASEINDELING.Anvendte prinsipper for den stratigrafiske analysen.

FY-vest er inndelt i 10 faser. Inndelingen er gjort på grunnlag av bebyggelsesrestene på feltet: Fra hovedmassen av bebyggelse på feltet blir anlagt, - til den blir ødelagt - utgjør én fase. Jordlagene refereres til denne prosessen. I den grad de kan bestemmes, karakteriseres de ved K, B og D. K=konstruksjonslag, fra en konstruksjons tilblivelsesprosess, B=brukslag, fra konstruksjonens brukstid, og D=destruksjonslag, fra en konstruksjons ødeleggelse, f.eks. et brannlag.

Ettersom det i mange tilfeller ikke er skilt mellom en nedgravning og det jordfyll som er i den, er det mange lagnummer i jordlagslisten som inkluderer stolpehull osv. Lagnummer som betegner konstruksjonsdeler som ikke inngår under et konstruksjonsnummer, finnes kun på plantegningene og i mini-matrisene.

Generell beskrivelse og karakteristikk av bebyggelsesutviklingen på feltet.

Feltet er karakterisert av svært spredte bebyggelsesrester (dog: Se "Kildekritiske betraktninger"). Restene rommer deler av to husrekker, på hver side av en fast, men umarkert (eiendoms-?) grense. Denne grensen går VNV-ØSØ, i retning fra ca 433,5x 238y til ca 430,5x 247y. Bebyggelsen holder seg oftest sør for denne grensen. Bare i fase 4 er det klare rester av bygninger på begge sider av denne grensen.

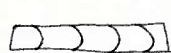
Den nordre husrekken danner søndre del av en husrekke på FZ, langs den sørligste passasjen der. I vest vender bygningene med gavlen mot Krambugatens forgjenger. Det ser ut til at tomten ut mot denne gaten, og sør for den nevnte grensen, har vært mest attraktiv på dette feltet. I alle fall er dette området mest og oftest utnyttet til bebyggelse. Området vest for FY5 (en moderne N-S grøft) er sjelden benyttet, og da helst i de yngste fasene.

Så langt jeg kan tolke bygningsrestene, ligger bygningene orientert VNV-ØSØ. Lengst i vest danner de rett vinkel med Krambugatens forløper. I øst danner de forlengelsen av hus-/bryggerekker på FY-øst, som danner rett vinkel med elven. Det virker derfor som om det er naturtopografien som er bestemmende for bebyggelsen her: elven i øst, og i vest den høyden Krambugatens forløper er lagt på.

Den eldste bygningen som vi har bevart rester av (K2-2), ser ut til å være skåret litt ned i undergrunnen. Forøvrig ser bygningene ut til å ligge dels rett på bakken, dels på stolper.

Feltet har få spor av brann. Bare fase 6, og muligens fase 3, har brent. Ellers er det bare spredte brannrester. Dette skyldes kanskje den spredte bebyggelsen.

SYMBOLLISTE FOR TEGNINGER.

rund stokk

flatt treverk

brent treverk

stolpe

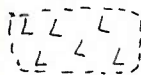
påle

stein

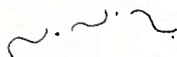
nedgravning, f.eks. stolpe-/pålehull

leire

laggrense

yngre forstyrrelse

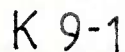
antatt vegglinje

lagnummer

samlenummer for en konstruksjon

konstruksjonsnummer

SYMBOLLISTE FOR MATRISER.

- jordlag
- konstruksjonsrester
- steiner
- stolpe/stolpehull
- nedgravning
- lagnummer brukt som samlenummer for en bygning,
passasje osv.
-   brannlag/brente konstruksjonsrester

FASEBESKRIVELSE.NATURBAKKEN.

Hele feltet ligger mellom ca. 6,80 og 7,20 m.o.h. Steril grunn er forstyrret av en del groper og grøfter. Noen nedgravninger er relativt unge, og preger feltet stort sett i fra topp til bunn (fig.1).

Disse er: FY5: gassledningsgrøft N-S.

FY4: vannledningsgrøft N-S.

FY2: (skillet mellom FZ og FY) Ø-V grøft (fra 1500-tallet?) = FZ11.

FY15: gassledningsgrøft (?) Ø-V.

FY 140 :Bygning skåret ned i steril.

Nedi steril sand var det et lag med muslinger 6,94 m.o.h. Det ble tatt 14C-prøve av muslingene, med resultat:

N68721 FY568. Tidsperiode: ukjent.

FASE 1.Generell karakteristikk.

Generelt om denne fasen kan en bare si at alt er yngre enn steril og eldre enn resten, uten at vi kan si noe om innbyrdes aldersforhold.

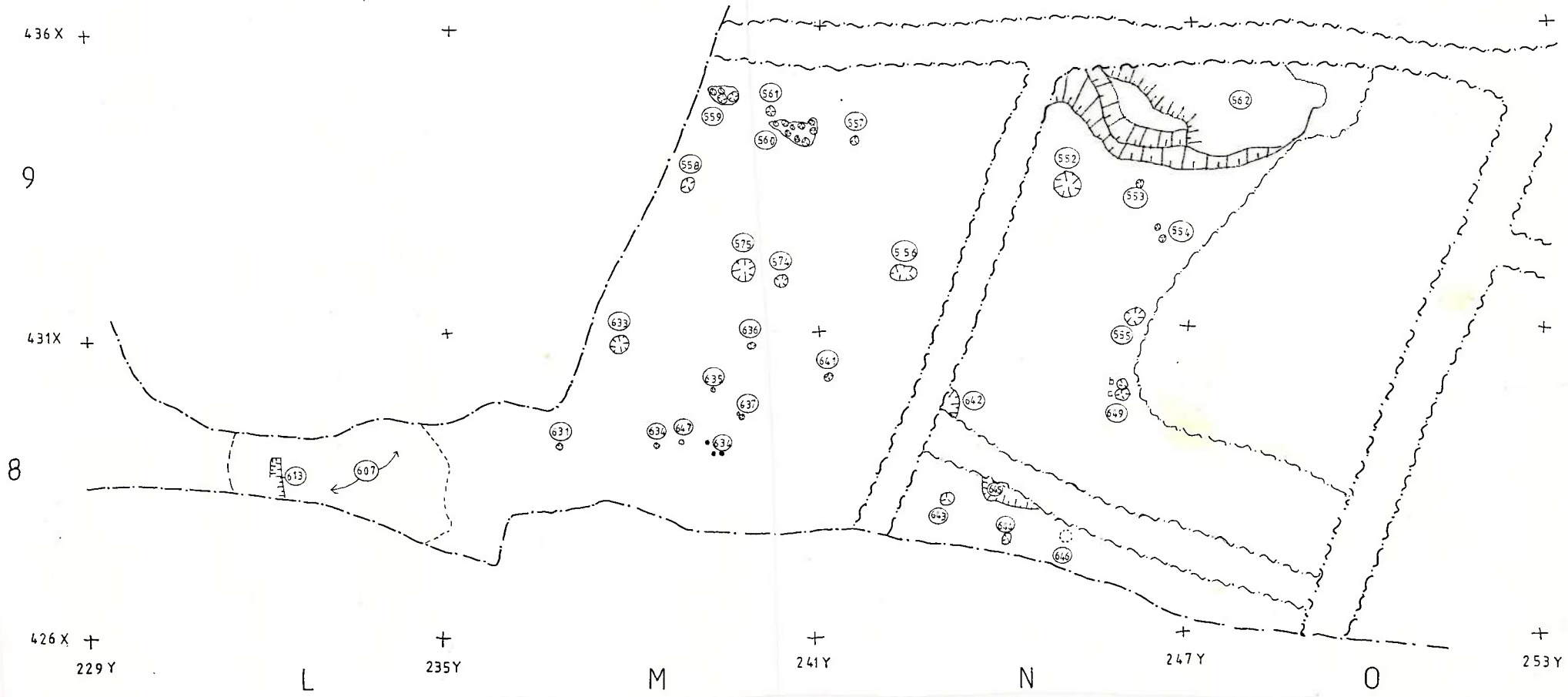
Steril grunn skjæres av en rekke hull/stolpehull som alle er eldre enn de eldste bevarte husrester. Stolpehullene er delvis samlet i konsentrasjoner på 3-9 stk. (634, 559, 560), men i hovedsak er de spredt rundt på hele feltet. Det er ikke noe synlig system i stolpehullene.

Stratigrafisk beskrivelse.

I rutene N/09 er det en større nedgravning 562, ca. 20-60 cm dyp, med ukjent funksjon. En liten flekk med brent materiale 632, er mest sannsynlig en del av den brente delen av bygningen over, men som har fått eget nummer. Men etter lagkortene skal den være eldre, dvs. tilhøre fase 1.

I L8 er det et homogent jordlag med spor av kull og tre, 614. Dette er tolket som opprinnelig torvoverflate over steril, ettersom det har en jevn tykkelse og er homogent. Dette er gjennomgravd av en rektangulær, liten N-S grøft, 613, som igjen er fylt og dekket

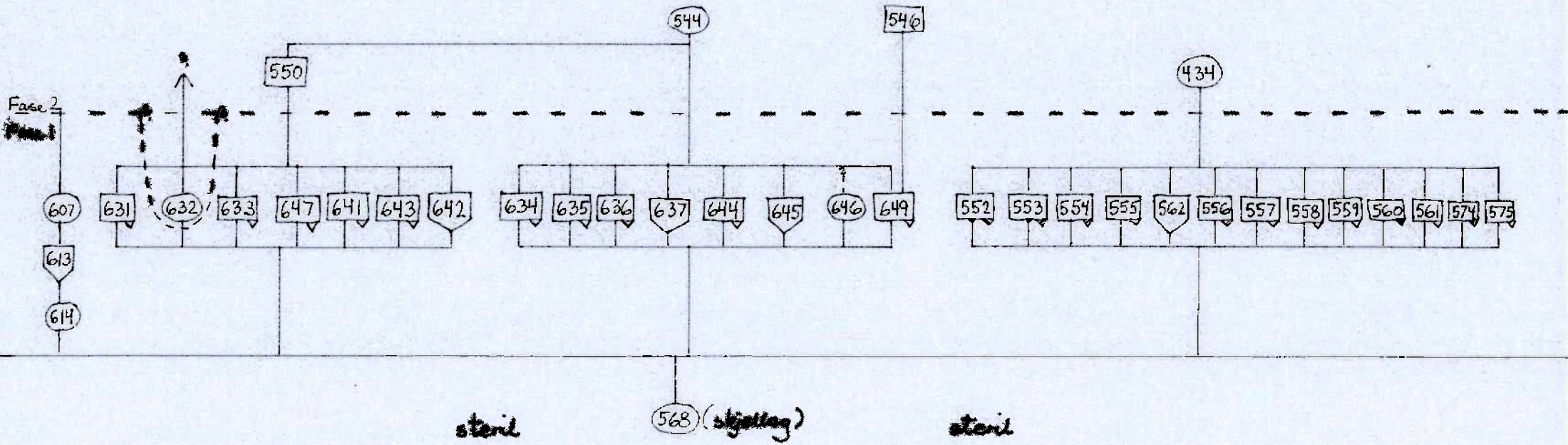
med steril sand 607, i sekundært leie. Jeg har valgt å tro at 613 er eldre enn de øvrige nedgravningene i denne fasen, og at 607 er lagt opp ved gravning samtidig med alle nedgravningene. Stratigrafien er imidlertid litt usikker her, uten lag/eller konstruksjoner over større område å støtte seg til.

FASE 1 FY-vest Målestokk 1:100

FY-VEST FASE 1

FASE 2.Generell karakteristikk.

K2-2 er de eneste bevarte restene etter bygning i fasen. Det er derfor ikke noe klart bebyggelsesmønster enda i forhold til den yngre bebyggelsen på feltet. Men bygningen ligger Ø-V, liksom bebyggelsen vil gjøre senere også.

Stratigrafisk beskrivelse.

De stratigrafiske forholdene i fasen er uklare. Også denne fasen er delvis bygd på steril bakke. På steril grunn, men over en del stolpehull fra fase 1, er det bygget en bygning K2-2. Brukslaget over K2-2 er 544, men dette er beskrevet som mulig bunn av 542. M.a.o. 542 og 544 er kanskje ett og samme lag. Men ifølge lagkortene skal det være skåret ned en rekke stolpehull under 542, men over 544. Disse stolpehullene er delvis skåret tvers gjennom golvet i K2-2, og er altså yngre enn den. Hvis det er gjort riktige stratigrafiske observasjoner angående stolpehullene, må altså 542 være senere enn bygning K2-2, og jeg har derfor ført 542 og stolpehullene til en "mellomfase" - 2b.

En del nedgravninger i rute L8 har samme øvre relasjon som stolpehullene over K2-2. Jeg har derfor plassert dem også i fase 2b, selv om de kan være eldre.

K2-1 kan stratigrafisk sett være både eldre og yngre enn fase 2. Når jeg har plassert den i fase 2, så er det fordi jeg har jevnført med faseinndelingen på FZ, hvor stratigrafien er litt klarere.

Jordlag i fase 2:

434	582	603
538	583	604
542	584	606
543 B/D K2-2	602	632 B/D K2-2
544 B/D K2-2		

Konstruksjonsbeskrivelse.

K2-1. Består av 435 (=FZ335): Rektangulær grop, ca. 0,8 x 1,0 m stor. Fylt med gul sand. Ukjent funksjon.

K2-2. Består av: planker 511, 550, mulig veggstokk 546, stokk? 573, mulig ildsted 545. Bygningen er nedgravd 20-30 cm, selv om noe kan skyldes sammenpressing p.g.a. tyngde (se lagkort 542 f.eks.). Det er tegnet inn et leirlag midt i bygningen på plantegning (i rute M8). Relasjonene mellom bygning og leire er ikke beskrevet, men det er mulig at det er rester av et slags fundamenteringslag for bygningen.

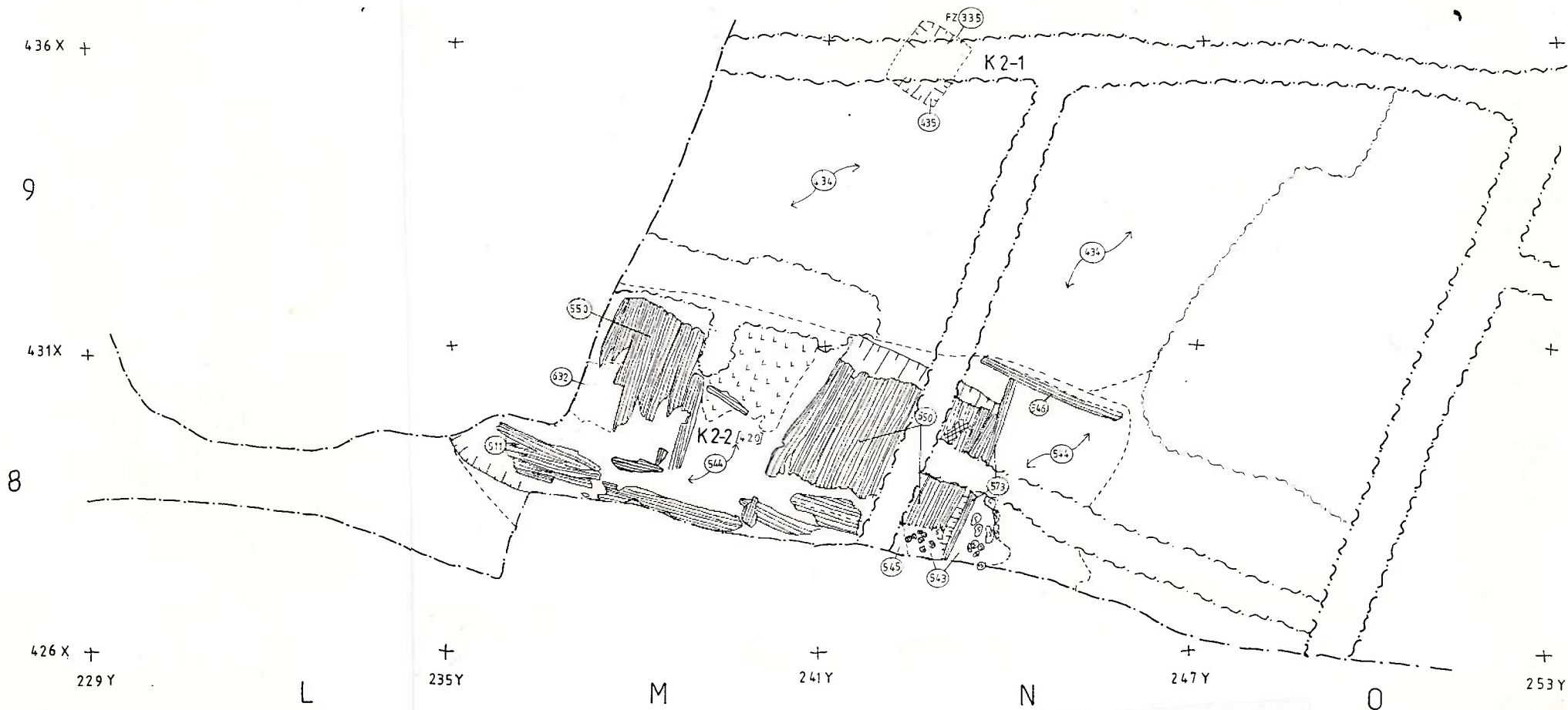
Brannrestene er små og konsentrerte. Hele bygningen kan ha blitt ødelagt av brann, ettersom laget over (544) inneholder mye kull.

Bygningen har ingen klare rester av vegger. Den som har foretatt dokumentasjonen på dette feltet har en svært uklar bruk av ord som f.eks. "beam", som gjør at jeg ikke tør å støtte meg til slike ord. På plantegning er det kun markert planker. Hvis en likevel skal anta veggens plassering, må en kunne anta at N- og S-vegg følger ca.nedgravningskanten for bygningen. At 546 ligger nord for dette kan skyldes sekundære forstyrrelser. Bredden blir da ca 4 m innvendig.

Golv et har ikke dragere under. Plankene ligger regelmessig, dels i N-S retning, dels i Ø-V. Det er ingenting som tyder på at de ulike retningene er plassert i ulike rom.

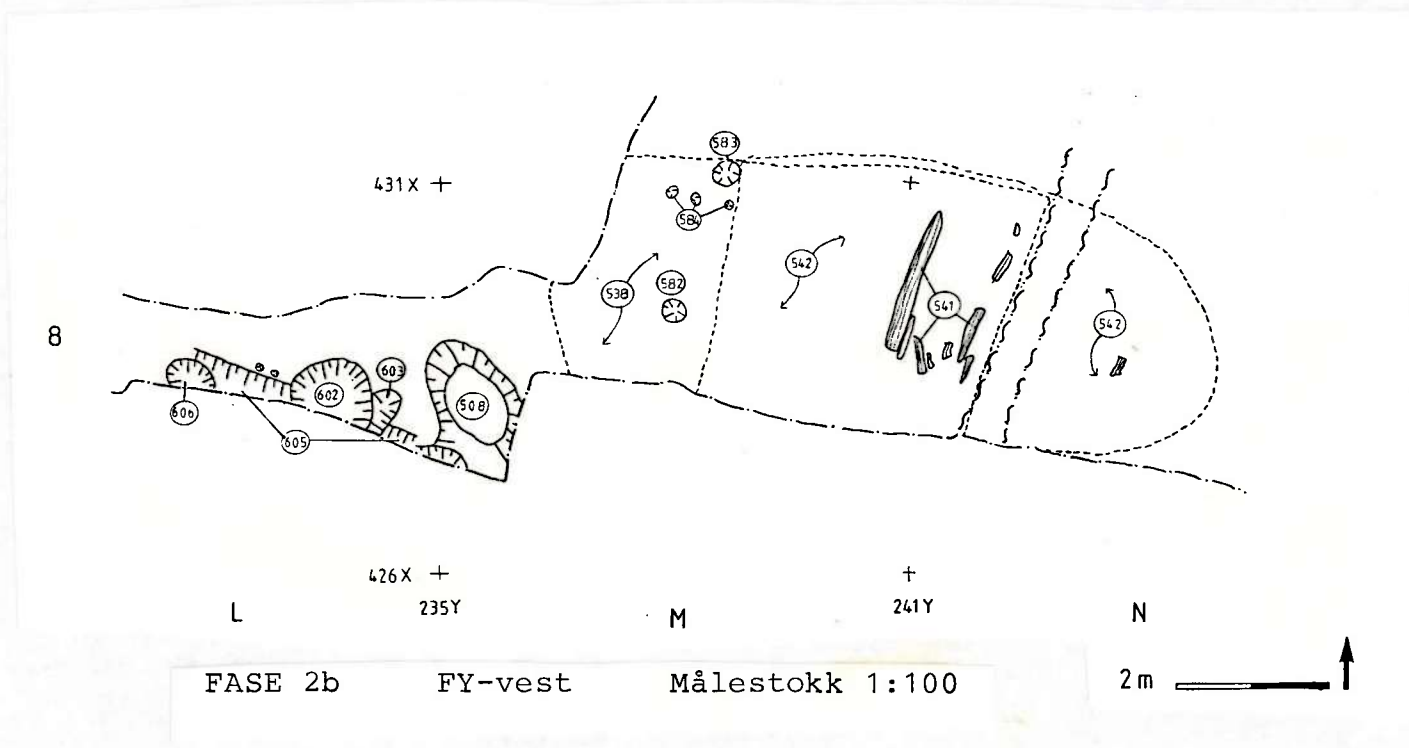
I SØ-hjørne er det en god del brannrester konsentrert med en del steiner. Dette er trolig rester av et rasert ildsted. Hvis den lange N-S planken 573 representerer en vegg, kan det ha vært et hjørneildsted. I så fall må bygningen ha bestått av minst 2 rom.

Golv et i bygningen er dekket av et jordlag med brannrester, 544. Dette kan være bunnen av et lag, 542, som også er et jordlag. I felt er disse to antydnet å være ett og samme lag, men dette er ikke helt uproblematisk (se innledning fase 2). Over 542 er det et gruslag 538, som inneholder en del planker. Hvis 542 var samme lag som 544, kunne 538 være et raseringslag over K2-2. Plankene 541 ligger imidlertid svært regelmessig, så det er ikke utelukket at de ligger i primært leie. Men det er i så fall vanskelig å forklare at de ligger i et gruslag, som må være akkumulert under spesielle omstendigheter. Den rimeligste tolkning av gruslaget er at det er påført bevisst, som utjevning eller fundamentering over et (fuktig?) område. I.o.m. at K2-2 er nedgravd kan det ha vært behov for utjevninglag over. Nedgravningen gjorde trolig området over K2-2 litt fuktig.

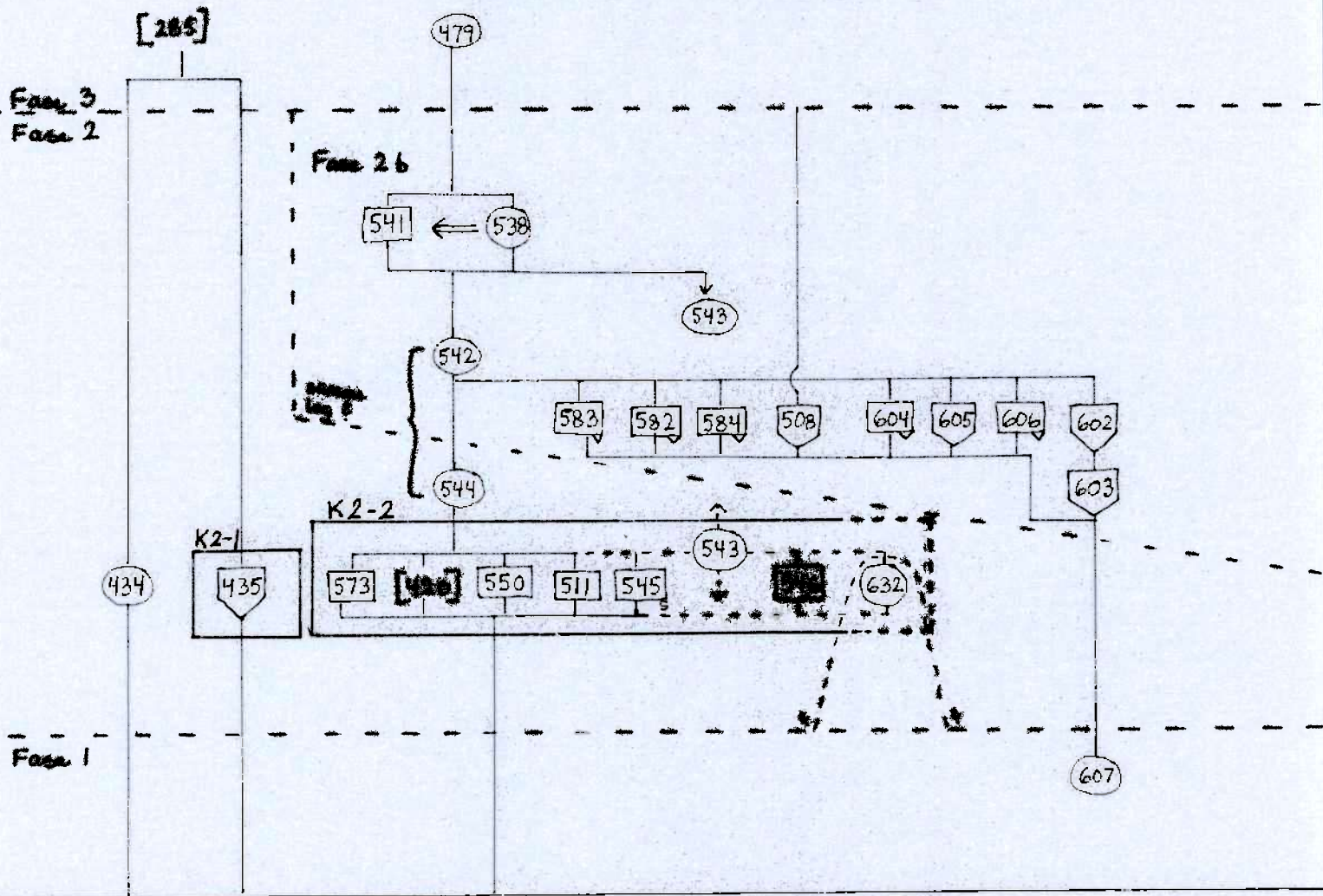

FASE 2 FY-vest Målestokk 1:100

FY-VEST FASE 2

steril

FASE 3.Generell beskrivelse.

Bebyggelsesrestene består av en mengde stolper/stolpehull uten steinpakning, og en liten rest av treplanke/-stokk. I feltet har en tolket dette som en hytte e.l., p.g.a. samtidighet, nærhet og likhet mellom stolpene (s.110 i dagbok). Jeg er imidlertid ikke i stand til å få noe system i stolpene som har nr. 482-89, 507 og 536, samlenr. 500, og vil la spørsmålet om funksjon stå åpent.

Hva som enn har vært her, har muligens brent i fase 3.

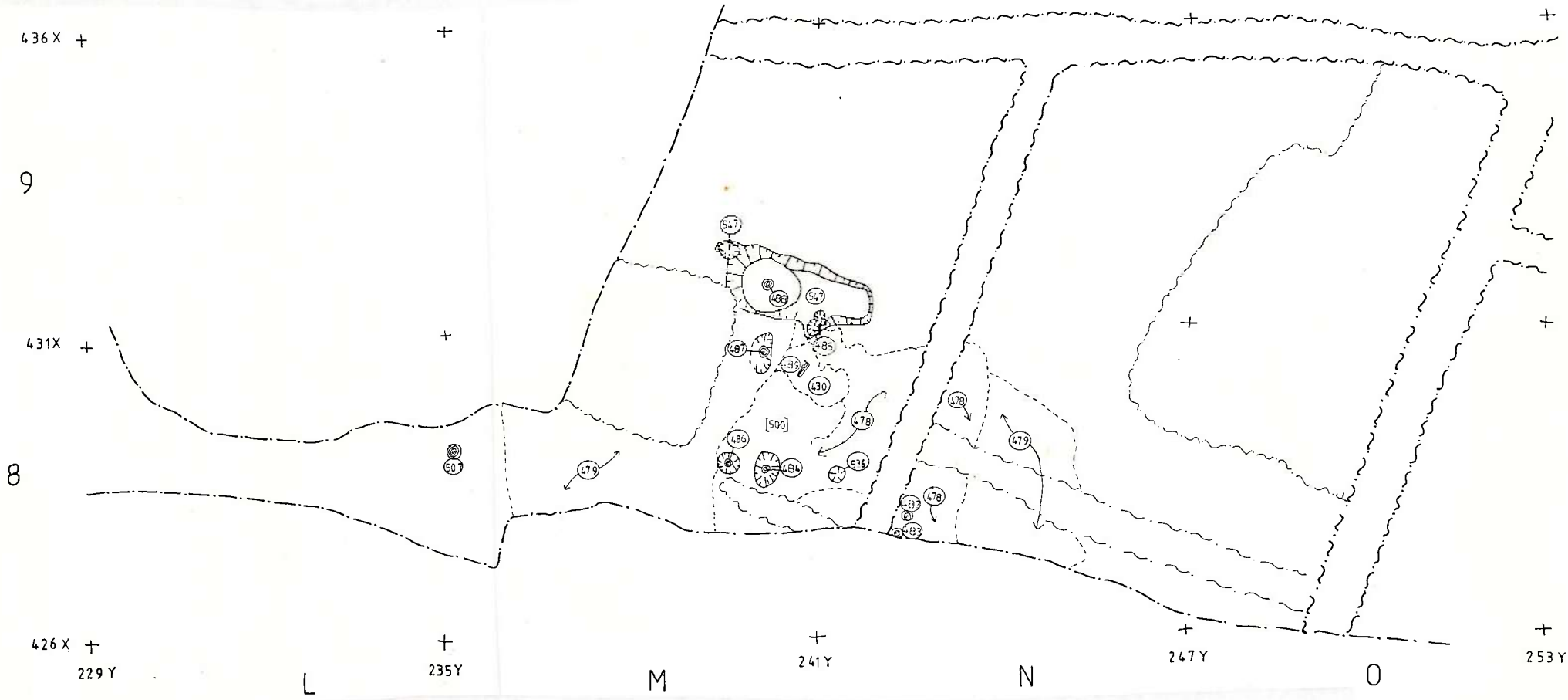
Stratigrafisk beskrivelse.

Denne fasen forsegles av 2 jordlag: underst 479 som er et brunt jordlag - øverst 478 som er et brannlag.

Foruten ledelagene 478 og 479, er det tegnet et lag 430 på tegning. 430 er imidlertid en bygning i all dokumentasjon forøvrig. 430 som lag er det altså hverken beskrivelse eller relasjoner for. Det må imidlertid tilhøre denne fasen eller fase 4.

Jordlag i fase 3:

478	485 (del av 547)	638	<u>Fase 3/4:</u>
479	489	639	430
482	536	640	
483	547		

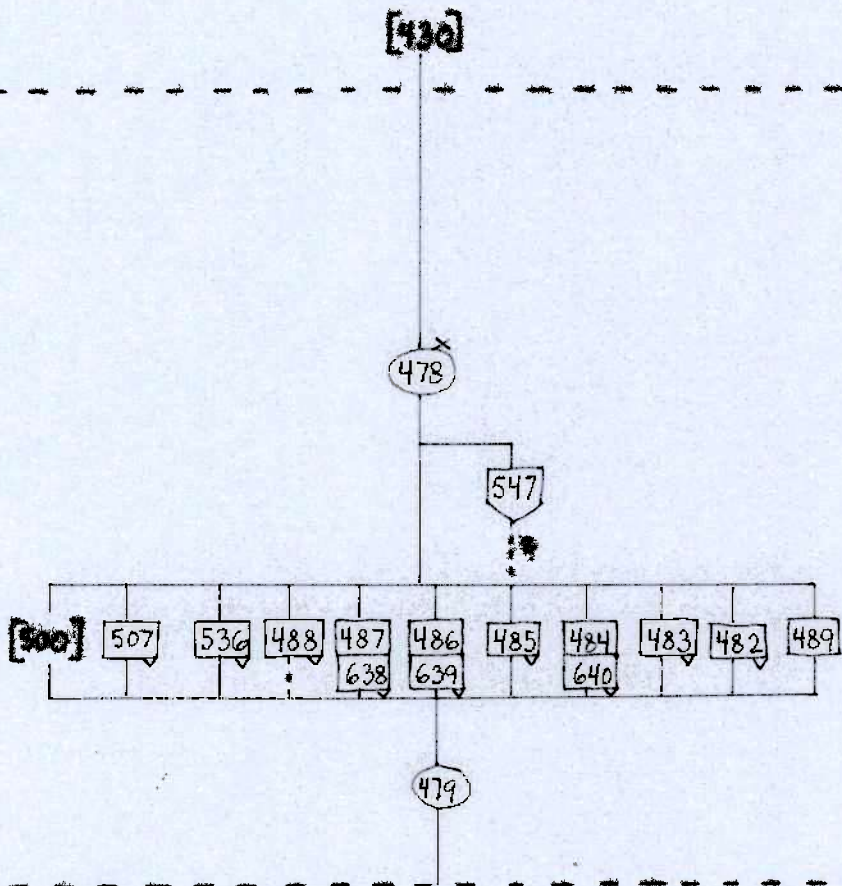

FASE 3 FY-vest Målestokk 1:100

FY-VEST FASE 3

FASE 4
FASE 3

FASE 2/2b

FASE 4.Generell karakteristikk.

Det er rester av minimum 2 bygninger i denne fasen, hvorav den éne fortsetter på FZ (K4-7 på FZ = K4-1 på FY-vest). Eventuelt finnes også rester av en gårdsplass. Det er også noen N-S planker eller stokker som er tolket som deler av en passasje.

S-veggen på K4-2 er trukket lengre sør enn K2-2 i fase 2, som er i tilsvarende husrekke.

Stratigrafisk beskrivelse.

Stratigrafien er delvis uklar ettersom lagrelasjonene ikke stemmer overens med den angitte utbredelsen av lagene. F.eks. er hele vestre delen av K4-2 i L8 angitt å være over 478 som er angitt å være i M8 og N8. Dette er litt problematisk ettersom de vestre delene av K4-2 er ubrente, og sammenhengen med de østre delene (424, 431) er heller uklar. Dette understrekes av at stolpehullene i dette området er fylt med bl.a. brannrester, noe som kunne tyde på at de er senere enn det øvrige brente i denne fasen, og at de derved heller kunne høre sammen med bygningen i fase 5, K5-2. Det hører også med at stratigrafien angående K5-2 heller ikke er helt klar, ettersom det har foregått en forveksling mellom 284 og 384. Dette er noen ganger rettet opp, andre ganger ikke.

Fordi jeg ikke har noen gode kontrollmuligheter vil jeg måtte stole på de antagelser som er gjort i felt; altså at de vestre og østre delene av K4-2 er samtidige og kan være deler av samme bygning (se også K4-2).

Jordlag i fase 4:

284 D K4-1	426	429	433 K K4-1
425	427	432 K K4-1	

Konstruksjonsbeskrivelse.

K4-1 - bygning 285. Består av: golvbord 326, veggstokker og dragere 327. Bygningen er søndre halvdel av FZ, K4-7. Bygningen er minimum 7 m bred (N-S), og har minimum 3 rom. 2 av rommene er det rester av på FY, men i hovedsak er det det midtre rommet som

er representert på FY. 2 av de N-S gående stukkene 327 er veggstokker og fortsetter på FZ. Dette understøttes både av tegning, nivellementer og skriftlige kommentarer. Disse stukkene har ikke markeringer som runde på plantegning. Men på dette feltet er det sjelden skilt mellom stokker og planker på tegning. Fra FZ er det likevel klart at de må være runde. De andre, 327, kan både være runde og flate, det går ikke klart fram av beskrivelsen på FY, og heller ikke ved sammenligning med FZ.

Det er ingen klare rester av S-vegg. Ved å sammenholde med eldre og yngre faser på FY-vest og øst, kan S-veggen stiples som på plantegning, fase 4. Bygningen blir derved ca 7,0-7,5 m bred N-S. Dette er uvanlig bredt. Men uansett om en tenker seg bygningen røstet mot passasje 2 på FZ, blir husbredden uvanlig stor. Og selv om en tenker seg trebrolegningen i midtrommet som en N-S passasje, blir i alle fall huset på øststiden svært bredt. Hvis en tar avstanden mellom passasje 2 på FZ og den sørligste husrekken på FY-vest, er dette også et uvanlig bredt område for én husrekke. Så sannsynligvis har husene i denne rekken (tilsvarende "husrekke C" på FZ), vært uvanlig brede.

K4-2 - bygning 430. Består av: stolper 425, 426, 427, 429; planker (?) 423, muligens også planker 424 og 431. Dette utgjør:

- a) Stolperrekker lengst vest som danner et (SV-?)hjørne. Innenfor disse er det et trolig plankelag i NØ-SV retning, ubrente.
- b) Brente plankerester Ø-V, på ruteskillet M8/L8.
- c) Brente plankerester Ø-V/NV-SØ i 2 konsentrasjoner. Ruteskillet M8/N8.

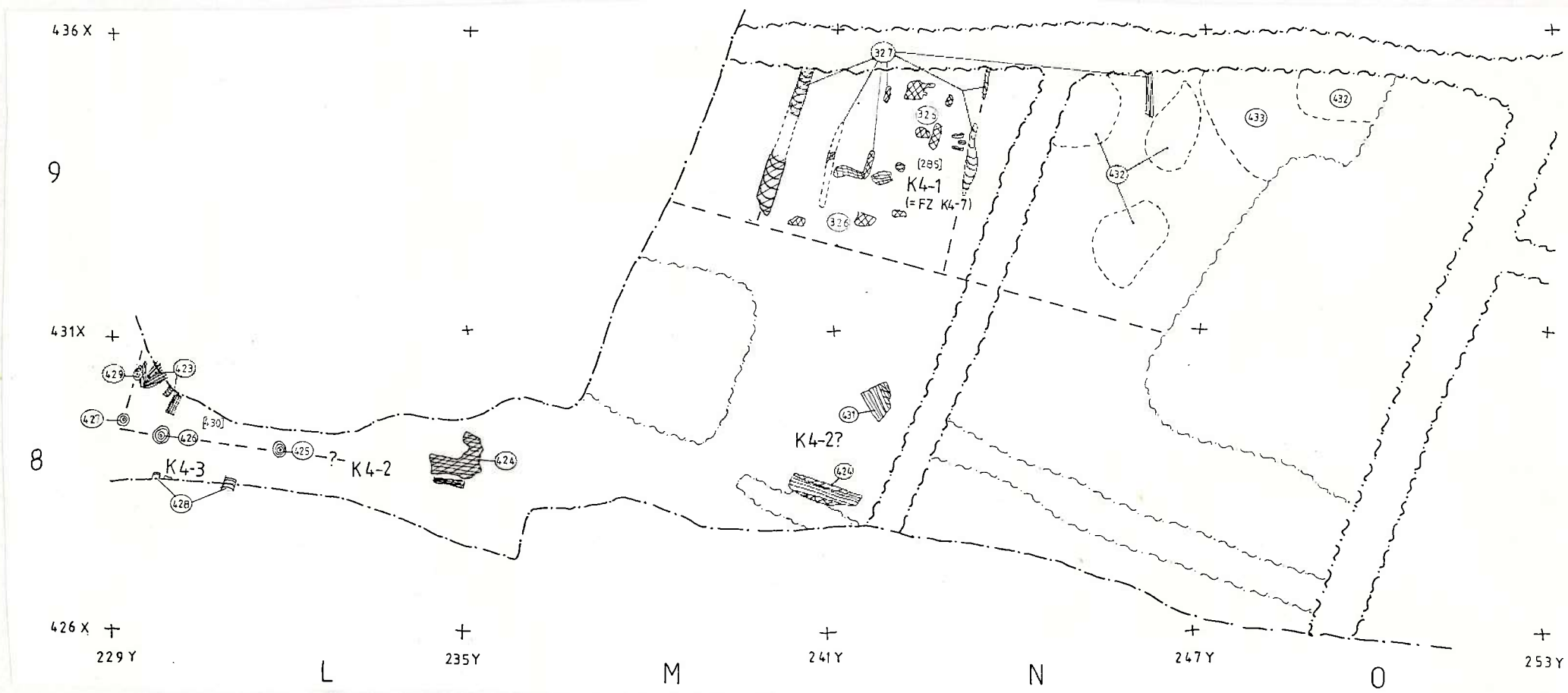
Alle disse delene ble i felt tolket som deler av én bygning med 4 rom. De ulike delene hører nok også til samme husrekke, men det er ikke entydig at de tilhører samme bygning.

I den østre delen av K4-2 er det ingen spor av vegger. Den nordligste konsentrasjonen av planker, 431, avviker bare ca. 45° i retning fra den sørligste, 424. De kan altså like godt være del av samme rom som i et annet, m.h.t. retning. Mangelen på spor etter vegger kan også tyde på at denne delen ikke tilhører en bygning, men en trebrolagt gårdsplass.

424 og 431 er brent, trolig samtidig med K4-1. De vestre delene er det imidlertid ikke brannspor på, bortsett fra i fyllen i stolpehullene. Både brente og ubrente rester kan likevel være samtidige, men vestre delen har unnsloppet brannen. Men det at

det er brannrester i stolpehullene kunne tyde på at vestre delen hører til en egentlig yngre bygning. Ingen av delene er dekket av noe brannlag.

K4-3 - Består av 428: 3 N-S trestykker, svært nedbrutt så det kunne ikke fastslås om de var runde eller flate. De er 90° på dragerne tilhørende Krambugatens forgjenger, og er kanskje dragere på en passasje som går Ø-V mellom elven og Krambugaten. Dette kan også stemme med at det er et "dobbelgård"-mønster i bebyggelsen. Vi har da 2 husrekker mellom 428 og FZ passasje 2.

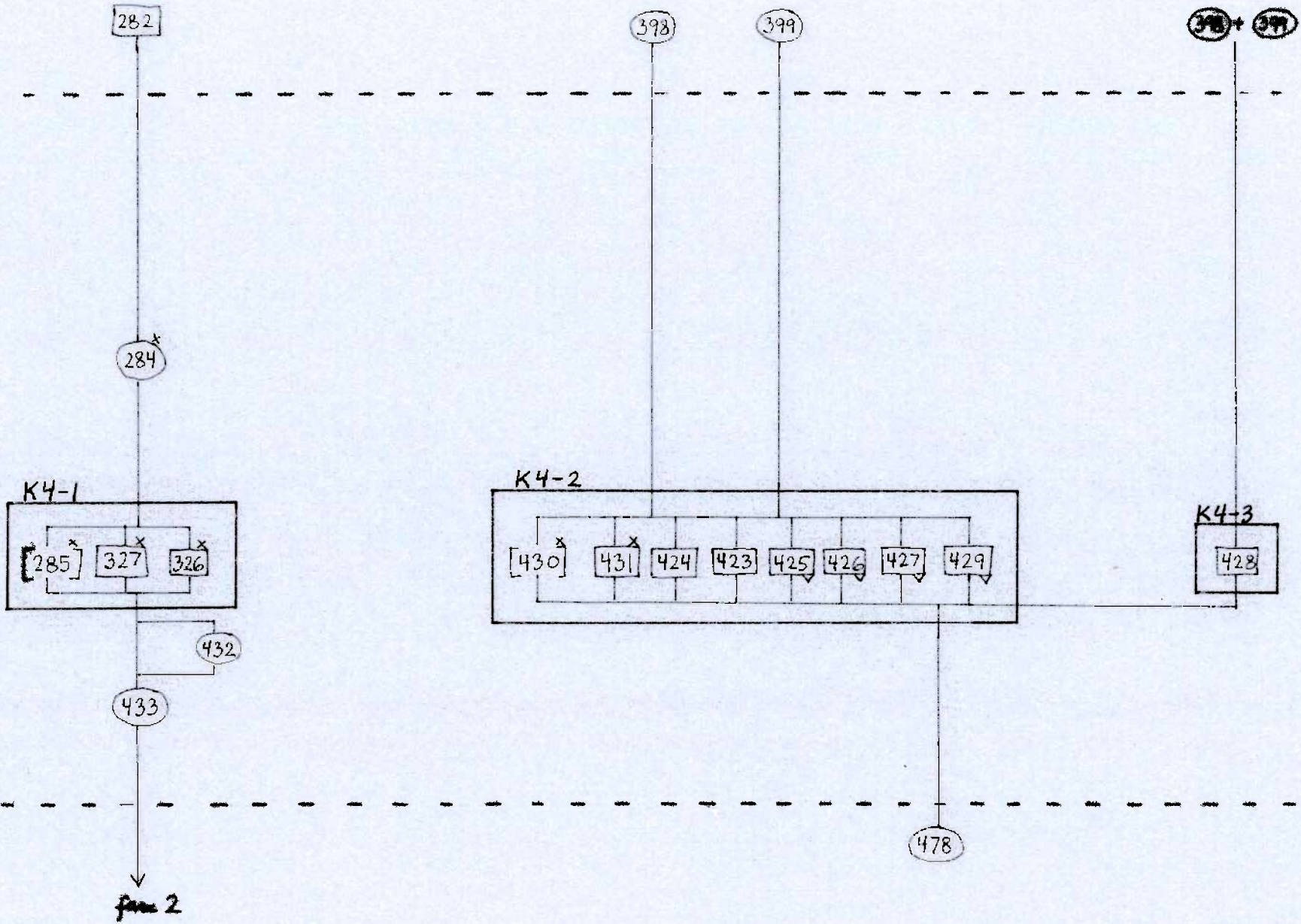
FASE 4 FY-vest Målestokk 1:100

FY-VEST FASE 4

Face 5
Face 4

F24-7=

Face 3

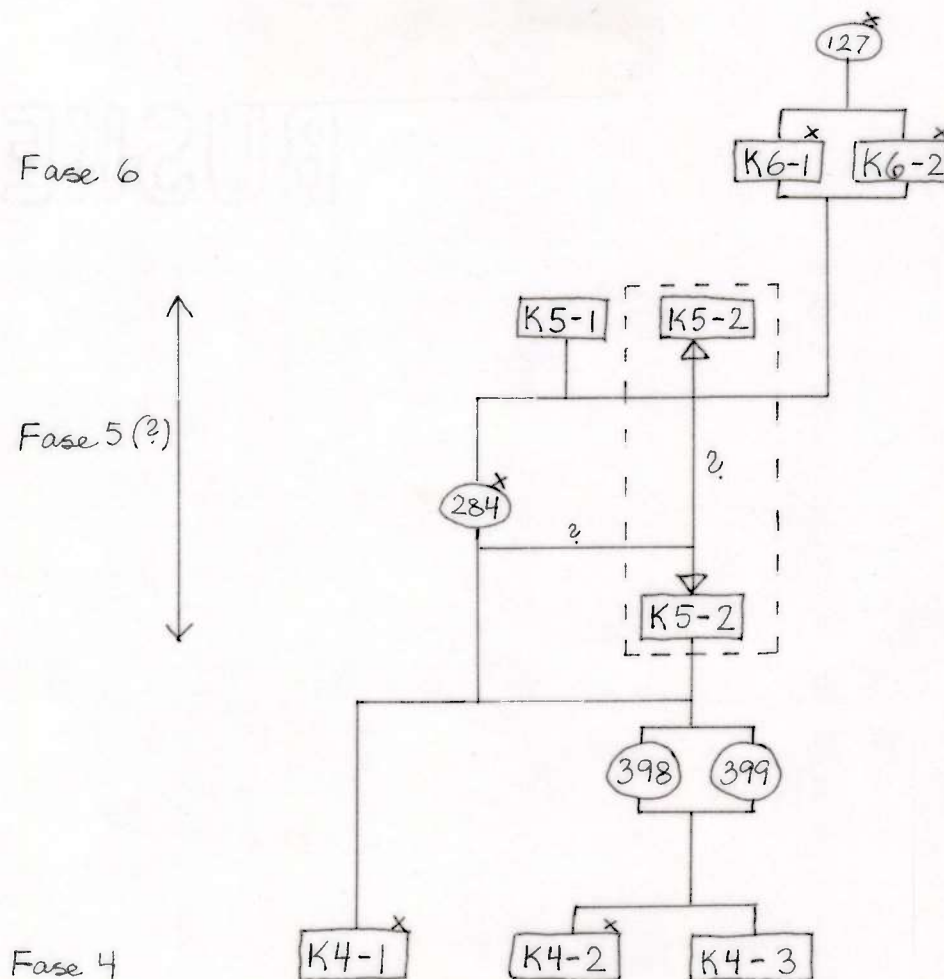
face 2

FASE 5.Generell karakteristik.

I denne fasen er bare VSV -delen av feltet bebygd. I SV er det til gjengjeld bevart ganske store deler av en bygning. Bygningen (K5-2) er utvidet mot sør i forhold til tilsvarende bygning i fase 4.

Stratigrafisk beskrivelse.

Stratigrafien er uklar i fasen. De fleste lagkort har opplysning om at K5-2 er under brannlag 284 som er over den brente fase 4. En bemerkning i dagbok s.88 sier klart at brannen som er ekvivalent med den brente bygningen K4-1 i fase 4 er under K5-2. Det kan ha foregått en forveksling mellom 284 og overliggende brannlag 127 (se ekstra matrise, samt konstruksjonsbeskrivelse for K5-2). Det er ellers ingen brannspor i fasen.

Matrise som viser relasjonen til lag 284.

Jordlag i fase 5:

398 K K5-2	<u>Fase 5/6:</u>	284 tilhører mest
399 K K5-2	281 B? K5-1?	sannsynlig fase 4

Konstruksjonsbeskrivelse.

K5-1. Består av bare få rester: N-S stokken 290 og Ø-V planker 282. Disse kan høre sammen som én konstruksjon. Det er for få rester til å si noe om funksjon.

Stratigrafi: K5-1 skal angivelig være over 284. Dersom 284 over K5-2 er forvekslet med 127, kan disse to være samtidige, i en ubrent fase mellom to brente. Se forøvrig diskusjon under K5-2.

K5-2 - bygning 400. Består av: planker, mulige takrester 383, golvbord 384, 397, dragere 396, trestykke 395 og spredte tre-rester 403. Restene omfatter hovedsakelig planker i Ø-V retning, med dragere N-S under. 394 lengst øst er ikke markert som rund på plantegning, men er betegnet "timber beam" og tolket som østvegg. Ifølge foto er det en rund stokk som kan være grunnstokk i en østvegg. Det er ikke andre spor av vegger. Den kraftige øststokken gjør det kanskje mer sannsynlig å tolke dette som en bygning heller enn en trebrolagt gårdsplass.

Det ligger spredte trerester oppå golvet. Noen av disse er dekket med never, 383, og er tolket som mulige rester av tak.

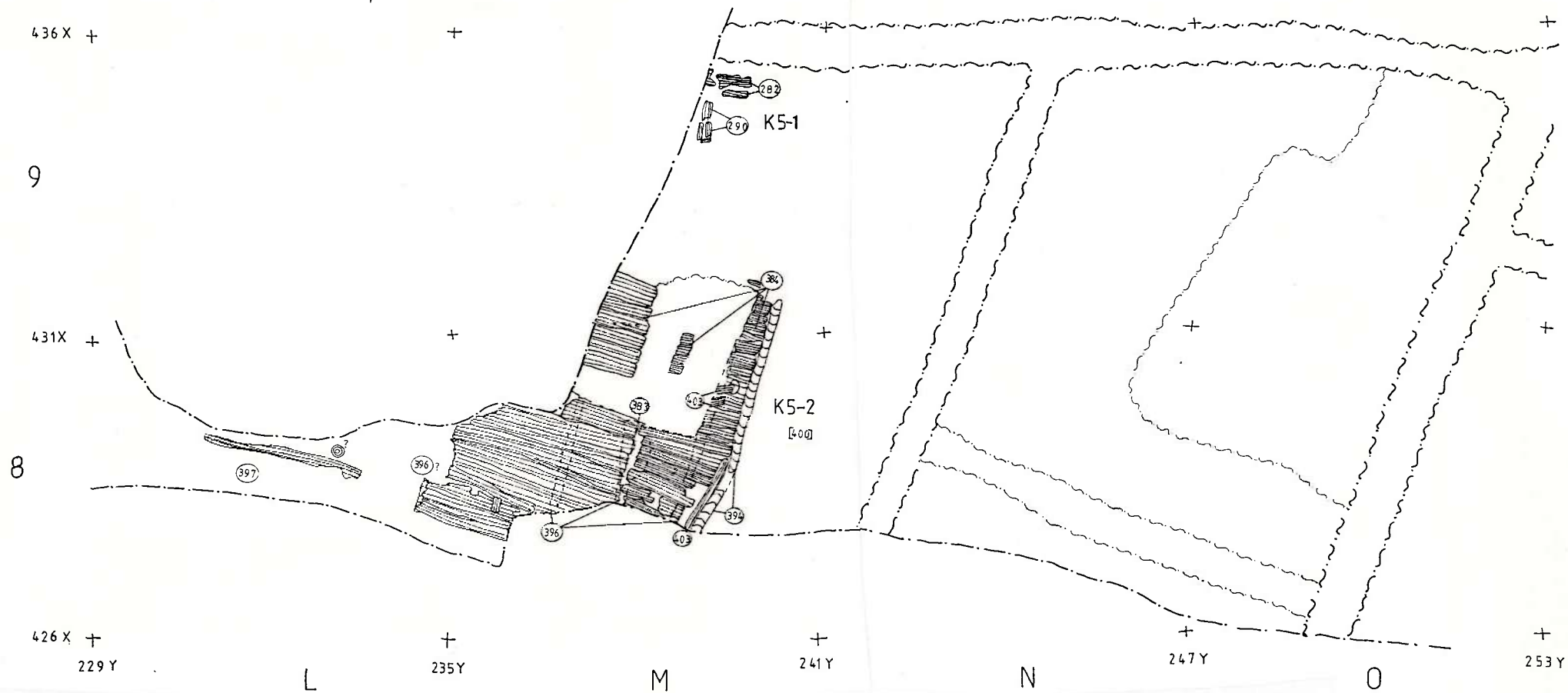
I sør har bygningen en relativt jevn avslutning, så en kan anta at golvet har sin reelle sørlige utstrekning her. Hvis sydveggen har gått ca. i ytterkant av golvets avslutning her, så er dette litt lengre sør enn i eldre faser, men passer bra med yngre faser (som stippet på tegning). En stolpe er tegnet inn nord for 397, men denne har ikke nummer og det er uvisst hvilken fase den tilhører.

Også i nord er det relativt rett avslutning på golvet. Sammenlignet med eldre og yngre faser er det ikke så langt unna den sannsynlige plassering for nordveggen (som stippet på tegning).

Med de stipulerte veggfluktene får bygningen en ytre bredde på ca. 5,75 m (N-S). Lengden (Ø-V) er minimum 9,75 m. Det er ingen tegn på skillevegger, og alle golvbord er orientert samme vei.

Stratigrafi: Hvis en går ut fra lagkortene alene skulle K5-2

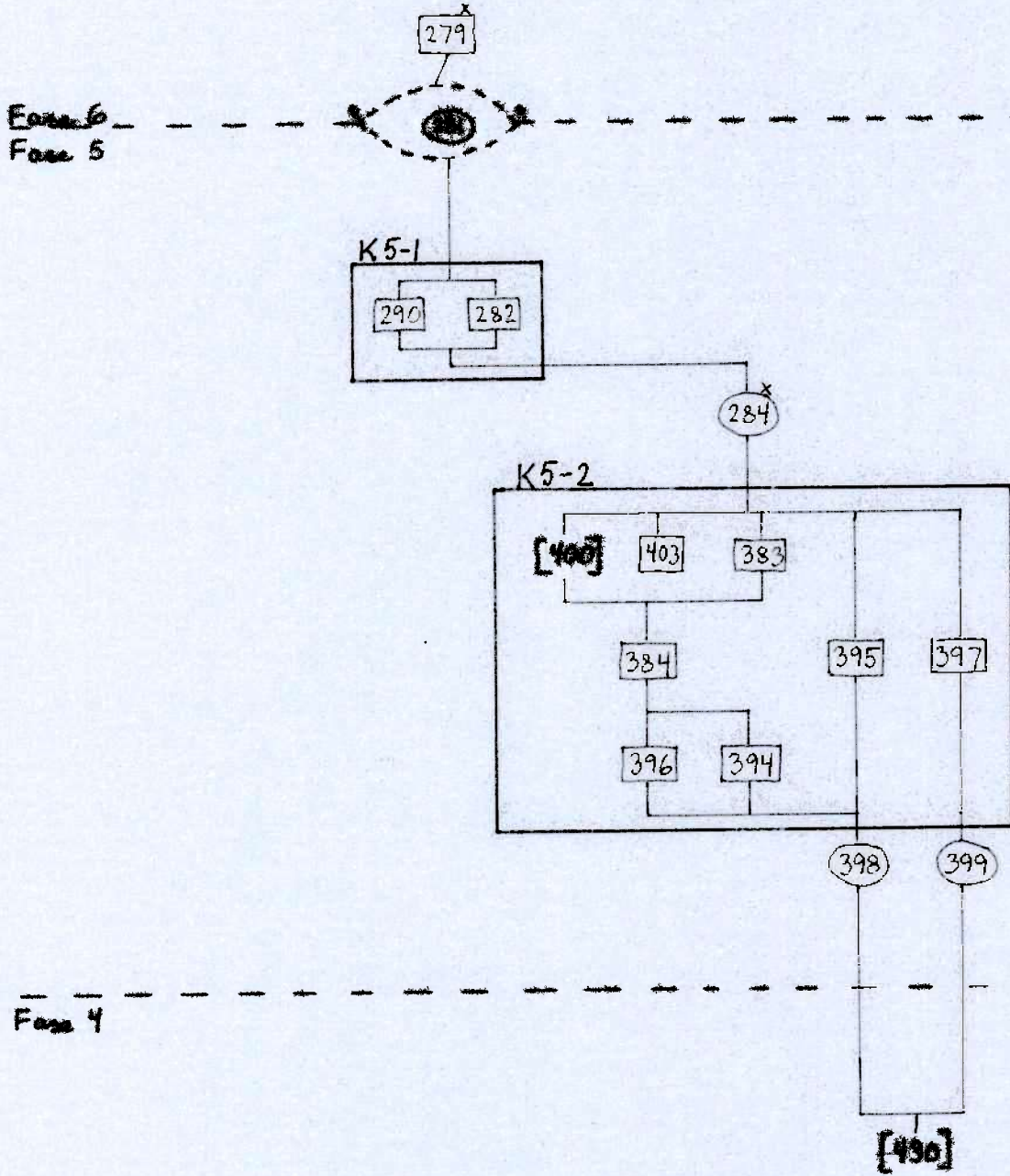
ligge under brannlag 284. Men 284 er tolket som destruksjonslag for K4-1 og har oppgitt utstrekning bare i rutene M9, N9, O9, dvs. i hovedsak nord for K5-2. I en notat i dagbok s.88 skriver feltlederen også at det er lite sannsynlig at bygningen er ødelagt av brann ettersom den ligger over brannen som er samtidig med K4-1. En løsning kunne være at det i virkeligheten har vært 2 brannlag over hverandre f.eks. 284 er forvekslet med brannlaget 127 over. Det er forøvrig ikke brannspor i K5-2. Jeg vil derfor tro at 284 tilhører fase 4, og at relasjonen til K5-2 på lagkortene er tvilsomme. K5-1 og K5-2 kan altså være samtidige (se forøvrig ekstra matrise).

FASE 5 FY-vest Målestokk 1:100

FY-VEST FASE 5

FASE 6.Generell karakteristikk.

Det er rester av minst én bygning lengst SV på feltet, med restene av en mulig passasje på sørsiden av bygningen og muligens trebrolagt gårds plass på østsiden. Bygningen har samme beliggenhet som K5-2 i fasen før. På nordsiden av feltet er det spredte, brente trerester i N-S retning som kan være rester etter en bygning.

Alle bebyggelsesrester er brente i denne fasen.

Stratigrafisk beskrivelse.

Fasen begrenses nedad av lagnr. 284 (se diskusjon om dette laget i fase 5), oppad av lagnr. 127, begge brannlag. Bebyggelsen i fasen er bygget over K5-1 og K5-2.

Langs nordsiden av feltet er det noen N-S gående planker eller stokker. 2 av dem har nr. 290, og er tegnet bakpå lagkortet for 290. Men lagkortet beskriver ellers bare 290 som ubrente stokker. De to som er tegnet inn i N9, (O9), er brente og kan derfor høre til denne fasen. Men hvis de har samme lagrelasjon som de øvrige 290, så skal de høre til fase 5. De øvrige 2 N-S stukkene/plankene hører til denne fasen og kan tilhøre en bygning tilsvarende husrekke C på FZ, men siden det er så få rester bevart kan området godt være ubebygd.

I FW-dokumentasjonen er det opplysninger om en hel del lagnumre som er "gitt til FY" (se egen lagliste). De fleste av disse er oppgitt å tilhøre hus 340. Dette er imidlertid feil. De fleste tilhører hus 295 (K6-1). Men plankelaget FW179 tilhører hus 340 (K7-2) (se fase 7).

Jordlag i fase 6:

127 D K6-1, K6-2 281 FW200 K/B K6-1

Konstruksjonsbeskrivelse.

K6-1 - bygning 295. Består av: dragere 366, 297; golvbord 363, 296 (FW200?); veggstokk FW240; stolper 367=FW236, 368, 369=FW183, 371=FW177, 372=FW235, 373, 374=FW178, 375=FW181, 667=FW237, 668=FW201 og FW219, FW180.

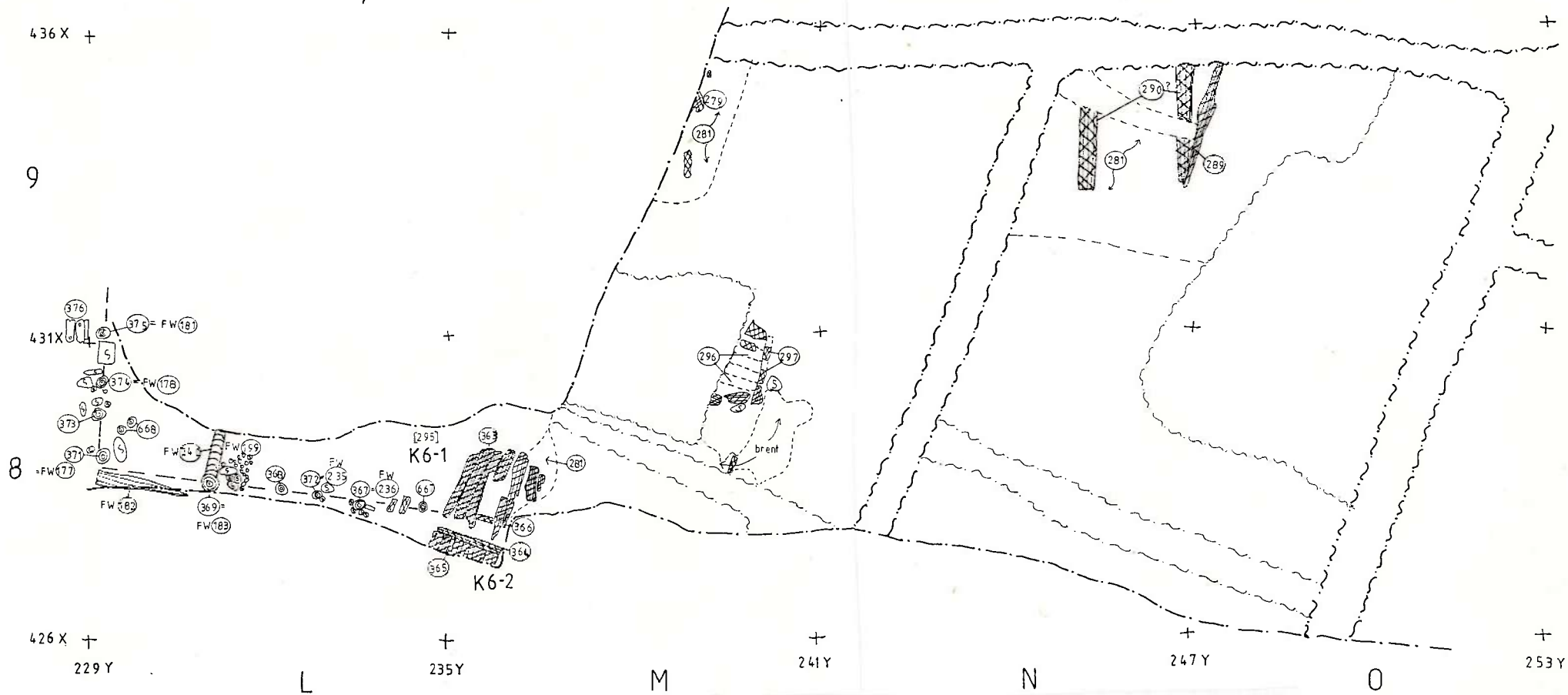
Bygningen har tilsynelatende samme plassering som K5-2. Det er bare bevart plankelag etter golv i øst. Men lag FW200 er oppgitt å være et treflislag med store treflis, og inneholder også en del plankerester. Dette kan altså være rester etter golv. Trebrolegningen/golvbordene 363 er delvis orientert N-S, mens de lengst øst, 296, ligger Ø-V. Sammenhengen mellom disse 2 konsentrasjonene av planker er vag, ettersom forbindelsen er brutt av moderne forstyrrelser. Men plasseringen i forhold til eldre og yngre faser gjør det likevel sannsynlig at de tilhører samme husrekke, muligens 2 ulike rom.

Det er ingen spor av nord- og øst-vegg, men det er ikke umulig at disse kan ha ligget ca der hvor nord- og øst-veggen i K5-2 er stipulert - ut fra samme begrunnelse: tradisjon. Sør-veggen kan ha vært mellom K6-2 og K6-1.

I.o.m. at vi mangler rester etter vegger i øst, er det også mulig at hele den østre delen er en gårds plass. I så fall er øst-veggen i bygningen ved stolpe 667.

Steinkonsentrasjonen FW199 er bare delvis dokumentert på tegning. Det er derfor vanskelig å si noe om funksjonen.

K6-2 - passasje? Består av dragere 364, planker 365 og FW182. Den østre delen er brent og har plankene N-S-orienterte, mens den vestre delen er ubrent og har Ø-V planke. Allikevel tror jeg begge deler kan tilhøre en passasje sør for K6-1, som løper mellom hovedgaten (Krambugatens forløper) og muligens havnen? Alternativt kan 365/364 høre sammen med 363/366, som en gårds plass (se K6-1).

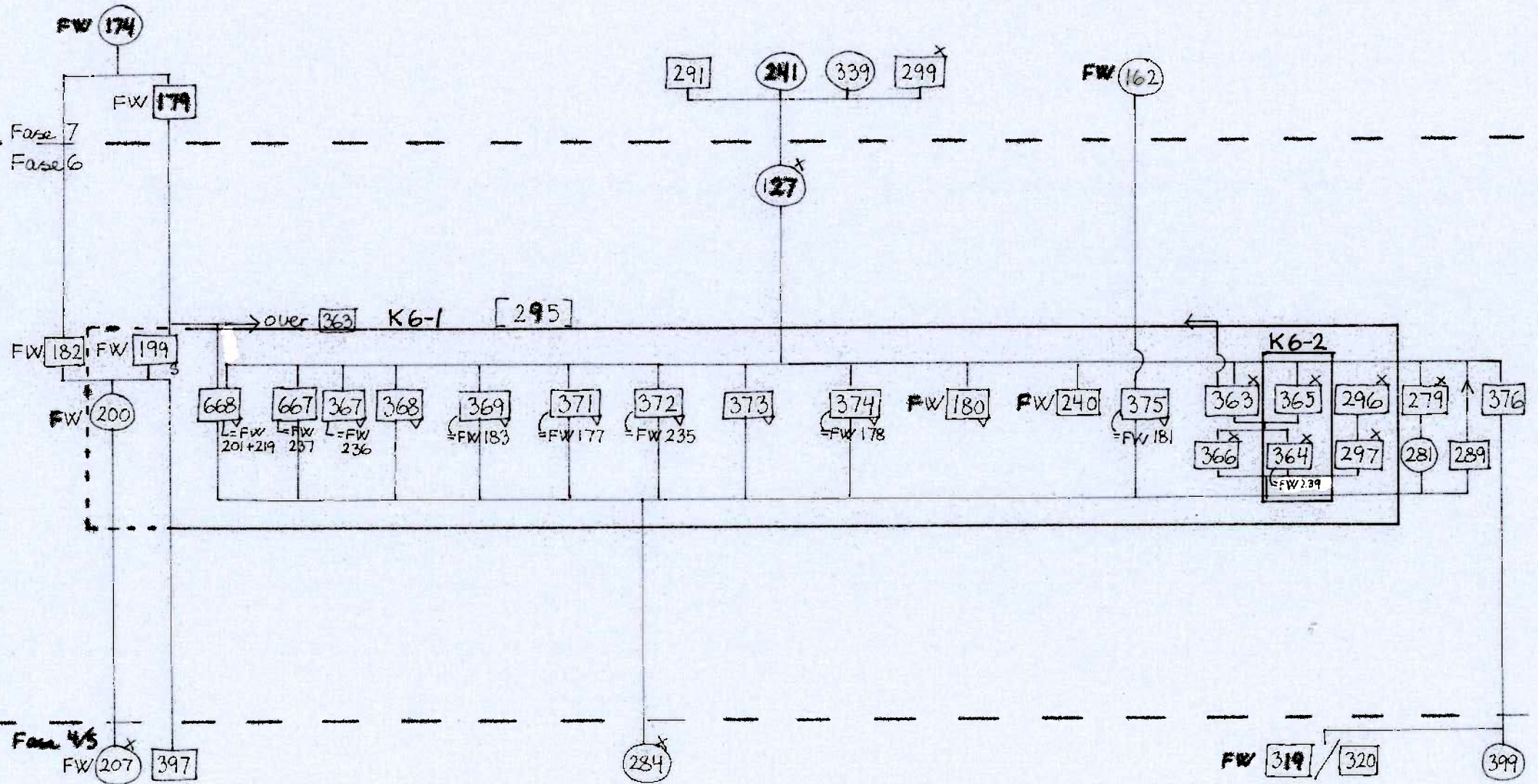

FASE 6 FY-vest Målestokk 1:100

2 m

FY-VEST FASE 6

FASE 7.Generell karakteristik.

I denne fasen er det rester av to bygninger. K7-1 fortsetter inn på FZ som K6-4. De vestre delene av K7-2 (i rute L 8) ble gravd under FW, og har derfor FW-nr. Bygningene ser ut til å være ubrente, men det er brannspor i dem. Bygningene har også det felles, at det er få spor etter vegger.

Stratigrafisk beskrivelse.

Fasen begrenses nedad av brannlag 127. Oppad er K7-1 dekket av 201 som kan være både konstruksjons- og destruksjonslag (fase 7 eller 8). FY-delen av K7-2 er bare dekket av lag 1, altså overflatemasser som ble fjernet etter at maskinen var ferdig med å fjerne toppmasser. Forøvrig er K7-2 dekket av sandlag FW174 og treflislag FW162.

Jordlag i fase 7:

241	FW238 K K7-2
339 K K7-2	FW241

Fase 7/8:

201 D?	K7-1?
--------	-------

Konstruksjonsbeskrivelse.

K7-1 - bygning (=FZ K6-4). Består av: golvet 214, dragere 224. Bygningsrestene må sees i relasjon til K6-4 på FZ. De representerer da golvbord med dragere under i et østrom i en 3-romsbygning. Lengst øst i K7-1 er det tegnet inn kullrester. Disse er tegnet på plantegning, men har ikke lagnummer, og det er heller ingen opplysninger om kull her. Mest sannsynlig er det deler av fase 6 som er tegnet.

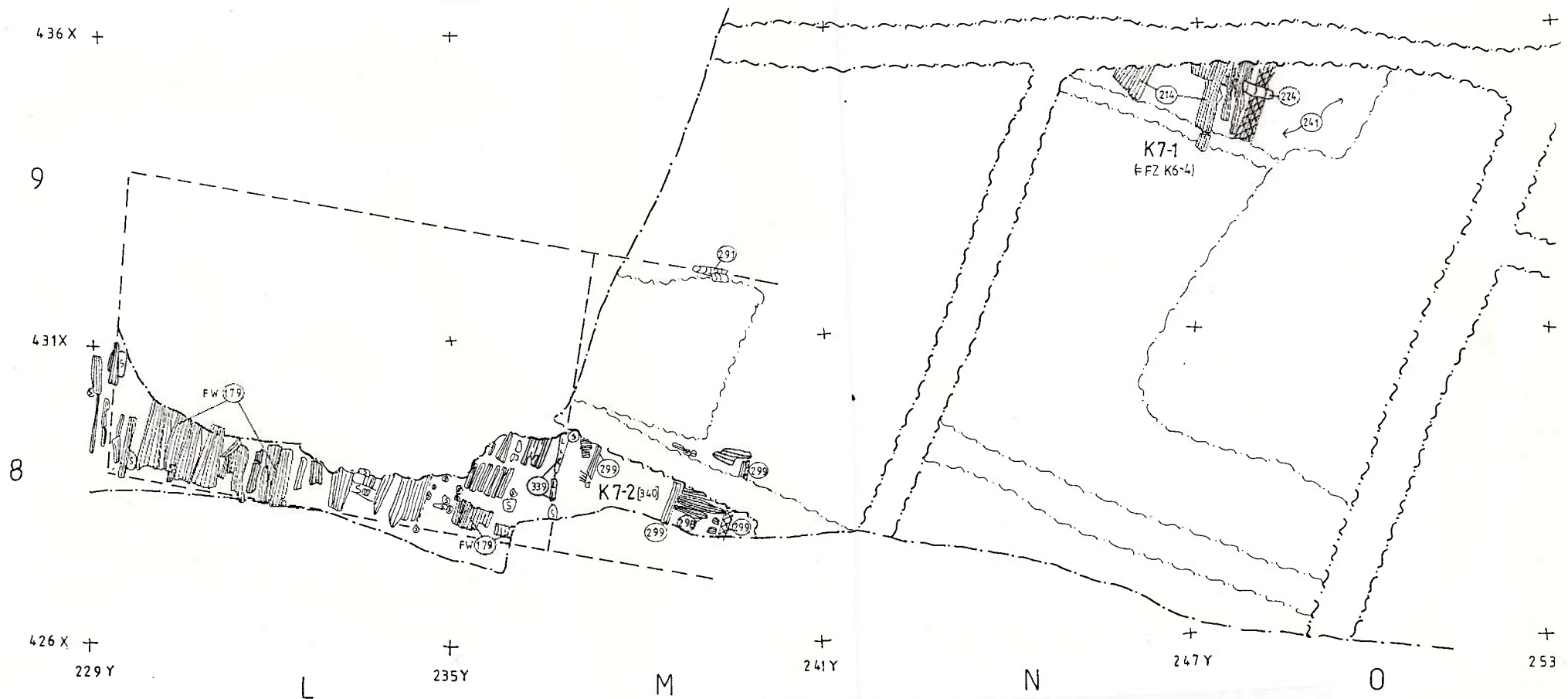
Det er ingen spor av vegger på FY. Med FZ163 som nordvegg, er det bare rester av dette rommet i ca. 2,25 m (ytre) bredde. Høyst sannsynlig er altså de sydligste restene av denne bygningen fjernet (se forøvrig FZ fase 6, K6-4).

K7-2 - bygning 340. Består av golvbord 298, FW179; dragere 299; veggstokker 291(?). En smal stripe med leire 339 i N-S-retning kan være grunnlag for en veggstokk.

Plasseringen og den klare avgrensningen av plankedekket antyder at dette er en bygning. Men det er svært få spor etter vegger. De eneste restene er attpåtil i usikker stratigrafisk kontekst. Det dreier seg om to Ø-V stokker som ligger på hverandre langs det som kan være nord-veggen. Bare den ene har fått lagnr., 291. Stokkene kan ikke plasseres sikkert i noen fase, men de tilhører denne fasen eller en yngre. Ettersom det ikke er noen bebyggelsesrester i dette området i yngre faser, hører de mest sannsynlig til denne bygningen.

Til tross for manglende vegger, har bygningen relativt klar avgrensning mot vest og sør. Mot vest grenser den mot hovedgaten (Krambugatens forløper), og mot sør har plankedekket en klar, rett avslutning. Golvbordene er lagt N-S i den vestre delen, mens de ligger Ø-V i den østre delen. Mellom de to delene går en 5-15 cm bred og 5 cm tykk stripe med leire N-S. Dette er trolig fundament for en skillevegg mellom to ulike rom.

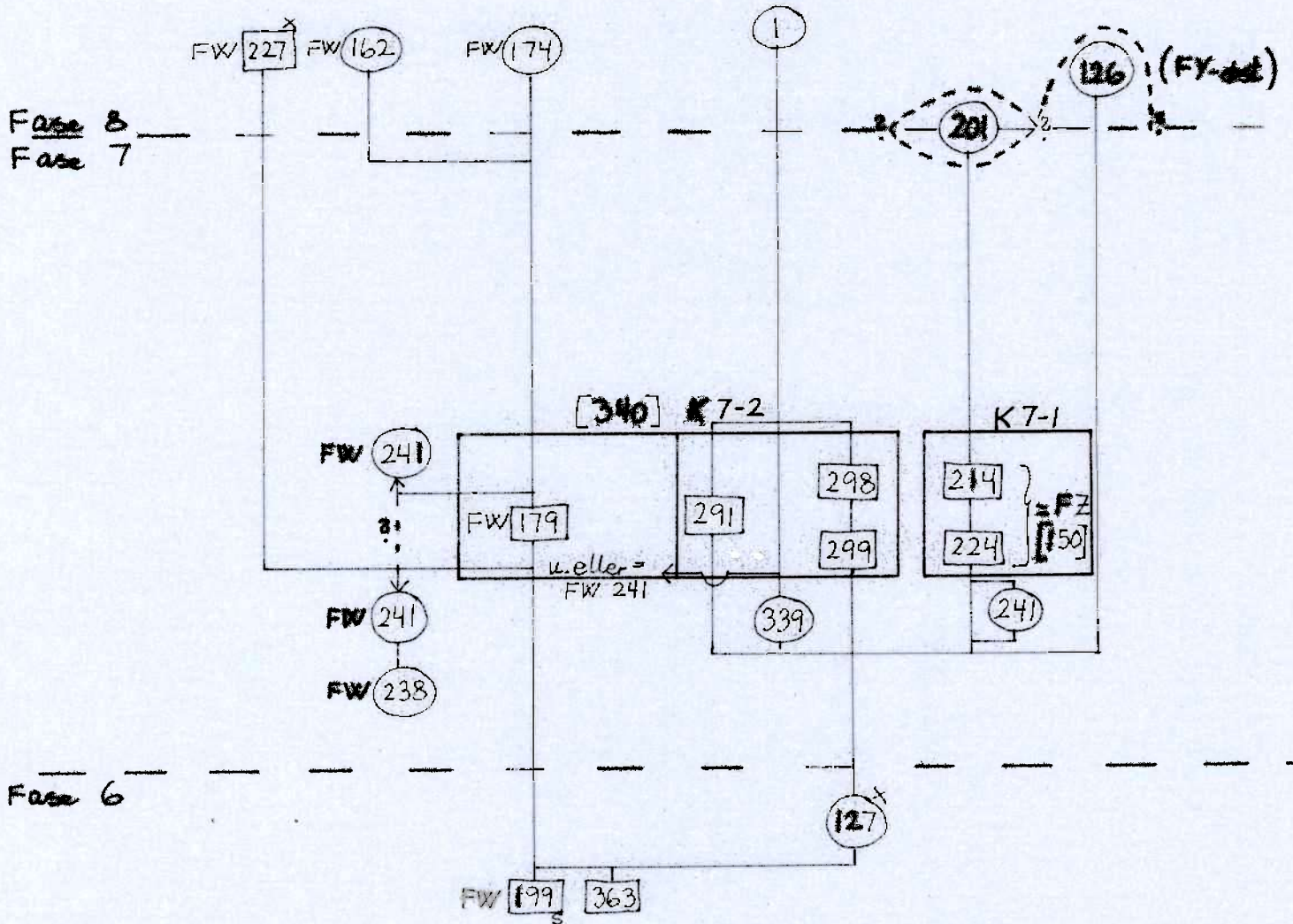
Den østligste av dragerene (299) er ikke beskrevet som brent på lagkort/i dagbok, men er tegnet som brent på plantegningen. Det kan altså ikke utelukkes at deler av bygningen er ødelagt av brann. Men forøvrig er det ingen rester etter brann.

FASE 7 FY-vest Målestokk 1:100

FY-VEST FASE 7

FASE 8.Generell karakteristikk.

Bebyggelsesrester bare i NØ-del av området. Restene hører sammen med bebyggelsen på FZ i fase 8: husrekke C.

Deler av området (f.eks. søndre del av K8-1) må være ryddet, men feltet har trolig vært ubebygget i all hovedsak i denne fasen.

Stratigrafisk beskrivelse.

Bortsett fra en brent stolpe er det ingen brente trerester. Litt kull i jordlagene kan være resultat av bruk av området, heller enn at bygningene har brent. Heller ikke på FZ er det noen særlige brannspor i denne fasen.

Jordlag i fase 8:

195 B K8-1

199 B/D K8-1

213 K K8-1

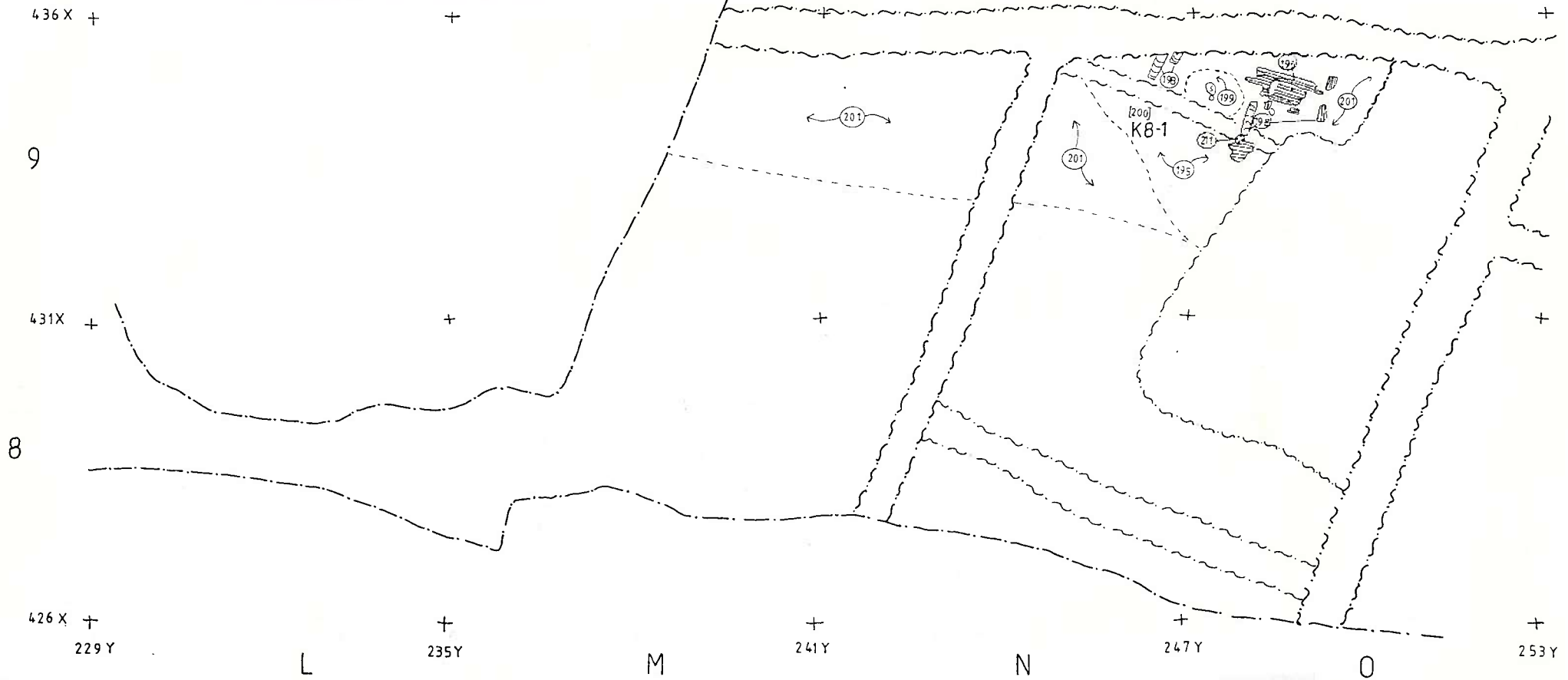
Fase 7/8:

201 K? K8-1?

Konstruksjonsbeskrivelse.

K8-1 (=FZ K8-3) - bygning 200. Består av: golvbord 196, dragere 198. Muligens også stolpe 211. Rester av golv i bygning, tilsvarende husrekke C på FZ, K8-3. Ø-V golvbord over tverrliggende dragere. En brent stolpe 211 kan være f.eks. støtte for 198. Stolpen er brent, men det kan ha skjedd som impregnering. En konsentrasjon med brent materiale (ca. 0,75 x 1,0 m). Ellers ingen brannrester.

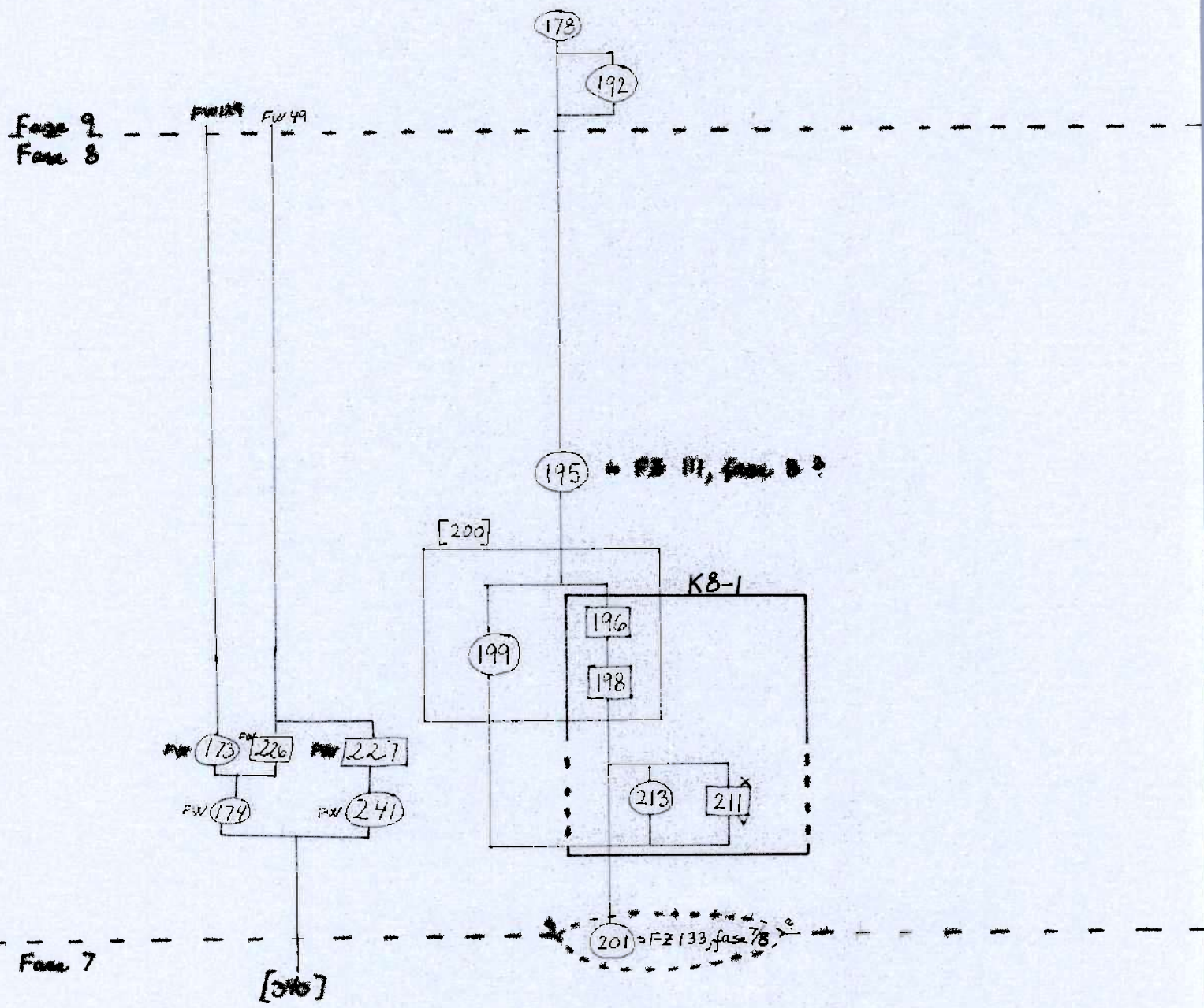
Ingen klare spor av vegger. Trolig har søndre deler vært ryddet vekk, ettersom bygningen bare er bevart i en bredde på ca. 3 m totalt på FZ og FY (ytre mål). Hvis en regner utstrekning på fundamenteringslaget 201, så gir dette en ytre bredde på ca 4,5 m langs hele, nordre del av feltet. Det er mulig at dette representerer bygningens utstrekning.

FASE 8 FY-vest Målestokk 1:100

FY-VEST FASE 8

FY-vest i fase 2. Hus K2-2.
Fra øst.

FY-vest i fase 5. Hus K5-2. Fra øst.

FASE 9.Generell karakteristik.

Bebyggelsesrester kun bevart i NØ i samme område som fase 8. Restene består av planker og dragere med samme retning som passasje 2 på FZ. Ubrent.

Jordlag i fase 9:

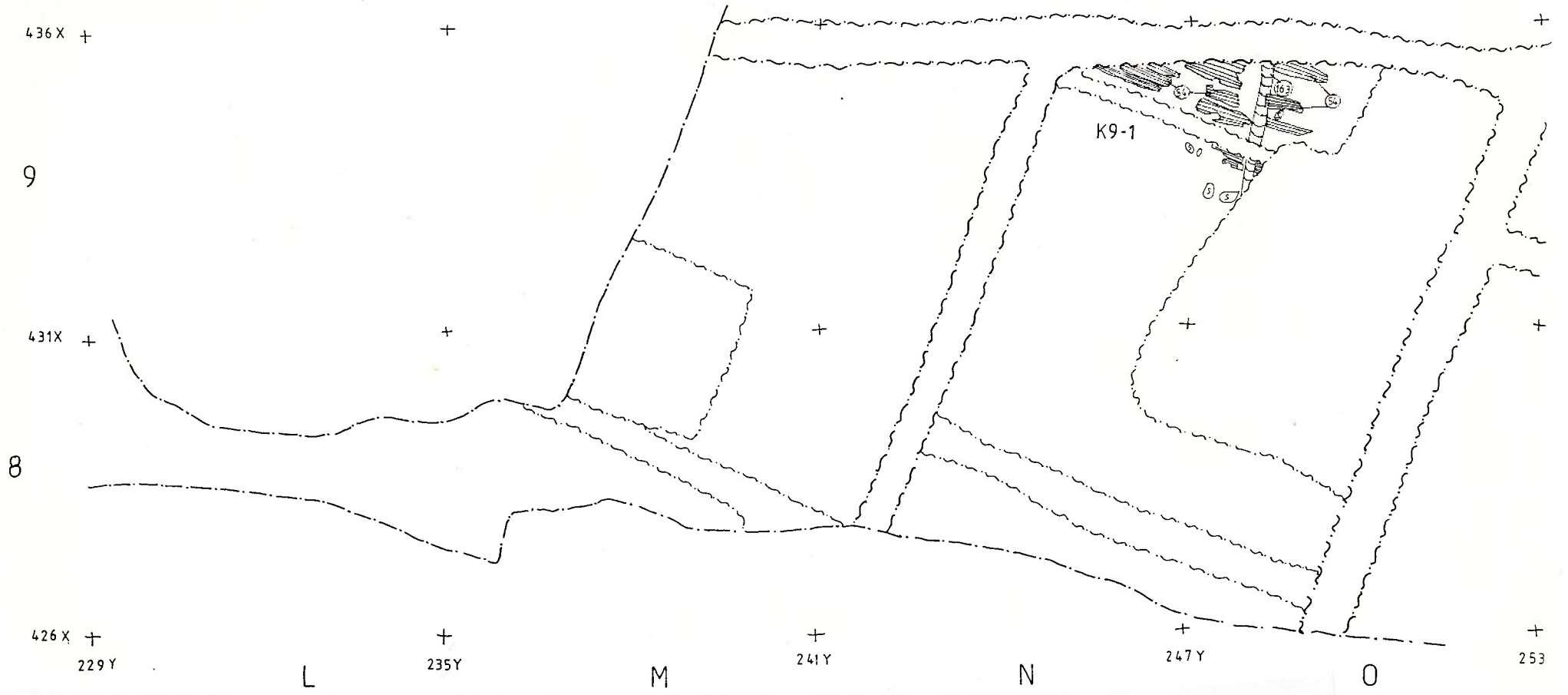
56 B/D K9-1?

178 K K9-1

192 K K9-1

Konstruksjonsbeskrivelse.

K9-1. Uviss funksjon. Består av planker 54; drager 163. Ingen klare spor av bygning i tilknytning til restene, hverken på FY-vest eller FZ. Det kan være enten a) golv i bygning i husrekke C (FZ), hvor mesteparten av bygningen er ryddet vekk; tolkning basert på tradisjon. Eller: b) utvidelse av passasje 2 på FZ, eventuelt i kombinasjon med en trebrolagt gårdsplass. Litt problematisk at passasje 2 på FZ er brent, men det ser ut til at brannsporene avtar/ slutter mot sør. Det er derfor godt mulig at restene i fase 9 på FZ og FY-vest hører sammen.

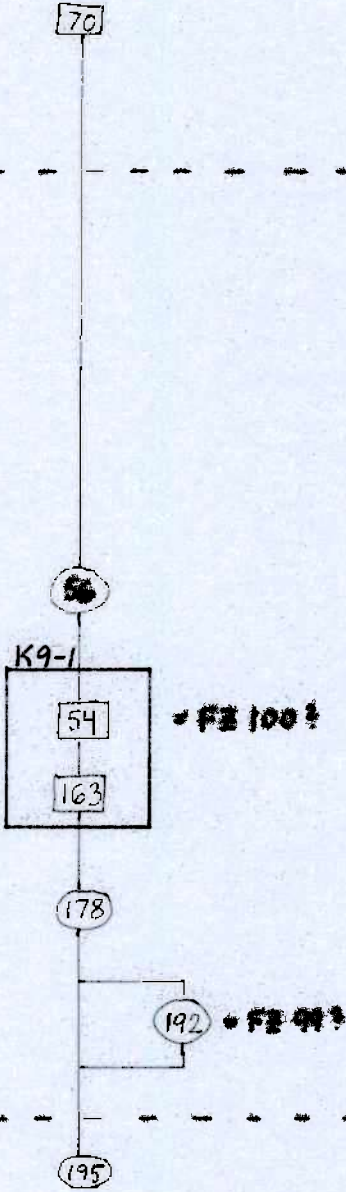

FASE 9 FY-vest Målestokk 1:100

FY-VEST FASE 9

Face 10
Face 9

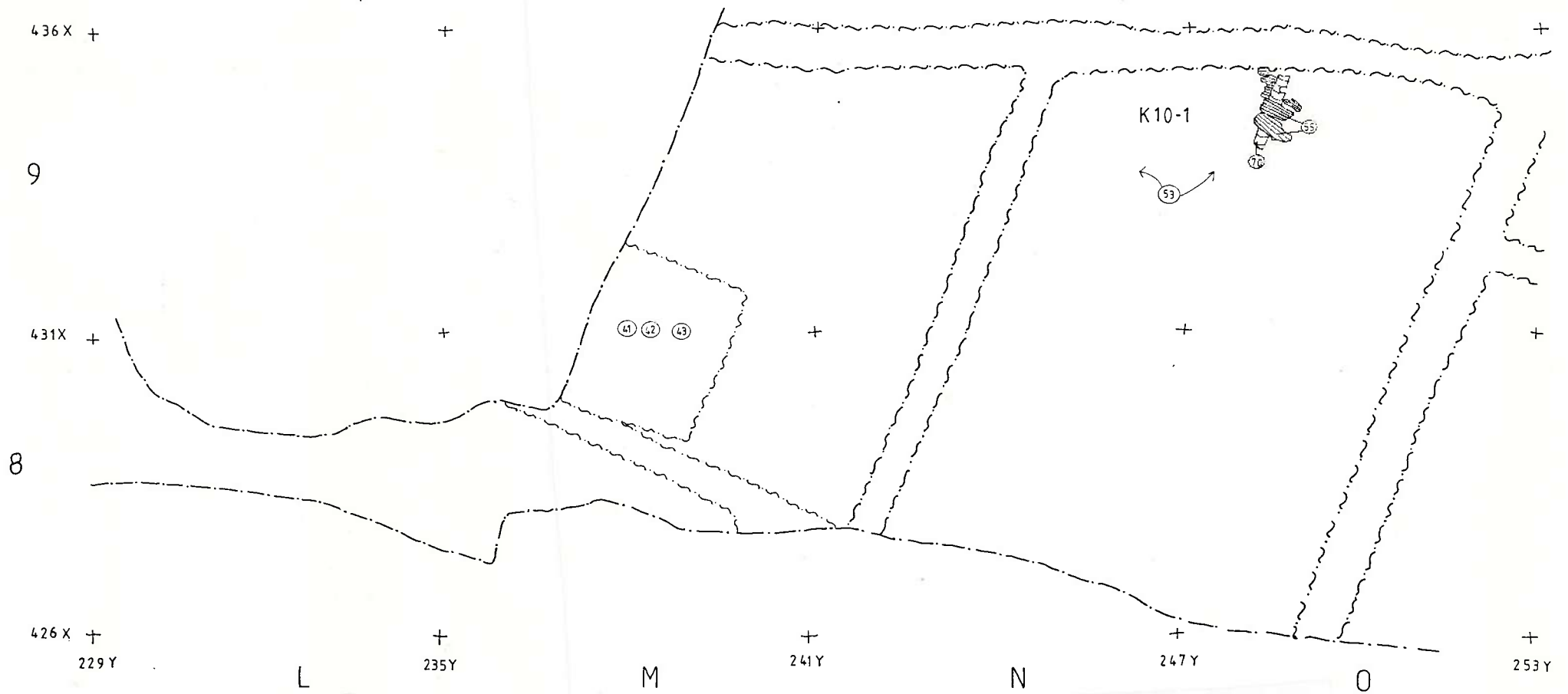
Face 8

FASE 10.Generell karakteristik.

Det er kun rester av bebyggelse i NØ - i samme område som i fase 8 og 9. Restene kan ikke nærmere funksjonsbestemmes, - hverken på FY-vest eller i relasjon til FZ. Fasen er ubrent.

Jordlag i fase 10:

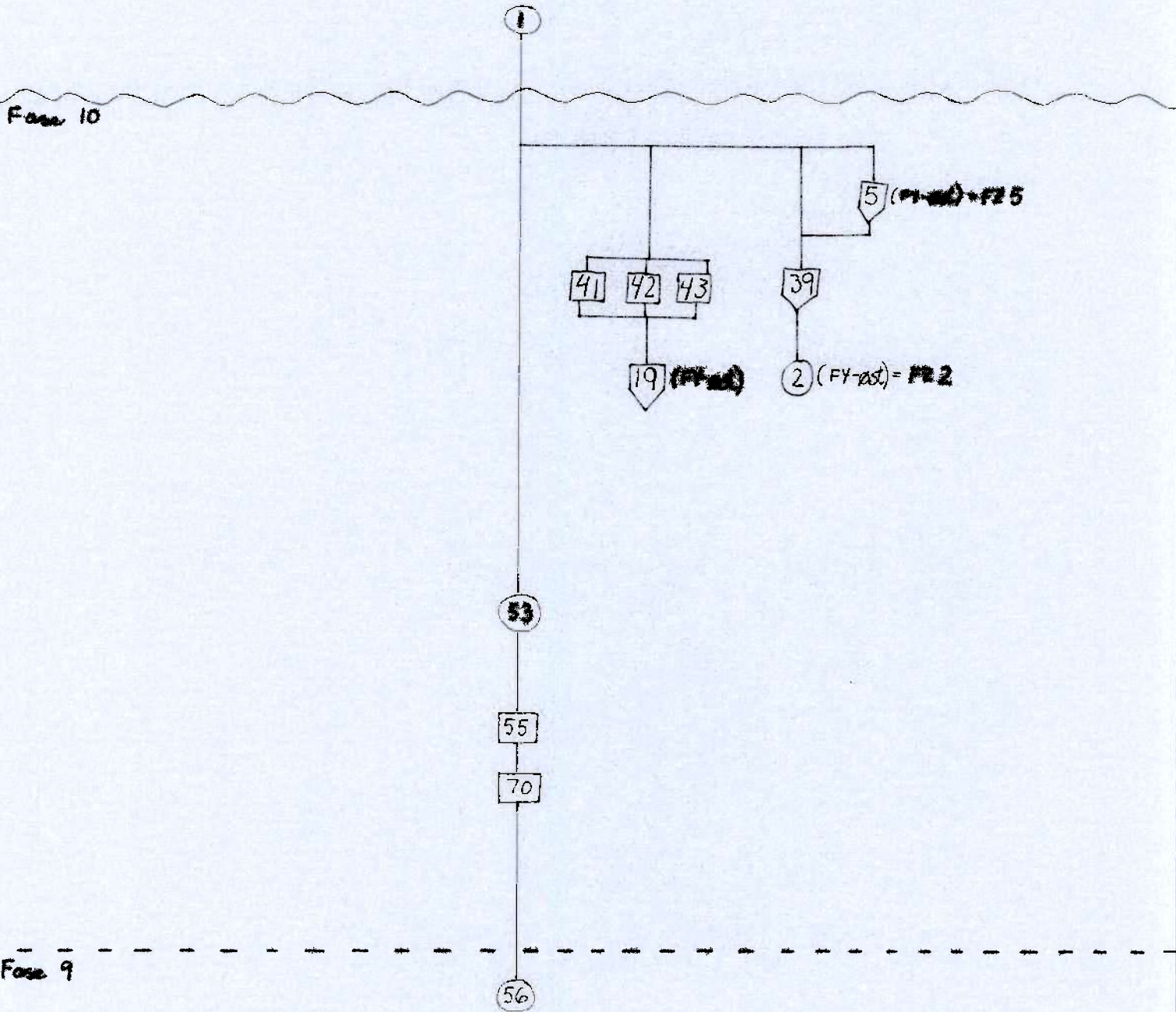
53 B? K10-1?

FASE 10 FY-vest Målestokk 1:100

FY-VEST FASE 10

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>
1 Ø		41	10	81 Ø		121 Ø	
2 Ø		42	10	82 Ø		122 Ø	
3 Ø		43	10	83 Ø		123 Ø	
4 Ø		44 Ø		84 Ø		124 Ø	
5 Ø		45 Ø		85 Ø		125 Ø	
6 Ø		46 Ø		86 Ø		126 Ø	
7 Ø		47 Ø		87 Ø		127	6
8 Ø		48 Ø		88 Ø		128 Ø	
9 Ø		49 Ø		89 Ø		129 Ø	
10 Ø		50 Ø		90 Ø		130 Ø	
11 Ø		51 Ø		91 Ø		131 Ø	
12 Ø		52 Ø		92 Ø		132 Ø	
13 Ø		53	10	93 Ø		133 Ø	
14 Ø		54	9	94 Ø		134 Ø	
15 Ø		55	10	95 Ø		135 Ø	
16 Ø		56	9	96 Ø		136 Ø	
17 Ø		57 Ø		97 Ø		137 Ø	
18 Ø		58 Ø		98 Ø		138 Ø	
19 Ø		59 Ø		99 Ø		139 Ø	
20 Ø		60 Ø		100 Ø		140 Ø	
21 Ø		61 Ø		101 Ø		141 Ø	
22 Ø		62 Ø		102 Ø		142 Ø	
23 Ø		63 Ø		103 Ø		143 Ø	
24 Ø		64 Ø		104 Ø		144 Ø	
25 Ø		65 Ø		105 Ø		145 Ø	
26 Ø		66 Ø		106 Ø		146 Ø	
27 Ø		67 Ø		107 Ø		147 Ø	
28 Ø		68 Ø		108 Ø		148 Ø	
29 Ø		69 Ø		109 Ø		149 Ø	
30 Ø		70	10	110 Ø		150 Ø	
31 Ø		71 Ø		111 Ø		151 Ø	
32 Ø		72 Ø		112 Ø		152 Ø	
33 Ø		73 Ø		113 Ø		153 Ø	
34 Ø		74 Ø		114 Ø		154 Ø	
35 Ø		75 Ø		115 Ø		155 Ø	
36 Ø		76 Ø		116 Ø		156 Ø	
37 Ø		77 Ø		117 Ø		157 Ø	
38 Ø		78 Ø		118 Ø		158 Ø	
39	10	79 Ø		119 Ø		159 Ø	
40 Ø		80 Ø		120 Ø		160 Ø	

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>
161	∅	201=FZ133	7/8	241	7	281	6
162	∅	202	∅	242	∅	282	5
163	9	203	∅	243	∅	283	∅
164	∅	204	∅	244	∅	284	4 (5?)
165	∅	205	∅	245	∅	285 =FZ214	4
166	∅	206	∅	246	∅	286	∅
167	∅	207	∅	247	∅	287	∅
168	∅	208	∅	248	∅	288	∅
169	∅	209	∅	249	∅	289	6
170	∅	210	∅	250	∅	290	5
171	∅	211	8	251	∅	291	7
172	∅	212	∅	252	∅	292	∅
173	∅	213	8	253	∅	293	∅
174	∅	214 =FZ150	7	254	∅	294	∅
175	∅	215	∅	255	∅	295	6
176	∅	216	∅	256	∅	296	6
177	∅	217	∅	257	∅	297	6
178	9	218	∅	258	∅	298	7
179	∅	219	∅	259	∅	299	7
180	∅	220	∅	260	∅	300	∅
181	∅	221	∅	261	∅	301	∅
182	∅	222	∅	262	∅	302	∅
183	∅	223	∅	263	∅	303	∅
184	∅	224	7	264	∅	304	∅
185	∅	225	∅	265	∅	305	∅
186	∅	226	∅	266	∅	306	∅
187	∅	227	∅	267	∅	307	∅
188	∅	228	∅	268	∅	308	∅
189	∅	229	∅	269	∅	309	∅
190	∅	230	∅	270	∅	310	∅
191	∅	231	∅	271	∅	311	∅
192	9	232	∅	272	∅	312	∅
193	∅	233	∅	273	∅	313	∅
194	∅	234	∅	274	∅	314	∅
195	8	235	∅	275	∅	315	∅
196	8	236	∅	276	∅	316	∅
197	∅	237	∅	277	∅	317	∅
198	8	238	∅	278	∅	318	∅
199	8	239	∅	279	6	319	∅
200	8	240	∅	280	∅	320	∅

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>
321 Ø		361 Ø		401 Ø		441 Ø	
322 Ø		362 Ø		402 Ø		442 Ø	
323 Ø		363	6	403	5	443 Ø	
324 Ø		364 =FW239?	6	404 Ø		444 Ø	
325 Ø		365	6	405 Ø		445 Ø	
326	4	366	6	406 Ø		446 Ø	
327	4	367 =FW236	6	407 Ø		447 Ø	
328 Ø		368	6	408 Ø		448 Ø	
329 Ø		369 =FW183	5	409 Ø		449 Ø	
330 Ø		370 Ø		410 Ø		450 Ø	
331 Ø		371 =FW177	6	411 Ø		451 Ø	
332 Ø		372 =FW235	6	412 Ø		452 Ø	
333 Ø		373	6	413 Ø		453 Ø	
334 Ø		374 =FW178	6	414 Ø		454 Ø	
335 Ø		375 =FW181	6	415 Ø		455 Ø	
336 Ø		376	6	416 Ø		456 Ø	
337 Ø		377 Ø		417 Ø		457 Ø	
338 Ø		378 Ø		418 Ø		458 Ø	
339	7	379 Ø		419 Ø		459 Ø	
340	7	380 Ø		420	2	460 Ø	
341 Ø		381 Ø		421 Ø		461 Ø	
342 Ø		382 Ø		422 Ø		462 Ø	
343 Ø		383	5	423	4	463 Ø	
344 Ø		384	5	424	4	464 Ø	
345 Ø		385 Ø		425	4	465 Ø	
346 Ø		386 Ø		426	4	466 Ø	
347 Ø		387 Ø		427	4	467 Ø	
348 Ø		388 Ø		428	4	468 Ø	
349 Ø		389 Ø		429	4	469 Ø	
350 Ø		390 Ø		430	4	470 Ø	
351 Ø		391 Ø		431	4	471 Ø	
352 Ø		392 Ø		432	4	472 Ø	
353 Ø		393 Ø		433	4	473 Ø	
354 Ø		394	5	434	2	474 Ø	
355 Ø		395	5	435 =FZ335	2	475 Ø	
356 Ø		396	5	436 Ø		476 Ø	
357 Ø		397	5	437 Ø		477 Ø	
358 Ø		398	5	438 Ø		478	3
359 Ø		399	5	439 Ø		479	3
360 Ø		400	5	440 Ø		480 Ø	

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>
481	Ø	521	Ø	561	1	601	Ø
482	3	522	Ø	562	1	602	2b
483	3	523	Ø	563	Ø	603	2b
484	3	524	Ø	564	Ø	604	2b
485	3	525	Ø	565	Ø	605	2b
486	3	526	Ø	566	Ø	606	2b
487	3	527	Ø	567	Ø	607	1
488	3	528	Ø	568	1	608	Ø
489	3	529	Ø	569	Ø	609	Ø
490	Ø	530	Ø	570	Ø	610	Ø
491	Ø	531	Ø	571	Ø	611	Ø
492	Ø	532	Ø	572	Ø	612	Ø
493	Ø	533	Ø	573	2	613	1
494	Ø	534	Ø	574	1	614	1
495	Ø	535	Ø	575	1	615	Ø
496	Ø	536	3	576	Ø	616	Ø
497	Ø	537	strøket	577	Ø	617	Ø
498	Ø	538	2b	578	Ø	618	Ø
499	Ø	539	Ø	579	?	619	Ø
500	3	540	Ø	580	Ø	620	Ø
501	Ø	541	2b	581	Ø	621	Ø
502	Ø	542	2b	582	2b	622	Ø
503	Ø	543	2	583	2b	623	Ø
504	Ø	544	2	584	2b	624	Ø
505	Ø	545	2	585	Ø	625	Ø
506	Ø	546	2	586	Ø	626	Ø
507	3	547	3	587	Ø	627	Ø
508	2b	548	?	588	Ø	628	Ø
509	Ø	549	1	589	Ø	629	Ø
510	Ø	550	2	590	Ø	630	Ø
511	2	551	Ø	591	Ø	631	1
512	Ø	552	1	592	Ø	632	2(1?)
513	Ø	553	1	593	Ø	633	1
514	Ø	554	1	594	Ø	634	1
515	Ø	555	1	595	Ø	635	1
516	Ø	556	1	596	Ø	636	1
517	Ø	557	1	597	Ø	637	1
518	Ø	558	1	598	Ø	638	3
519	Ø	559	1	599	Ø	639	3
520	Ø	560	1	600	Ø	640	3

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>
641	1	681		721		761	
642	1	682		722		762	
643	1	683		723		763	
644	1	684		724		764	
645	1	685		725		765	
646	1(?)	686		726		766	
647	1	687		727		767	
648	?	688		728		768	
649	1	689		729		769	
650	Ø	690		730		770	
651	Ø	691		731		771	
652	Ø	692		732		772	
653	Ø	693		733		773	
654	Ø	694		734		774	
655	Ø	695		735		775	
656	Ø	696		736		776	
657	Ø	697		737		777	
658	Ø	698		738		778	
659	Ø	699		739		779	
660	Ø	700		740		780	
661	Ø	701		741		781	
662	Ø	702		742		782	
663	Ø	703		743		783	
664	Ø	704		744		784	
665	Ø	705		745		785	
666	Ø	706		746		786	
667	=FW237 6	707		747		787	
668	=FW201,219 6	708		748		788	
669	Ø	709		749		789	
670	Ø	710		750		790	
671		711		751		791	
672		712		752		792	
673		713		753		793	
674		714		754		794	
675		715		755		795	
676		716		756		796	
677		717		757		797	
678		718		758		798	
679		719		759		799	
680		720		760		800	

Lagliste for FW-nr. som er overgått til FY.

<u>FW</u>	<u>Fase på FY-vest:</u>
173	8 (/10?)
174	8 (/10?)
177=FY371	6
178=FY374	6
179	7
180	6
181=FY375	6
182	6
183=FY369	6
199	6
200	6
201=FY668	6
207	4/5
219=FY668	6
226	8 (/10?)
227	8 (/10?)
235=FY372	6
236=FY367	6
237=FY667	6
238	7
239=FY364?	6
240	6
241	7

F E L T F Y - Ø S T

av

Lena Flodin og Graham Horrell

INLEDNING - KORT HISTORIK.

Fält FY-Ö undersöktes i tidsrummet 28.05.79 - 28.09.79 under ledning av Dave Fine. En första bearbetning av materialet utfördes under förprojektet i 1984 av Graham Horrell, men avbröts då G.H. tillträdde ny tjänst. I 1984 utarbetades den matrix och fasindelning vilka med smärre förändringar har bibehållits. Bearbetningen avslutades av undertecknad i 1987, då större delen av fasbeskrivningarna, samt en anpassning till efter 1984 uppsatta rättningslinjer utfördes.

Fälten FY-V och FY-Ö utgjorde ursprungligen en enda sammanhängande undersökningsenhet, men kom i fältarbetet att uppdelas p.g.a. att fältet skars av en N-S gående ledningsgröft som orsakade störning helt ned till den sterila grunden, och den västra respektive den östra delen kom att grävas ut och dokumenteras var för sig.

Fältgränsen, förutom mot fält FO i söder där den varierade fram och tillbaka huvudsakligen i de äldsta faserna, låg fast.

Fältet utgör det längst mot öst liggande undersökningsfältet på Folkebibliotekstomten.

INTRODUKTION TILL DEN STRATIGRAFISKA ANALYSEN OCH KÄLLKRITISKA ASPEKTER.

För detta fält har i huvudsak utförts en teknisk stratigrafisk analys. Bearbetningen bygger på dokumentationsmaterial i form av dagbok, lagkort, planritningar i 1:20, samt fotografier. Här må det dock påpekas att fotodokumentationen är av dålig kvalitet, så en mycket liten del är användbar. Dagbok och lagkort är skrivna på engelska.

De symboler som använts på matrix respektive på konstruktionsritningarna återfinns förklarade på s.144. I den forts löpande texten betecknar K, konstruktion.

Vidare beskrivs situationen alltid från norr till syd och från väst till öst, där ej annat nämns. Läsningen förutsätter en parallell studie av konstruktionsritningarna.

I uppräkningsfasen av jordlagren i respektive fas, står A för avfallslag, B för brukslag, D för destruktionslag och K för konstruktionslag. Konstruktionerna har getts nya konstruktionsnummer i 1987.

Faserna är att betrakta som konstgjorda tidsenheter, vilka i princip omfattar en period från det att en byggnad anläggs till det att den förstörs, samt vilka försöker beskriva användningen av och bebyggelseutvecklingen i det undersökta området. Och jordlagren måste i flera tillfällen betraktas som tillhörande två på varandra följande faser, då de ofta börjar bildas när en konstruktion uppförs, och sedan fortsätter fram till nästa bebyggelsefas.

Fältet var till stor del stört av moderna ledningsgröfter och nedgrävningar.

Generellt kan framhävas att det framkom ganska sparsamt med konstruktionsrester, samt att området påförts stora mängder fyllmassor, för att fylla ut och planera strandzonen längs Nid-elven. Vidare har konstruktioner grävts ned i älvbrinken och därmed inverkat på lagförhållandena. Allt detta medförde svårigheter att tolka situationen. Bl.a. kan det oftast vara besvärligt att fastslå tidsavstånd mellan respektive utfyllning, samt deras relation till varandra. Analysen av lagtillväxten har ytterligare försvårats av att det ofta saknats upplysningar om respektive jordlags exakta utbredning.

Området verkar nästan helt ha förskonats från ödeläggande bränder, med reservation för att en del av förekommande brandlag

har avsatts in situ, samt att man noggrant har röjt upp efter en brand, jmf. fält FL och FH.

Det har även varit en hel del problem med att tolka de äldsta kajanläggningarna och till dem knutna konstruktioner. En springande punkt här är vikten av att veta vad vattenståndet legat på vid olika tidpunkter, samt variationer vid ebb och flod. Före en exaktare kunskap runt dessa problem är det nästan omöjligt att fastslå möjligheterna till användning av strandzonen. Fältet tillhör de fält som undersökts helt ned till den sterila grunden, och området maskinschaktades ned till den nivå som antogs representera den vid 1681's bybrann.

Bevaringsförhållandena för organiskt material var delvis goda och delvis dåliga. Det senare bl.a. orsakat av alla de moderna ledningsgröfter och nedgrävningar vilka genomkorsade fältet, ofta ganska djupt ned, samt de nedgrävda byggnaderna/konstruktionerna.

Norra profilväggen kollapsade under ett tidigt stadium, något som kan ha påverkat relevansen i profilritningen. Här kan även påpekas att nästan alla profilritningar av den norra profilväggen saknade angivande av lagnummer och har därför ej entydigt kunnat användas i den stratigrafiska analysen. Av en hjälpprofil som lades i slutningen har endast de understa lagren 551 och 524 dokumenterats på ritning.

Brunnarna tömdes successivt nedöver för att förhindra sammanrasning, något som kan medföra en felkälla i fynddokumentationen.

Omkring fas 8 har det skett viss glipp i dokumentationen av fältets SÖ del.

Lagnumren 108 och 109 förekommer både på fält FY-Ö och FY-V, i öst omfattar det konstruktioner och i väst jordlag. Det förekom få nivåangivelser på planritningarna i anslutning till konstruktionerna. I de tillfällen där det ansetts nödvändigt att framhäva att tolkningar och andra åsikter härrör från Graham Horrell så står det G.H. respektive Dave Fine, D.F. Notera här att K-numren är helt nya, samt fler än i 1984.

Konstruktionsritningarna har i princip renritats på G.H.'s grundlag. I några faser har dock kompletteringar måst göras. I det sammanhanget må det påpekas att G.H. utfört sina konstruktionsritningar på fotokopior av fältet i A 3 - format. Kopieringen har dock medfört en förskjutning mot syd och mot öst, dvs. ritningarna blir skeva. Att detta accepterats beror huvudsakligen på att det ej får någon betydning för uppfattningen av bebyggelse-

strukturen i stort, samt i tidsbesparande syfte.

Allmän beskrivning och karaktäristik av bebyggelseutvecklingen på fältet.

På detta fält förekom det ganska få konstruktioner upp genom faserna, och området har aldrig haft någon tätare struktur. Bebyggelsestrukturen och dess funktion påverkas av dess närhet till Nidelven.

Redan i fas 2 parcelleras området i NV-SÖ riktning och egendomsgränserna ligger fast helt upp i modern tid. Behöver dock ej nödvändigtvis alltid ha haft olika ägare.

Området fylls kontinuerligt ut med dumpmassor för att öka användning och utbredning av strandzonen längs Nidelven.

De båda södra egendomarnas funktion varierar. I de äldsta faserna, t.o.m. fas 5, återfinns konstruktionerna koncentrerade till den "mittersta" egendomen. Därefter på den södra, för att i fas 8 återgå till den "mittersta" och slutligen spridas över båda. I de äldsta faserna dumpas det också mycket större mängd massor i norra fälthalvan.

I norra delen av fältet går det f.o.m. fas 2, nivå 2, t.o.m. fas 8?/7?, ett träbrolagt passageområde vilket troligen tillhört den "mittersta" egendomen då inget egendomsskille i NV-SÖ riktning, utom eventuellt plank 353 i fas 4, har kunnat identifieras. Passageområdet må utifrån sin storlek, utsträckning och utformning ha varit en av de mer bytydande i området, och fortsätter bl.a. in på fält FZ.

I de äldsta faserna har vi en del kajanläggningar, eventuellt med överbyggnader. Därefter hamnar kajfronten utanför undersökningsfältet. Då uppförs en del byggnader vilka nästan alla har tolkats som lagerbyggnader eller liknande. Några av dem var delvis nedgrävda i älvbrinken.

Området har dessutom haft en del terrasseringar, samt troligen sluttat mot både öst och syd, något man kontinuerligt sökt utjämna. Terrasseringarna har delvis avsetts att fundamentera byggnader och delvis skapa underlag för speciella aktiviteter.

I detta område har även stolparna till stor del måst grävas eller slås ned för att byggnaden ej skulle glida ned för sluttningen. Jämför exempelvis fält FH och FL där detta ej varit nödvändigt, och där stolparna ofta placerats direkt på existerande markyta.

De dumpade massorna verkar till stor del utgöra rester och avfall från byggnadsaktiviteter, en del slaktavfall, samt uppröjning efter bränder i utanför fältet liggande områden. Ej så mycket som härrör från exempelvis hantverksaktiviteter, djurhållning eller liknande.

I den allra äldsta fasen förekom en klar strandvall i profilen, på linje med där förekommande stolphål. Därefter påförs massor och detta område blir ganska plant, något som det fylls på för att bibehålla upp genom faserna.

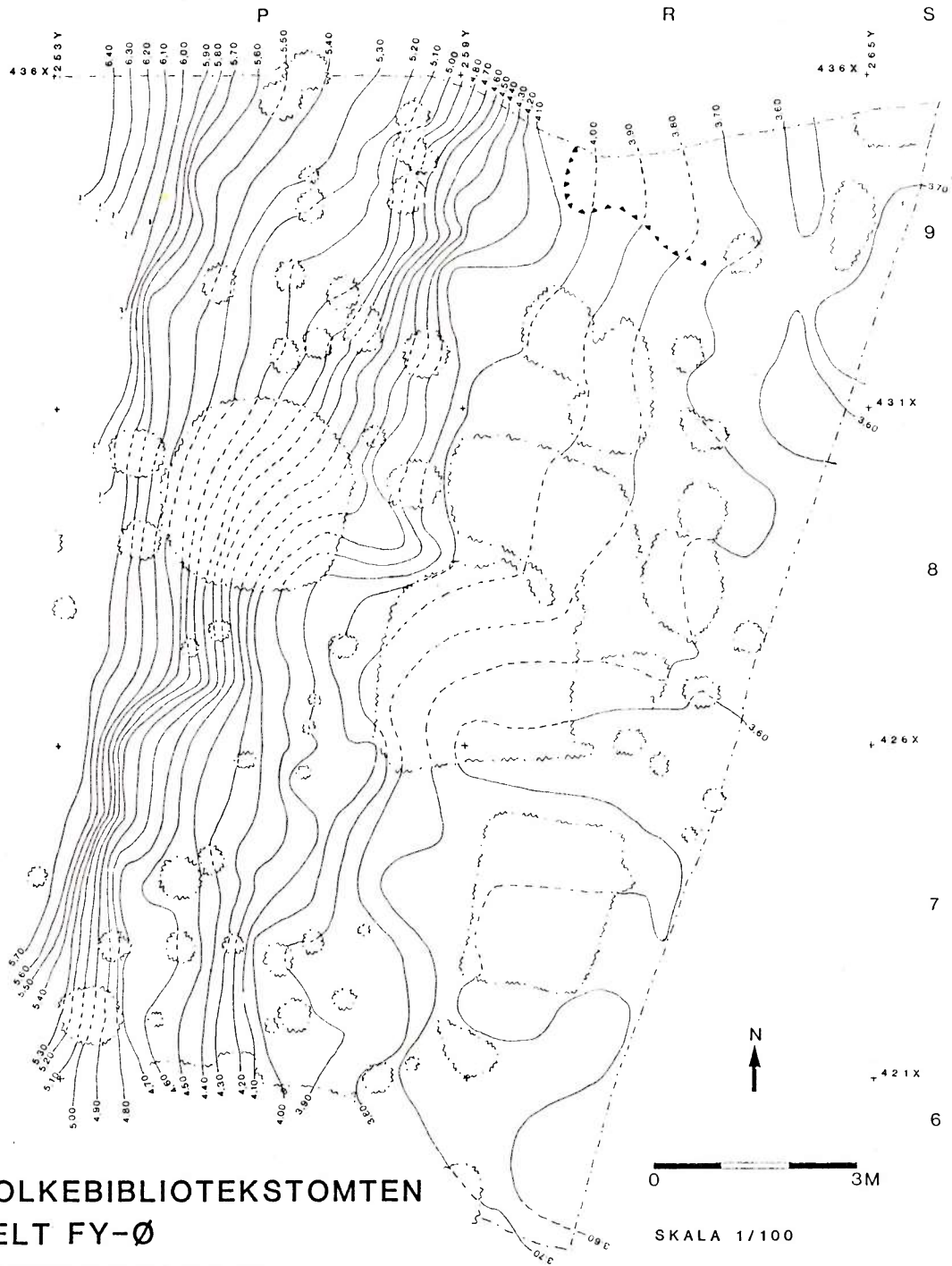
När det gäller transporter med mindre båtar så må det ha varit en fördel att kunna dra upp dem på en strand för att lasta och lossa, än att få lyfta varor upp på en brygga för vidare transport.

Ett annat karakteristiskt drag här är att flera gånger så förekommer det att ett brandlag överlagras av lerlag, exempelvis 104 över 105. Detta har tolkats som en utfyllnad med påföljande medveten fundamentering. Karakteristiskt är också att de flesta byggnaderna har stått till de rasat samman av ålder, och att de då med en gång har använts för dumpning.

BUNNTOPOGRAFIN.

Den sterila grunden bestod av sand och grus med ett fall från väst till öst på 0,56 m per längdmeter. Då Nidelven skurit in i fältet i de äldsta faserna har det medfört att det ej är en jämn sluttning utan den går i terrasser.

Toppnivåen för den sterila grunden var i västra delen av fältet 6,40 m.ö.h. och i östra, 3,60 m.ö.h.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
BUNNTOPOGRAFI

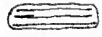
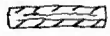
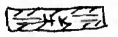
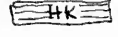

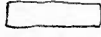
0 3M

SKALA 1/100

Förklaringar till symboler.Matrix

- konstruktion
- lag
- gröft/nedgrävning
- stolpe/stolphål, påle/pålhål
- sten/stenkonzentration

Skisser

- profil
- laggräns
- dold del av konstruktion
- grop/nedgrävning
- träverk/-planka
- bränt träverk
- rundtimmer
- halvklyving, rund sida upp
- halvklyving, flat sida upp
- stolpe
- påle
- stolphål
- sten
- lera
- brandlag
- sandlag
- ofyllda symboler motsvarar konstruktion som fortsätter genom en eller flera faser

FAS 1.Generell karaktäristik.

Denna fas omfattar vad som antas utgöra de äldsta spåren av mänsklig aktivitet i området. Spåren utgörs av en samling stolpar koncentrerade till fältets NV hörn. De antas stå intill och parallellt med dåtidens strandlinje, samt en del av dem, delvis ute i vattnet. Strandlinjen beräknas vid normalt vattenstånd, omkring år 1100, ha följt höjdkoten för 5,50 m.ö.h., en antagelse som bygger på beräkningar och resultat utifrån observationer/undersökningar längs Nidelven (exempelvis Jondell, E.: Medieval waterfronts in Trondheim, s.126 i Conference on water-front archaeology in north European towns N^o2, Bergen 1983, red. Herteig, Bergen 1985).

Alla dessa antagelser hänger dock något i luften fram till vi kan datera den äldsta bruksfasen. Först då kan vi sätta området i relation till Nidelvens lopp, och dess vattenstånd.

Det var vidare nästan helt fyndlöst på denna nivå.

Stratigrafisk beskrivning.

Till denna fas har det utifrån fältdokumentationen ej kunnat hänföras några kulturlag. Detta då kanske fas 1 egentligen står i nära relation till kajfronten K5 i fas 2, eller då de eventuella kulturlagren ej kunnat urskiljas från de överlagrande jordlagren 524 och 551, samt legat i strandzonen och därmed varit påverkad av tidvattnet. Följdaktligen bör de ha varit tunna samt haft en om varandra minnande sammansättning. Alternativt kan ett eventuellt utnyttjande av området närmast Nidelven ha varit av sådan karaktär att den ej lämnat några spår efter sig, eller att eventuella avlagringar eroderats och dränerats bort.

Under denna fas har med största sannolikhet hela de östra 2/3 delarna av fältet, vid högvattenstånd, helt eller delvis stått under vatten. Sluttningen ned mot älven är ganska brant och en naturlig erodering må ha förekommit. Å andra sidan bör denna sluttning ha utgjort ett hinder mot översvämningar av området närmast älven, utom vid exempelvis springflod, då vattenståndet beräknas ha nått ända till tre meter över normalt vattenstånd.

Jordlag i fas 1:

steril grund (ej erhållit något lagnummer i fältssituationen)

Konstruktionsbeskrivning.

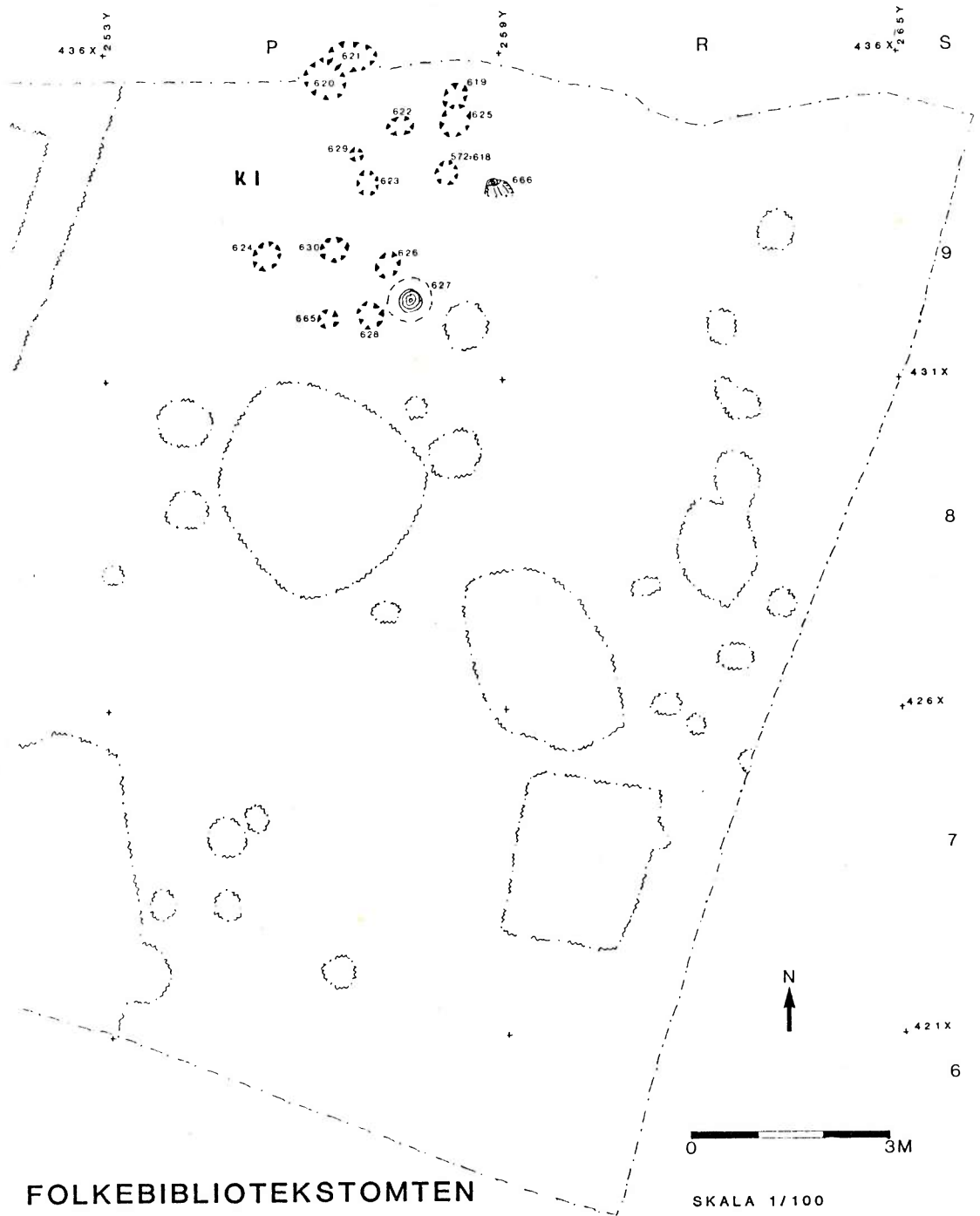
K1 - kajanläggning?/brygga? Den omfattar 16 stolpar/stolphål, 572-618, 619-630, 665-666, koncentrerade till ett ca 4 x 4,5 m stort område i fältets NV del. Stolparna var i de flesta fall, där de överhuvudtaget gick att spåra, mycket dåligt bevarade. De var ca 20-72 cm i diameter och dess toppnivåer låg på mellan 4,93-5,51 m.ö.h., och bottennivåer på ca 4,40-5,25 m.ö.h., dvs. på varierande nivåer. Följdaktligen kan en del av dessa stolpar ha placerats i "fel" fas. Avståndet mellan stolparna var på 0,15-1,6 m. Samtliga stolpar var runda till formen och har troligen varit nedslagna i marken.

Stolphålen koncentrerar sig i sluttningen till en 2,4 m bred plåtå. I väst avgränsad av en ganska brant stigning, ca 1,2 m på 2,2 längdmeter. Konstruktionens östra stolpar stod i kanten av sluttningen mot öst, där fallet var ca 0,6 m på 1 längdmeter. 666 stod för övrigt nästan helt i botten av denna sluttning. Plåtån är ganska plan med en jämn lutning i Ö-V riktning, samt från norr till syd. Plåtåens östra kant följer koten för 5,00 m.ö.h., dess västra, 5,50 meters-koten. Noteras bör att detta är den bredaste plåtåen mellan 5-5,50 m.ö.h. i detta undersökningsfält. Öster om plåtåen är sluttningen ca 1 m på 2,5 längdmeter. Därefter planar det nästan helt ut mot öster.

Det stora antalet stolpar kan förutom att understryka att en del troligen är yngre, vidare poängtera det utsatta läget, helt i strandkanten. Ingen sucession, förutom att 625 skar 619, kunde urskiljas. Gemensamt för dem var att samtliga identifierades under jordlagret 524, i den sterila grunden. Vidare förekom de under träverket 616A, vilket antagits utgöra en del av kajfronten K5 i fas 2.

De flesta av stolparna/stolphålen bestod nu av silthaltiga jordlag och dåligt bevarade trärester. Undantaget var 620, 621, 624 och 665, vilka var helt fyllda med grus och sand, dvs. stolparna har dragits upp. Stolphålet 622 innehöll i tillägg en del bränt material, samt troliga rester av en stenpackning.

Ingen klar struktur framträder. De tycks dock ha en NÖ-SV tendens, dvs. följer Nidelvens lopp.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
FASE 1

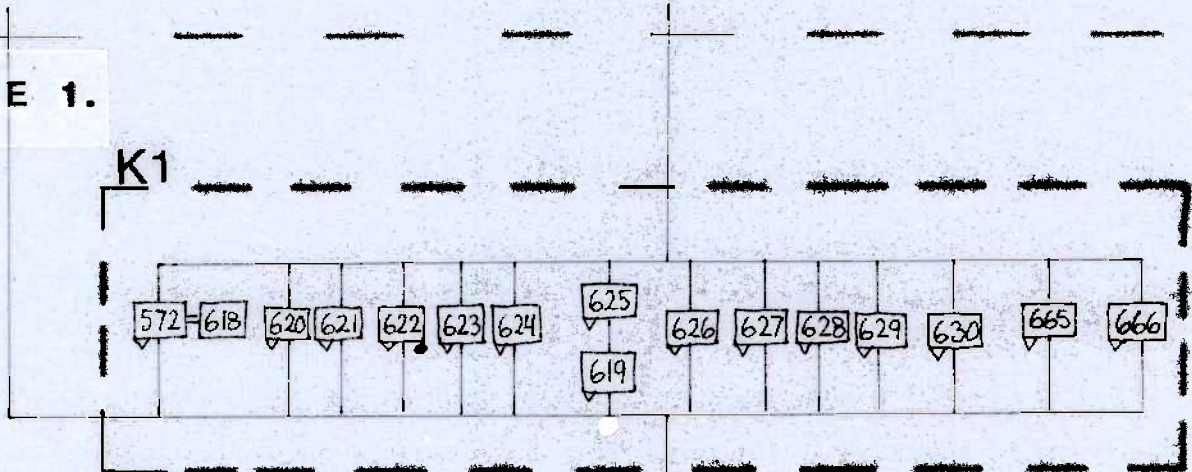
SKALA 1/100

FY-0 FASE 1.

651 osv.

524

K1

steril

o=brünt

FAS 2.Generell karaktäristik.

Under denna fas struktureras området ut mot Nidelven, genom att strandzonen stabiliseras och förhöjs genom utfyllningar, samt förstärks av en kajläggning. Kajfronten antas följa Nidelvens lopp vilket här har en NÖ-SV riktning.

Redan vid denna tidpunkt kan vi ana en uppdelning av strandzonen i två egendomar, troligen med olika funktion. Gränsen går i VNV-ÖSÖ riktning och kan iakttagas ganska mitt i fältet.

Ca 4,75 m öster om och parallellt med kajfronten förekom en rad stolpar/pålar, vars funktion ej klart kan fastslås. Eventuellt kan de ha tjänat som förtöjningspålar exempelvis enligt G.H. De sträcker sig i fältets hela utsträckning. Området väster om kajfronten, samt eventuella övre konstruktionsdetaljer i själva kajfronten har ej varit möjliga att fastslå, då det förstörts av yngre konstruktioner.

Normalt högvatten under denna fas antas ha legat på ca 5,30 m.ö.h. och lågvatten på ca 3,50 m.ö.h. (G.H.).

Denna stabilisering av strandzonen sker ej samtidigt i norra respektive södra delen av fältet, men har bedömts så närliggande i tid att det betraktas som en fas, men vilken har indelats i två nivåer.

Nivå 1.

Fasen antas inledas av att raden av pålar slås ned i östra delen av fältet, troligen en följd av ökande transporter på och ökande aktiviteter längs med Nidelven. För att lossa och lasta har man haft behov av förtöjningspålar bl.a. för att hålla fast båtarna i den antaget ganska strida strömmen i Nidelven, i tillägg till kajläggningarna. Ett problem i tolkningen är att pålarna låg under den antagna högvattennivån, förutom att de knappt sticker upp, ca 10-30 cm, över den sterila grunden. Ett alternativ är att man enbart lastade och lossade vid lågvatten.

En möjlighet är att pålarna ursprungligen har varit högre, men vid ett senare tillfälle bankats ned i marken då de kommit att stå i vägen. Alternativt kan de ha utgjort delar av ett beskyddande pålningsssystem, för att exempelvis förhindra att större och mer djupgående fartyg att lade till. Vidare är

strömmen stark, så det är mer logiskt att lägga till på längs. Så kanske indikerar pålarna en längsgående brygga?

Vidare förstärks södra delen av strandkanten av ett flätverksgärde. I norra delen av strandkanten sker inget, med reservation för att det helt kan ha avlägsnats av yngre konstruktioner, exempelvis kajanläggningen i nivå 2.

Nivå 2.

Behovet av en förstärkt strandzon verkar raskt ha ökat. Området i sluttningen ned mot älven påförs massor och en ganska stabil kajfront uppförs längs älven i fältets norra del.

I södra delen av fältet framkom inga spår av fortsatt förstärkning. Notera att kajfronten K5 går helt på linje med flätverksgärdet K4 i nivå 1, men att kajfronten K6 har förskjutits 1 m väst om flätverksgärdet.

Kajfronten under denna fas följer kotorna 4,25-4,50 m.ö.h., och det återstående träverket låg på 4,50-4,80 m.ö.h.

Anläggningen bestod av horisontellt liggande träverk stöttat av stolpar, samt resterna av någon eventuell förstärkning av markytan närmast kajfronten i form av träbroläggning, alternativt resterna av fundamentering till någon överbyggnad.

Normala högvattenståndet antas fortfarande ha nått ungefär upp till denna nivå.

Pålarna i öst, från nivå 1, antas ha varit i fortsatt bruk under nivå 2, exempelvis vid lågvatten som gjorde kajfronterna oanvändbara. Det har ej tolkats som brygganläggningar utifrån det stora avståndet mellan pålarna och kajfronten. Då antas det ha varit nödvändigt med fler, mellanliggande pålar. Visserligen kan det vara frågan om en N-S gående brygga, se ovan.

Slutligen bör noteras att strandzonen ursprungligen var ganska flat, samt att den i tillägg fyllts ut, vilket bör ha minskat effekterna av tidvattnet.

Även om en del av konstruktionerna var brända så har det ej kunnat observeras några brandrester i området, så det bör röra sig om sekundäranvänt träverk.

Stratigrafisk beskrivning.Nivå 1.

Under denna fas förekom 551 i hela strandzonen, dvs. östra halvan av fältet. Det var ett ca 5-35 cm tjockt sand- och gruslag innehållande småsten, en del organiskt material, en del träverk och repstumpar. Detta antas vara steril i vilket en del organiskt material dumpats och vilket omrotats av tidvattnet, erosion och nedsivning. Ett problem här är att klart urskilja vad som utgör den ursprungliga sterila grunden respektive vad som kan vara omrotad och kulturpåverkad steril.

Nivå 2.

Nu påförs området 524, ett 5-45 cm tjockt gruslag innehållande sten och lite jord för att ytterligare förstärka och utfylla strandzonen, samt stötta kajanläggningen. Lagret sträckte sig helt över fältets östra del, från norr till syd. Efter att kajanläggningen uppförts och fram till den troligen gått ur funktion, så dumpas/påförs 523 i det NÖ hörnet, ett ca 5-25 cm tjockt mökktaltigt torv- och jordlag. Väster om detta och angränsande till förekom 519, ett 2-7 cm tjockt mökktaltigt torv- och jordlag, även det dumpade/påförda massor, dvs. ett och samma jordlag.

Jordlag i fas 2:Nivå 1:

551

Nivå 2:

519=523

524

KonstruktionsbeskrivningNivå 1.

K2/K3 - förtöjningspålar? Konstruktionerna bör betraktas i nära anslutning till K4 och K6 respektive K5 med vilka de antas

utgöra strukturella enheter. K2 omfattar stolparna 651-655 och 585, samt K3, stolparna 657-664, och väster om dessa, 656, en koncentration av tre stolpar. De tre stolparna 656 stod helt intill varandra och på samma nivå. De var 10-18 cm i diameter och ca 0,6 m höga. En av dem var kraftigt bränd på ena sidan, samt en var svedd och den tredje var obränd. Även de gick ganska djupt ned i den sterila grunden.

Stolparna 651 osv. var 7-13 cm i diameter och 0,4-1,3 m höga och var obrända och tillspetsade i botten, samt nedslagna ganska djupt i den sterila grunden. De stod 0,25-2,10 m från varandra och på ojämn linje, i en NNÖ-SSV riktning längs koten för 3,70 m.ö.h. De stack upp ca 10-30 cm över den sterila grunden och var avkapade i toppen. De antas ha kapats av efter det att de gått ur funktion då de stått i vägen för vidare utnyttjande av strandzonen.

I fältsituationen gavs alla förtöjningspålar i öster ett och samma samlande lagnummer, 650, då de betraktades som en och samma konstruktion. Här har de uppdelats utifrån en antagen tomtindelning, i K2 och K3. Alternativt har dessa pålar fyllt en helt annan funktion, kanske ett pålningsssystem i vattnet, och saknar helt direkt relation till K5 och K6.

K4 - strandvallförstärkning? Omfattar flätverksgärdet 576 samt stolpen 578. Konstruktionen bör ses i samband med pålarna K2/K3, samt kajfronterna K5 och K6 i påföljande nivå.

Flätverksgärdet bestod av fyrkantigt tillhuggna pålar och mellan dessa ett ganska tätt flätverk av grenar och kvistar. Stolpen 578 stod i dess norra avslutning och den var 13 cm i diameter och ca 0,85 m hög, samt tillspetsad i botten, och nedslagen.

Konstruktionen har ej inritats på 1:20-plan, så dess exakta läge och utsträckning är något osäker. Den finns dock ritad på detaljtegning med ungefärliga koordinater utsatta, samt fotograferad. Den antas ha sträckt sig ca 4 m i NÖ-SV riktning längs dåvarande strandkant. Fortsätter på fält FO som FO197.

Flätverksgärdet följer koten för 4,20 m.ö.h.

K5 i påföljande nivå ligger helt på linje med K4, och K6, även den i påföljande nivå, gick parallellt med K4, dock ca 1 m längre mot väster. Flätverksgärdets huvudsakliga funktion bör ha varit den att motverka erosion av strandvallen, och därmed

också indikera att denna del av stranden har utnyttjats för någon specifik aktivitet.

En ^{14}C -pröve togs av flätverket och har daterats till AD 915 \pm 85, MASCA-kalibrering.

Nivå 2.

K5 - kajanläggning. Bestod av horisontalt liggande träverk i svagt NNÖ-SSV riktning och stolpar med det samlade lagnumret 540. Totalt täcker det ett område av ca 8,5 x 4 m i norra fältdelen. Ej möjligt att klart fastslå dess ursprungliga utbredning mot väster då dess västra del nästan helt förstörts av yngre nedgrävningar/konstruktioner. Kajanläggningen bör betraktas i nära anslutning till pålarna K3 med vilka den antas utgöra en egendom, samt gårdet K4, då de går parallellt med respektive på linje med varandra, samt längs Nidelvens antagna lopp.

Det rör sig definitivt om återanvänt timmer. De flesta av stockarna har uthuggningar och liknande vilka ej kan ses fylla någon funktion i detta sammanhang. En del av dessa kan dock här ha varit sammanfogade som släppväggskonstruktion, exempelvis 609, 610 och 611. Det är likaså svårt att fastslå om exempelvis 615, 611 och 608 ursprungligen har varit sammanfogade vertikalt och har rasat samman, eller om de medvetet placerats parallellt och intill varandra.

Konstruktionen är ganska plan, endast något lägre i syd, samt solid. Om den varit avsedd att ha eller har haft någon form för överbyggnad är ej möjligt att fastslå.

En del av stolparna har av en eller annan anledning dragits upp och hålen efter dem har fyllts igen med sand och grus. I de flesta fall har dock stolparna tillåtits ruttna på platsen.

Konstruktionen följer höjdkoten för 4,20 m.ö.h. och antas ha berörts av normalt högvatten (G.H.).

Eventuellt kan det redan på denna nivå ha förekommit ett passageområde i norr, om ej så välplanerat. Detta utifrån jordlagrens utbredning i detta område. Ett passageområde som klart framträder i fas 3, och som är i bruk helt upp i fas 8.

Konstruktionen omfattar rundtimren 608-611=612, 613, 615 och 616A vilka alla utom två av de fyra stockar som benämnts 616A låg parallellt med strandlinjen. De senare låg vinkelrätt mot

de övriga. Rundtimren var ca 8-20 cm i diameter och ca 0,25-3,1 m långa.

Notera att 616 har indelats i 616A respektive 616B i efterarbetet utifrån att de tolkats som tillhörande två olika egendomar.

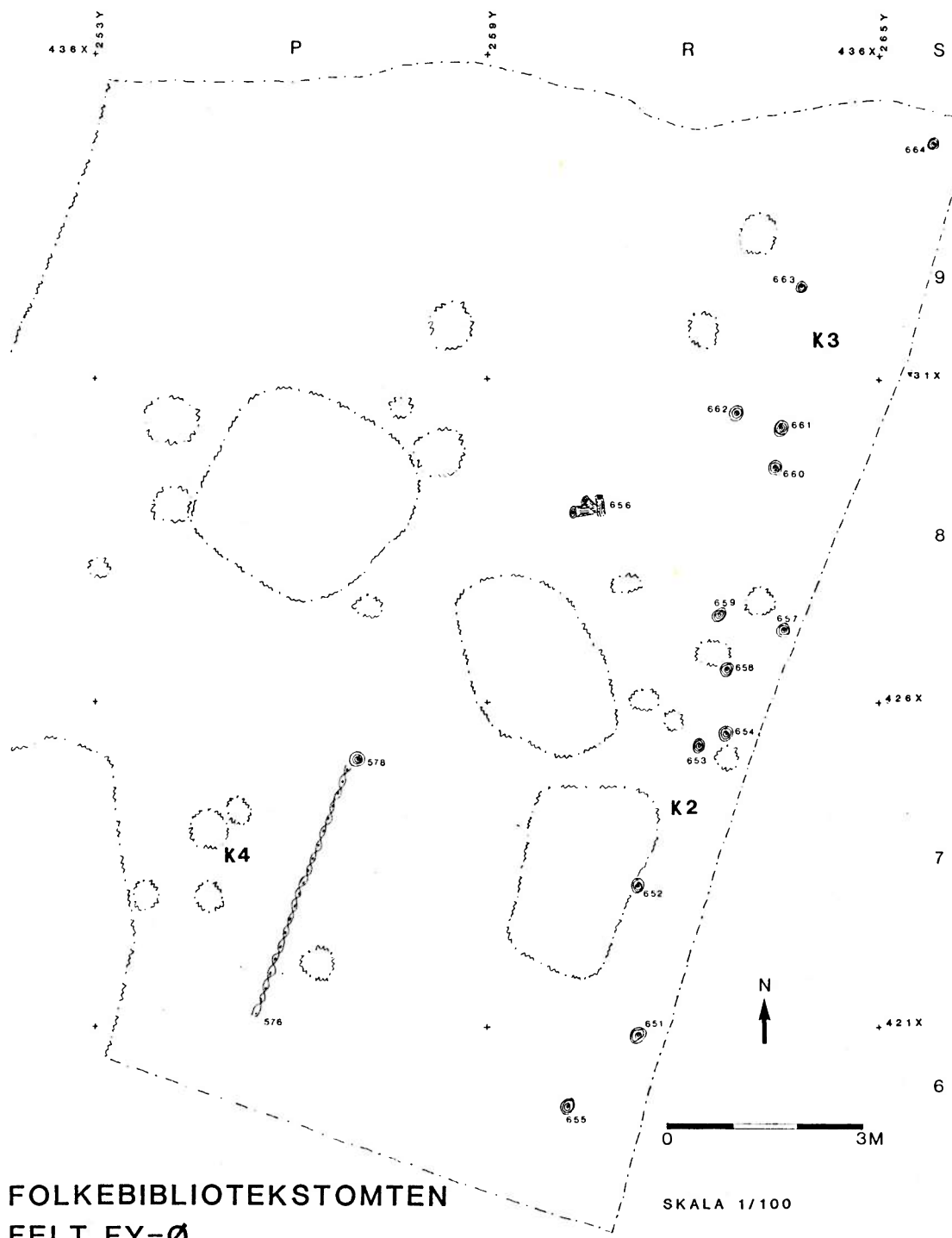
Vidare stolparna 512, 509-10, 595, 563-67, 505, 569-71, 520, 586-89, 593-94, 592 och eventuellt 600. De var ca 10-32 cm i diameter och 0,41-1,18 m höga. Av dessa var 505, 564, 565, 587, 589 och 595 brända, och antas här vara sekundäranvända. Flera av dem är nedsatta i avsikten att förhindra rundtimren att rasa ut i älven.

K6 - kajanläggning. Omfattar stolparna 590, 591, 596-599 och 601, samt rundtimren 616B.

Stolphålen var ca 23-65 cm i diameter och ca 0,08-1,8 m djupa. Alla var runda i horisontalplanet, utom 601 vilken var triangulär. Stolpen 591 var svedd i toppen. 597 har troligen omfattat en stolpe i en nedgrävning, då en mindre inre rundel framträdde i botten av stolphålet. Träverket 616B låg helt på linje med 616A, och kan tolkas som en förstärkning ut mot kajfronten, eller utgöra resterna av en träbroläggning, eventuellt i en byggnad. 616B var 12-30 cm i diameter och 0,5-1,8 m lång.

De västra stolparnas funktion är okänd. De ligger dock ganska koncentrerade till gränsen mellan K4 och K5. Eventuellt kan även stolpen 617 i SV delen av fältet knytas hit.

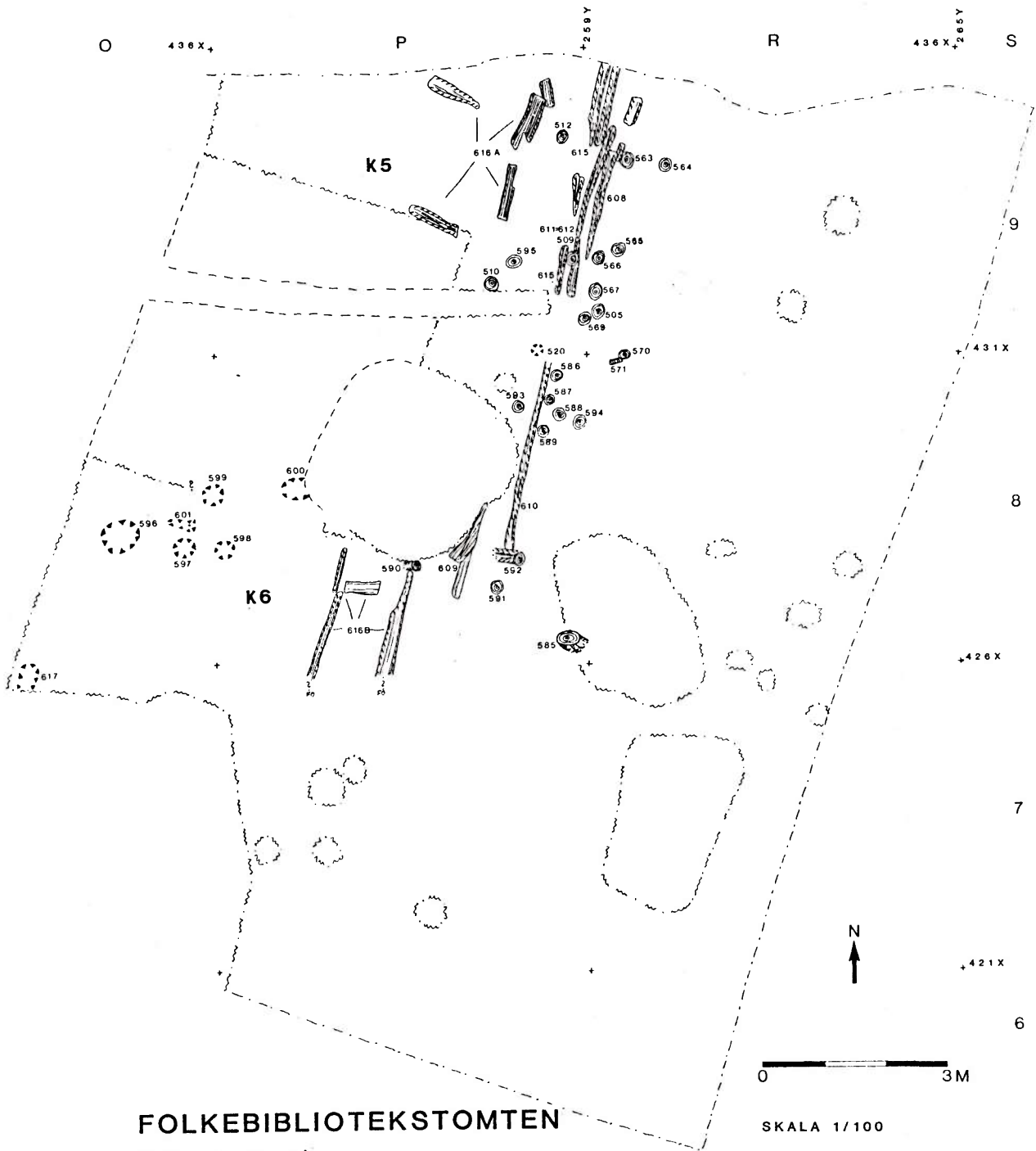
Av denna kajanläggning har endast dess nordligaste del undersökts som en del av fält FY-V. Dess södra del utgör en del av fält FO, exempelvis FY616B fortsätter in på FO som FO191. För denna del hänvisas till den stratigrafiska analysen av fält FO.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
FASE 2, NIV. 1

0 3M

SKALA 1/100

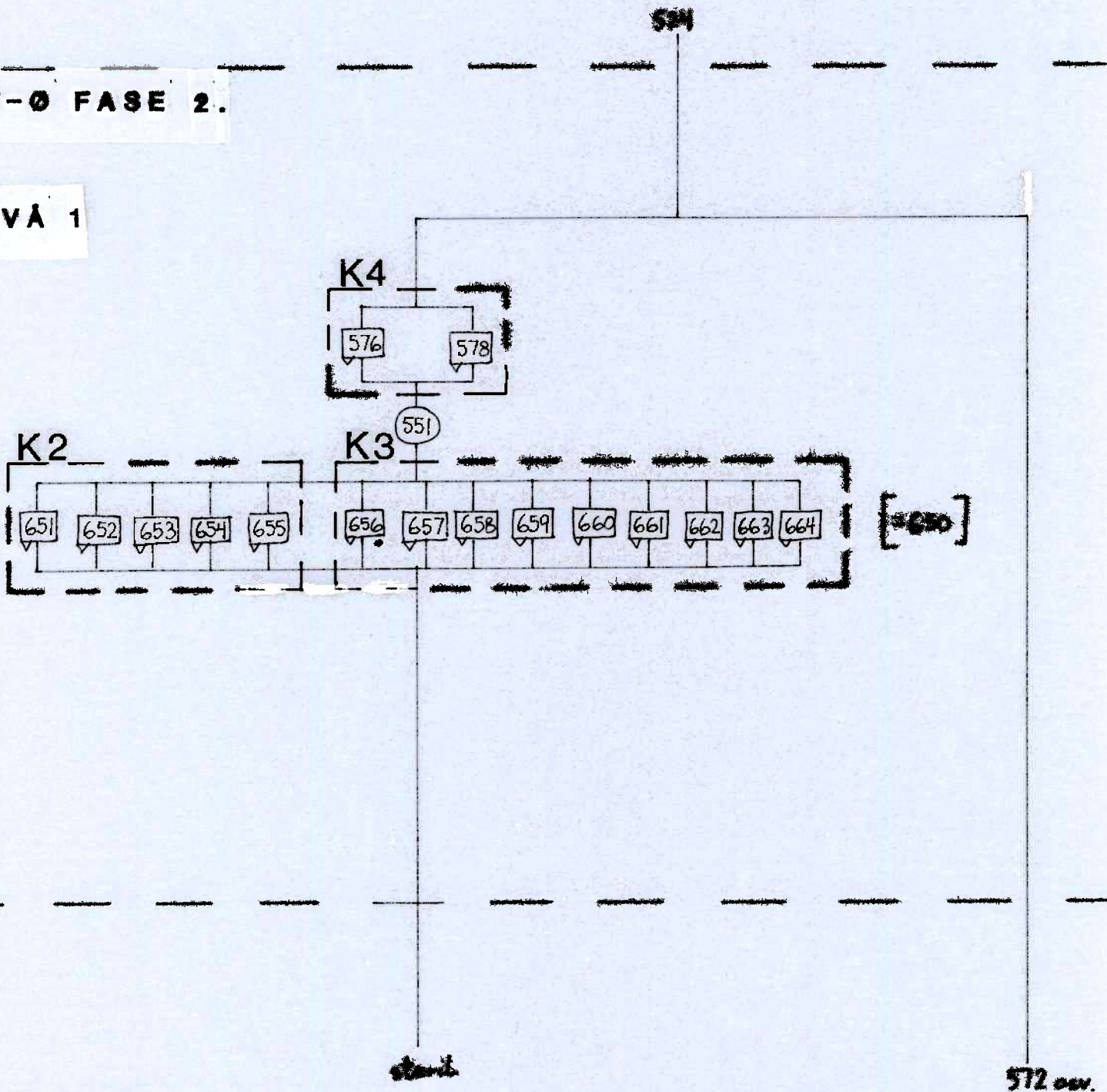
FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
 FELT FY-Ø
 FASE 2, NIV. 2

0 3M

SKALA 1/100

FY-Ø FASE 2.

NIVÅ 1

o = bränt

572 oav.

FY-Ø FASE 2.

NIVÅ 2

K5

509

519-523

K6

510 512 505 520 563 564-65 566-67 569-71 585-86 587 588 589 590 592-94 595 600 608-10 611-612 615 616A 591 596-97 598 599 601 616B 617

[= 510]

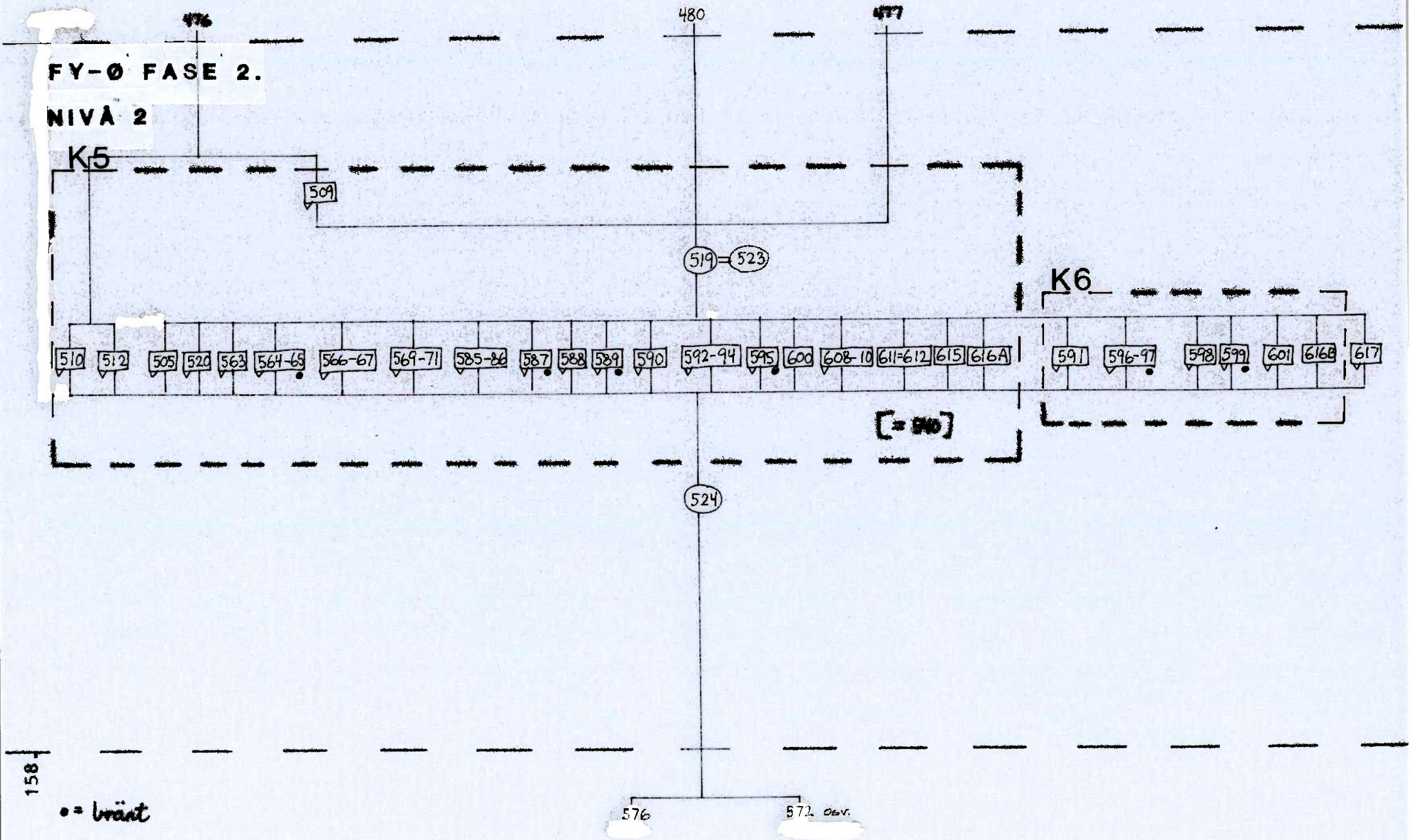
524

158

• = brant

576

572 ÖV.

FAS 3.Generell karaktäristik.

Nu förskjuts kajfronten i den norra fältdelen ytterligare ca 1-2 m mot öst. Samtidigt får kajfronten en vridning mot öst genom att dess norra del förskjuts ca 2 m och dess södra del endast 1 m mot öst. Orsaken till detta är troligen en följd av en kombination av landhävning och dumpning av massor längs kajkanten vilket nödvändiggjort en förskjutning. Den ojämna förskjutningen kan vara en följd av att Nidelven ändrat sitt lopp, och/eller att dumpandet av massor har varit mer omfattande i norra delen av fältet.

I.o.m. att kajfronten förskjutits mot öst så har också eventuella till denna hörande pålar förflyttats mot öst, jmf. fas 2. Även här kan vi nämligen misstänka att kajfronten anpassat sig efter variationerna i högvattenståndet.

Anläggningen i denna fas inger ett stabilare, men ej så välgjort intryck som den föregående kajfronten, bl.a. är stolparna kraftigare. Den omfattar horisontalt liggande timmer, delvis på varandra, sammanhållna av stolpar. Vi får anta att det här endast återstår de understa omfaren, men det kan också representera dess ursprungliga form.

Dess antaget södra och västra delar är förstörda av yngre nedgrävningar och konstruktioner, förutom några stolpar i dess SÖ hörn. Vidare var förekomsten och/ eller dokumentationen av jordlag mycket undermålig i NV delen av fältet. Det bör ju ha bildats en del kulturlag i närheten av kajanläggningen, men kanske har de ej gått att urskilja då de varit så lika de överlagrande jordlagren.

Kajanläggningen antas ha förstörts genom brand, för övrigt en av de få klara brandfaserna i fältet.

Kajanläggningen får nu en klar avslutning mot både norr och syd, och antas här ganska säkert representera norra respektive södra gränsen till en egendom. En gränsdragning som ligger fast upp i modern tid. Dess södra avgränsning har eventuellt förskjutits något mot syd, jmf. fas 2, nivå 2.

I norr avgränsas kajanläggningen av ett delvis träbrolagt passageområde. Även det förekommer i ungefär samma sträckning upp i modern tid. I den södra fältdelen har det ej registrerats spår av någon speciell aktivitet, endast en del dumpning av

massor.

Eventuellt kan de norra och södra egendomarna ha haft en och samma ägare, endast fått olika utformning utifrån de olika funktioner de verkar ha fyllt.

Denna fas står antagligen i nära relation, tidsmässigt, till fas 4. Vidare var det besvärligt att placera jordlagren i faserna 4 och 5 stratigrafiskt. En del av fyllmassorna i fas 4, utgör kanske i stället en del av fas 3.

Stratigrafisk beskrivning.

Före det att träkonstruktionerna i kajanläggningen K8 lagts på plats, påförs området i öst av 480, ett 5-20 cm tjockt sandlag innehållande en hel del strandrullad sten avsedd att stötta konstruktionen. Samtidigt påförs 481 i passageområdet i norr, ett 5-20 cm tjockt silthaltigt träflislag. Eventuellt härstammar det ifrån arbetena med att uppföra kajanläggningen, K8, men kan även vara orsakat av ett behov att fylla ut och fundamentera. Att det ej bara är tillfälligt dumpat här torde understrykas av att det stoppar på linje med kajfronten, med reservation för att delar kan ha fraktats bort med tidvattnet.

Jordlag i fas 3:

480

481 K?

Konstruktionsbeskrivning.

K7 - passageområde med träbroläggning omfattande ett rundtimmer, 514, i NÖ-SV riktning, och en stolpe, 513, väster om dess södra ände. Passageområdet var fundamenterat av träflislagret 481. Om träbroläggningen ursprungligen forsatt längre mot öst var ej möjligt att fastslå. Troligen rör det sig snarare om en jämn skråning ned mot älven, på vilken man ganska lätt har kunnat transportera varor och gods, och exempelvis kunnat dra upp en båt, och kanske fäst den till stolpen 513.

Såväl 514 som 513 var brända, men detta är tolkat som att de här är sekundäranvända.

Stolpen var 19 cm i diameter och ca 0,5 m hög. Rundtimret var ca 20 cm i diameter och ca 0,88 m långt och kan ha skurits

av moderna nedgrävningar. Det var fyrkantigt tillhugget och därmed kanske sekundäranvänt.

K8 - kajanläggning. Den omfattar stolparna 321, 515, 516, 320, 525, 506, 499, 498, 492, 517, 494, 459 och 465-468, samt det horisontalt liggande träverket 501-504, 506, 495-97 och 493. Konstruktion är ganska solid och har bl.a. kraftiga stolpar. Den har troligen ej haft någon form för överbyggnad. Ej heller var det möjligt att fastslå ursprunglig höjd åt kajkanten, eller om den haft några ytterligare förstärkningar av markytan, närmast älven. Dess södra och västra delar var helt förstörda av yngre konstruktioner/nedgrävningar. Konstruktionen sluttar en del ned mot söder. Den har förstörts genom brand.

Stolparna, utom 515-517 och 525, var 0,16 cm i diameter och 0,67-1,94 m höga. Av dessa var 492 och 499 brända, och stolparna 320 och 321 hade urtag, troligen avsett att hålla stocken 504, i tillfälle att de ej är sekundäranvända. Ingenting fanns dokumenterat om stolparna var nedslagna eller nedgrävda.

Generellt så omfattade konstruktionen en hel del sekundäranvänt träverk.

Rundtimret 504 låg i VNV-OSO och bilade dess gräns mot norr. Det var 16 cm i diameter och 2,5 m långt, samt bränt på översidan. Mot öster avgränsades K8 av rundtimren 502 och 503 vilka troligen legat över varandra, 496, 501 (under 496), 497 och 493. 502 och 503 var de enda rundtimren som ej var brända. De var 16 respektive 12 cm i diameter och 1,2 respektive 1,3 m långa. 497 kan utgöra fortsättningen på 496 eller 501. 497 var 15 cm i diameter och 1,3 m långt, 496 var 25 cm i diameter och 1,6 m långt. 501's utsträckning är okänd. Längre mot söder förekom 493 som var 15 cm i diameter och 2,3 m långt. Den var delvis bränd och skars i syd av en modern brunnsnedgrävning.

Delvis under dessa rundtimmer och som underliggare till dessa respektive intill, förekom en del träverk som erhöll lagnummer 506. De var 10-30 cm i diameter och 0,26-1,04 m långa. Av dessa var endast den "löst liggande" bränd. Ytterligare en underliggare förekom, 495. Den låg under 497's södra ände och var 10 cm i diameter och 0,4 m lång, samt bränd.

Stolparna 525 och 517 stod 0,75 m öster om kajfronten, den förra i norr och den senare i syd. De kan ha fungerat som förtöjningspålar vid flod eller ha utgjort en del av konstruk-

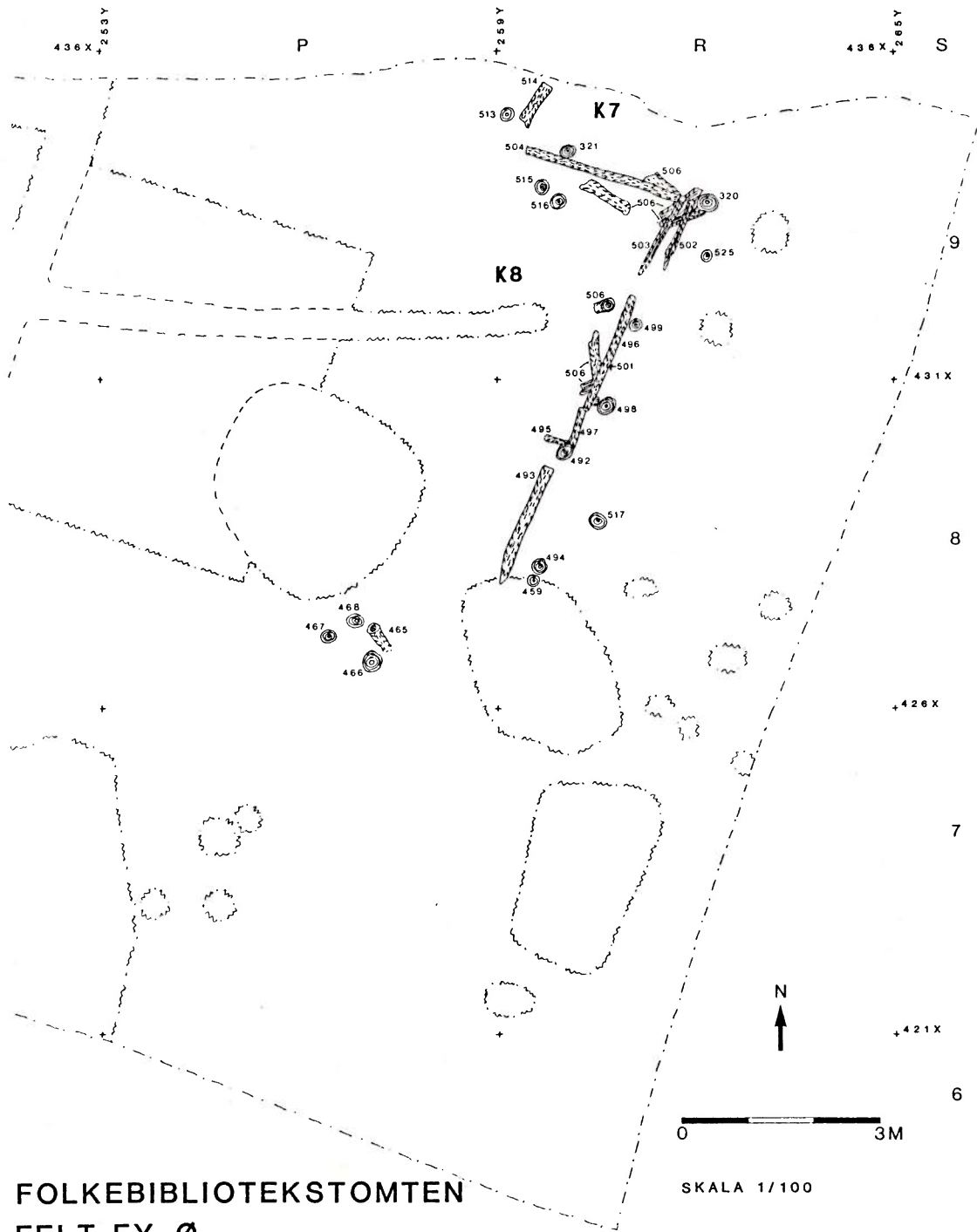
tionen. Enligt G.H. kan det ha varit ca 1,1 m djupt vatten intill kajanläggningen.

Stolparna var 21 respektive 32 cm i diameter och 1,06 respektive 1,17 m höga. Stolparna 515 och 516 stod 0,4 m innanför K8's norra avgränsning. De var 26 respektive 30 cm i diameter och 1,19 respektive 1 m höga. Funktion okänd. Stolpen 459's stratigrafiska tillhörighet är något osäker då den framkom i kanten av en modern brunnsnedgrävning.

Stolparna 465-468 antas ha utgjort en del av K8. De var 20-26 cm i diameter och 50-112 cm höga. Alla var brända.

Lagnummer utan bestämd funktion:

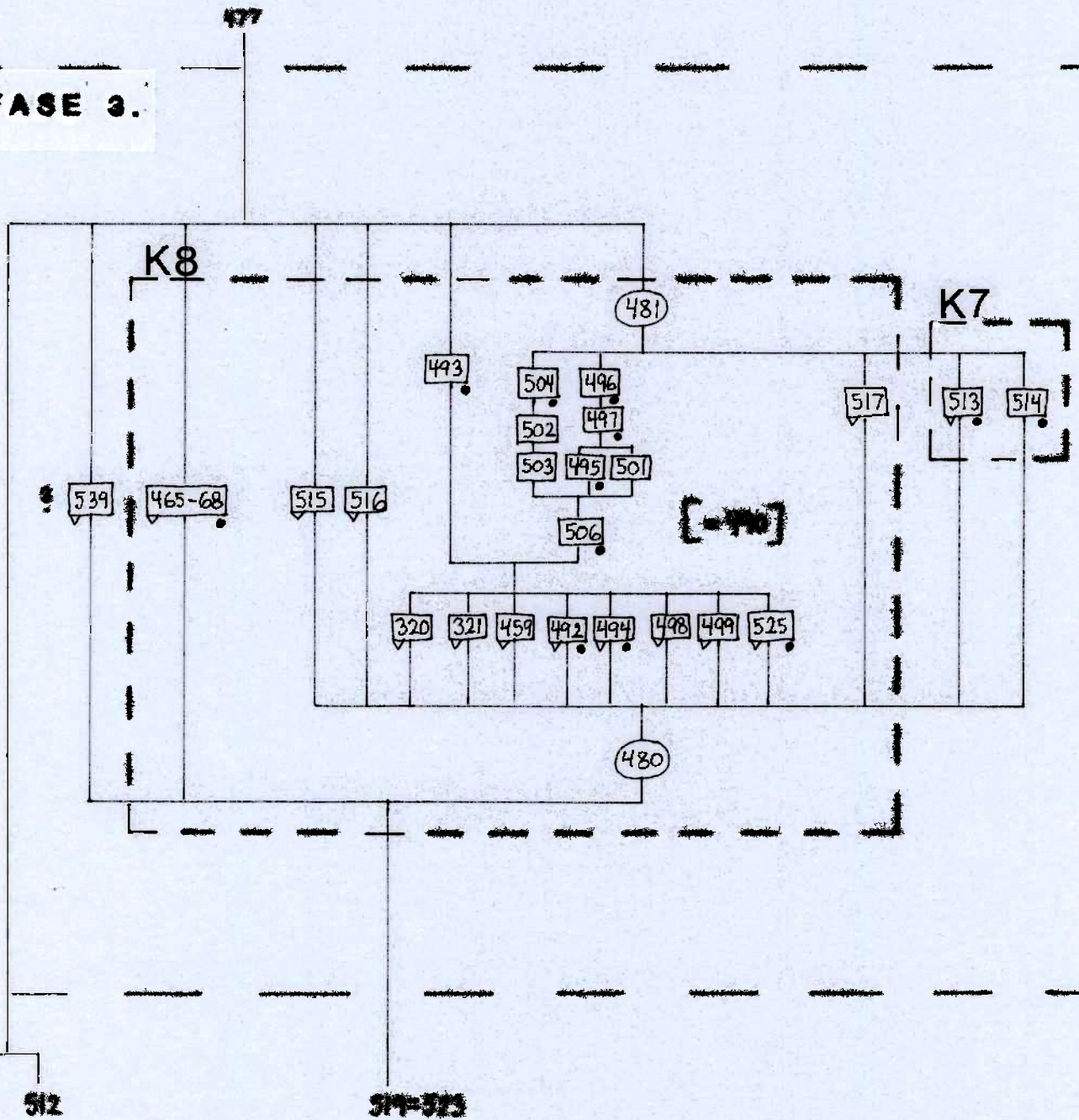
Stolpe 539 (i tillägg ej inritad, sägs ha stått i rute P 8).

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
FASE 3

SKALA 1/100

FY-Ø FASE 3.

FAS 4.Generell karaktäristik.

Nu har kajfronten förskjutits ytterligare ca 3 m mot öst, och troligen sker det ganska kort tid efter det att kajfronten K8 i fas 3 uppfördes, och vilken förstördes genom brand. Att kajfronten nu flyttat sig så långt mot öster är delvis en följd av ett intensifierat utnyttjande av kajområdena och kanske förändringar i skeppsfarten, exempelvis mer djupgående fartyg. Men det kan också ha orsakats av förändringar i Nidelvens lopp. Hur långt mot öster som denna anläggning har sträckt sig är det ej möjligt att fastslå. Klart är dock att det hamnar utanför undersökningsfältet. Stolpraden i öst antas utgöra en del av själva kajanläggningen. Avståndet mellan förstärkningen och stolpraden var ca 1 m. Detta område var vidare, till skillnad från tidigare faser, ej helt utfyllt.

Kajanläggningen kan ha haft en överbyggnad. Den saknade eldstad, och antas därför ha använts som lagerlokal.

Anläggningen sträcker sig 6,5 m från norr till syd och avgränsas i norr av ett passageområde och i syd eventuellt av en brygga. Detta styrker vårt tidigare antagande om att det i detta område går att urskilja tre egendomar vilka går vinkelrätt mot Nidelven och sträcker sig i Ö-V gående parceller. I norr kan det verka bygga på ett spinkelt material, endast några stolpar, men det styrks av exempelvis lagförhållandena.

Det norra passageområdet erhåller ny träbroläggning vilken mot öst verkar upphöra ungefär på linje med den äldre kajanläggningen, K8. Passageområdet antas dock ha fortsatt mot öst, sluttande ned till vattnet, endast fundamenterad av jordlag, jmf. fas 3. Även här med funktionen att ge direkt tillträde till Nidelven och dess strandzon vid lågvatten. En skillnad jämfört med K11 vilken antas ha utnyttjats kanske främst vid högvatten, och vid mer djupgående skeppsfart. Passageområdet fortsätter in på fält FZ.

I söder antas det längs norra den södra egendomen ha gått en brygga eller ett fundamenterat passageområde, alternativt att det egentligen har haft samma ägare. Denna brygganläggning antas ha lett rätt ut i vattnet. Den bör ha följt kajanläggningens ungefärliga golvnivå, och på denna brygga har man så exempelvis kunnat transportera varor ut till och från fartygen

utan att behöva passera genom den antagna lagerlokalen. Hur långt mot öster som bryggan sträckt sig kan ej besvaras här. Antagandet om att det varit en brygga kan förklara den östra stolpradens sträckning, från en nivå med kajanläggningen K11's norra gräns till ett stycke söder om den antagna bryggan i söder.

För övrigt förekom inga konstruktionsrester i den södra fältdelen, ej heller i fältets västra delar. I väster är dock området väldigt stört av yngre nedgrävningar och konstruktioner, något som antas ha förstört K11's antagna fortsättning mot väst. I söder kan det till viss grad ha förstörts av yngre ingrepp. Tendensen är emellertid att egendomarnas utseende och funktion skiljer sig åt. Den södra erhåller klara konstruktioner först i fas 6.

Stratigrafisk beskrivning.

Då behovet att förflytta kajanläggningen uppstår grundat att Nidelvens lopp troligen förändrats, samt nödvändigheten av en ny kajanläggning då den förra förstörts genom brand, påförs först diverse jordlag. Detta utifrån strikt stratigrafisk tolkning. Logiskt antas först skalet av träverk ha uppförts och därefter fyllts ut respektive stöttats av fyllmassor. En tanke som understryks av en del jordlags utbredning. Vad som dock klart kan fastslås är att samtliga här beskrivna jordlag har anknytning till kajanläggning K11!

Först påförs området över den äldre kajanläggningen K8, samt området fram till här uppförda kajanläggnings västra förstärkning 477, ett 5-20 cm tjockt heterogent jordlag huvudsakligen bestående av svartbränd jord och bränd(?) sand. Detta jordlag antas delvis härstamma från kajanläggning K8's destruktionsfas, samt en medveten påföring och planering inför uppförandet av K11. Därefter påförs över fältets norra del, f.o.m. "mittersta egendomen", jordlagren 476 och 475. 476 var ett humuslag med lite träflis och småsten av okänd tjocklek vilket huvudsakligen täckte norra fältets västra del. 475 var ett 10-25 cm tjockt torvlag med kraftigt inslag av organiskt material, bl.a. mökk, och vilket delvis täckte 476, samt området öster om K8, ett stycke ned på den södra egendomen.

I norr påförs ytterligare ett jordlag, 473, ett 5-40 cm tjockt kompakt träflislag med inslag av organiskt material, som

ytterligare fundamentering. Vidare dumpas över detta på en yta av 4,5 x 5 m, i övergången rutor P 8/P 9, 472, ett 5-25 cm tjockt jordlag innehållande bränt material och en del sten. Därefter uppförs kajänläggning K11.

I södra fältdelen, den "södra egendomen", överlagras 477 av 470, ett 10-20 cm tjockt moss- och träflislag vilket påförts i fundamentterande syfte. Över detta påförs 469, ett 15-40 cm tjockt sandigt jordlag med inslag av grus och småsten. Över dessa uppförs konstruktionen/-na i södra fältdelen. Lagren 470 och 469 understryker ytterligare antagandet om en egendomsgräns här, samt de olika funktioner dessa egendomar haft. För att ytterligare stärka kajänläggningen påförs 351, ett 30-60 cm tjockt silthaltigt träflislag med inslag av mökk och koncentrationer av bränt material. Dess exakta utsträckning mot söder var ej möjlig att fastslå, då dess utsträckning ej var inritad på lagkortet. Mot norr sägs det avgränsas av plankan 353 i passageområdet.

Ungefär samtidigt påförs 471, ett 10-20 cm tjockt mökklag helt i fältets norra del, en fundamenttering till utbyggnaden på den norra egendomen.

Efter det att kajänläggningen/-na har uppförts, eller under deras uppförande fylls området mellan själva kajänläggningens västra förstärkning och stolpraden i öster, och på denna linje helt till fältets norra gräns, samt ungefär t.o.m. SÖ om K11, ut av 358, ett 10-50 cm tjockt träflislag innehållande linser av småsten, samt mycket djurben. Mot öster fortsatte lagret ut av undersökningsområdet.

Över 351, ganska mitt i kajänläggningen, dumpas/påförs 460, en 2,25 x 3 m stor och 2-25 cm tjock hög av bränt material.

Detta överlagras delvis av 415, ett 5-40 cm tjockt siltigt träflislag innehållande sandlinser och sten. Lagret sträckte sig även in på den södra egendomen.

Över 415 uppförs på gränsen mellan den södra och den mittersta egendomen vad som tolkats som en dräneringsränna, K12. I botten var den fylld med 407, ett 25 cm tjockt lag bestående av kantiga småstenar och grusfläckar i sand. Eventuellt har rännan gått längs hela södra K11, även om nästan allt numera är förstört av yngre nedgrävningar och kan eventuellt spåras i anslutning till K11's SÖ hörn. Här saknade den dock fyllning 407. På denna punkt har den även ansetts rinna ut i Nidelven.

När rännan anläggs eller strax före, påförs 405, söder om K11, ett 10-25 cm tjockt heterogent siltigt jordlag med små

kantiga stenar och fläckar med bränt material.

Passageområdet i norr och helt ut till fältets NÖ hörn, påförs 352, ett 20-50 cm tjockt träflislag, en fundamentering av passageområdets påföljande träbroläggning, K10. 352 sägs vidare enbart täcka den norra halvan av passageområdet, vilket ska ha delats i två av en VNV-ÖSÖ gående bjelke, 353, och för övrigt indikerande en egendomsgräns, och samtidigt 352's sydgräns. 352 påstås dock enligt fältdokumentationen delvis överlagra 351, men ej var.

Träbroläggningen K10 överlagras därefter av 337, ett 2-5 cm tjockt träflislag och vilket antas fortsätta in i fas 5. Ett lager som är att betrakta såväl som dumpade som avsatta massor.

I anslutning till kajanläggningen påförs vidare 355, ett 1-5 cm tjockt brandlag. Även utsträckningen av detta jordlag var ej dokumenterat. I tillägg har lagret en något osäker stratigrafisk relatering och kan exempelvis tillhöra påföljande fas, dock yngre än byggnad K17.

Jordlag i fas 4:

337 A	405 K?	469 K	473 K
351 K	407 K	470	475
352 K	415 K?	471 K?	476 B
358 K/A	460 K	472 K	477 D

Konstruktionsbeskrivning.

K9 - kajanläggning? Omfattar stolparna 529, 532-534 och två plankor, 530- 531, och antas utgöra SÖ hörnet av en kaj-anläggning, eller eventuellt brygga. De östra stolparna och plankorna stod helt på linje med stolpraden i kajanläggning K11 i söder, och antas ha fyllt en liknande funktion.

Stolparna var 17-40 cm i diameter och 0,4-1,31 m höga. Plankorna var 0,2 respektive 0,33 m långa och 16 respektive 10 cm breda. De senare kan vara utslängda. Stolpen 532 var bränd i botten och 533 var tillspetsad i botten.

K10 - passageområde med träbroläggning. Omfattar dragaren? 353 i VNV-ÖSÖ och dragarna 319 och 317 i NÖ-SV riktning, resterna av en bordläggning 318, i VNV-ÖSÖ riktning, samt stolpen 528. (353 fanns ej ritad i 1:20. Förekom dock inskissad av G.H.)

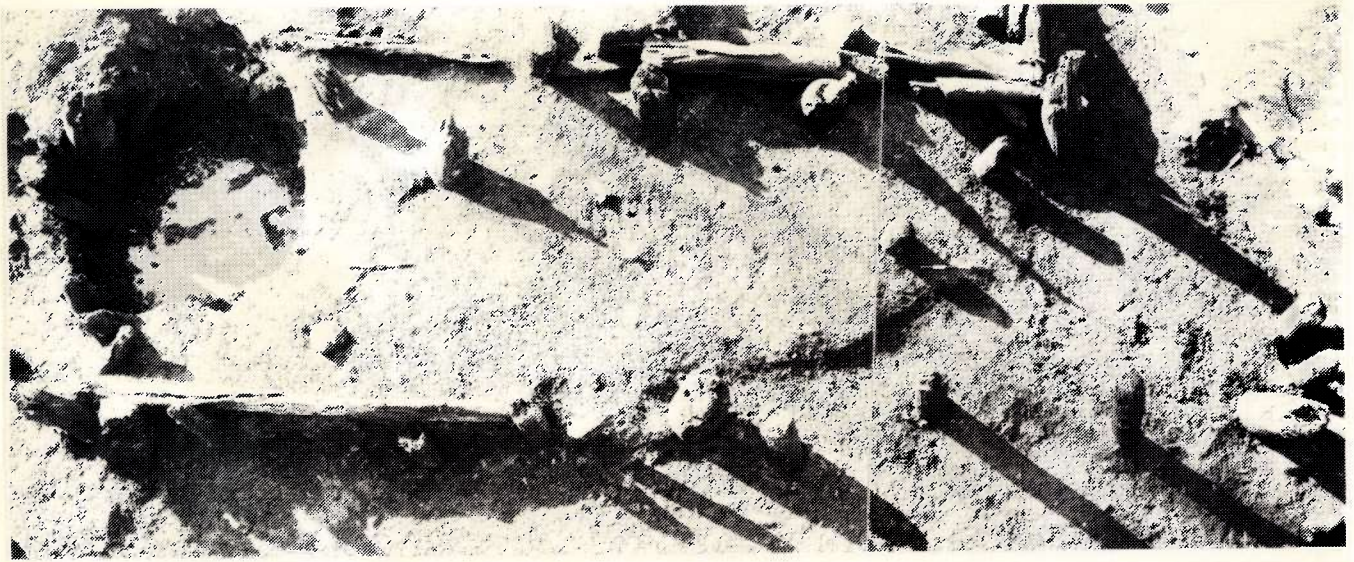
Passageområdet var ganska smalt, ca 1,75 m, och lite återstod av dess träbroläggning. Dess riktning var VNV-OSO, och dess träbroläggning verkar upphöra på nivå med den äldre kajfronten, K8. Passageområdet var fundamenterat av träflislagren 351 och 352, vilka sägs skiljas åt av plankan 353, vilken då skulle kunna utgöra en gränsmarkering. Passageområdets fortsättning mot öst, där träbroläggningen upphörde, har troligen sluttat ned mot Nidelven, och varit gott fundamenterat av träflislagren. Därmed har det troligen kunnat antas ha fungerat som ett direkt tillträde till strandzonen, jmf. ovan i fas 3.

Dragarna 319 bestod av en plankan i väster och två stockar på linje 2,25 m öster om plankan. De var 4,06 och 2,06 respektive 0,75 m långa, samt 15 och 22 cm i diameter. Även 317 antas ha fungerat som dragare. Den omfattar två rundtimmer, 2,25 respektive 0,9 m lång och 20 cm i diameter. Den östra av dessa låg på ena 319 och uppfattas där som lagning/förstärkning, medan den västra 317 antas samtida med 319. Över dessa förekom plankorna 318, vilka var 3,70 respektive 4,45 m långa och 25 cm breda, samt ett fragment.

Ca 2,5 m öster om där träbroläggningen har antagits upphöra, förekom en stolpe, 528. Den var 18 cm i diameter och 1,64 m hög. Dess funktion i detta sammanhang är oklar. Den kan emellertid ej klart knytas till någon av kajanläggningarna, mer än att den står helt på linje med kajfronten. Står även vad som kan uppfattas som mitt i passageområdet, och kan sålunda understryka förekomsten av en egendomsgräns där.

K11 - kajanläggning. Omfattar det horisontalt liggande träverket 411, 491, 413, 412 och stolparna 526, 527, 445-454, 456, 416-419, 518, 421, 422, 521 och 458. Här kan påpekas att delar av kajanläggningen i fältsituationen benämndes 410, samt pålarna i öst, 670.

Kajanläggningen har nu flyttat sig 3 m längre mot öster jämfört med den föregående kajfronten, och följer samma riktning. Konstruktionsprincipen är densamma som tidigare, ett skelett av liggande timmer, delvis över varandra, fixerat av stolpar och påförda fyllmassor. Ca 1,25 m öster om själva kajfronten

(1979, 72:13-14) Fas 3 och 4. Kajanläggning K8 respektive kaj-
anläggningar K9 och K11, samt passageområde K12. Från öst.

(1979, 69:5) Fas 6, nivå 1.
Brunn med ränna, K18. Från öst.

stod en stolprad med ett inbördes avstånd till varandra på 1 m. Stolparna står vidare parvis, utom längst i norr. Mellan kajfronten och stolpraden förekom en del utfyllda massor, 358, men ej helt igenfyllande området som föregångarna.

Hur långt mot öster som konstruktionen sträckt sig, gick ej att fastslå i samband med denna undersökning. Att den fortsatt åtminstone ett lite stycke är ganska säkert utifrån observationer i profilväggen.

Själva kajfronten, den med det liggande träverket, följer koten för 3,60 m.ö.h., och markerar enligt G.H. normalt lågvatten. Detta förhållande är något mystiskt. Om vattenståndet gått vid denna nivå, så kan det ha varit besvärligt att få fyllmassor att ligga kvar i önskat läge.

Det liggande träverket låg i NNÖ-SSV riktning och koncentrerade sig till kajfrontens östra avgränsning, samt mätte 0,75-3,25 m långt och 14 cm brett. Plankan 411 längst i norr och delvis bränd och kort. Söder om denna låg de kantställda plankorna 412, 413 och 491, delvis liggande över varandra. (491 sades för övrigt ligga under jordlag 473, men detta har antagits vara en följd av nedpressning.)

Stolparna, utom 518 och 526, följer en ganska rak linje längs kajfronten. En hel del av dem är sekundäranvända, utifrån konstruktionsdetaljer som ej kan ses ha något samband här. De bör ha stått ett stycke över dåvarande marknivåen utifrån att de i stor utsträckning sekundärt har pressats ned. Orsaken till 518's placering är okänd, medan 526 antas indikera kajanläggningens norra avgränsning ut mot passageområdet. Stolparna var mellan 16-40 cm i diameter och 0,57-1,3 m höga. Av dessa var 526, 416 och 458 delvis brända, samt 417 och 521 var tillspetsade. 416-419, 421 och 422 stod samtliga i stolphål, delvis uppfyllda med sand. 458 stod delvis i en yngre brunnsnedgrävning, K33, och kan därför tillhöra en yngre fas.

Stolparna i den östra raden var 8-28 cm i diameter och 0,27-1,62 m höga. Av dessa var endast 449 tillspetsade i botten, och ingen kunde ses vara nedgrävd. I anslutning till stolparna 449-451 förekom vidare en vertikalt stående plank, 450, troligen en förstärkning.

Noteras bör att denna stolprad verkar upphöra på jämnhöjd med norra passageområdets sydgräns. Mot söder däremot fortsätter den t.o.m. det som antagits vara en brygga, K13, dvs. dessa antas stå i nära samband.

K12 - dräneringsränna? Den omfattar det vertikalt stående träverket 406, 408, 414? och 474? Rännan går i svagt VNV-ÖSÖ riktning och längs med det som antas utgöra en egendomsgräns. Den sägs ej vara nedgrävd. Dessvärre skars den av flera yngre nedgrävningar vilka gör det omöjligt att fastslå dess ursprungliga utsträckning.

Botten i området mellan det vertikalt stående träverket i väster var fyllt av 407, ett ca 25 cm tjockt lag kantiga stenar i sand och grus, men vilket ej kunde identifieras i anslutning till 414 och 474, de plankor som antas utgöra rännans fortsättning och avslutning mot öst. Rännan antas nämligen ha upphört på linje med stolpen 422, vilken antas stå längs med vattenlinjen.

Plankan 406 var 2,1 m lång och 4-18 cm bred och dåligt bevarad, bl.a. knäckt på flera ställen. Vidare var den nu nerpressad till att ligga ned. 408 var 2,55 m lång och var 3 cm bred och även den hade brott. 408 stöttades mot söder av stolpen 409, vilken var 10 cm i diameter och av okänd höjd. I öster kan rännan ha stöttats av stolpen 443, vilken delvis stod i en yngre nedgrävning, och därmed har viss stratigrafisk osäkerhet. Den var 21 cm i diameter och 1,23 m hög.

G.H. har tolkat denna konstruktion som en ränna, D.F. som en gränsmarkering.

K13 - brygga?/passageområde? Omfattar stolparna 522, 457, 437, 440, 441, 444, 442, 439, 581, 438, 577, en onummerad, samt eventuellt 580 och ytterligare en onummerad.

De grupperar sig huvudsakligen i två parallella linjer i VNV-ÖSÖ riktning mellan vilka avståndet var 1,2 m, samt vilka gick vinkelrätt mot den antagna strandlinjen. I väster förekom ytterligare några stolpar, 461-64, med något osäker stratigrafisk tillhörighet.

I öster står stolparna helt på linje med den östra stolpraden i K11, på ett avstånd av 1 m från varandra, K11 och K13 har antagits stå i samband med varandra.

Stolpen 580 har knutits till denna konstruktion men den kan vara en fristående konstruktion.

Stolparna var 13-32 cm i diameter och 0,38-1,58 m höga, och 463 hade resterna av en stenpackning. Stolparna 457, 522 och 438 är något osäkert stratigrafiskt då de samtliga framkom i kanten av störningar. De tillhör dock troligen denna fas.

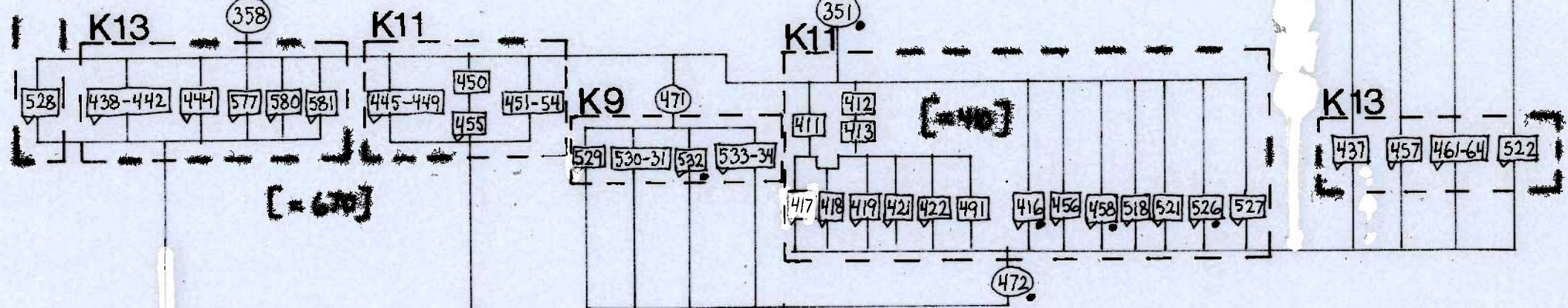
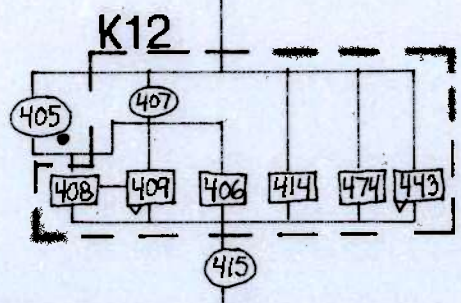
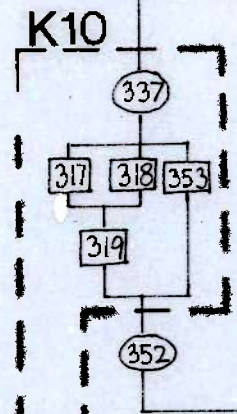
Eventuellt kan några sekundäranvända skeppstimmer vilka återfanns i botten av brunnen K18 ha tillhört K13. De gick i Ö-V riktning och kan utgöra resterna av en träbroläggning. Fanns ej inritade och med osäker dokumentation.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
FASE 4

SKALA 1/100

311 381
FY-Ø FASE 4.

= brant

10 osv.

FAS 5.Generell karaktäristik.

Det mest noterbara under denna fas är att själva kajfronten nu definitivt ligger öster om utgrävningsfältet, samt att vi här återfinner resterna av den äldsta identifierbara byggnaden på fält FY-Ö. En byggnad som ej står i direkt relation till kaj-fronten. Byggnaden återfinns här mitt i fältet, på det som redan i de äldste faserna har identifierats som en egendom, och dess riktning i VNV-OSO följer därmed äldre konstruktioner. Byggnaden kan ha haft eldstad och kan därmed ha använts för bostadsföremål, eller som verkstad och liknande. I varje fall bör den troligen betraktas i nära anslutning till aktiviteter längs Nidelven, vilken ej låg långt undan. Delar av byggnaden har i varje fall troligen inhyst lager eller liknande. Funktionen kan komma att preciseras efter utförd fyndanalys.

Expansionen har som tidigare nämnts skett mycket fort mot öster, helt sedan den allra äldsta kajanläggningen uppfördes.

I norr avgränsas byggnaden av det passageområde som existerat här helt sedan fas 2. Här erhåller det en ny träbroläggning, samtidigt som det breddas och träbroläggningen sträcker sig längre mot öst. Träbroläggningen läggs för övrigt strax före att byggnaden uppförs.

På södra egendomen saknas konstruktionsrester samt andra aktivitetsspår. Därmed har det ej registrerats någon kulturlagstillsättning i detta område.

Stratigrafisk beskrivning.

Äldst i denna fas är 292, ett ca 3 cm tjockt siltigt jordlag med kraftigt inslag av organiskt material, vars utbredning är något osäker, men koncentrerar sig antagligen till fältets södra halva. Likaså var det besvärligt att klart fastslå dess fastillhörighet, kan utgöra ett brukslag i fas 4. 292 överlagras av 392, ett 5-20 cm tjockt siltigt jordlag med bränt material. Dess utbredning är osäker men det antas utgöra fyllmassor som påförts för att jämna ut området inför nästa bebyggelsefas och förekom huvudsakligen i den västra delen av fältet.

I öster fundamenteras och utjämnas/planeras ytterligare, nämligen av 381, ett 5-40 cm tjockt lag av mer eller mindre

fragmentarisk klebersten innehållande en del sandlinser.

Samtidigt med utfyllnaderna i öster så grävs det ned i älvbrinken för byggnadens planerade västdel. Därmed har de uppnått en ganska jämn golvnivå. Över kleberstenslagret i öster dumpas ytterligare ett jordlag i fundamenteringssyfte, 338. Det var ett 15-40 cm tjockt heterogent jordlag, delvis innehållande svartbränd jord och stora kantiga stenar. Över dessa jordlag uppförs byggnad K15.

Mitt på byggnadens nordvägg förekom en märklighet. Här samt i väster förekom 322, ett 10-40 cm tjockt lag bestående av en koncentration av sten, huvudsakligen flata stenar, oregelbundet placerade. De låg i silthaltig lera med lerfläckar. Vidare sägs de ligga över golvplankorna 312 i byggnaden K15. Detta kan tolkas som resterna av en nedriven eldstad. I så fall förklarar det också förekomsten av och stratigrafien för brandlagret 354, se nedan, samt får betydelse för tolkningen av denna byggnads funktion. Före byggnadens destruktionsfas överlagras dess golv av 293, ett 3 cm tjockt silthaltigt jordlag, med kraftigt inslag av organiskt material. Samtidigt avsätts 283, ett 5-15 cm tjockt silthaltigt jordlag med spridda sandfläckar, ute i passageområdet norr om byggnaden.

Slutligen förekom 354, ett 10-40 cm tjockt brandlag med bl.a. en lins av vitbränd aska. Lagret har tolkats som här rörande från byggnadens destruktionsfas, och då troligen i samband med att eldstaden raserats. 354 kan då utgöra utrivna massor från eldstaden. Eventuellt kan detta förklara varför timret 378 var bränt. Om askan/det brända materialet varit varmt då det spritts så kan detta ha svett träverket. Alternativt har 354 dumpats efter att byggnaden gått ur funktion, och är då snarare att betrakta som tillhörande fas 6.

Jordlag i fas 5:

283 B	293 B	338 K	381 K/A
292	322 K?	354 D?	392 K?

Konstruktionsbeskrivning.

K14 - träbrolagt passageområde, omfattande träverk i VNV-ÖSÖ riktning, 311, och över det en plankor i NNÖ-SSV riktning, 310.

Passageområdet går i VNV-ÖSÖ riktning och följer i princip tidigare fastslagna egendomsgränser. Det har dock breddats samt dess träbroläggning sträcker sig längre mot öst. Hur långt är ej möjligt att fastslå här, då det var förstört av yngre nedgrävningar.

311 antas utgöra dragare och 310 dess plankdäckning.

Det verkar ha varit ett smalt mellanrum mellan träbroläggningen i passageområdet och byggnaden K15 om det ej är en följd av bevaringsförhållandena. I förra fallet kan det ha fungerat som en enkel dräneringsränna.

Träverket 311 framstod nu som plankor, men då bevaringsförhållandena varit dåliga, kan de ursprungligen ha varit rundtimmer/halvklyvingar. De var 0,2-3,3 m långa och 12-22 cm breda. Plankan 310 var 1,6 m lång och 20 cm bred.

K15 - byggnad. Omfattar resterna av syllstockar 314, 313, del av 344 och 377, dragare 323, 331, del av 312, 378? och del av 344, stolpar 342, 316, 345, stolphål 341, golvplankor, del av 312 och 379. I fältsituationen gavs dessa det samlande lagnumret 300.

Byggnaden ligger VNV-ÖSÖ riktning och antas rätta sig efter strandlinjen, även om numera själva kajanläggningarna/kajfronterna ligger öster om utgrävningsfältet. Byggnaden ligger i tillägg nästan helt på samma plats som den äldre kajanläggningen K11 i fas 4.

Byggnaden är kraftigt förstörd av yngre nedgrävningar och konstruktioner, samt de återstående resterna är i dålig kondition, men den antas ursprungligen ha haft en golvyta på 8,3 x 5,7 m.

Dokumentationen av jordlagrens utbredning var ej till hjälp för att avgränsa byggnaden.

Byggnaden är delad i två ganska lika stora rum vilka båda verkar ha haft träbelagda golv. Rummens storlek i förhållande till varandra skiljer sig från de flesta andra byggnader som framkommit på Folkebibliotekstomten. Där är vanligtvis det förhållandet att byggnaderna har ett större rum och ett eller två mindre rum.

Byggnaden kan ha haft eldstad längs norra väggen i det östra rummets NV hörn. Detta rum kan följdaktligen ha utnyttjats för bostadsändamål eller för annan aktivitet som behöver värme och ljus. Det västra rummet antas ha använts som lager eller

liknande. Respektive rums funktion kommer förhoppningsvis att kunna fastslås vid en framtida fyndanalys. Eventuellt kan även ett ingångsparti skönjas i nordväggen till det västra rummet, indikerat av de två stolparna 342 och 316.

Antagandet om förekomsten av en eldstad i det östra rummet bygger dels på att en träram kan spåras i de återstående träresterna, dels på jordlagssituationen. Kan i varje fall vara en möjlig tolkning, även om bevisen var magra. Vidare har all sten i NV delen erhållit lagnumret 322.

Uppförandet av byggnaderna har krävt en hel del funderingsarbete. Dess västra del har grävts ned i älvbrinken, och dess östra del har påförts fyllmassor för att erhålla en så jämn golvnivå som möjligt (se under stratigrafisk beskrivning för närmare information).

Byggnaden antas ha varit släppväggskonstruktion i fältdokumentationen, utifrån att hörnen ej tillåter laft - för trångt.

Stolphålet 341 antas utgöra byggnadens NV hörn. Det var 40 cm i diameter och 0,39 m djupt och innehöll en del trärester. 1,8 m SÖ om detta stod stolpen 342 och ytterligare 1 m mot SÖ, stolpen 316. På dessa tre antas syllstocken 314 byggnadens nordvägg, ha vilat. På 341 antas i tillägg byggnadens västvägg, syllstock 343, ha vilat. Av den senare återstod endast ett 0,2 m långt och 5 cm brett fragment, dvs. en något osäker indikation. Ej heller återstod byggnadens SV hörnstolpe.

Stolparna 342 och 316 var 20 respektive 22 cm i diameter och 0,62 m respektive av okänd höjd.

Öster om stolpen 316 fortsatte syllstocken 314, först tillsammans med träverket 313 i en längd av 1,5 m. Därefter kom ett brott innan 314 fortsatte ytterligare 2,4 m mot öster. 314 var ca 15 cm i diameter och 313,8 cm bred. Där brottet på 314 var antas en numera avlägsnad stolpe ha stått. 313 antas utgöra resterna av norra väggkonstruktionen.

Stolpen 316 stod i en nedgrävning.

Av byggnadens östra del återstod nästan ingenting. Alla spår efter eventuella hörnstolpar saknades, troligen en följd av moderna nedgrävningar. Väggen antas emellertid kunna indikeras av träverket 344, tre fragment vilka tillsammans utgör en längd av 1,7 m.

Av södra väggen återstod dess antaget mittersta delar i form av syllstocken 377. Även den var avbruten i två delar,

totalt 1,5 m lång och 16-28 cm i diameter.

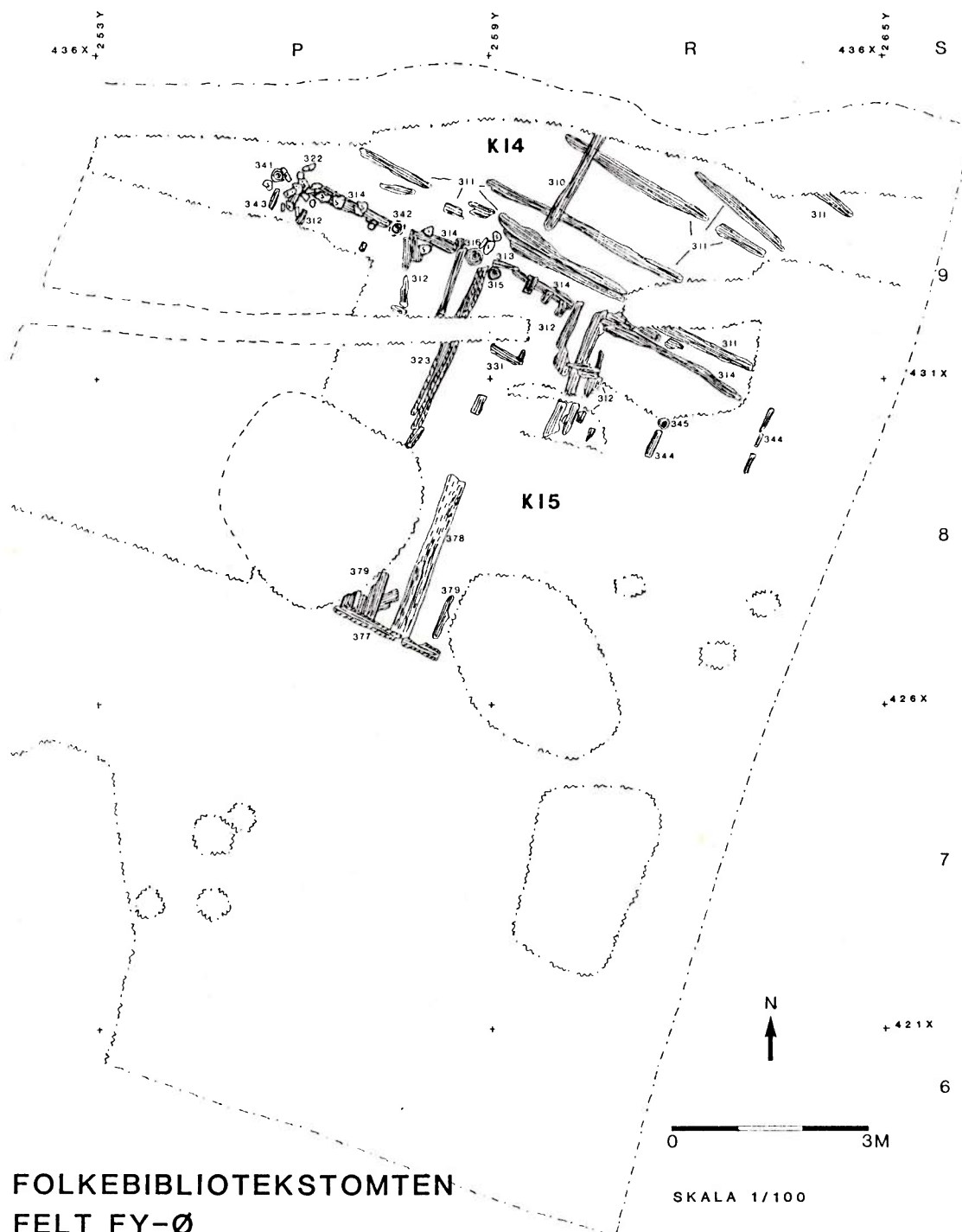
Plankorna 312 antas utgöra rester av en golvdäckning i trä. Eventuellt kan delar av den som erhållit detta lagnummer utgöra rester av väggkonstruktionerna. Bl.a. så förekom en del av 312 över syllstocken. 312 förekom huvudsakligen i den norra delen av byggnaden, i båda rummen, men koncentrerade till det östra rummet. Samtliga låg i NÖ-SV riktning. De var 0,2-1,4 m långa och 10-30 cm breda. Även plankan 344 kan utgöra rester av en golvdäckning. Den var 0,56 m lång och 14 cm bred. Norr om den stod stolpen 345, vilken antagligen har stöttat golvet om ej någon inre konstruktion. Stolpen var 22 cm i diameter och av okänd höjd. Byggnadens inre uppdelning i NÖ-SV indikeras av dragarna 323. De var 3 stycken, två längre och en kort, vilka delvis låg över varandra, samt över syllstocken 314. De längre var 2,75 m långa och 16 cm i diameter.

Rundtimret 331 har antagits representera en träram till eldstaden. Om ej så fallet bör den ha fungerat som dragare, ligger bl.a. på linje med stolpen 345. Den var 0,6 m lång och 20 cm bred. Beskrivs gå under 323, något som ej kunnat verifieras.

Helt i det NV hörnet av det östra rummet stod stolpen 315 vilken antas ha utgjort en del av en eldstad. Den var 0,2 m hög och 17 cm i diameter, samt var inramad av stenar.

Mitt på sydväggen, vinkelrätt utgående från den södra syllstocken förekom ett rundtimmer 378, samt en del plankor, samtliga i NÖ-SV riktning. Rundtimret 378 var 2,58 m långt och 30 cm i diameter, samt delvis bränt. Kan enbart ha varit en följd av det senare utslängda brandlagret 354. 378 är mycket kraftigt i förhållande till det övriga träverket som ingår i konstruktionen. Men detta kan vara en följd av bevaring.

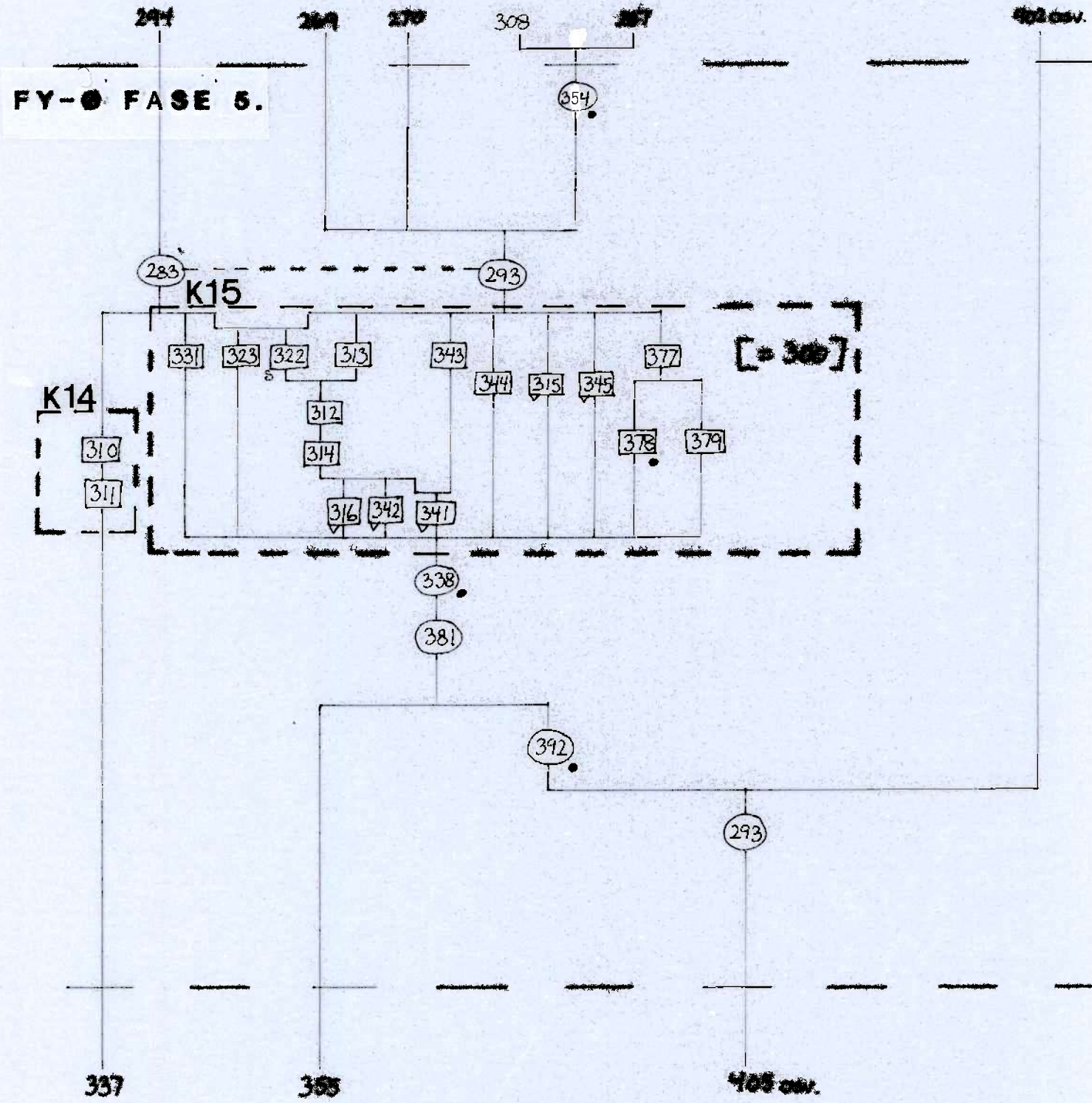
Intill denna i väst och öst, förekom träverket 379 vilket tolkas som rester av golvbeläggning. De var 0,4-0,8 m långa och 12-24 cm breda. G.H. nämner här möjligheten att byggnadens östra del av och till kan ha översvämmats, bl.a. då den ligger lägre än den västra. Detta kan ej verifieras före det att en grundlig genomgång av vattenståndet i Nidelven vid olika tidspunkter, fastslagits.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
FASE 5

0 3M

SKALA 1/100

• = brant

FAS 6.Generell karaktäristik.

Denna fas har indelats i tre nivåer, då situationen generellt ej förändras, endast en del utskiftningar/förändringar sker i redan existerande konstruktioner.

Byggnaden antas stå i alla tre nivåer, träbroläggningen i passageområdet i norr utskiftas en gång, och brunnen i söder antas ha tre anläggningsfaser.

Slutligen kan nämnas att alla nivåer är kraftigt störda av yngre nedgrävningar. Det är egentligen enbart en N-S gående stripa mitt i som är någorlunda ostörd.

Nivå 1.

På denna nivå uppförs en ny byggnad på den mittersta tomten. Dess norra vägg gick dock 1 m söder om tidigare byggnads nordvägg, och dess antagna östvägg, 2 m längre mot väster. Det är första gången som vi ser en sådan tendens. Tidigare har det alltid varit frågan om framryckningar mot öst. Rättningen är dock densamma som de föregående konstruktionerna. En reservation inför dessa antaganden är att det återstår mycket fragmentariska rester av byggnaden, delvis beroende av yngre konstruktioner/nedgrävningar. Bl.a. är ett stort område mitt i, längs fältets östra del, helt utan konstruktioner, troligen stört. Alternativt har det utgjort ett öppet område mellan byggnaden och de antagna kajanläggningarna i öster.

På den södra egendomen kan vi för första gången spåra att den utnyttjats för några mer specifika funktioner. Här förekom en brunn, samt en till den knuten vattenränna.

Kanske kan förekomsten av dessa olika konstruktioner indikera att dessa egendomar nu haft en och samma ägare.

Passageområdet i norr fortsätter att existera, och erhåller här en ny träbroläggning. I denna nivå framträder för övrigt den hittills bäst bevarade.

Nivå 2.

Passageområdet i norr erhåller ny träbroläggning, av vilken återstår betydligt mer fragmentariska rester än av den föregående. Eventuellt kan detta ha ägt rum först under nivå 3.

I södra delen grävs brunnen upp på nytt, samt får en mindre träram, och rännan i nivå 1 försvinner.

Nivå 3.

Här grävs brunnen upp på nytt, och blir djupare, samt erhåller ny träram. Denna gång behålls den äldsta träramen, och den nya läggs på insidan av denna som en förstärkning.

Stratigrafisk beskrivning.Nivå 1.

Konstruktionerna i den äldsta nivån av fas 6 uppförs nästan direkt på konstruktionerna från föregående fas. Vi antar därför att det ägt rum en noggrann uppröjning efter att K15 raserats i fas 5.

Efter denna röjning påförs södra delen av den mittersta egendomen 287, ett 10-40 cm tjockt sandigt jordlag, troligen en medveten utfyllnad, för att ytterligare planera ut området.

I passageområdet i norr läggs dragarna ut. Därpå påförs området 268, ett 5-10 cm tjockt humöst jordlag med småsten, över vilket läggs plankorna i träbroläggningen. Under dess bruksfas avsätts 259, ett 5-20 cm tjockt humöst och siltigt jordlag över träbroläggningen.

I brunnen K18's botten förekom 391, en fläck med träflis. Denna överlagrades av några plankor och därefter av 388, gul sand och en del träverk. Lagret fyllde även funktionen som fyllmassor mellan själva brunnskaret och dess nedgrävning. (Obs att detta lagnummer även står för själva brunnsnedgrävning.)

Slutligen fylls brunnen igen mot slutet av fasen. Detta som en följd av att brunnen gått ur funktion, kanske slammat igen. När det skett så har man dumpat massor, 389, ett 5 cm till 2 m tjockt sandigt jordlag innehållande kantiga stenar.

Nivå 2.

I denna fas får passageområdet en ny träbroläggning. Över den avsätts 242, ett 4-10 cm siltigt jordlag med fläckar av bränt material. I brunnen avsätts säkert jordlag, men dessa har i tillfälle avlägsnats i samband med att brunnen grävs upp på nytt i fas 3.

Nivå 3.

På denna nivå så grävs en ny och djupare brunn upp i det gamla brunnschaktet. Även här påförs sandig jord med sten som stöd, 304. Över detta påförs 302, ett jordlag med träfragment. För övrigt inga förändringar.

Jordlag i fas 6:Nivå 1:

259 B	287 K?	389
268 K	388 K	391

Nivå 2:

242 B

Nivå 3:

302	304 K
-----	-------

Konstruktionsbeskrivning.Nivå 1.

K16 - träbroläggning i passageområde. Den omfattar dragare 271 i VNV-ÖSÖ riktning, underliggare 294 i ÖNÖ-VSV, trädäckningen 261 och 260 i ÖNÖ-VSV respektive VNV-ÖSÖ. De senare plankorna är i tillfälle de tillhör passageområdet att betrakta som en lagning, om ej de enda återstående resterna av en plankdäckning mellan passageområdet och byggnaden.

Träverket ligger tätt och träbroläggningen inger ett mer stabilt och mer välgjort intryck än de föregående träbrolägg-

ningarna, även med hänsyn tagen till variationer i bevaringsförhållandena. Här var det ganska gott bevarat, utom plankor 260.

Passageområdet skars i norr av moderna nedgrävningar. I söder verkar det ha varit ett mellanrum mellan träbroläggningen och byggnad K17.

294 omfattar tre plankor vilka delvis låg över och delvis under dragare 271. De var 1,25-1,95 m långa och 15-22 cm breda. 271 bestod av flera kortare delar av vilka en del var sekundärt delade. De var 0,9-1,7 m långa och 5-28 cm breda.

Trädäckning 261 bestod av rundtimmer och plankor. De var 0,3-2,6 m långa och 6-34 cm breda.

K17 - byggnad. Den omfattar stolphålen 269 och 402, syllstenarna 270, rester av ytterväggarna, plankor 272, 286 och en onummerad, dragare 308, samt rester av golvdäckning, 309.

Av byggnaden återstår endast vad som antagits utgöra dess östra del. Dess antagna västra del är helt förstörd av den yngre byggnaden K28.

Byggnaden följer äldre egendomsgränser i området mot norr och syd. Byggnadens nordvägg ligger dock 1 m söder om byggnad K15 i föregående fas. Och dess östvägg ligger 2 m längre mot väster än tidigare byggnader, och har därmed brutit med mönstret med konstanta utvidgningar mot öst som utfördes under de äldre faserna. Detta bör indikera en förändring i bebyggelsestrukturen i Ö-V riktning.

Byggnaden antas i fältdokumentationen ha haft släppvägskonstruktion. Dragaren 308 i VNV-ÖSÖ riktning kan markera en inre rumsindelning, men också utgöra den enda bevarade golvdragaren, och därför ge en missvisande bild.

Inget spår av eldstad eller annan värmekälla. Ej heller framkom något brukslag i konstruktionen.

269 är det längst mot väster förekommande stolphålet som har kunnat knytas till denna byggnad. Det var 30 cm i diameter och 0,1 m djupt och hade stenpackning. Nordväggen har i tillägg stöttats av flata stenar. De västra ligger visserligen lite ute av position, men detta antas vara sekundär placering. Stenarna var 8-40 x 36 x 58 cm. Den östligaste av dessa har i tillägg utgjort hörnsten i byggnaden. Över dessa vilade det onummerade träverket, troligen ursprungligen ett rund-

timmer. Det antas utgöra syllstock i byggnadens norra vägg. Väster om hörnstenen förekom plankorna 272 vilka antas utgöra resterna av en släppvägg. De var 0,5 m långa och 3-32 cm breda och mycket dåligt bevarade.

Ca 1,75 m söder om den antagna nordväggen låg dragaren 308. Den var numera ganska fragmentarisk, men antas ursprungligen ha varit 4,3 m lång och 4-15 cm bred. Delvis över och vinkelrätt mot denna låg tre fragment av plankor, 309. De var 15-30 cm långa och 5 cm breda, och antas kunna utgöra resterna av en plankdäckning, möjligen en inre väggkonstruktion.

Helt i söder förekom de VNV-ÖSÖ gående plankorna 286 vilka antas utgöra resterna av södra väggens syll och själva väggen. Även de låg över stenar. Plankorna var 0,1-1,95 m långa och 6-13 cm breda och dåligt bevarade. Ca 1 m väster om 286 förekom stolphålet 402. Det var 55 cm i diameter och 0,32 m djupt och innehöll bl.a. stenpackning, samt en del småsten och bränt material. Dess stratigrafiska tillhörighet är emellertid något osäker.

K18 - brunn med ränna. Brunnen omfattar en nedgrävning, 388, en laftad brunn, 390, halvklyvingarna 404 och rundtimren 387, och rännan omfattar träverket 385 samt näver, och i anslutning till dessa, rundtimret 386. Stolpen 436 antas också kunnat ha haft anknytning till brunnen.

Brunnen bör ha fungerat som avloppsbrunn eller som vattenmagasin. Mot det förra kan invändas varför man ej lett det hela helt ut i Nidelven, men det var kanske omöjligt av en eller annan grund, exempelvis p.g.a. bebyggelsemönstret öster om undersökningsfältet. Ett vattenmagasin kan tänkas ha tjänat både som uppsamling av vatten exempelvis för att användas vid brand, eller för att man behövt extra mycket vatten för någon speciell aktivitet, eller båda i kombination. Vattnet har kunnat ledas i denna ränna, vilken för övrigt har ett fall på 0,8 m från väst mot öst. Funktionsområdet kan dock ej fastslås här.

Själva brunnskaret var laftat och rektangulärt till formen, 2,5 x 1,5 m stor, samt något bredare i N-S. Stabil konstruktion.

Brunnskaret var nedsatt i en 3 x 1,75 m stor nedgrävning, 388, vilken var fylld med sand samt en del rundtimmer som stöd för dess struktur. Brunnen hade en svag rättning mot VNV-OSC, dock lite mer N-S än byggnad K17. I tillägg var dess södra vägg stöttat på insidan av träverk i Ö-V riktning, 387 och 404.

Strax väster om brunnskonstruktionen låg ett N-S gående rundtimmer, 386. Det antas ha utgjort ett stöd för rännan där den lett ned i brunnen. Detta bör ha orsakat slitage vilket lett till att 386 nu var i två delar. Troligen har det även ursprungligen varit ett urtag i stocken för att hålla rännan på plats. Rundtimret var totalt 2,55 m långt och 10-18 cm i diameter.

Strax norr om brunnskarets NV hörn och i kanten av nedgrävningen 388, stod stolpen 436. Den var 25 cm i diameter och 0,4 m hög och tillspetsad i botten, samt nedslagen, och kan ha haft en funktion i samband med K18.

Rännan går först (från brunnen räknat) 4,75 m i VNV-OSO. Där får den en knäck och fortsätter mot väster i 3,7 m. Rännan var 50 cm bred och var uppbyggd av plankor tätade med björknäver i skötarna. Troligen har det ursprungligen rört sig om urholkade halvklyvingar, då det inte kan spåras att de var delade på längs, samt då de hade en tillhuggen kant. Rundtimren 390 i brunnen var 1,9-2,4 m långa och 8-18 cm i diameter, och en del var rektangulärt tillhuggna. 404 var tre halvklyvingar 1,5 m långa och 4-18 cm breda. De gick helt intill brunnskarets SV hörn, men stoppade/upphörde 8 cm innanför det SÖ. Antas utgöra stöd/utfyllnad eller utrasade massor.

Rundtimren 387 låg över 404 och utgör troligen nedrasade delar av 390. De var 0,34 m - 1,4 m långa och 5-14 cm breda.

K18's förhållande till nedgrävning K19 var ej möjlig att fastslå, troligen är de ungefär samtida.

K19 - okänd funktion. Omfattar nedgrävning 401, fodrad med vertikalt stående träverk. Det senare har dock ej ritats eller dokumenterats närmare. Den förekom på gränsen mellan fält FY-Ö och FO.

Lagnummer utan bestämd funktion:

Stolpen 278

Nivå 2.

K20 - träbroläggning i passageområde. Den omfattar dragare 249 i ÖNÖ-VSV riktning, och plankor 243 i VNV-ÖSÖ riktning. Den har ursprungligen troligen varit ganska välgjord, men nu återstod endast fragment av plankdäckningen. Träbroläggningen sträcker sig nu längre mot söder än i föregående nivå - om det där endast var en följd av bevaringsförhållandena, se ovan. Kan ge intryck av att även ha breddats mot norr, men det gick ej att fastslå, då det var förstört av moderna nedgrävningar. Dragarna låg 1-1,75 m från varandra och parallellt samt på förhållandevis jämt avstånd från varandra. De var 1-1,7 m långa och 5-30 cm i diameter.

Plankorna var 0,1-4,5 m långa och 5-35 cm breda.

K21 - magasin?/brunn? Den omfattar ett laftat brunnskar, 350=370. Brunnen var nedgrävd i den äldre brunnen K18. Den var dock bara hälften så stor och kvadratisk till formen, 1,2 x 1,2 m, och ej så djup. Att den var grund kan avskrivna tanken på att det rör sig om en brunn, utan snarare ett magasin-kar.

De laftade timren 350=370 var 1,6 m långa och 8-18 cm i diameter och de återstod i 4-6 varv.

Rännan har gått ur funktion.

Nivå 3.

K22 - brunn? Den omfattar stolparna 332-335 och träverket 303, i fält under det samlande lagnumret 280.

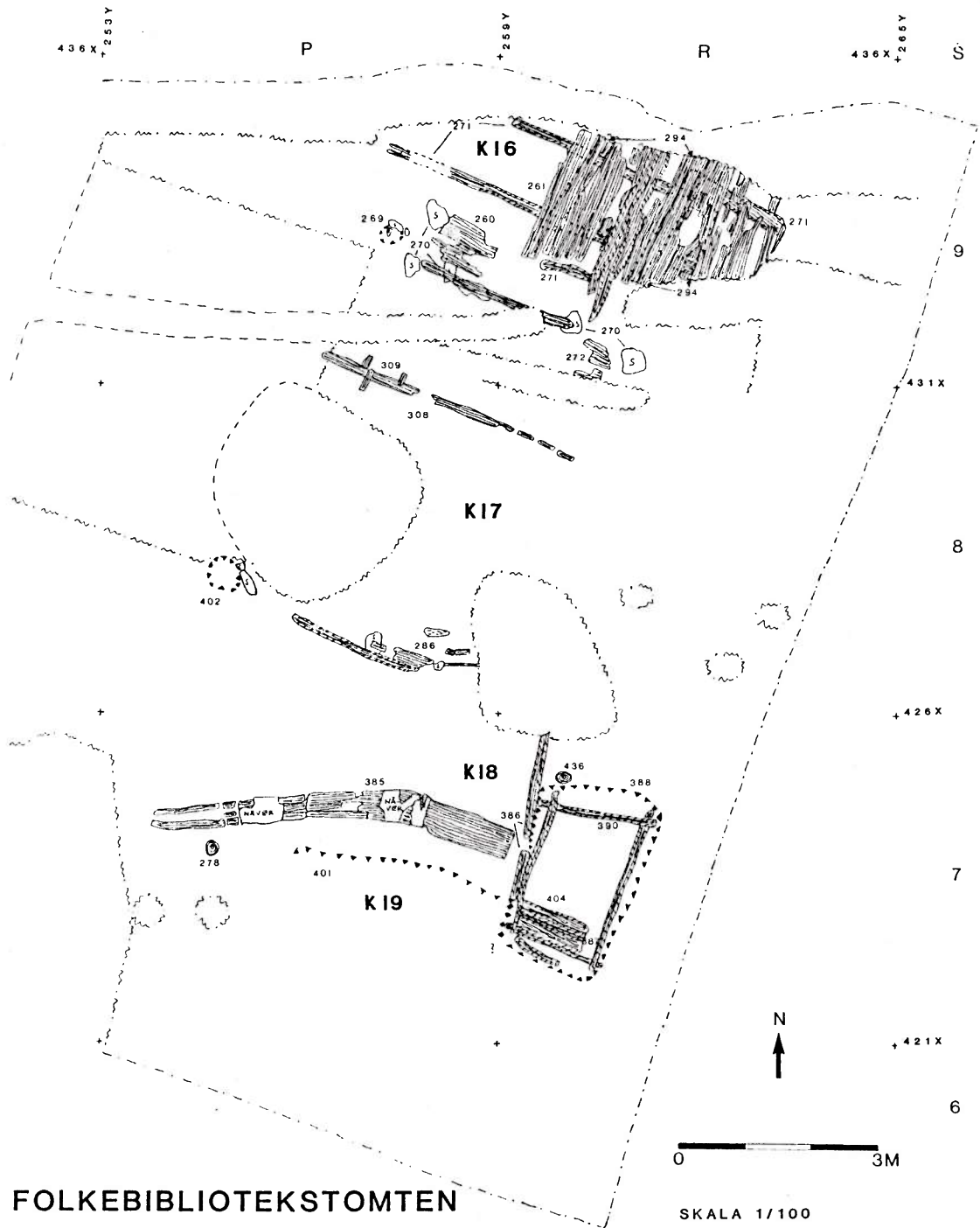
Konstruktionen är uppförd helt intill inre kanten på föregående brunn, K21. Nu kan det vara frågan om en brunn, då det grävts ned djupt denna gång. Alternativt har man behövt ett djupare vattenmagasin, eller så var det så att även K21 var en brunn men vilken slammat igen och blivit obruklig, och därmed måst grävas upp igen.

Brunnen är av släppväggskonstruktion av vilken återstod 7-8 varv. De fyra stolparna 332-335 har V-formade urtag för att kunna hålla det vertikalt liggande träverket 303, samt står i respektive hörn. Alla stolpar hade flat botten, dvs. ej

nedslagna. Stolparna var i tillägg tillhuggna för att anpassa sig till den äldre träramen 350=370. Själva brunnens botten var flat.

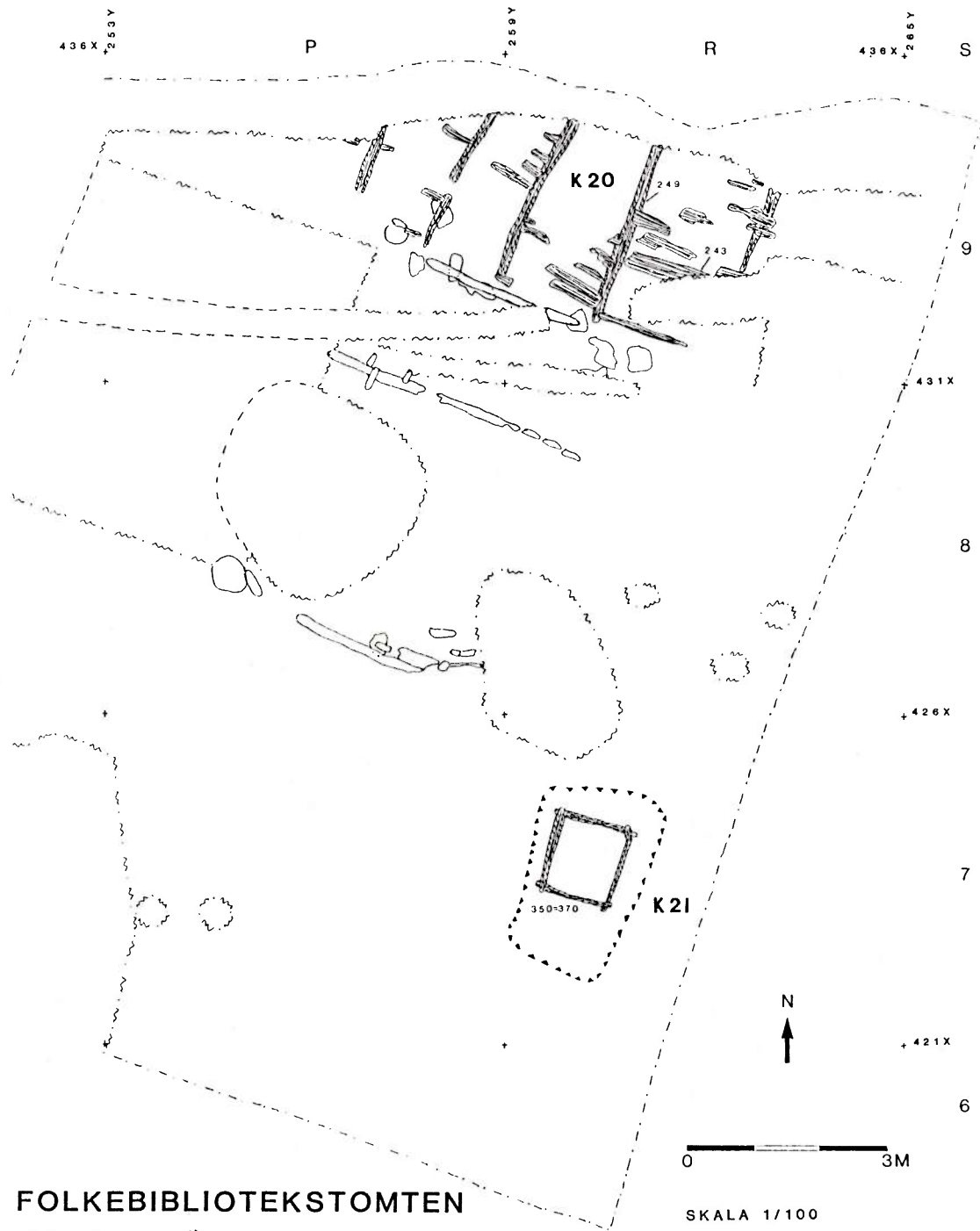
En del av släppverket sägs kunna vara sekundäranvänt skeppstimmer. Stolparna 332-335 var 10-18 cm i diameter och 1,48-1,63 m höga. Träverket 303, 0,8-0,9 m långt och 10 cm brett.

Över detta var jordlagret 304 påfört för att ytterligare stötta konstruktionen. Detta jordlag verkar identiskt med 389, bara det att det är påfört vid minst två olika tillfällen.

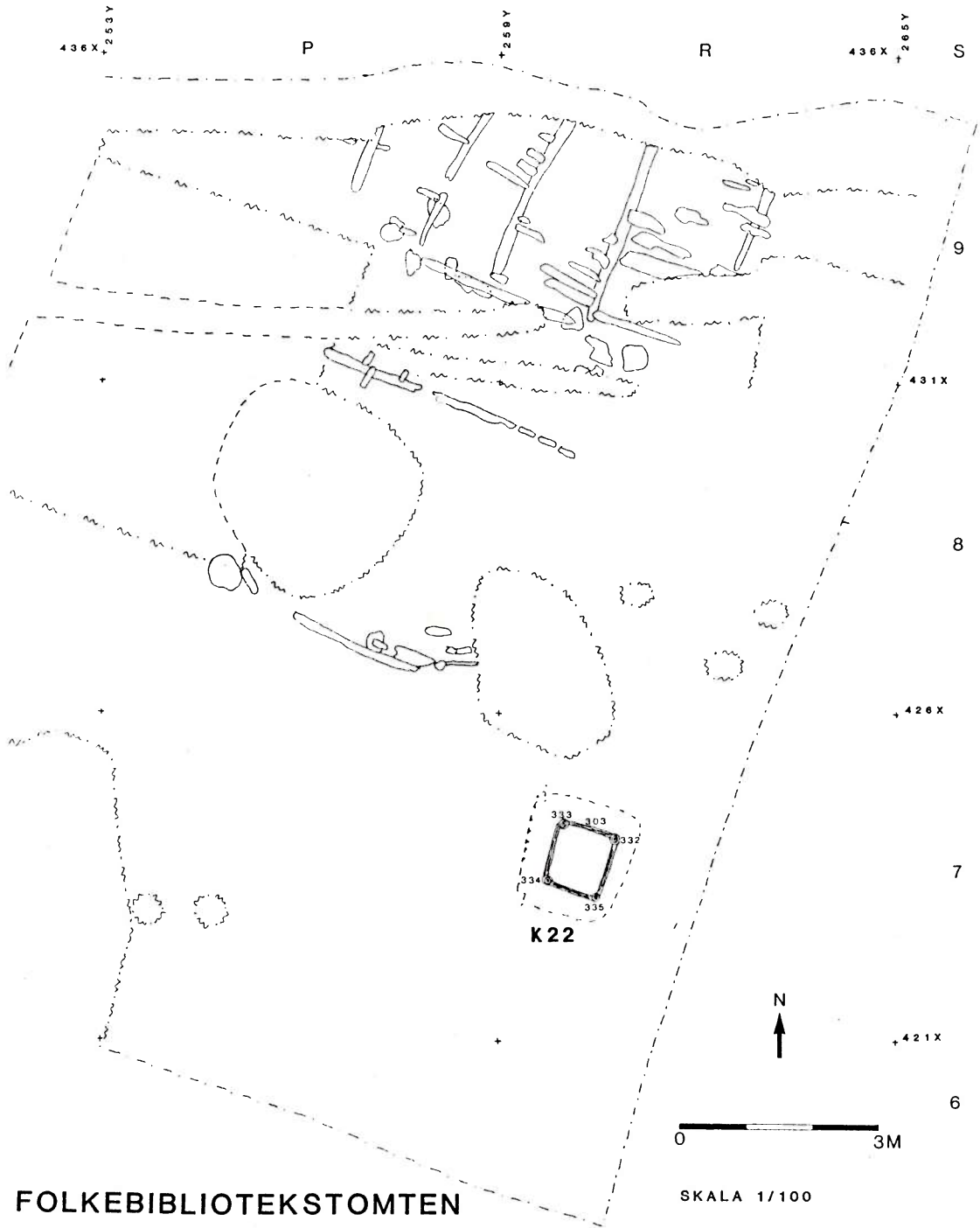
FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
FASE 6, NIV. 1

SKALA 1/100

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
FASE 6, NIV.2

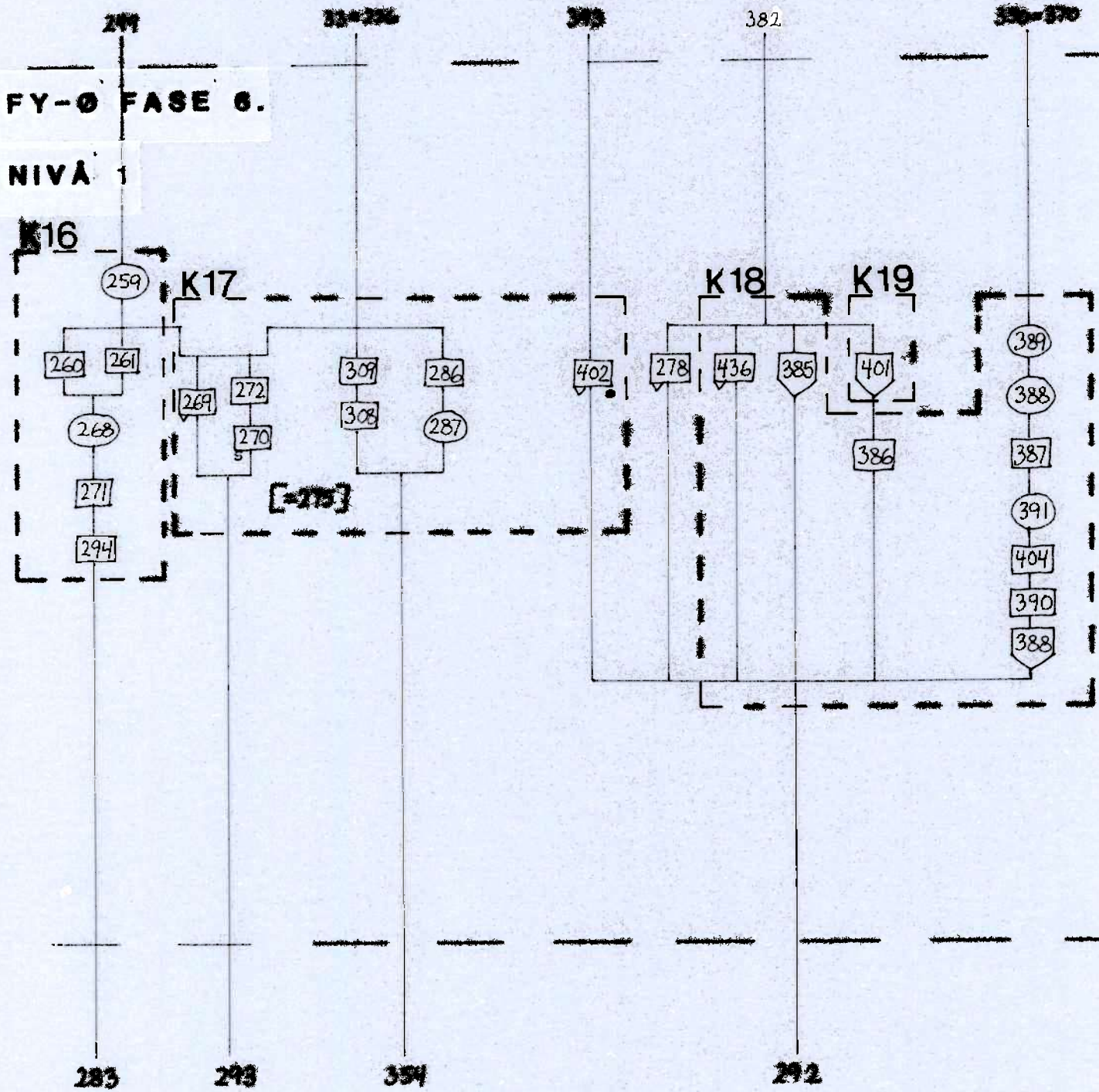
0 3M
SKALA 1/100

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
FASE 6, NIV. 3

0 3M

SKALA 1/100

• = bränt

FY-Ø FASE 6.

NIVÅ 3

NIVÅ 2

• = brant

223 229 osv.

39-224

392

38-222

39-226

K20

242

243

249

259

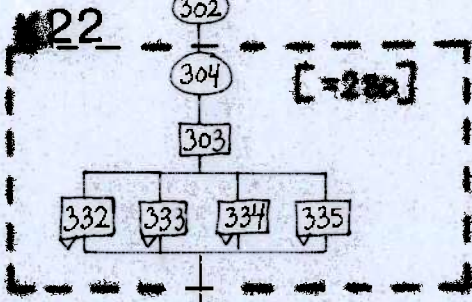
309

286

302

278 osv.

309

K21

350

370

FAS 7.Generell karaktäristik.

Fasen har uppdelats i två nivåer grundat att passageområdet erhåller en ny plankdäckning under samma tidsperiod som byggnaden K24 antas stå och vara i funktion.

Nivå 1.

Vad som är märkbart f.o.m. denna fas, är att det har ägt rum en förändring i bebyggelsemönstret. På den "mittersta" egendomen dit tidigare byggnader och aktiviteter koncentrerat sig sker nu enbart dumpning av massor.

Nu uppförs den första byggnaden i den södra fältdelen. Det var en ganska liten och nästan kvadratisk byggnad, delvis nedgrävd i älvbrinken. Troligen en lager- och/eller verkstadslokal. Brunnarna från föregående fas har följaktligen gått ur funktion.

Passageområdet i norr fortsätter att existera på samma plats och med ungefär samma utbredning och riktning som i föregående fas. Den erhåller dock en ny träbroläggning.

Nivå 2.

Passageområdet erhåller ny träbroläggning, men samtidigt tillkommer det ett nytt moment. Längst i öster kommer det en N-S gående plankdäckning. Detta har tolkats som ett N-S gående passageområde, med reservation för att träbroläggningen i det Ö-V gående passageområdet kan ha bytt riktning. En annan möjlighet är att det är en träbrolagd gårdsplats.

Förekomsten av ett N-S gående passageområde kan indikera att det skett en väsentlig förändring i området öster om här undersökt område, något som bl.a. nödvändiggjort passageområden som knyter samman områdena i N-S riktning.

Möjligtvis kan fortsättningen av detta passageområde mot syd, representeras av träverket K25A och K25B.

Byggnaden från nivå 1 står fortsatt, men förfaller och rasar samman mot slutet av nivån.

Stratigrafisk beskrivning.Nivå 1.

Södra delen av fältet påförs 382, ett 5-20 cm tjockt blandat träflis och jordlag innehållande fläckar med gul lera och bränt material. Detta överlagras av 380, ett 3-20 cm tjockt brandlag, också påfört och med okänd utbredning. Denna medvetna utjämning och fundamentering kan ha påbörjats redan i slutet av fas 6. Kan i varje fall ej tolkas som en brand på platsen.

Därefter påförs nästan hela fältet, utom i passageområdet i norr, 33=226, ett 2-10 cm tjockt sotigt och siltigt jordlag med kraftigt inslag av bränt material, samt fläckar med grus. Kan visserligen härröra från en mindre brand i området, exempelvis i fältets SV del, där det framkom en hel del bränt material i denna fas, samt i yngre faser, men ej möjligt att klart fastslå. För övrigt kan nämnas att jordlagren 33 och 226 har tolkats som ett och samma lag, trots mindre variationer sinsemellan i sammansättningen. Detta utifrån att de är samtida och fyller samma funktion, samt antas ha samma ursprung, upprövning efter en brand. I anslutning till detta kan påpekas en detalj som observerades i samband med undersökningar av andra delfält på Folkebibliotekstomten, exempelvis FL och FH. Där kunde konstateras att man hade företagit noggranna upprepningar efter de olika bränderna. Dessa massor har med nödvändighet dumpats någonstans, och troligen då som utfyllnad längs Nidelven.

33=226 utgör fundamenteringen till byggnad K24, samt får antas utgöra underlag för eventuella aktiviteter i mittersta delen av fältet.

Byggnaden K24 grävs delvis ned i älvbrinken mot väster och mot norr. Detta stärker misstanken om att det i detta området har varit en lutning från norr mot syd, troligen en följd av en intensivare dumpning och aktivitet i den mittersta delen av fältet under föregående faser. Nedgrävningen har först delvis fyllts med 276, ett 4-6 cm tjockt sandigt jordlag med inslag av träflis, ben och en del spridda små stenar. Därefter har påförs 274, ett 2-? cm tjockt lerlag, även det i fundamenterande syfte. Efter att byggnaden uppförts, eller i varje fall efter att de understa omfaren har lagts, så påförs 288, ett 20-50 cm tjockt mycket heterogent siltigt jordlag innehållande en del småsten och bränt material, mellan byggnaden och nedgrävningskanten.

Inne i byggnaden, under dess användningstid, avsätts 262, ett 8-10 cm tjockt siltigt jordlag med en del bränt material och spridda stenar. Det senare torde delvis tillhöra dess destruktionsfas. 262 hade samma utbredning som byggnadens trägolv, 263.

Området öster om byggnadens NÖ del påförs 228, ett 15-40 cm tjockt lag av flata och runda stenar i siltig jord. Troligen stabilisering och utfyllnad i området innan träverket i K25A läggs, något som sker samtidigt som byggnad K24 uppförs.

Över träbroläggningen i passageområdet i norr avsätts 218, ett 2-4 cm tjockt sandhaltigt jordlag innehållande några koncentrationer av smågrus.

I SV delen av fältet förekom en terrassering, 360, men vars exakta utbredning och placering är något osäker. Den går i varje fall ned mot älven och var delvis uppbyggd av 359, ett siltigt jordlag med inslag av bränt material och grus, av okänd tjocklek. Lagret överlagrades av 357, ett 5-15 cm tjockt jordlag innehållande en del bränt material och småsten. På det följde 356, ett 5-20 cm tjockt ler- och silthaltigt jordlag.

Nivå 2.

Den nya träbroläggningen antas vara lagd i början av nivån. Denna överlagras i väster först av 172, ett 2-5 cm tjockt brandlag, vilket är påfört. Över detta och i resten av passageområdet avsätts/delvis påförs, 173, ett 3-8 cm tjockt jordlag med en del träverk och grusfläckar.

I området NO om byggnad K24, över plankorna 221 i föregående nivå, påförs 219, ett 12-30 cm tjockt lag av sten i lite siltig jord. Stenarna var skifferaktiga. Över dessa förekom 217, ett 2-8 cm tjockt jordlag innehållande sot. Påfört. Över dessa följde en ny plankdäckning, 215 och 227.

Jordlag i fas 7:

Nivå 1:

33=226	262 B	288 K	359 K
218 B	274 K	356 K	380
228 K?	276 K	357 K	382

Nivå 2:

172

173 B

217 K

219 K

Konstruktionsbeskrivning.Nivå 1.

K23 - träbroläggning i passageområde. Den omfattar dragare 223 i NNÖ-SSV riktning, och plankdäckning 190 i VNV-ÖSÖ riktning. Dragarna låg parallellt, men på ett avstånd från varandra av 0,4-1,5 m. En del av dragarna var knäckta, något som till stor del antas vara sekundärt. Plankorna låg tätt och kan ursprungligen ha varit ganska långa. Även dessa troligen sekundärt knäckta.

Passageområdet följer rättningen till tidigare passageområden. Här antas det framgrävt i hela sin ursprungliga bredd, vilken då utgör 1,2 m. Emellertid var det ej möjligt, p.g.a. yngre störningar, att fastslå hur långt den sträckt sig mot öst.

Dragarna bestod av rundtimmer 0,4-1,6 m långa och 5-20 cm i diameter. Plankorna var 0,15-3,4 m långa och 10-30 cm breda.

K24 - lagerlokal?/verkstad? Den omfattar nedgrävning 220, syllstockarna 265, 266B, 255 och 256, dragarna 267, 273 och 277, väggstockar 251, 252, 254, 255 och 266A, stolpar 257 och 258, golv plankor 263, rester av möbler/inredningsdetaljer?, 264. I fält gick det under det samlande lagnumret 250.

Troligen utgör K24 och K25A/B en och samma konstruktion, där den senare utgör en utbyggnad eller liknande till den förra. Här dock beskrivna separat, samt se kommentar ovan, angående möjligheten att K25 i stället skall ses i relation till passageområdet K26 i fas 7, nivå 2.

Byggnaden var kvadratisk och täckte en yta på 4 x 4 m. Den var i sina norra och västra delar nedgrävd i den existerande marknivåen, dvs. älvbrinken. Nedgrävningens kanten var ganska jämn och byggnaden var placerad 0,5 m innanför kanten. Sekundärt har viss nedpressning av massor/kanten skett.

Byggnaden har troligen varit laftad och är en stabil konstruktion. Den kan dock ha lutat mot öst, om detta ej är

en senare hopsjunkning. Den antas ej ha fyllt någon bostadsfunktion, bl.a. då den saknar eldstad. Vilken funktion den har fyllt kan kanske avslöjas under den framtida fyndanalysen.

Träverket var generellt dåligt bevarat.

Byggnaden tillåts stå och förfalla och faller så småningom samman, in mot mitten. Detta sker under nivå 2. Halva östväggen och dess SÖ hörn är förstört av yngre nedgrävningar.

Bjelkarna 266B, 265, 256 och 255 avgränsar byggnaderna i väster, norr, öster respektive söder och de har troligen lagts direkt på leran 274. Alternativt kan leran ha fyllts upp innanför bjelkarna efter att de lagts för att stabilisera grunden. Ej möjligt att fastslå vad utifrån dokumentationsmaterialet. 266B var 4 m lång och 8-20 cm i diameter. Dess norra ände vilade på 265. I SV var det ej möjligt att fastslå relationen till 255. 265 var 1,95 m lång och 7-25 cm i diameter. Nivåmässigt kan dess östra ände ha vilat på 256. Av 256 återstod 1,4 m och den var 8 cm i diameter. 255 var i återstående längd 3 m och 6-9 cm i diameter. Vi antar att de båda syllarna 256 och 255 ursprungligen har varit kraftigare.

Vid sidan av och delvis över syllstockarna förekom rester av de nedrasade väggarna i form av stockarna 266A/251, 254 och 252 i väst, norr, respektive syd (inga rester i öst). 266A låg delvis direkt över 266B, och delvis nedtryckt in i byggnaden. Den bestod nu av två delar vilka ursprungligen antas ha utgjort en och samma stock. De var totalt 3,6 m långa och 12 cm i diameter.

251 omfattade fyra delar vilka tillika antas representera fyra omfar, av vilka två sträckte sig längs nästan hela väggbredden. Ej möjligt att fastslå om de ursprungligen haft uthuggningar eller om de bara var dåligt bevarade. De hade rasat in 0,4 m från ytterväggen och de var 1-3,4 m långa och 10-24 cm i diameter.

I norr låg 254 över 265, bestående av fyra fragmentariska delar vilka antas motsvara tre omfar. De var 0,95-3,4 m långa och 16-25 cm i diameter och dåligt bevarade. Av dem hade en del pressats in 0,4 m, och några 0,15 m utåt, från ytterväggen. 252 bestod endast av ett fragment och vars västra ände låg över en av stockarna 251. 252 var 0,66 m lång och 12 cm i diameter.

Byggnadens golv hade trädäckning, bestående av dragare 273 i N-S och 267 och 277 i Ö-V riktning samt plankorna 263 i N-S riktning. 267 var 0,75-1 m lång och 15-20 cm i diameter och

koncentrerade sig till byggnadens västra del. 277 förekom i byggnadens östra del och var 2,6-2,9 m lång och 10-23 cm i diameter. 267 och 277 låg ej på linje med varandra och de kan ej vara resultatet av en sekundär delning. 267 var vidare tillhuggna och inpassade i syllstocken 266. 267 var tre till antalet och 277 fyra. Både 267 och 277 låg parallellt på jämnt avstånd från varandra, 267 med 1 m och 277 med 0,8 meters mellanrum.

Dragaren 273 låg över 267's östra ände och 277's västra ändar och poängterar skillet. 273 var 3,4 m lång och gick ej helt ut till byggnadens norra respektive södra väggar. Den antas markera en inre konstruktion, ytterligare stöttat av stolparna 257 och 258, eventuellt en ca 0,5 m bred bänk eller liknande. Stolphålen 257 och 258 var 38 respektive 30 cm i diameter, och 0,18 m djupa. Stolparna tycks vara uppdragna och stolphålen var nu fyllda med sandigt grus. De stod 0,75 m från NV hörnet och nästan helt intill varandra på en N-S linje. Kan vara felaktigt stratifierade. En del träverk har i fält erhållit lagnumren 267 och 277 utan att de kan ses ha någon anknytning till övriga. De tolkas i stället som om de fyllt en annan funktion i byggnaden.

Dragarna 277, öster om 273, täcktes av dåligt bevarade golvplankor, 263, 1,8-3,75 m långa och 10-32 cm breda, i N-S riktning. Plankorna upphör för övrigt intill 273. Vidare förekom några plankor intill södra delen av västväggen, men de tolkas som en del av den antagna inre konstruktionen i denna del av byggnaden.

Över golvet återfanns träverket 253 och 264 vilka antas utgöra resterna av möbler eller inredningsdetaljer. 253 var en 0,45 m lång och 32 cm bred och dåligt bevarad planka. 264 omfattade 4 plankor, parallellt med och intill varandra och längs nordväggen. De var 0,4-1,5 m långa och 10-30 cm breda.

239 var ytterligare ett rundtimmer i N-S riktning. Dock ej återfunnits inritat.

K25A - okänd funktion. Den omfattar rundtimret 222 och plankorna 221. Konstruktionen kan ha utgjort en utbyggnad i NÖ hörnet av K24, eller någon annan till denna knuten konstruktion. Den kan också vara fortsättningen på ett N-S passageområde indikerat av plankorna 193 i K26, nivå 2.

Det var ej möjligt att fastslå någon yttre avgränsning till denna konstruktion, bl.a. p.g.a. yngre nedgrävningar.

Enligt vissa notater i fältdokumentationen sägs den ligga i nedgrävning 220 till byggnad, K24, något som ej har kunnat verifieras.

All sten som fundamenterar konstruktionen pekar på att det rör sig om en speciell konstruktion vilken krävt ett gott och stadigt underlag.

Det återstående träverket var mycket dåligt bevarat.

222 var ett N-S gående rundtimmer, 0,94 m långt och 15 cm i diameter. Det låg direkt under de tre plankorna 221 vilka gick i Ö-V riktning. I öst skars de av en yngre nedgrävning, K30, och var i återstående form 0,10-0,4 m lång och 20 cm bred. Allt detta låg över stenarna i lagret 228.

Nivå 2.

K26 - träbroläggning i passageområde. Den omfattar dragare 189 och plankdäckning 187, 188, 191, 193 och 193.

Dragarna går NNÖ-SSV och plankorna i VNV-ÖSÖ riktning, förutom 193, de östligaste plankorna, vilka går i NNO-SSV.

Plankorna låg tätt och var dåligt bevarade. Här kan påpekas att numreringen i fält av dragarna antas vara fel, och har förändrats, se anmärkning på planritningar.

Det mest noterbara med träbroläggningen i denna nivå är dess östra del. Här går plankorna i helt annan riktning, nämligen vinkelrätt mot de övriga. Detta har tolkats som att passageområdet här korsar eller sammanstrålar med ett N-S gående passageområde. Något som i sin tur kan indikera en stabilisering och strukturering av området längre mot öster än här undersökt område. Alternativt har man av en eller annan grund bytt riktning på plankdäckningen. Det senare bör dock ej vara en följd av ett egendomsskille, med hänsyn till det generella bebyggelsemönstret i området. Plankorna 193 är för övrigt samtida med dragarna 189 och de har desamma lagrelationerna.

Det var ej möjligt att fastslå längden på de fem dragarna 189 då deras utsträckning ej var preciserad på planritningarna. De bör ha varit 0,55-1,65 m långa och 12-22 cm i diameter. Några av dem var ganska fragmentariska och de låg på ojämnt avstånd från varandra.

Plankorna 187 och 188 var 0,15-4 m långa och 10-30 cm breda, och flera av dem är sekundärt avbrutna. 187 låg vidare direkt över 188.

Plankorna 193 täckte ett 1 m brett område, men var kraftigt störda av olika moderna nedgrävningar. Plankorna var 0,5-1,5 m långa och 10-24 cm breda.

Över plankdäckningen 187 förekom träverket 194 och 191 vilka troligen är lagningar eller liknande. 194 kan ursprungligen ha varit ett rundtimmer. Det var 0,4 m långt och 8 cm i diameter och låg i N-S riktning. 191 var en planka i VNV-ÖSÖ riktning och som var 0,8 m lång och 8 cm bred.

K25B - okänd funktion. Omfattar plankan/bjelken? 227, plankor 215 och eventuellt stolphålet 216. Träverket har troligen lagts orsakat av nödvändigheten att på nytt förstärka området för K25A. Först lades en del stenar, 219, samt en del jord, 217. Därefter plankor 215 i Ö-V riktning, samt strax norr om dessa 227 i NV-SÖ riktning.

Eventuellt kan stolphålet 216 ha haft anknytning till denna konstruktion. Konstruktionen är störd i öster av den yngre konstruktionen K30.

227 var 0,5 m lång och 10 cm bred, och 215, 0,24-0,58 m lång och 5-26 cm bred. 216 var 0,65 x 1 m och 0,37 m djupt. Det innehöll en del sten. Det låg även i kanten av en yngre nedgrävning, K33, och får därmed viss osäker stratigrafisk tillhörighet.

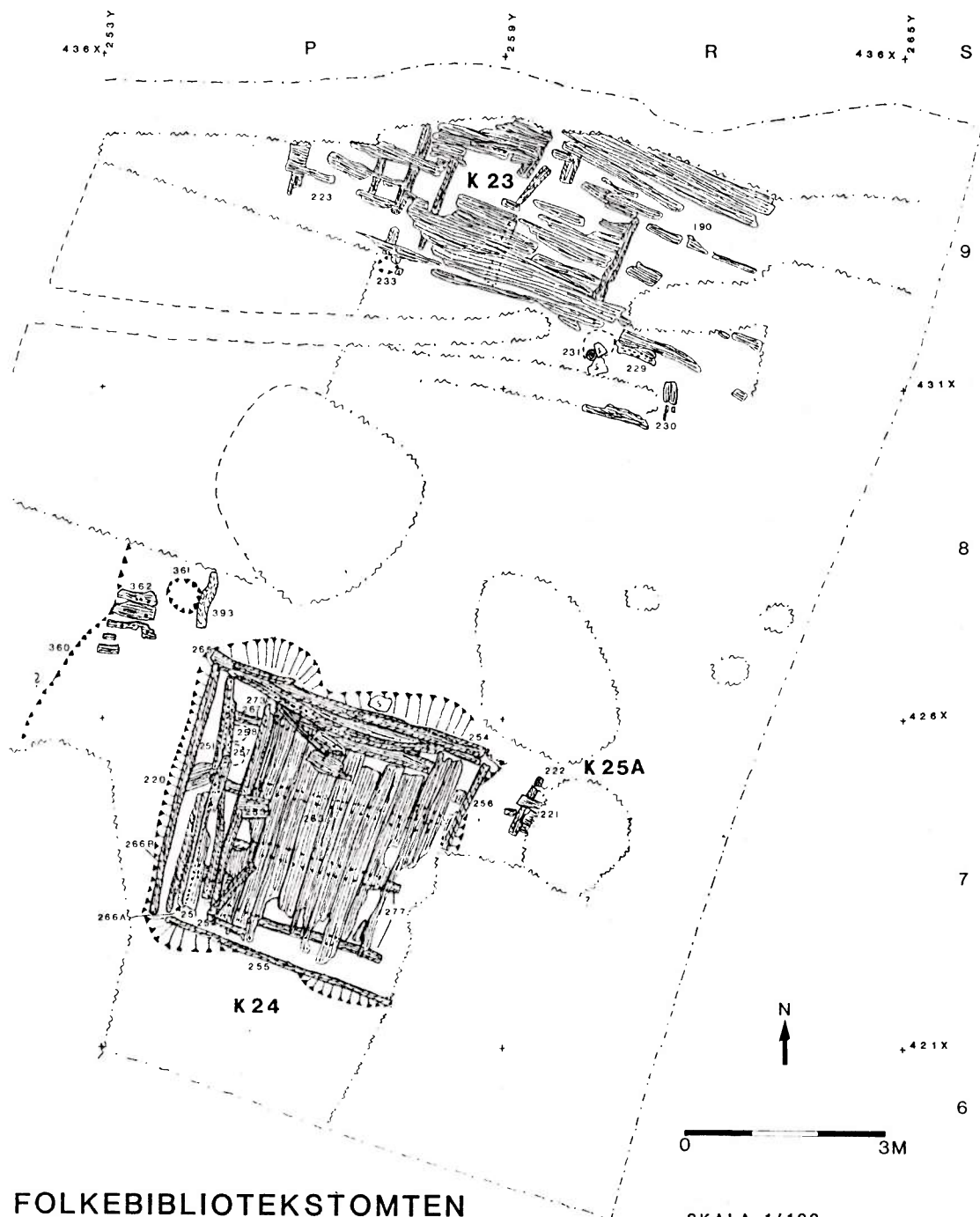
Lagnummer utan bestämd funktion:

Nivå 1:

Stolpe 231, stolphål 233, 361, träverk 229, 230, 362, 393, terrassering 360.

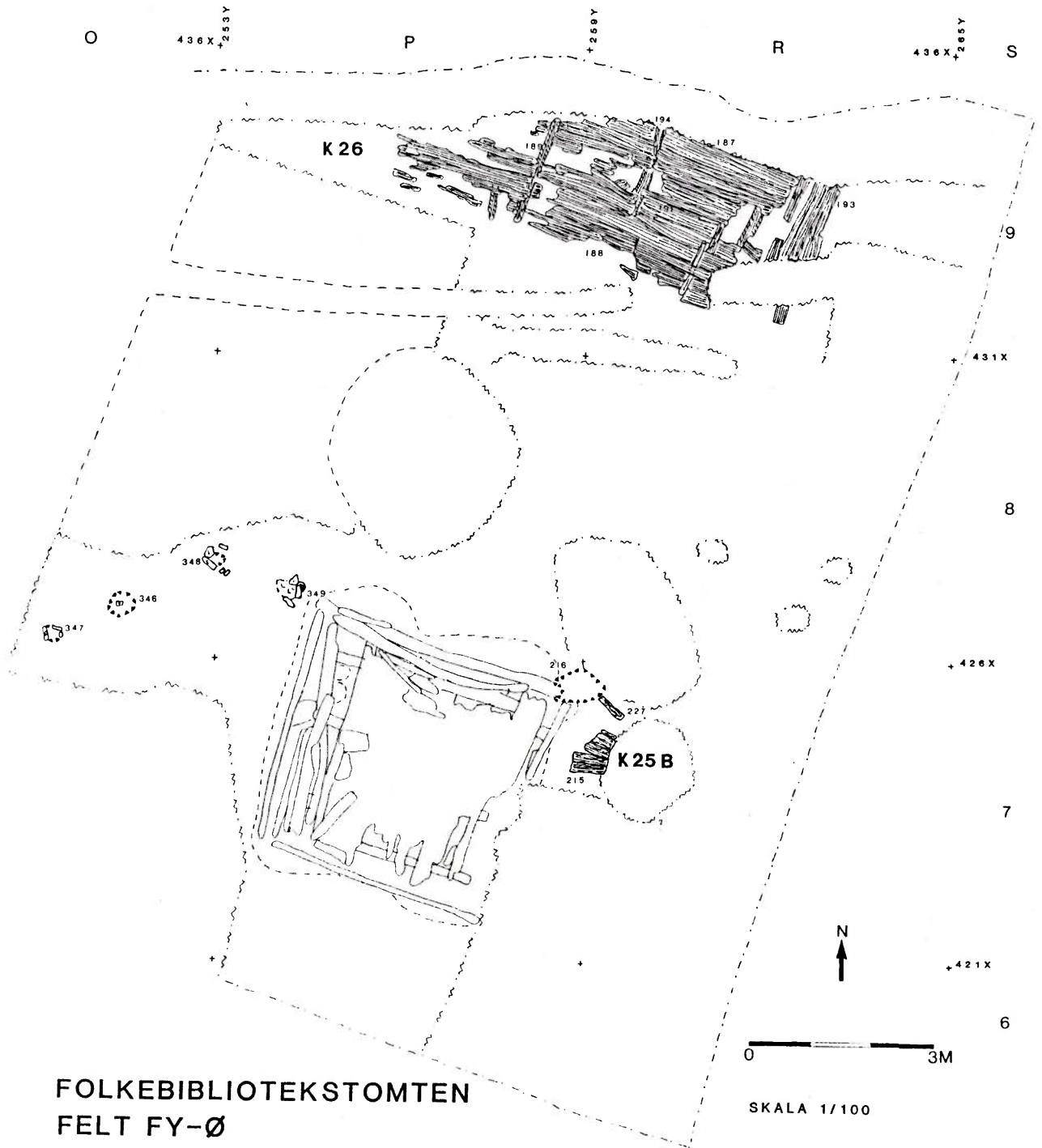
Nivå 2:

Stolphål 346-349.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
FASE 7, NIV. 1

SKALA 1/100

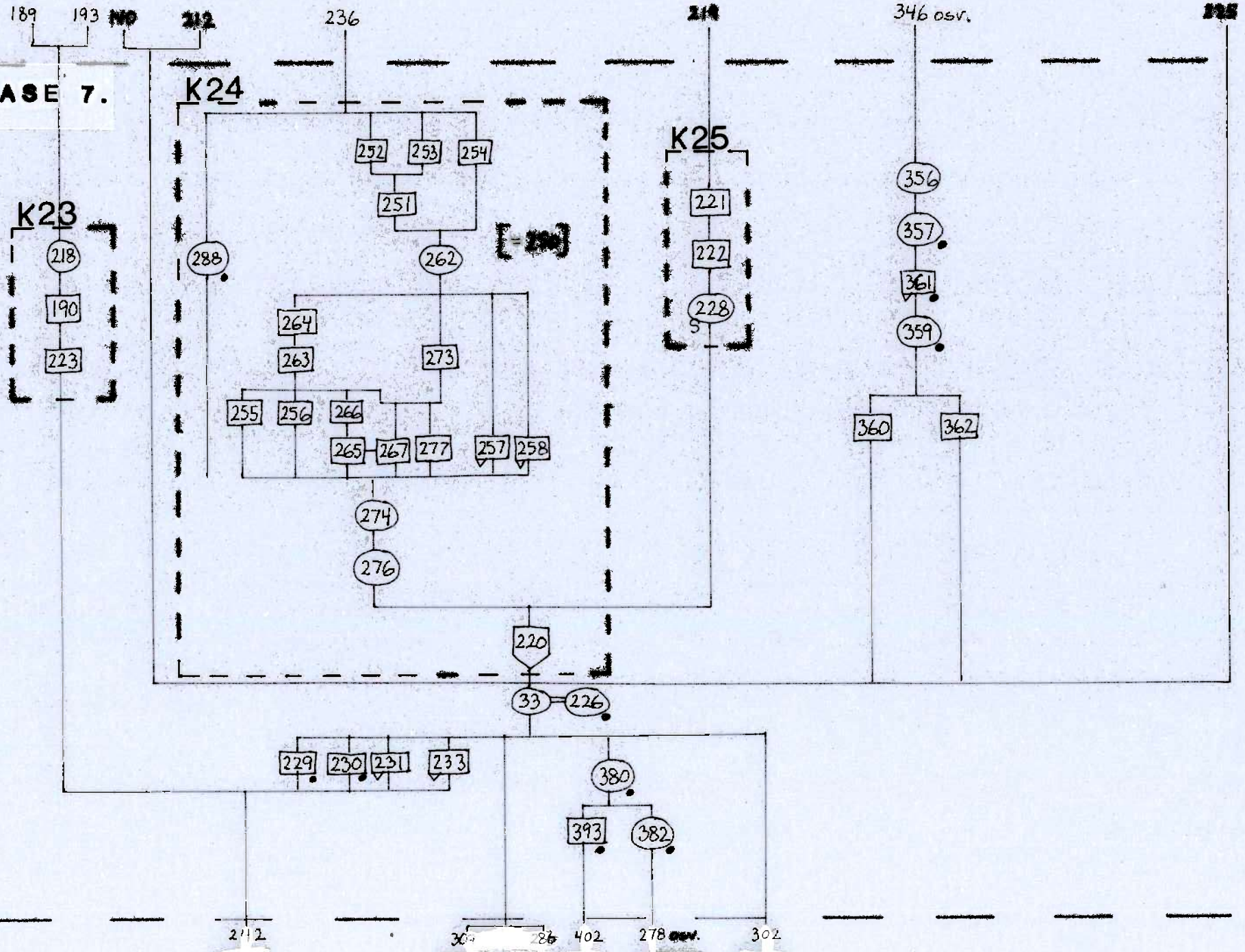
FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
FASE 7, NIV.2

0 3M

SKALA 1/100

FY-0 FASE 7.

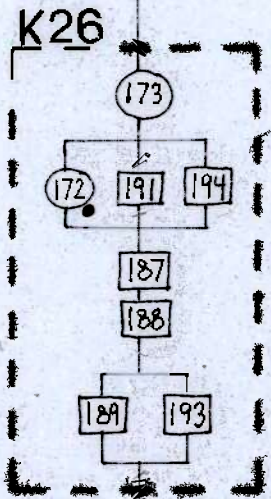
NIVA 1

• = brant

FY-Ø FASE 7.

NIVA 2

171

140

212

236

336

235

→ Løst

216

33-326

288

211

356

33-326

(1979, 43:2) Fas 7, nivå 2. Träbrolagt passageområde K26 - gatukors? Från öst.

(1979, 40:28) Fas 8 och 9. Två byggnader K28 och K29 nedgrävda i älvbrinken. Från öst.

FAS 8.Generell karaktäristik.

Under denna fas koncentrerar bebyggelsen sig till NV delen av fältet, och sträcker sig in på fält FY-V. Hela konstruktionen beskrivs dock här men dess relation till övriga konstruktioner på FY-V, beskrivs ej här. I övriga delen av fältet saknades det nästan helt konstruktioner, endast en del spritt träverk, vilket ej kunnat tolkas som några konstruktioner. Emellertid förekommer viss lagtillväxt.

P.g.a. att så få konstruktioner förekom, samt ofta oprecisa beskrivningar av de olika jordlagrens utbredning och relation till varandra, så har det varit svårt att få något grepp om relationer och därmed situationen. Detta bör noteras vid fyndanalysen.

Byggnaden som uppförs ligger längre mot väster än äldre byggnader, dock med samma riktning i VNV-OSO som äldre byggnader. Vidare orsakar den störning nästan helt ned i den sterila grunden.

Passageområdet verkar fortfarande att vara i bruk, även om det numer endast återstår fragment. Det är för övrigt det yngsta bevarade träbrolagda passageområdet i detta område. Träbrolagningen läggs för övrigt strax innan byggnaden K28 uppförs.

Stratigrafisk beskrivning.

I passageområdet i norr läggs plankorna 171. Dessa påförs 170, ett 2-5 cm tjockt lerhaltigt jordlag med fläckar av sand och bränt material, samt ytterligare några plankor, 169. Dessa i sin tur överlagras av 112, ett brandlag, bl.a. innehållande bränt träverk, vilket antas vara påfört. Allt detta kan även indikera att det ej längre existerade något träbrolagt passageområde i norr. Detta kan endast ha utgjort ett öppet område där man dumpat massor och en del träverk. Ovan anförda medför också att passageområdet ganska raskt har fyllts igen, och att uppförandet av byggnad K28 troligen har ägt rum tidigt i fasen.

Byggnaden K28 är nedgrävd i väst. Vidare förekom under dess golv, 109, ett 3 cm tjockt lerhaltigt jordlag. Det antas huvudsakligen vara påfört innan golvet lades, men bör även till en del utgöra resterna av nedpressat bosättningslag. Det framgick dock ej i dokumentationsmaterialet hur detta jordlag förhöll

sig till övriga delar av konstruktionen.

Mellan byggnadens ytterväggar och nedgrävningskanten i väster fylls det upp med 114, ett 45 cm tjockt sand- och gruslag, vilket antas utgöra steril grund som grävts upp. I söder av nedgrävningen fylls det upp med 174, ett 3-20 cm tjockt lerhaltigt jordlag innehållande fläckar med bränt material.

Över golvplankorna 177 förekom 176, ett 3-30 cm tjockt siltigt jordlag med kraftigt inslag av organiskt material, och innehållande fläckar med grus och sandlinser. Sålunda en del av det som antas ha pressats ned och utgör en del av 109.

Området där den antagna utbyggnaden till K28 uppförs, påförs 212, ett 4-20 cm tjockt lerhaltigt jordlag, som fundamentering.

För att delvis fylla ut området ned mot hamnen/älven, samt för att kvitta sig med massor, så påförs delar av området där byggnaden K24 stod i föregående fas, samt de södra delarna av fältet, jordlag 236 för att jämna ut området. 236 var ett 20-30 cm tjockt silthaltigt lerlag med lite småsten. 236 överlagrades delvis av 240, ett lag som även det täckt delar av K24, och är därmed att betrakta som utfyllning. 240 var ett 10-50 cm tjockt sandigt lerlag med koncentrationer av småsten och träkol. Vidare överlagrades 236 av 238, ett 30 cm tjockt silt- och lerhaltigt jordlag med inslag av organiskt material. Det koncentrerar sig till en V-formad ränna, 239, så det antas indikera en bjelke som antingen förmultnat på platsen, eller endast ett avtryck av den efter att den avlägsnats. 238 skar ned i 236 och kan ha haft samband med 237 - ej inritad.

Södra delen av fältet, utom där 240 förekom påförs därefter 149, ett 20-30 cm tjockt siltigt lerlag innehållande en hel del ren lera och mycket järnslag, antingen med avsikten att jämna ut den antagna slutningen mot syd, eller så har det utgjort fundament till någon numera försvunnen konstruktion. I leran förekom i tillägg en 40 cm djup grop, 197, fylld med kleberstensfragment uppblandat med lera.

I det SV hörnet av fältet påförs 336, ett 5-20 cm tjockt silthaltigt jordlag innehållande spridda fläckar med bränt material och lite småsten. Över det förekom en del spritt träverk och en lerfläck, vilka var brända, kan dock ej ses vara bränt in situ. Dessa överlagras av 307, ett heterogent siltigt jordlag innehållande många kantiga stenar, en del fläckar med bränt material och träkol. Över det följde 305, ett 5-20 cm tjockt siltigt jordlag, i sin tur överlagrat av 306, ett 5-15 cm

tjockt lag med kleberstensavfall, eventuellt resterna av en eldstad?

Alla dessa lag är att betrakta som utfyllningar/planering av södra delen av fältet, över den äldre terrasseringen 360 i fas 7, nivå 1.

Jordlag i fas 8:

109 K/B?	149	176 B	238	306 A
112	170	212 K	240	307
114 K	174 K	236 K	305	336

Konstruktionsbeskrivning.

K27 - träbroläggning i passageområde? Den omfattar plankor 171 och 169, nästan alla i NNO-SSV, endast en plankor i 169 låg i VNV-ÖSÖ riktning.

Först lades plankorna 171 ut. Därefter påfördes ett jordlag, 170, på vilket plankorna 169 låg.

Lite osäkert vad som sker här. Antingen är det passageområdets yngre träbrolagda fas, eller så har det gått ur funktion på detta tidspunktet. Träverket förekommer över ett mycket begränsat område, samt täcks av ett påfört brandlag, 122. Träverket kan sålunda enbart vara dumpat. Det är för övrigt från denna nivå som byggnaden K28 skär ned.

171 omfattar tre mycket dåligt bevarade plankor och de var 0,5-0,7 m långa och 8-20 cm breda. 169 omfattade fyra mycket dåligt bevarade plankor, 0,07-0,45 m långa och 2-13 cm breda.

K28 - byggnad. Den omfattar nedgrävning 140, stolpar 182, 181, 180, 166, 165=183, 158/168 och 175, syllstockar 184, 185, 179 och 156, väggstockar 161, 123 och 160, golvplankor 177, dragare 186, syllstenar 157 och träverk 144. Vidare den antagna utbyggnaden med det samlande lagnumret 120 och vilket omfattar träverket 161, 167 och 151.

P.g.a. störningar i dess östra del, var det besvärligt att exakt fastslå dess avgränsning mot öst. Här antas 156 ha utgjort dess östvägg.

Byggnaden är rektangulär och symmetrisk till formen och

täcker en yta på 7 x 5 m. Utbyggnaden 120 täcker ytterligare 2,5 x 1 m. De följer tidigare fasers rättning. Byggnaden var i väst nedgrävd i den existerande marknivåen, och har varit stabil.

Byggnadens konstruktion är osäker. D.F. anser att det har varit en släppväggskonstruktion, bl.a. utifrån att det skulle vara för trångt i nedgrävningens hörn för att kunna ha haft laft. G.H. anser dock att den har haft laft. Besvärligt att utreda då träverket generellt var dåligt bevarat, om ej fullt så dåligt i norr. Den ganska täta förekomsten av stolpar kan indikera en släppväggskonstruktion, men det kan bara ha varit orsakat av behov för extra stöd. Men då det träverk som antas ha utgjort en del av ytterväggarna sägs vara tillspetsade ligger det nära till hands att tolka det som en släppväggskonstruktion. Å andra sidan är en del av det nedrasade träverket längre än avståndet mellan stolparna, om det ej är rester av taket. Kanske har det varit en kombination av släppvägg och laft?

I sin återstående form gick det ej att spåra någon inre rumsuppdelning, men en eventuell sådan kan ha förstörts av moderna nedgrävningar. Att golvplankorna ej gick helt ut till ytterväggarna kan vara en följd av bevaringsförhållandena, men byggnaden kan också ha haft mullbänkar.

Ingen eldstad kunde identifieras, så byggnaden antas ej ha fyllt en bostadsfunktion.

Byggnaden har fått stå och förfalla och har därefter rasat samman. Västra väggen har stöttats av de fyra stolparna 182, 181, 180 och 166 på ett avstånd av 1,25-1,65 m från varandra och på en ganska jämn linje. De stod vidare ganska nära nedgrävningens kant 140. Samtliga var nedgrävda, men endast 14-24 cm djupa. Hörnstolparna var djupast. Av själva stolparna återstod endast några förmultnade delar. För övrigt var stolphålen fyllda med ett lerhaltigt jordlag innehållande lite grus. Stolparna lutade mot öst, en följd av nedpressning och sammanrasandet av byggnaden.

Stolparna/stolphålen var ganska kraftiga, 182, 50 cm i diameter, 181 var 54 cm, 180 var 56 cm och 166 var 50 cm i diameter (måttarna är på stolphålen).

Mellan dessa stolpar låg resterna av syllen, 184, i delar om 0,8-1,25 m lång och 10-18 cm i diameter.

I väst förekom även 161, vilka antas utgöra resterna av den nedrasade västväggen. Den omfattade sju fragment av rundtimmer, 0,4-1,7 m långa och 7-25 cm i diameter, och de flesta

låg ganska parallellt med syllen.

Norra väggen bestod av stolpar 165=183 och 158/168, samt syllen 185. 165=183 stod 4,5 m öster om 182, men här kan en mellanstående stolpe ha avlägsnats av den moderna ledningsgröften som skar tvärs igenom byggnaden i N-S riktning. Stolpen 165=183 var även den nästan helt förmltnad. Det omgivande stolphålet var 30 cm i diameter och 0,3 m djupt, samt fyllt av siltig jord innehållande grus.

Stolpen 158/168 stod ytterligare 2,5 m mot öst. Även den var förmltnad. Den var 40 cm i diameter och 0,7 m hög, samt omgavs av en stenpackning, 168. Nämnas ingenting om någon nedgrävning, så stolpen var ganska hög. 158 antas vidare utgöra byggnadens NÖ hörn. Mellan dessa stolpar förekom syllen 185, här i tre delar, på mellan 1,5-1,85 m lång och 5-16 cm i diameter.

123 antas utgöra en nedrasad del av den norra väggen och omfattade sex rundtimmer av varierande storlek, 0,5-1,4 m långa och 10-25 cm i diameter. Av den antagna östväggen återstod endast ett fragment av syllen 156, indikerat av mycket fragmentariskt träverk. Den vilade på två flata stenar, 157. Stenarna var 30-45 x 6-38 cm. Här förekom inga nedrasade väggrester.

Södra väggen representeras av syllen 179, samt stolparna 175 och 166 (se beskrivning ovan), och väggresterna 160. Stolpen 175 står helt på linje med stolpen 183 i nordväggen och följaktligen lika långt från västväggen som denna, 4,5 m. Även här kan det ha stått en numera avlägsnad stolpe mellan västväggen och stolpen 175. 175 var förmltnad och stod i en nedgrävning, 52 cm i diameter och 0,2 m djup, fylld med lera och sandhaltig jord. Den lutade mot norr. Syllen 179 var dåligt bevarad och återstod nu i tre delar, 1,45-1,65 m lång och 5-30 cm i diameter. 160 antas utgöra rester av den nedrasade väggen, ca 17 stycken träverk i varierande storlek vilka låg parallellt med ytterväggen, samt koncentrerat till byggnadens SV del. De var 0,32-1,65 m långa och 5-26 cm i diameter.

I VNV-ÖSÖ riktning förekom golvdragarna 186. De var p.g.a. störningar/bevaringsförhållanden i 6 delar. Ursprungligen har de troligen utgjort fyra dragare. De förekom symmetriskt i förhållande till varandra och till byggnaden. De norra låg 0,3 m söder om nordväggen, den södra 0,2 m innanför sydväggen och mellan de mittersta var det ett avstånd på 2,2 m. De var 10-20 cm i diameter. Ej möjligt att fastslå om de ursprungligen har sträckt sig helt ut till ytterväggarna. Över dessa följde golv-

plankor 177 i NNÖ-SSV riktning. De var 0,1-1,6 m långa och 10-50 cm breda. Ej heller möjligt att fastslå om golvdäckningen ursprungligen gått helt ut till ytterväggarna.

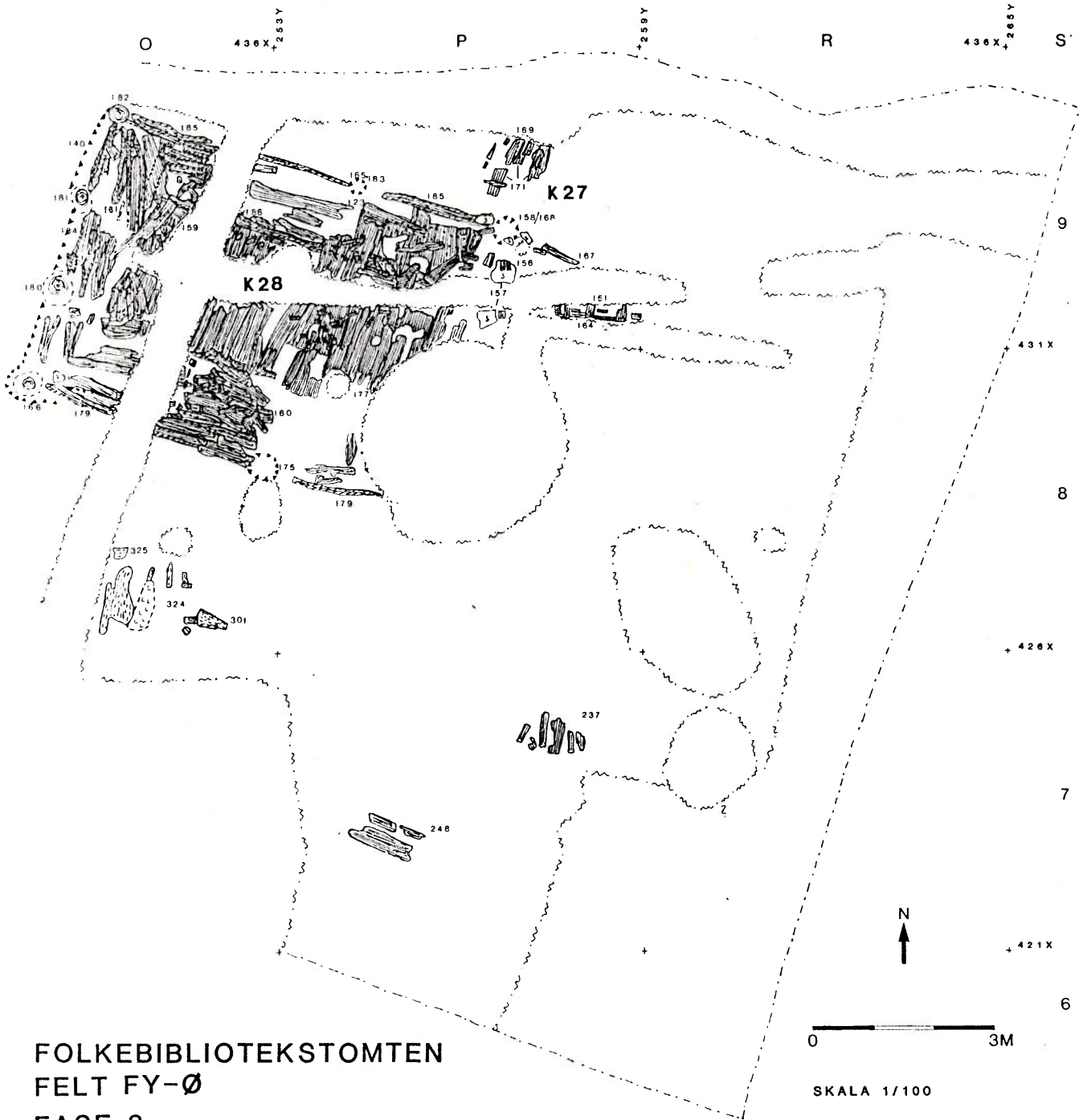
159 och 144 antas utgöra ytterligare nedrasta delar av vägg- och takkonstruktioner. 144 framstod bara som ett tunt trälag över bosättningslagret 176, och återfanns ej inritat. 159 bestod av diverse plankor och rundtimmer, spridda över nästan hela byggnaden utom SÖ hörnet. De var 0,05-1,5 m långa och 2-32 cm breda/i diameter.

Troligt samband med denna byggnad hade träresterna 164, 151 och 167. De förekom strax öster om byggnadens NÖ hörn. De omfattade två rundtimmer 167 och 164 i VNV-ÖSÖ riktning, dragare/syllar?. Över 164 låg några spridda plankor i NNÖ-SSV riktning, 154. Dessa kan vara resterna av en utbyggnad/sammanhängande uthus till byggnaden i K28. 167 var 0,6 m lång och 5 cm i diameter, 164, i två delar, 0,8 respektive 0,16 m lång och 2 respektive 12 cm i diameter, 154, i tre delar, 0,2-0,28 m lång och 8-18 cm bred.

Lagnummer utan bestämd funktion:

Träverk 237, 248, 301, 324, 325. Grop med klebersten/avfallsgrop 197. Stock? 239 (ej ritad).

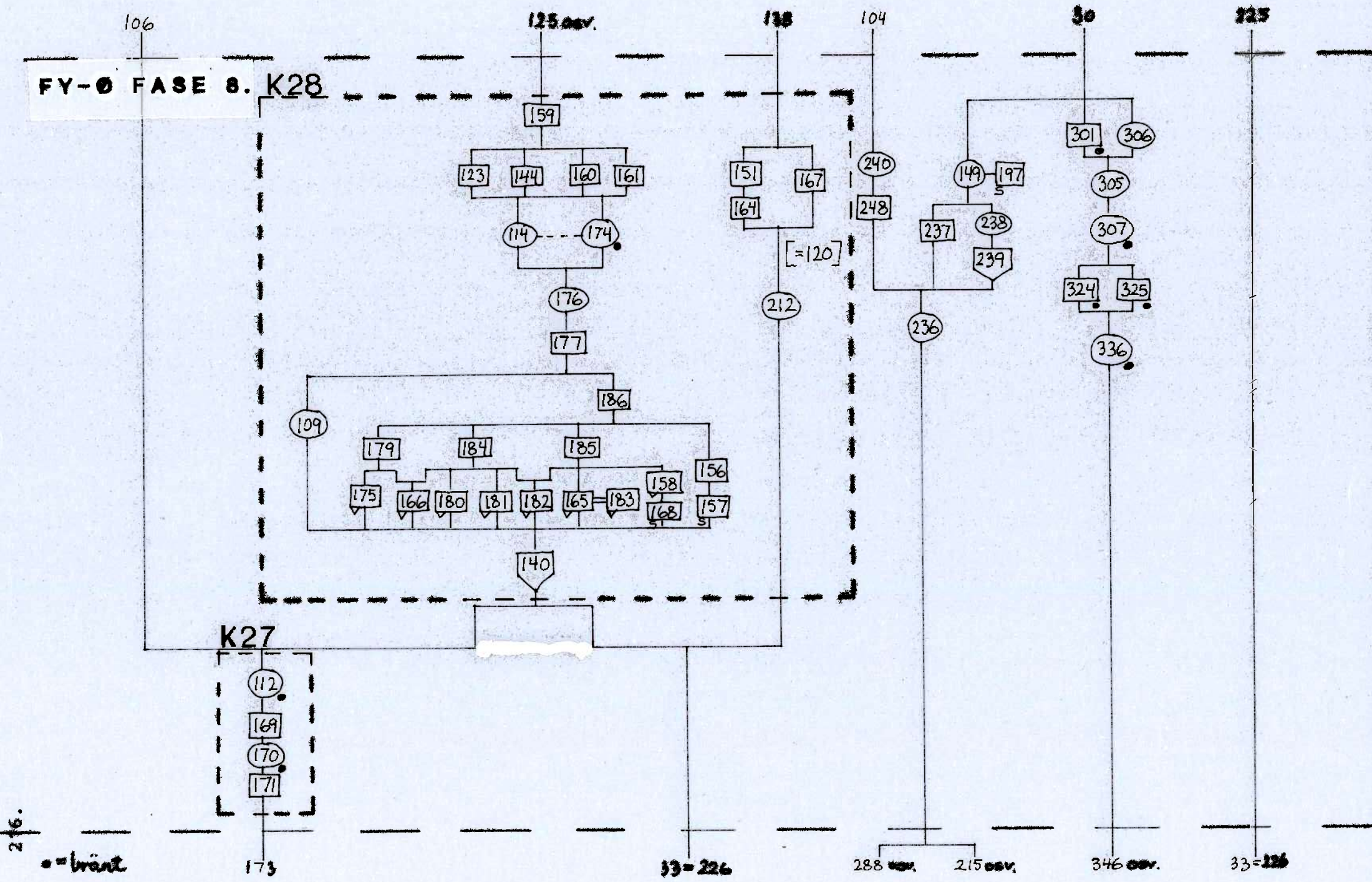
I jordlagren 236 respektive 240 framkom mynt, vilke i skrivande stund ej har daterats (N64744 och 64745).

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
 FELT FY-Ø
 FASE 8

N
 0 3M
 SKALA 1/100

FY-0 FASE 8. K28

FAS 9.Generell karaktäristik.

I början av denna fas påförs diverse jordlag över hela fältet. Dels för att fylla ut området där K28 stod i föregående fas, och dels för att jämna ut området mot syd. Därefter uppförs en byggnad i fältets NV del, delvis över byggnaden K28 i föregående fas. Byggnaden i denna fas är dock av mindre dimensioner, samt låg 1,5 m längre mot söder och 2 m längre mot väster än K28.

Inget spår av något passageområde i norr.

I fältets SÖ del förekommer en svårtolkad konstruktion. Det kan röra sig om en byggnad. Intill denna, till öster, förekom en nedgrävning, vilken antas ha fyllt någon funktion i anknytning till den antagna byggnaden. Lagsituationen var mycket förvirrande under denna fas, och det har nästan varit omöjligt att få en klar översikt över lagrens utbredning och interna relationer.

Kan också påpekas att många av de påförda jordlagren innehöll mycket djurben.

D.F. anser sig se en förändring i egendomsgränserna under denna fas, något som G.H. och undertecknad ej har kunnat observera.

Stratigrafisk beskrivning.

Generellt kan fastslås att i början av fasen används området för dumpning av massor innan konstruktionerna uppförs, kanske delvis med avsikten att planera ut för denna bebyggelsefas. Lagren 155 och 124 sägs vara stratigrafiskt samtida. De överlagrar byggnad K28, sedan den rasat samman. Så en del av dessa lag är delvis att betrakta som destruktionslag till byggnad K28, men är huvudsakligen påförda massor för att fylla ut över K28. 155 var ett 10-30 cm tjockt lerhaltigt jordlag innehållande en del djurben. Det verkar täcka större delen av den tidigare byggnaden, utom dess NÖ del där 124 förekom. Lagrens utbredning var dock ej inritade. 124 var ett silt- och sandhaltigt jordlag med en del lerfläckar och lite träflis, och av okänd tjocklek.

Mellan dessa lag, eller i varje fall direkt över de mittersta delarna av tidigare byggnad K28, påförs 143, ett 2-15 cm tjockt kompakt siltigt jordlag innehållande en del träflis och träfragment. Direkt över detta påfördes 142, ett 2-20 cm tjockt

jordlag med kraftigt inslag av silt, en del spridda träflis och träfragment samt en del småsten. Dessa lag kan ha överlagrat 155.

155 och 143 överlagrades av 122, ett 5-50 cm tjockt poröst lerhaltigt jordlag med kraftigt inslag av ben och mindre stenar. Därefter påfördes 138 över fältets NV del, ett 2-20 cm tjockt finkornigt sand- och silthaltigt jordlag, innehållande en del linser med bränt material.

I södra delen av fältet påförs 30, ett 3-10 cm tjockt brandlag innehållande en hel del träverk (bränt?). Lagret överlagras av 101, ett 5-10 cm tjockt sandlag, i sin tur överlagrat av 100, ett 10 cm tjockt sandlag, vidare av 99, ett 20 cm tjockt grushaltigt sandlag, vidare av 98, ett 30 cm tjockt sandigt jordlag och slutligen av 105, ett blandat lag med kraftigt bränt material, många små stenar och lerhaltig jord, av okänd tjocklek.

Alla dessa jordlag är medveten utfyllnad i vilka senare K30 skär ned. Deras exakta utbredning föreligger ej, men de verkar ha koncentrerat sig till ett litet område väster om K33, och norr om ledningsgröft 14. Troligen påförda nästan samtidigt.

Jordlagret 105 och 240 i föregående fas överlagras av 104, ett 5-50 cm tjockt lerlag. Vidare av 150, ett 3-40 cm tjockt lerhaltigt jordlag med småsten, i sin tur överlagrat av 139, ett 2-45 cm tjockt siltigt jordlag med en hel del djurben.

Lagren 139 och 138 överlagras så av 135, ett 1-5 cm tjockt brandlag med en del sten.

138 överlagras i tillägg i väster av 136 och 137. 137 var ett lag med kleberstensavfall och 136 ganska stora stenar i ett jordlag delvis nedtryckta en halvmeter. Båda överlagras av 121, ett heterogent lag bestående av lerfläckar i siltig jord, småsten och bränt material.

124, dvs. NÖ delen av tidigare K28, överlagrades förutom av ovan nämnda 138, av 113, ett 10-40 cm förorenat grovkornigt sandlag med linser av sten. 113 överlagrades av 110=111, ett 2-8 cm tjockt lerhaltigt jordlag innehållande en del trä och djurben. Fortfarande utfyllnad av K28.

Över 121 och 135 påförs 117, ett sandigt jordlag med en del småsten och fläckar med bränt material i mittersta delen av fältet. Detta lag bildar grundlag för de konstruktioner som uppförs, exempelvis K29 uppförs direkt över detta lag.

För K30 fundamenteras ytterligare. Först påförs 97, ett 50 cm tjockt lerlag i vilket gropen 79 grävs. Över övriga delen

där K30 anläggs påförs i tillägg 71=72=73=74, ett 5-25 cm tjockt jordlag med spridda fragment av träverk, träflis, en del spridda stenar och mycket djurben (även innehållande metallfynd). Att det har getts flera lagnummer i fält är grundat dels att det bildar en ca 20 cm hög terrassering ungefär mitt i konstruktionen i riktning mot Nidelven, samt att den skars av en modern ledningsgröft. Sluttar dessutom mot söder, något som delvis kan vara en följd av yngre aktiviteter i området. Delar av det kan utgöra brukslag i K30 beroende av vilken funktion denna konstruktion egentligen fyllt. Av detta senare tillfälle följer att leran 97 kan ha utgjort golv i konstruktionen.

Gropen 79 var i botten fylld med 154, ett 10-50 cm tjockt jordlag innehållande några stora stenar. Kanske för att man snabbt ville fylla igen den, eller som stöd/grundlag för ett numera avlägsnat objekt. Över detta följde 83, ett 2-3 cm tjockt brandlag, eventuellt resterna efter en i nedgrävningen bränt föremål, exempelvis en tunna. Detta överlagrades av 82, ett 2-4 cm tjockt lerlag, i sin tur överlagrat av 81, ett 40 cm tjockt siltigt jordlag med kraftigt inslag av djurben.

Byggnaden K29 skar som ovan nämnts ned i jordlagret 117. I botten av denna konstruktions nedgrävning påfördes 147, ett 1-4 cm tjockt kompakt lerlag, som fundamentering. Mellan nedgrävningens kanten och byggnaden, i väst och syd, påförs 93=126, ett 2-30 cm tjockt grus- och sandlag, kanske delvis i dränerande syfte. I nedgrävningen förekom vidare vad som tolkats som nedrasade rester av det jordlag som konstruktionen skar ned i fält FY-V, brandlag 127.

Jordlag i fas 9:

30	104	135
71=72=73=74 B?/K?/A	105	136
81 A	110=111 A	137 A?
82	113	138
83	117	139 A
93=126 K	121	142
97 K	122 A	143
98	124 A	147 K
99	124	150
100	126=93 K	154 K
101	127	155 A

Konstruktionsbeskrivning.

K29 - byggnad. Den omfattar nedgrävning 17, syllstockar 88, 89, 128 och 133, syllstenar 94 och 131, väggstockar 91, 115, 116 och 92, golvdäckning 129 och 119, stolpe 148?, stenfyllning 146 och en del löst liggande träverk, 18. I fältsituationen gick det under det samlande lagnumret 130.

Byggnaden var nedgrävd på alla sidor utom i öster. Den var svagt rektangulär till formen och ganska liten, 5,4 x 5,8 m. Den låg i VNV-ÖSÖ riktning, dvs. följer äldre bebyggelsemönster. I förhållande till byggnad K28 i fas 8 ligger den emellertid 2 m längre mot väster och 1,5 m längre mot söder. Stora delar av den var förstörd av moderna ledningsgröfter och träverket var ganska dåligt bevarat.

Konstruktionen saknade spår av eldstad och har därför tolkats som en lagerbyggnad eller liknande, något som stärks av dess närhet till de med största sannolikhet existerande kaj-anläggningarna längs Nidelven. Ett närmare fastslagande av dess funktion får lämnas öppet tills vidare, då det ej förekom några entydiga spår på dess funktion.

Byggnaden har troligen varit laftad och den verkar ha varit ganska stabil. Kanske har den haft två våningar.

Mellan byggnaden och dess nedgrävning, huvudsakligen i dess västra och södra del, var det uppfyllt med grus, sand och en hel del större stenar, 93-126 och 146, troligen delvis i dränerande syfte och delvis som stöd.

Västra väggen vilade på syllstocken 128 vilken vilade på syllstenar 131. 128 var 4,1 m lång och 12-20 cm i diameter, och stenarna 131, 16-28 x 22-34 cm. Över syllstocken följde ett omfar av väggen, 91. Den var 3,9 m lång och 10-38 cm i diameter.

Nordväggen bestod av syllstocken 133, även den på syllstenar. Den var 2,5 m lång och 10-38 cm i diameter. Över den kom två omfar av väggen, 116 och 115, 2 respektive 2,6 m långa och 16 respektive 15-22 cm i diameter.

Östra väggen omfattar syllstocken 88, samt syllstenar 94. 88 var 1,85 m lång och 10-27 cm i diameter, och stenarna var 10-28 x 12-52 cm. Syllstenarna låg för övrigt mycket tätt och var många. Det har tydligen varit behov för ett kraftigt stöd, kanske för att kompensera avsaknaden av det stöd som nedgrävningen och dess fyllning med sand, grus och sten utgjorde i väster och

i söder. I norr har det tydligen ej behövts.

Av sydväggen återstod syllstocken 89 och intill dess östra del en kantställd planka, 92, vilken antas ha fyllt någon stödjande funktion. Även syllstocken 89 vilade på syllstenar med lagnumret 131. 89 var 4,62 m lång och 10-18 cm i diameter, 92, av okänd storlek.

119 och 129 antas utgöra fragmentariska rester av en golvdäckning i trä. De gick i N-S respektive Ö-V riktning, och antas ursprungligen ha varit kraftiga. Lite osäkert med 119's stratigrafiska tillhörighet. Antagligen utgör de en del av golvdäckningen, men de beskrivs som liggande under syllstenarna 94. Golvet saknade dragare så plankorna låg direkt på markytan. Golvdäckningen gick ej helt ut till ytterväggarna så byggnaden kan ha haft mullbänkar eller liknande. 119 bestod av tre fragment, 0,18-0,36 m långa och 8 cm breda. 129 var 0,65-1,60 m långa och 10-45 cm breda.

Eventuellt tillhör stolphålet 148 denna konstruktion. Det framkom delvis under syllstocken 128, och hade osäker stratigrafisk tillhörighet. Det var fyllt med silthaltig jord och många små stenar, samt i botten ett lerskikt. Detta kan i stället understryka att stolphålet är äldre, och att det har gått ur funktion och fyllts med 147, det lag som är fundament i byggnad K29. Stolphålet var 20 x 25 cm och av okänt djup. Lagnumret 18 omfattar några plankor som låg i nedgrävning 17 och intill K29's nordvägg, delvis på skrå. Plankorna kan utgöra rester av K29 men också utgöra dumpat material, eller rester av någon konstruktion som förstörts i samband med att man grävt nedgrävning 17.

K30 - byggnad?/okänd funktion. Den omfattar stolparna/stolphålen 75-77, 84-87, 102, 103, träverket 95 och 96, stenar 78, gröft 80 och gropen 79. I fält gick de under det samlande lagnumret 90.

Konstruktionen är svår att tolka och den har antagits kunna utgöra resterna av en byggnad, eller annan helt eller delvis överbyggd konstruktion. Klart är i varje fall att uppförandet av anläggningen har föregåtts av ganska grundliga fundamenteringsarbeten.

Längst i norr förekom en gröft i svagt VNV-ÖSÖ riktning, vilken innehöll stolphål till troligen ganska kraftiga stolpar.

Stolparna har stått tätt. Utifrån den NV stolpen förekom antydning till en västlig stolprad, vinkelrätt mot den förra. Stolpraden i väster kan ha haft en parallell i öster, men senare ödelagd av moderna nedgrävningar.

Ej möjligt att säga något närmare om denna byggnads uppbyggnad eller utformning. Troligen har jordlagren 71 utgjort dess golv, eller så må den ha stått på stolpar. Det troliga är att konstruktionen har uppförts för ett mycket specifikt ändamål, vilket i tillägg medfört begränsad användning, samt att träkonstruktioner dras upp/rivs ned för att användas sekundärt, eller flyttats till annan plats.

Gröften antas vara grävd dels för att minska effekten av en antagen sluttning, uppkommen av att det dumpats mer massor i norra delen av fältet än i den södra. Eventuellt är det ej avsiktligt grävt en gröft. Det kan bara vara följden av att så många stolphål har grävts så tätt intill varandra. Gröften var 1,8 m lång, 0,30-0,65 m bred, och upp till 0,4 m djup och gick i Ö-V riktning, samt hade raka sidor och flat botten.

Stolparna/stolphålen 75-77, 84-87 var 14-55 cm i diameter (en del var långsmala i horisontalplanet) och 0,07-0,57 m djupa.

Hela konstruktionen rättar sig efter den antagna strandlinjen, och till den knutna bebyggelsemönster.

75-77, 84, 86, 87 innehöll rester av stolparna, 84, innehöll i tillägg en del lera.

De två stolphålen 102 och 103 låg på linje med 84 och 75 samt 96, och dessa tillsammans har antagits kunna utgöra konstruktionens västra avgränsning. 102 och 103 stod i tillägg intill kanten av en modern källare. De var 16 cm i diameter och 0,16 respektive 0,35 m djupa. I 102 förekom rester av stolpen vilken för övrigt var tillspetsad i botten.

Stolparna 76 osv. stod 0,10-0,16 m från varandra och de i den västliga raden, 0,75 m från varandra.

96 och 97 var två parallellt liggande och till konstruktionens rättning anpassade träverk, 2,4 m från varandra, men med okänd funktion. 95 var 0,6 m lång och 15 cm bred och 96, 0,6 m lång och 15 cm bred.

I öster mellan stolparna i gröft 80 och gropen 79, och vinkelrätt mot de förra, förekom 78, en rad av stenar, troligen en form för fundamentering samt möjligen indikerande en avgränsning mot öster.

Nedgrävningen 79 låg 1 m öster om gröften 80. Den var

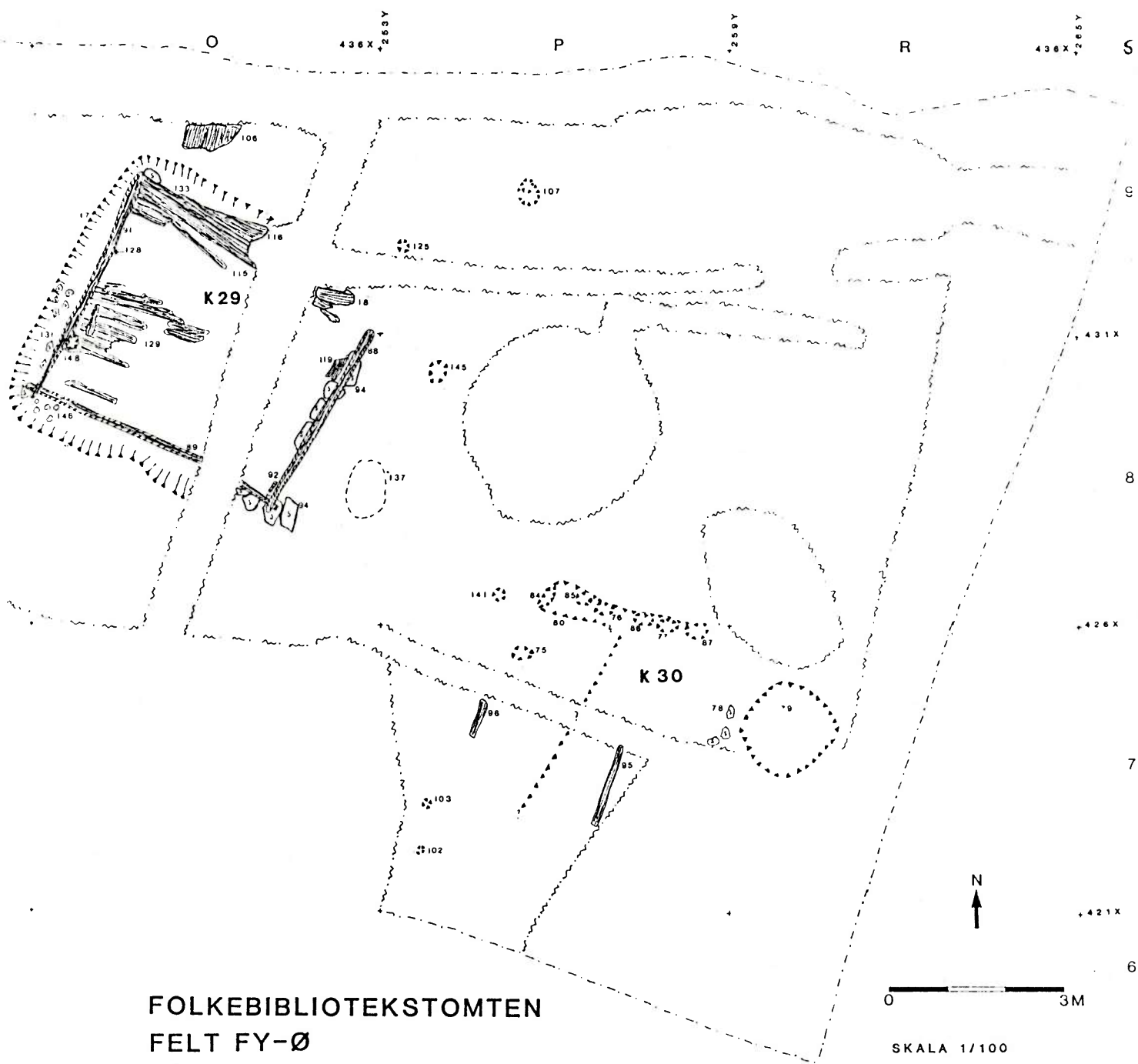
avrundat kvadratisk i horisontalplanet, 1,75 x 1,65 m och av okänt djup. Den låg för övrigt nästan direkt över de äldre brunnarna i fas 6. Nedgrävningen 79 antas vara grävd för att stötta/rymma något, exempelvis en tunna. Dess ursprungliga funktion verkar dock ganska snabbt ha förändrats, och så används den som avfallsgrop, med reservation för att det kan ha varit dess ursprungliga funktion. Men med tanke på att allt annat som dumpats i området, huvudsakligen för att jämna ut efter äldre konstruktioner, så verkar det lite troligt. I tillägg verkar dess igenfyllning ha skett ganska snabbt.

Eventuellt kan stolphålet 141 knytas hit. Det låg 0,5 m väster om gröft 80.

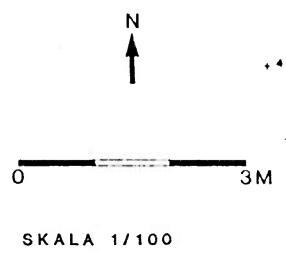
Lagnummer utan bestämd funktion:

Träverk 106. Stolphål 107, 125, 145. Stenar 162. Grop med kleberstensavfall 137.

I jordlag 71 framkom bl.a. ett mynt vilket daterats till Erik II Magnusson (N62684).

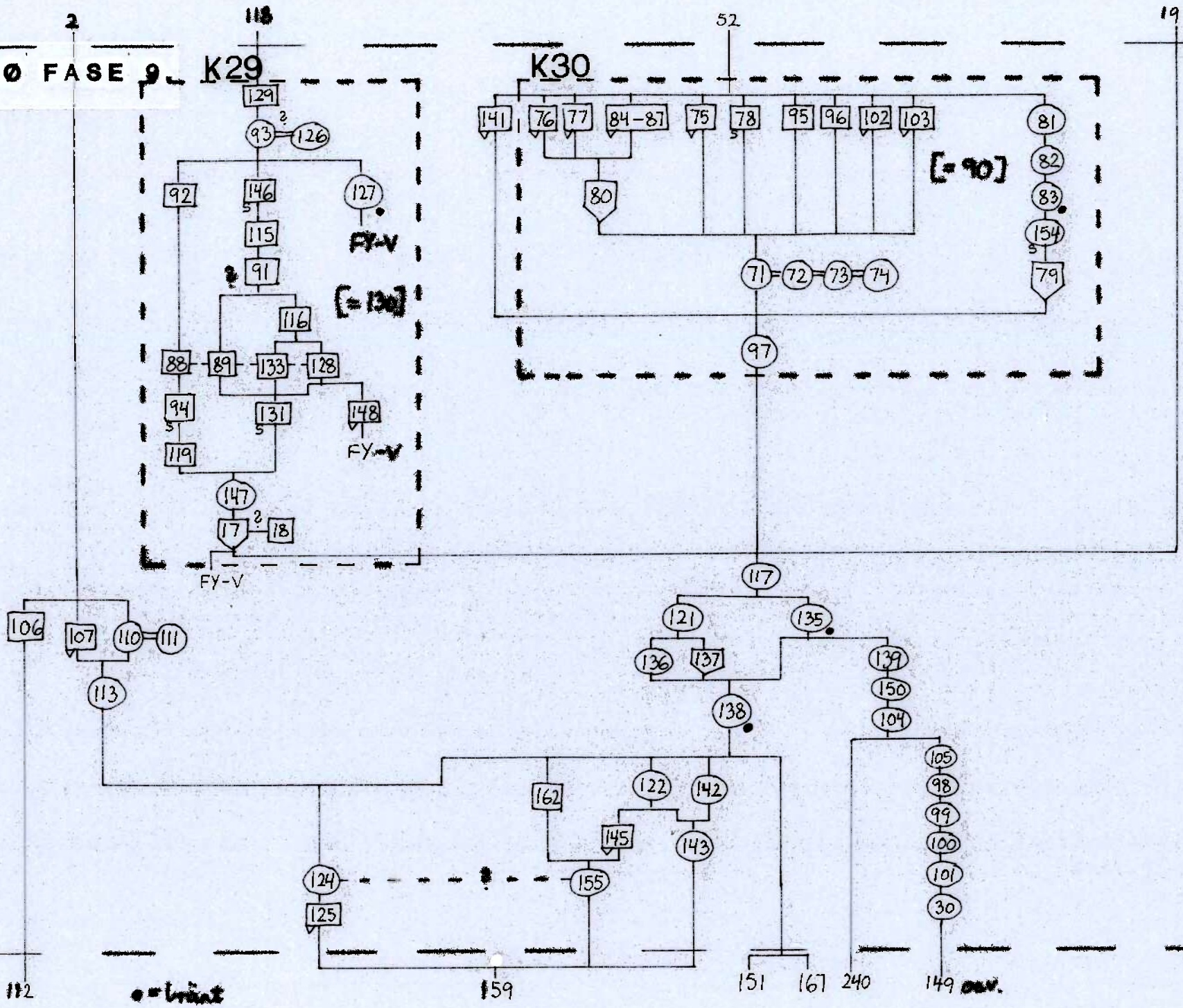
FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
FASE 9

FY-0 FASE 9

K29

K30

FAS 10.Generell karaktäristik.

Under denna fas sker det ingen större aktivitet i området, och fasen har troligen varit kort. Den avslutas med brand i södra delen av fältet. Då förstörs den konstruktion, eventuellt en byggnad, vilken uppförs där i början av denna fas. Av den återstod nu endast en koncentration av stolpar i en kvadratisk formation.

I övriga delen av fältet påförs en del jordlag, fortfarande med osäkra interna relationer.

Fasen antas vara efterreformatörisk, möjligen senmedeltida.

Stratigrafisk beskrivning.

I södra delen av fältet påförs 52, ett 5-40 cm tjockt kompakt siltigt lerlag innehållande en del koncentrationer med bränt material, och dumpade massor som fundamentering. Lagret förekom helt ned till fältgränsen till fält FO. Över 52's södra del påförs 51, ett 3 cm tjockt silt- och lerlag med spridda träkol och småsten, ytterligare en planering av området, då södra delen tydligen fortfarande ligger lägre än den norra. Över dessa lag uppförs K31.

Denna konstruktion överlagras av 29, ett 3-20 cm tjockt brandlag som bl.a. innehöll en hel del brända trärester, vilket tolkats som delar av K31. Det utgör sålunda K31's destruktionsfas, och då brandlagret koncentrerar sig till denna byggnad antas branden endats ha berört denna.

I området över byggnad K28 i fas 9 dumpas 118, ett 5-40 cm tjockt lerhaltigt jordlag innehållande mycket djurben och småsten, samt en del läder. Antagligen för att fylla ut den grop som uppkommit genom K28's sammanrasning.

Jordlag i fas 10:

29 D	51 K	52 K	118 A
------	------	------	-------

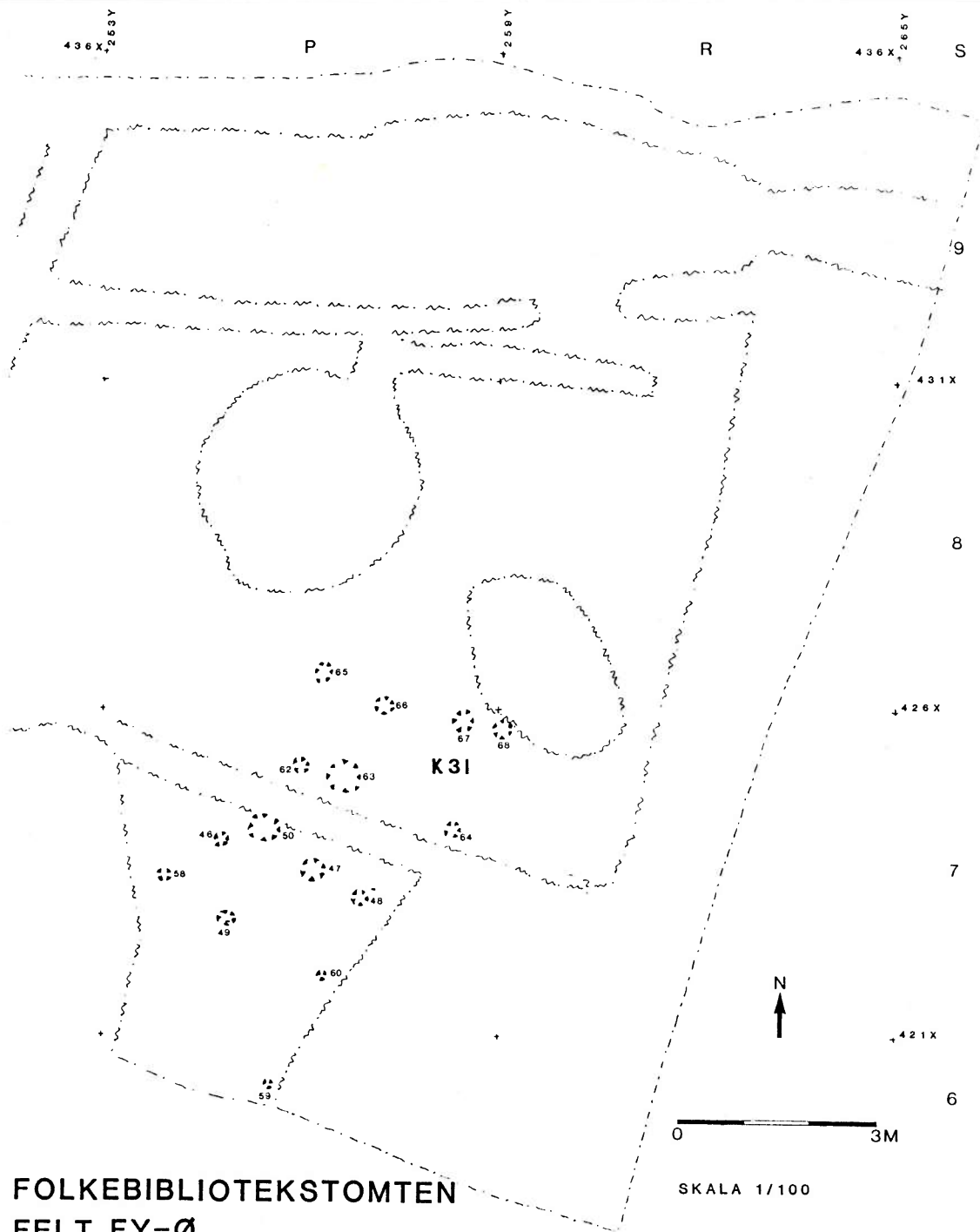
Konstruktionsbeskrivning.

K31 - byggnad? Den omfattar 15 stolpar/stolphål, 46-50,

58-60, 62-68.

De står i en kvadratisk formation över en yta på 3 x 4,5 m, och rättar sig efter tidigare bebyggelsemönster. I tillägg förekom 59, ytterligare ett stolphål men vilket förekom 1,75 m söder om övriga, men på linje med konstruktionens östra avgränsning. För övrigt står stolparna på ojämna linjer och på ojämnt avstånd i förhållande till varandra, samt är av varierande storlek. Alla utom 59, 60, 66 och 67 var brända.

De flesta stolparna var runda och med en diameter på 20-50 cm, ett par ovala, 30 x 35 cm, och de var 0,11-0,44 m djupa. Noteras bör att kanske 59 och 60 endast bör räknas som pålar då de mycket tunnare än övriga. I några fall har stolparna brandskadats i samband med den ödeläggande branden, och stolphålen 46-50, 58, 62-65 och 68 var delvis fyllda med bränt material. De flesta stolphålen innehöll rester av stolparna, vilket understryker tanken om en snabb destruktion, dock ej 59 och 60, vilka förmultnat in situ.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-Ø
FASE 10

FY-Ø FASE 10.

2

21

45

20

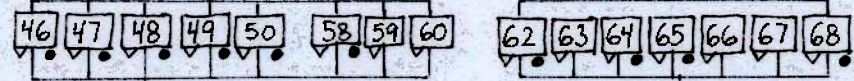
61

19

228

K31

29

51

52

118

106 osv.

129

141 osv.

117

39-226

• = brüst

FAS 11.Generell karaktäristik.

Denna fas är efterreformatörsk och modern.

Här återfinns två brunnar och en källarnedgrävning. Den har uppdelats i två nivåer utifrån att den ena brunnen, K33, grävs om och källaren K34 erhåller nytt golv.

Stora delar av fältet störs av ledningsgröfter och nedgrävningar. Notera att denna fas ej är detaljritad på konstruktionsskiss då de ej är inritade i 1:20 i fält. Därmed har även bägge nivåerna ritats samman, då det endast rör sig om utskiftning av redan existerande konstruktioner.

Nivå 1.

Brunnarna anläggs och källaren uppförs. Källaren låg i fältets SÖ hörn, och sträckte sig utanför här undersökt område.

Ca 2,5 m norr om källaren grävs och anläggs en brunn, och 1 m NV om brunnen, ytterligare en brunn. Den senare går ur funktion mot slutet av nivån och kanske börjar den redan på denna nivå utnyttjas för dumpning av massor.

Båda brunnarna orsakar störning helt ned till den sterila grunden.

Nivå 2.

Källaren erhåller ett nytt golv, ett trägolv i stället för det äldre stengolvet. Brunnen K33 grävs delvis om, och ett nytt brunnskar sätts ned.

Stratigrafisk beskrivning.Nivå 1.

I södra delen av fältet, över norra delen av K31 i föregående fas, påförs 61, ett 5-40 cm tjockt jordlag med många stenar och koncentrationer av grus. Från den nivån skär källaren K34

ned, en källare som för övrigt har orsakat störning helt ned till fas 6. När källarens grundmur uppförts, påförs 24, ett lag med stora stenar och jord, som stöd och utfyllnad. Därefter fundamenteras för golvet med 44, ett 20 cm tjockt sandlag med runda småsten och en del fragment av röd och gul tegel, och i vilket lag stenbroläggningen var nedsatt.

Området över den tidigare K29 fylls ytterligare ut. Först med 21, ett 3-25 cm tjockt kompakt sandigt jordlag med fragment av röd och gul tegel, samt en del bränt material. Detta i sin tur överlagrades av 22, ett 5-40 cm tjockt ganska kompakt jordlag med röd tegel och ganska stor mängd djurben.

Den NV delen av fältet påförs 2, ett sandigt lag innehållande linser av lera, organiskt material, torv och träflis. Lagret har dock varit mycket besvärligt att placera in stratigrafiskt, grundat motstridande uppgifter i fältdokumentationen. Det är i varje fall ett klart efterreformatoriskt jordlag. Antas bl.a. vara samtida med jordlag 21, samt att den skärs av brunn K32.

Brunn K32 innehöll helt i botten 57, ett blandat jord- och lerlag innehållande småsten, grus, bränt material och en del avfall från byggnadsarbeten. Mellan dess nedgrävning och själva brunnskaret var det uppfyllt med 38, ett jordhaltigt sandlag, bl.a. med järnslag.

I andra brunnen, K33, kunde inga jordlag knytas till denna nivå. Dess äldsta fas tycks ej ha haft något behov av utfyllningar, troligen har nedgrävningen varit avpassad till brunnskaret, och eventuella fyllmassor i själva brunnen, har avlägsnats i samband med att den rustas i nivå 2.

Nivå 2

Brunnen K32 ifrån föregående nivå har gått ur funktion, och det medför att man raskt utnyttjar den som avfallsgrop. Eventuellt startade denna dumpning redan i föregående nivå. Först dumpas 37, ett jordlag innehållande träflis, samt över det 36, ett 20-40 cm tjockt heterogent lag, bestående av träfragment, bl.a. avfall från byggnadsarbeten, brända massor, porös jord, lera, träflis och fragment av gul och röd tegel.

Källaren K34/35 rasar samman under denna nivå, och 26, ett 5-35 cm tjockt lag av kalksten och en koncentration av kleber, antas utgöra delar av dess destruktionsfas.

I brunnen K33 sätts det ned ett brunnskar, direkt över det äldre. Väggarerna behöver dock stöd och detta representeras här av 108, ett lerhaltigt jordlag med inslag av bränt material, trärester, och småsten, vilket omgav konstruktionen - en del, av det löst liggande träverket kan härröra från ett och samma föremål. Brunnen K33 fylls här upp med 153, ett lerhaltigt jordlag innehållande en stor mängd djurben.

Jordlag i fas 11:

Nivå 1:

2	22 A	38 K	57
21	24 K	44 K	61

Nivå 2:

26 D	37	108 K	153
36			

Konstruktionsbeskrivning.

Nivå 1.

K32 - brunn. Den omfattar nedgrävning 35 och brunnskar 69=132. Vad gäller denna brunn så var den mer detaljerade informationen sparsam. Nedgrävningen var ganska stor, 3,1 x 3,4 m och brunnskaret av okänd storlek.

Den förra var ganska rund i horisontalplanet, och den senare var kvadratisk till formen. Nedgrävningens kant hade raka kanter och ganska flat botten. Brunnskaret var eventuellt sinkat (utifrån foto), och i dess botten förekom en del tegel.

Brunnen orsakade störning helt ned i den sterila grunden, och detta bör ha påverkat lag och bevaringsförhållandena i detta område.

Troligen så går den ur funktion mot slutet av fasen.

K33 - brunn. Den omfattar nedgrävning 19, plankor 330, pålar 244, 328 och 329, stenar 247, bjälkar 245, 246 och 207-210, stockar 234 och 235, stolpar 203-206 och plankor 202. Delar av den erhöill i fält det samlande lagnumret 669.

Brunnen är en solid konstruktion i släppväggsteknik. Helt i botten stöttades den av pålar 244, 328 och 329 och stenar 247, samt plankan 330. Den senare för övrigt ett sekundäranvänt skeppstimmer. Pålen 244 stod i SÖ hörnet och 328 och 329 stod på brunnens södra utsida, som stod. Vidare stöttas den av bjälkarna 245 och 249.

Stolparna 203-206 utgör brunnskarets hörn. 202 var till spetsade halvklyvingar/plankor? vilka bildade vägg mellan stolparna. Tillpassade till varandra.

En stor del av träverket var sekundäranvänt.

Brunnen orsakar störning helt ned till den sterila grunden och har sålunda troligen påverkat lag - och bevaringsförhållanden i detta område.

K34 - källare. Den omfattar källarnedgrävning 20, en mur, 23, samt ett stenbrolagt golv, 40.

Den förekom i SÖ hörnet av fältet och fortsatte ut av fältet i söder och öster. Den var kvadratisk till formen, 5,5 x 4,5 m.

Västra väggen var uppbyggd av kleber som stod i en nedgrävning fylld med småsten, 24. I en okänd höjd stoppade det. Murens övre del var flat, och den antas ha utgjort underlag för en mur i tegel. Att den haft en överbyggnad i tegel stärks av de senare sammanrasningsmassorna. Muren stöttades i tillägg av stenar på utsidan och murbruk på insidan. Golvet i den äldre källaren var stenbrolagt, 40, och var välgjort. Det var lagt med ovala 10 x 18 cm stora och runda stenar. I det förekom även en del fragment av gul och röd tegel (dvs. efter 1590). Stenarna var satta i ett 20 cm tjockt sandlag, 40.

Nivå 2.

K35 - källare. Den omfattar en stenvägg, 27 och ett trägolv 25.

Det är källaren K34 i föregående nivå som byggs om. Ett trägolv läggs över den äldre stenbroläggningen, och en ny väggmur uppförs på insidan av den äldre. Även denna mur var flat på översidan för att troligen utgöra underlag för en överbyggnad i tegel. Muren bestod av ganska små stenar, 10-15 x 20-30 cm i murbruk.

Golvplankorna gick i Ö-V riktning ca 2 m ut från profilväggen, vilket var fram till dess väggmur. De var 0,45-1,6 m långa och 8-24 cm breda samt dåligt bevarade.

Källaren raseras mot slutet av fasen, och fylls med diverse raserings- och fyllmassor.

Även om dess övre delar till största delen schaktades bort med maskin, så bör det kunna antas att det har varit en halv-källare.

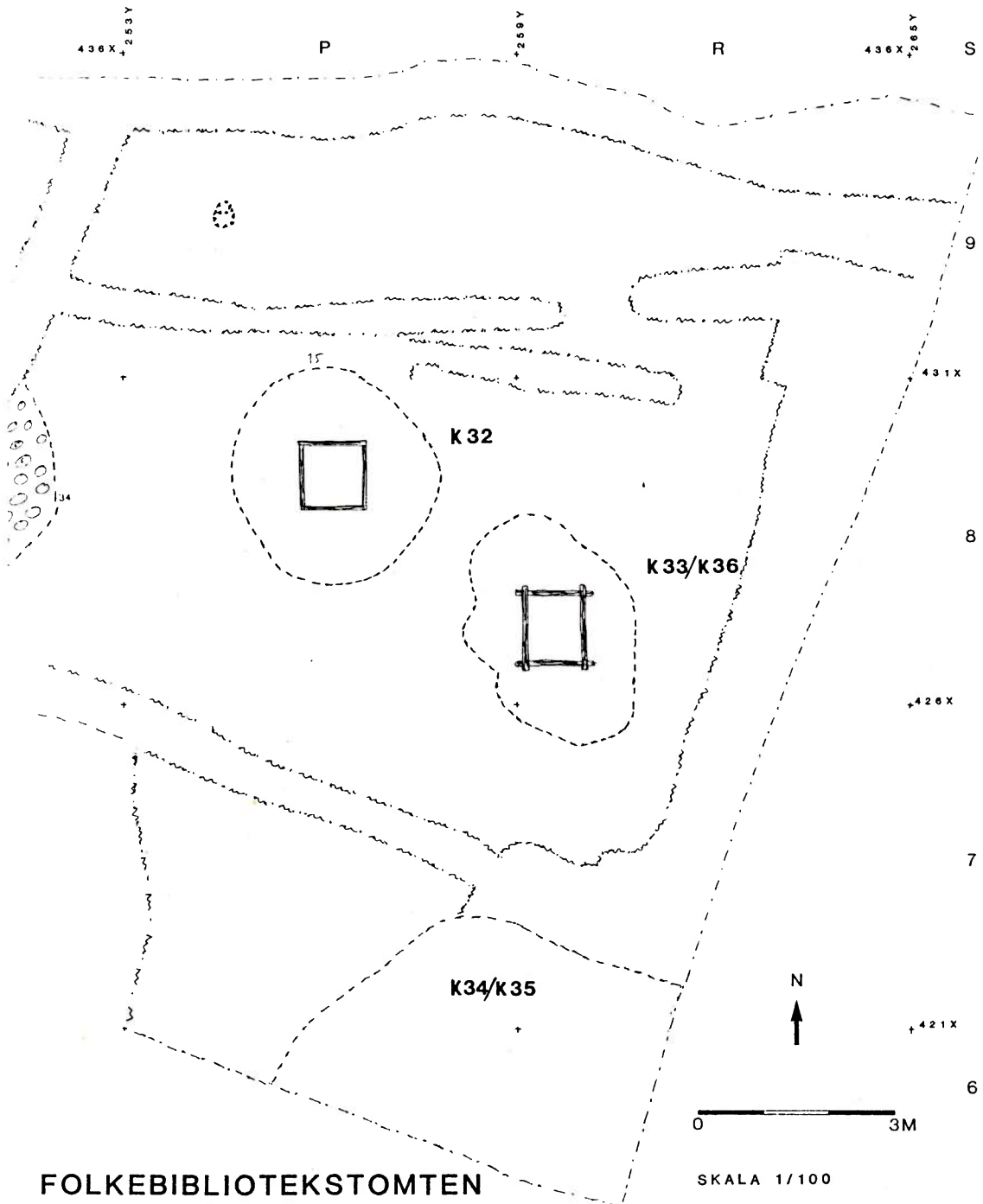
K36 - brunn. Den omfattar brunnskaret 152 och träverket 232. Detta brunnskar utgör en komplettering av den äldre brunnen K33, och det har satts ned direkt över den äldre brunnskonstruktionen.

152 var kvadraritsk till formen, 1 x 1 m, och uppförd i lafteteknik. Av laften återstod för övrigt fem omfar i norr och väster, samt sex omfar i söder och öster. 232 är att betrakta som delvis fyllning i brunnskaret, men även som stöd. Det bestod av sekundäranvänt skeppstimmer.

Dess nedgrävningskant var något sluttande.

Lagnummer utan bestämd funktion:

Stenkoncentration 34. Träverk 45.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-O
FASE 11

SKALA 1/100

236.

FY-0 FASE 11.

NIVÅ 2

NIVÅ 1

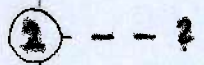
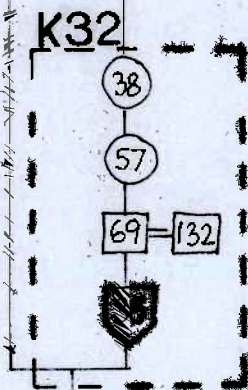
134 7-8-9

3-6-10

14

1

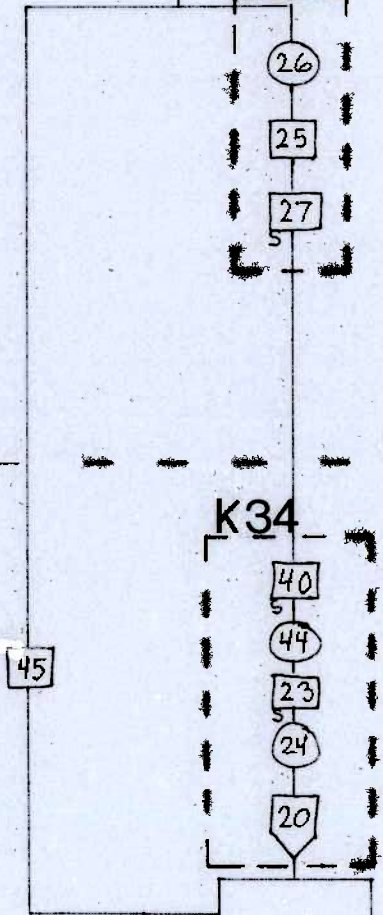
325

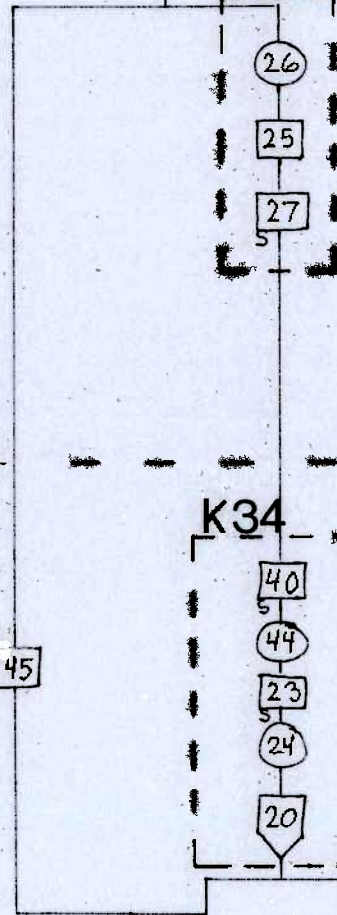
106 osv.

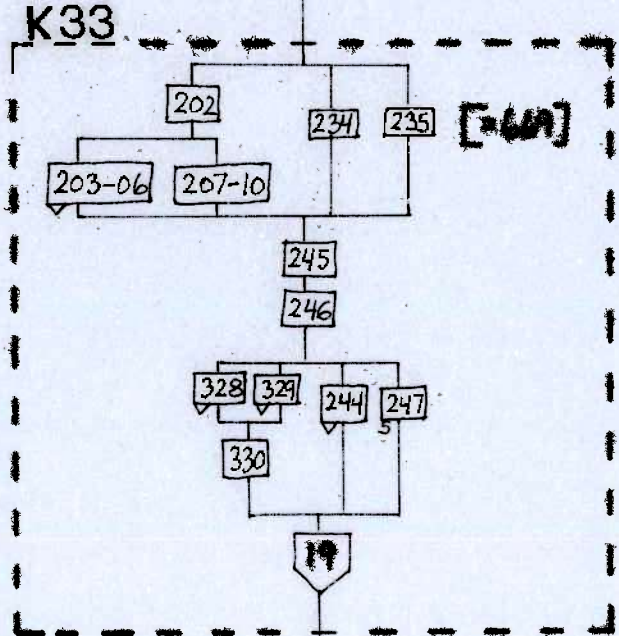
118

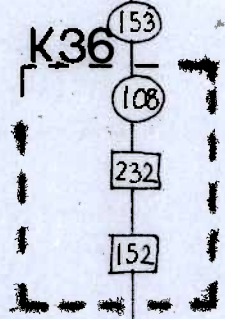
62 osv.

29

117

33-226

FAS 12.Generell karaktäristik.

Denna fas omfattar alla moderna ledningsgröfter. De har till stor del förstört och/eller påverkat kulturlagren i detta undersökningsfält. Flera av dem har gått helt ned till den sterila grunden. En av dem medförde för övrigt att fältet delades i FY-V och FY-Ö. Likaså i norr bildar en rörgröft gräns mot fält FZ. I söder bildar två källarnedgrävningar gräns till fält FO.

Vidare stördes den östra delen av fältet i en bredd på 2 m utifrån profilväggen av en blomstersäng, vilken orsakade störning ganska djupt ned, exakt hur djupt har det ej gått att fastslå utifrån fältdokumentationen. Ej heller möjligt att fastslå dess relation till källare K34/35.

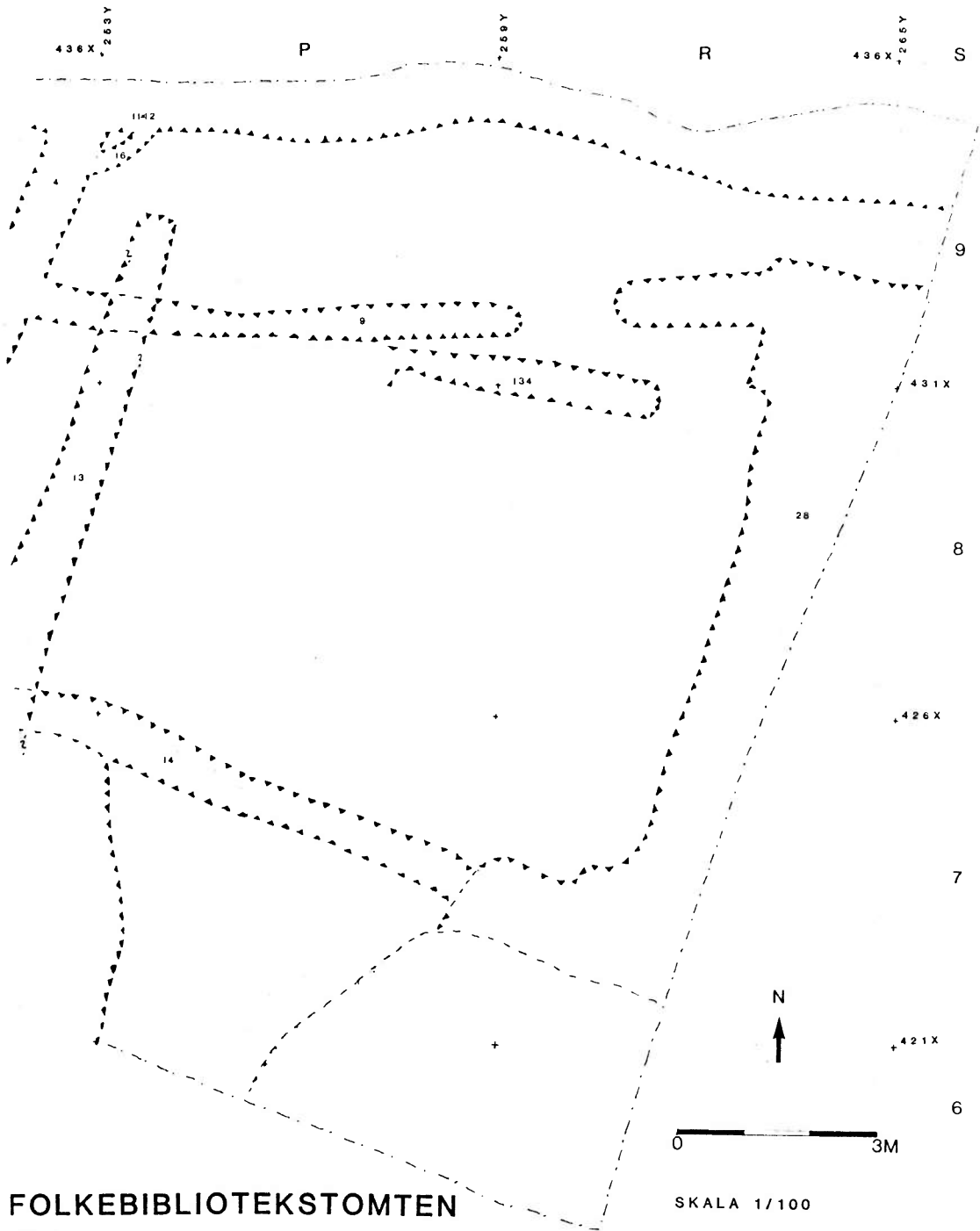
Stratigrafisk beskrivning.

Jordlag 1 sträckte sig över hela undersökningsfältet och är delvis att betrakta som ett upprepningslag. Det bestod av tegelsten, sten, sand och jord, samt ganska mitt i fältet så innehöll den mycket djurben.

Konstruktionsbeskrivning.

Hänvisas till konstruktionsskissen.

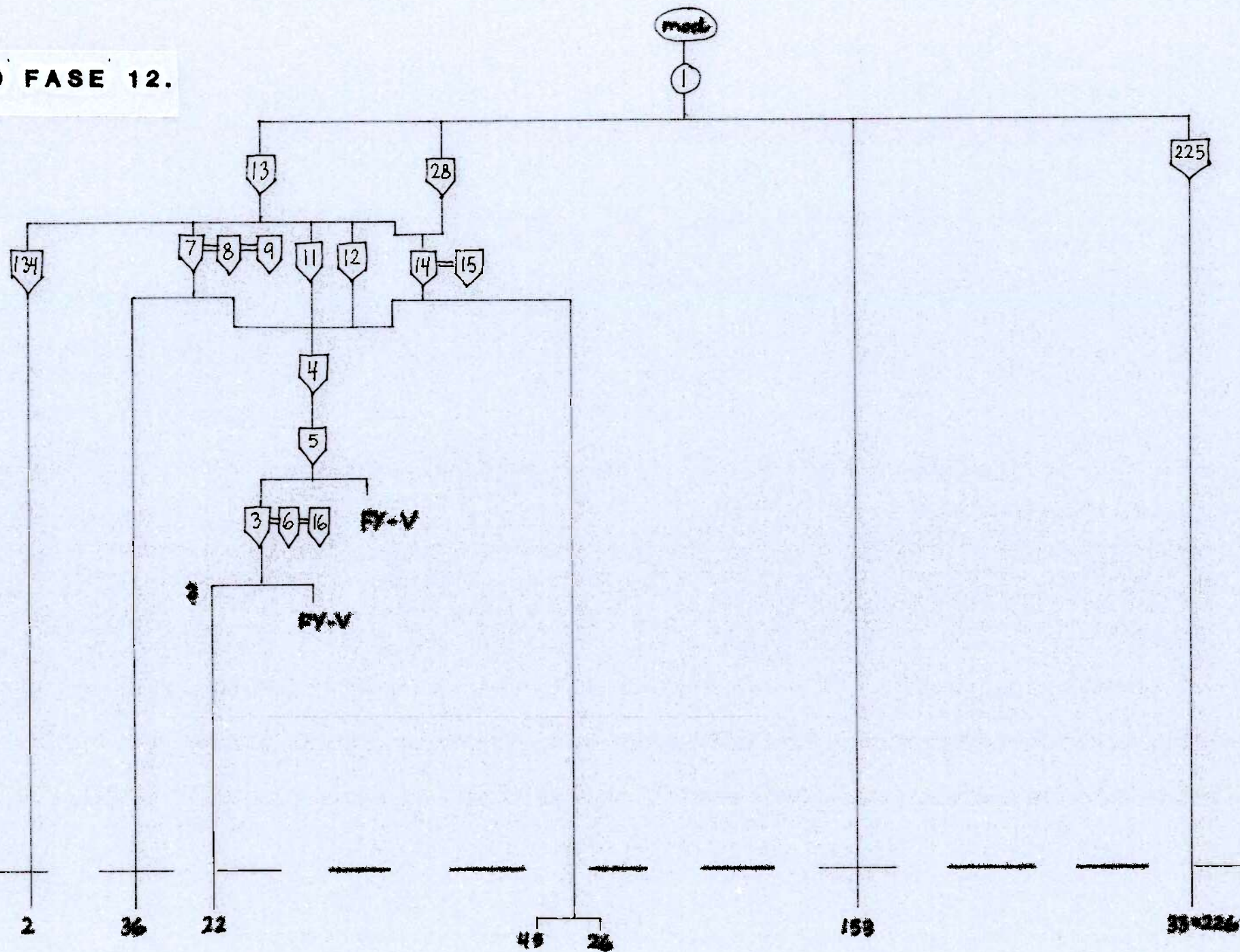
I gröft 11 förekom för övrigt en samling mynt, vilka daterats till Harald Hårdråde (N60388).

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN
FELT FY-O
FASE 12

SKALA 1/100

FY-Ø FASE 12.

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>
1	12	41 V		81	9	121	9
2	11:1	42 V		82	9	122	9
3	12	43 V		83	9	123	8
4	12	44	11:1	84	9	124	9
5	12	45	11:1	85	9	125	9
6	12	46	10	86	9	126 =93	9
7	12	47	10	87	9	127	9
8	12	48	10	88	9	128	9
9	12	49	10	89	9	129	9
10	12	50	10	90	9	130 =17	9
11	12	51	10	91	9	131	9
12	12	52	10	92	9	132 =69	11
13	12	53 V		93 =126	9	133	9
14	12	54 V		94	9	134	12
15	12	55 V		95	9	135	9
16	12	56 V		96	9	136	9
17 =130	9	57	11	97	9	137	9
18	9	58	10	98	9	138	9
19	11:1	59	10	99	9	139	9
20	11:1	60	10	100	9	140	8
21	11:1	61	11	101	9	141	9
22	11:1	62	10	102	9	142	9
23	11:1	63	10	103	9	143	9
24	11:1	64	10	104	9	144	8
25	11:2	65	10	105	8	145	9
26	11:2	66	10	106	9	146	9
27	11:2	67	10	107	9	147	9
28	12	68	10	108	11:2	148 +V	9
29	10	69 =132	11:1	109	8	149	8
30	9	70 V		110	9	150	8
31	utgår	71 =72,73,74	9	111	9	151	8
32	utgår	72 =71,73,74	9	112	8	152	11:2
33 =226	7:1	73 =71,72,74	9	113	9	153	11:2
34	11:1	74 =71,72,73	9	114	8	154	9
35	11:1	75	9	115	9	155	9
36	11:2	76	9	116	9	156	8
37	11:2	77	9	117	9	157	8
38	11:1	78	9	118	10	158 =168	8
39 V		79	9	119	9	159	8
40	11:1	80	9	120	8	160	8

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>
161	8	201 V		241 V		281 V	
162	9	202	11:1	242	6:2	282 V	
163 V		203	11:1	243	6:2	283	5
164	8	204	11:1	244	11:1	284 V	
165 =183	8	205	11:1	245	11:1	285 V	
166	8	206	11:1	246	11:1	286	6:1
167	8	207	11:1	247	11:1	287	6:1
168 =158	8	208	11:1	248	8	288	7:1
169	8	209	11:1	249	6:2	289 V	
170	8	210	11:1	250	7:1	290 V	
171	8	211 V		251	7:1	291 V	
172	7:2	212	8	252	7:1	292	5
173	7:2	213 V		253	7:1	293	5
174	8	214 V		254	7:1	294	6:1
175	8	215	7:2	255	7:1	295 V	
176	8	216	7:2	256	7:1	296 V	
177	8	217	7:2	257	7:1	297 V	
178 V		218	7:1	258	7:1	298 V	
179	8	219	7:2	259	6:1	299 V	
180	8	220	7:1	260	6:1	300	5
181	8	221	7:1	261	6:1	301	8
182	8	222	7:1	262	7:1	302	6:2
183 =165	8	223	7:1	263	7:1	303	6:2
184	8	224 V		264	7:1	304	6:2
185	8	225	12	265	7:1	305	8
186	8	226 =33	7:1	266	7:1	306	8
187	7:2	227	7:2	267	7:1	307	8
188	7:2	228	7:1	268	6:1	308	6:1
189	7:2	229	7:1	269	6:1	309	6:1
190	7:1	230	7:1	270	6:1	310	5
191	7:2	231	7:1	271	6:1	311	5
192 V		232	11:2	272	6:1	312	5
193	7:2	233	7:1	273	7:1	313	5
194	7:2	234	11:1	274	7:1	314	5
195 V		235	11:1	275	6:1	315	5
196 V		236	8	276	7:1	316	5
197	8	237	8	277	7:1	317	4
198 V		238	8	278	6:1	318	4
199 V		239	8	279 V		319	4
200 V		240	8	280	6:3	320	3

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>
321	3	361	7:1	401	6:1	441	4
322	5	362	7:1	402	6:1	442	4
323	5	363 V		403 V		443	4
324	8	364 V		404	6:1	444	4
325	8	365 V		405	4	445	4
326 V		366 V		406	4	446	4
327 V		367 V		407	4	447	4
328	11:1	368 V		408	4	448	4
329	11:1	369 V		409	4	449	4
330	11:1	370 =350	6:2	410	4	450	4
331	5	371 V		411	4	451	4
332	6:3	372 V		412	4	452	4
333	6:3	373 V		413	4	453	4
334	6:3	374 V		414	4	454	4
335	6:3	375 V		415	4	455	4
336	8	376 V		416	4	456	4
337	4/5	377	5	417	4	457	4
338	5	378	5	418	4	458	4
339 V		379	5	419	4	459	3
340 V		380	7:1	420 V		460	4
341	5	381	5	421	4	461	4
342	5	382	7:1	422	4	462	4
343	5	383 V		423 V		463	4
344	5	384 V		424 V		464	4
345	5	385	6:1	425 V		465	4
346	7:2	386	6:1	426 V		466	4
347	7:2	387	6:1	427 V		467	4
348	7:2	388	6:1	428 V		468	4
349	7:2	389	6:1	429 V		469	4
350=370	6:2	390	6:1	430 V		470	3
351	4	391	6:1	431 V		471	4
352	4	392	5	432 V		472	4
353	4	393	7:1	433 V		473	4
354	5	394 V		434 V		474	4
355	4	395 V		435 V		475	4
356	7:1	396 V		436	6	476	4
357	7:1	397 V		437	4	477	3/4
358	4	398 V		438	4	478 V	
359	7:1	399 V		439	4	479 V	
360	7:1	400 V		440	4	480	4

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>
481	4	521	4	561 V		601	2:2
482 V		522	4	562 V		602 V	
483 V		523	2:2	563	2:2	603 V	
484 V		524	2:2	564	2:2	604 V	
485 V		525	3	565	2:2	605 V	
486 V		526	4	566	2:2	606 V	
487 V		527	4	567	2:2	607 V	
488 V		528	4	568 V		608	2:2
489 V		529	4	569	2:2	609	2:2
490	3	530	4	570	2:2	610	2:2
491	4	531	4	571	2:2	611=612	2:2
492	3	532	4	572 =618	1	612=611	2:2
493	3	533	4	573 V		613 V	
494	3	534	4	574 V		614 V	
495	3	535	4	575 V		615	2:2
496	3	536 V		576	2:1	616=F0190	2:2
497	3	537	utgår	577	4	617	2:2
498	3	538 V		578	2:1	618=572	1
499	3	539	3?	579 V		619	1
500 V		540	2:2	580	4	620	1
501	3	541 V		581	4	621	1
502	3	542 V		582 V		622	1
503	3	543 V		583 V		623	1
504	3	544 V		584 V		624	1
505	2:2	545 V		585	2:2	625	1
506	3	546 V		586	2:2	626	1
507 V		547 V		587	2:2	627	1
508 V		548 V		588	2:2	628	1
509	2:2	549 V		589	2:2	629	1
510	2:2	550 V		590	2:2	630	1
511 V		551	2:1	591	2:2	631 V	
512	2:2	552 V		592	2:2	632 V	
513	3	553 V		593	2:2	633 V	
514	3	554 V		594	2:2	634 V	
515	3	555 V		595	2:2	635 V	
516	3	556 V		596	2:2	636 V	
517	3	557 V		597	2:2	637 V	
518	4	558 V		598	2:2	638 V	
519	2:2	559 V		599	2:2	639 V	
520	2:2	560 V		600	2:2	640 V	

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>
641	V	681		721		761	
642	V	682		722		762	
643	V	683		723		763	
644	V	684		724		764	
645	V	685		725		765	
646	V	686		726		766	
647	V	687		727		767	
648	V	688		728		768	
649	V	689		729		769	
650	2:1	690		730		770	
651	2:1	691		731		771	
652	2:1	692		732		772	
653	2:1	693		733		773	
654	2:1	694		734		774	
655	2:1	695		735		775	
656	2:1	696		736		776	
657	2:1	697		737		777	
658	2:1	698		738		778	
659	2:1	699		739		779	
660	2:1	700		740		780	
661	2:1	701		741		781	
662	2:1	702		742		782	
663	2:1	703		743		783	
664	2:1	704		744		784	
665	1	705		745		785	
666	1	706		746		786	
667	V	707		747		787	
668	V	708		748		788	
669	11:1	709		749		789	
670	4	710		750		790	
671		711		751		791	
672		712		752		792	
673		713		753		793	
674		714		754		794	
675		715		755		795	
676		716		756		796	
677		717		757		797	
678		718		758		798	
679		719		759		799	
680		720		760		800	

F E L T F Z

av

Sæbjørg Walaker Nordeide

INNLEDNING - KORT HISTORIKK.

FZ ble gravd i tidsrommet 28.05.-28.09.1979. Feltleder var Gerry Pratt. Det deltok ellers 4-5 feltarbeidere utenom feltleder. Været under feltarbeidet var bra: lite regn, men til tider svært varmt.

Dokumentasjonen er basert på dagbok, lagkort (begge deler ført av feltleder), plantegninger og profiltegninger (utført av alle på feltet). Profiler: bare feltkantene - i hovedsak bare i øst.

Feltlederen førte matrise under feltarbeidet. Det er ikke utarbeidet innberetning eller annen bearbeidelse av materialet.

Det ble registrert i alt 460 lagnummer på FZ, fordelt på 10 faser. Feltets avgrensning defineres som følger:

- Mot N: kjeller (=FX 2)
 - " V: kjeller Kjøpmannsgt. 22 (7)
 - " Ø: kanten på utgravningsfeltet
 - " S: ingen tydelige skiller mellom FZ og FY.
- En moderne grøft (11) danner grensen her.

Retningene på feltet går hele tiden i ØSØ-VNV og NNØ-SSV. De avviker forsåvidt lite fra himmelretningene, og for enkelthets-skyld skriver jeg bare Ø-V og N-S.

På feltet har alle jordlag og konstruktive deler fått lagnummer innenfor én fortløpende rekke. Under bearbeidelse har de konstruktive delene som inngår i en sammenheng med mer eller mindre kjent funksjon, fått eget konstruksjonsnummer. Disse numrene består av 2 tall, hvorav det første er fasenummer - det andre er nummer på konstruksjon innenfor fasen. F.eks. "K6-2" = konstruksjonsnummer 2 i fase 6. Noen ganger har også hele konstruksjoner fått eget lagnummer. Dette nummer er oppført sammen med en oppramsing av alle lagnummer som inngår i en konstruksjon; i starten av hver konstruksjonsbeskrivelse. F.eks. "K6-2. Bygning 183. Består av golvbord 161, 171" osv. Her refererer "K6-2 til konstruksjonsnummer etter bearbeidelse, mens de øvrige numrene er lagnummer som er gitt under feltarbeide.

I forbindelse med jordlagene er det brukt betegnelsen "B", "D" og "K". K=konstruksjonslag, fra tilblivelsesprosessen for en konstruksjon. D=destruksjonslag, fra ødeleggelsesprosessen og B=brukslag, og stammer fra den tid konstruksjonen var i bruk.

KILDEKRITISKE BETRAKTNINGER.

Toppmassene ble fjernet med gravemaskin. Toppmassenes karakter og tykkelse er ikke beskrevet. Det er ikke redegjort for øvrige grave- eller dokumentasjonsmetoder.

Dokumentasjonen er i hovedsak bra. De største manglene er dokumentasjon av jordlag, samt topp- og bunnivellementer på f.eks. nedgravninger og stolper.

Gerry's terminologi er litt inkonsekvent og brukt om hverandre. Jeg har derfor forenklet en del jordbeskrivelser. Gerry's "peat", "loam", "soil", "peaty loam" har jeg ganske enkelt oversatt med "jord". Ord som "timber" og "wood" har jeg prøvd å finne ut av på plantegning etc. for å gi et mer teknisk, presist uttrykk. "Log" og "beam" har jeg oversatt med "stokk", og mener med det en rund stokk.

Feltet er gjennomskåret til steril av en del moderne grøfter. En Ø-V-grøft (6,8 og 9) deler feltet i en nordlig og en sørlig del. En N-S-grøft (5) deler feltet i en østlig og en vestlig del. I tillegg til dette går det en N-S-grøft i østre del av feltet (4) som skaper 3 isolerte "øyer" i SØ (i P9 og P10, se tegn. fase 10).

Foruten de moderne nedskjæringene, dominerer nedskjæringen for en eldre brønn (201) i Ø, nordre halvdel. Denne har skapt en forsenkning i de øvre lag som gjør stratigrafien i dette området vanskelig.

Forbindelsen mellom de ulike områdene er ikke alltid så enkel å få oversikt over. Jordlagene er ikke så godt dokumentert på dette feltet. Det gjør at en i hovedsak må basere seg på relasjoner mellom konstruksjoner, og det er derfor ikke lett å sjekke stratigrafien i områder som ikke har klare konstruksjonsrester. Dette gjelder f.eks. "øyene" generelt, sørlig del av feltet i de eldste fasene, og nordlig del av feltet i de yngste fasene.

STRATIGRAFI OG FASEINNDELING.

Anvendte prinsipper for den stratigrafiske analysen.

Faseinndelingen er basert på bebyggelse, og jordlagene brukes bare for å belyse bebyggelsesutviklingen. Sambandet mellom nordre og søndre del av feltet har jeg hovedsakelig basert på at 218 og 219 i fase 5 er deler av samme golv. Fase 5 er også den fasen hvor det er solide brannrester over så og si hele feltet. Jeg har derfor tatt utgangspunkt i denne fasen.

Kort oversikt over bebyggelsesutvikling.

FZ har et relativt ensartet bebyggelsesmønster (fig. 1). Det omfatter rester av (fra N): passasje (eventuelt gårds plass?), 2 husrekker, passasje, ny husrekke. Dvs. dobbelgård-mønster. Bebyggelsen er ordnet i rekker vinkelrett på elven - altså Ø-V. Dette mønsteret, eller rettere bebyggelsens retning, er synlig fra første stund.

Passasje 2 må ha vært en av hovedgatene i byen, med en bredde mellom drøye 3 og 4 m. Denne er i bruk så lenge det er bebyggelsesspor på feltet, men dannes først i fase 3. Passasje 1 er det for få rester av til å si noe om størrelsen. Den følger hele tiden samme mønster som passasje 2, men går trolig av bruk allerede i/etter fase 6 (se imidlertid kildekritikk under kapittel om beskrivelser, K3-1 i fase 3). Dette kan tyde på at det er en mindre, f.eks. gårdspassasje. Det vil også forklare hvorfor de to husrekkene langs hovedgaten (p.2) er i bruk lengst (fase 2-7), mens husrekken langs passasje 1 opphører allerede i fase 4. Området til husrekke A har deretter ikke vært brukt til hus før i fase 10.

I fase 2 er det rester av både ulike typer innendørs ildsted i ett og samme hus, og dessuten utendørs ildsted. Også i fase 3 er det et utendørs ildsted, nær opp til en brønn. Denne brønnen i fase 3 er den eneste på dette feltet. Senere er det heller ingen ildsteder. Det er mulig at det har med at bygningene oftere blir i 2 etasjer?

Bebyggelsen på feltet har startet i tidsrommet 910-1080 e.Kr. iflg. C¹⁴-dateringer. Den har trolig opphørt ved opprettelsen av Øvre Almenning i 1599 (Lunde 1977: 177), Kjøpmannsgaten ble lagt over FZ i 1681 (ibid).

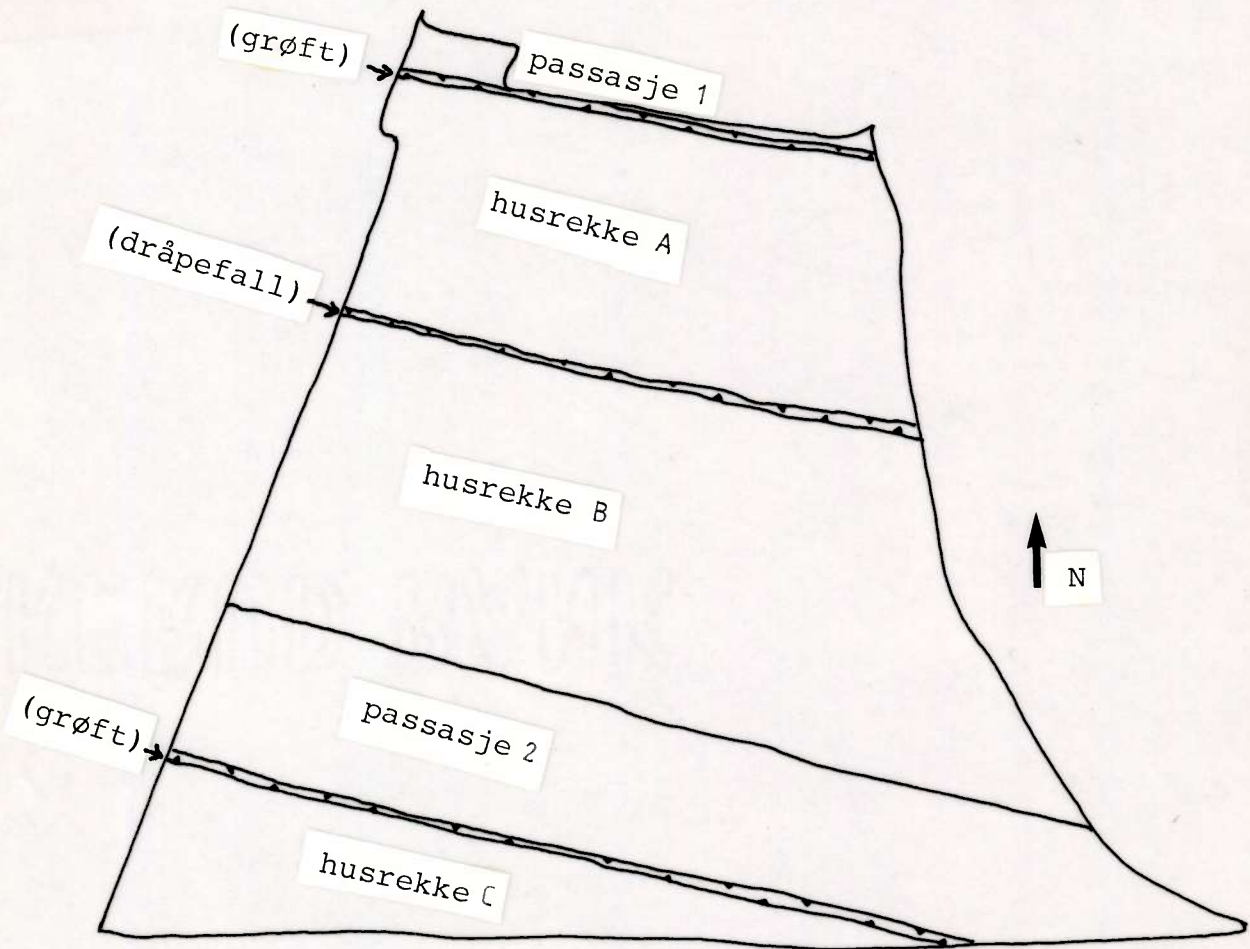
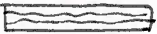

Fig. 1. Folkebibliotekstomten FZ. Skjematisk fremstilling av bebyggelsesmønsteret (grøft og dråpefall finnes bare i få faser).

SYMBOLLISTE FOR TEGNINGER.

	flatt treverk
	brent treverk
	rundt treverk
	stein
	stolpe
	nedgravning
	forsenkning
	stipulert vegglinje
	leire
	yngre forstyrrelse
	laggrense for lag

SYMBOLLISTE FOR MATRISER.

① jordlag

2 trerester

3 steiner

4 stolper og stolpehull

[5] noen ganger er lagnummer brukt som samlenummer for bygninger, passasjer etc.

6 nedgravninger generelt: groper, grøfter, moderne grøfter etc.

7 i tilfelle gjenstander har fått eget lagnummer

8 forsenkning

V venstre

M midtre

H høyre

□^x ○^x brent

○^(x) inneholder brente deler

NATURBAKKEN.

Bakken har vært relativt plan før bosetningen startet. Dette kan konstateres til tross for moderne forstyrrelser. Hovedparten av feltet er mellom 7,31-6,80 m.o.h. I østre del av feltet begynner terrenget å skrå nedover mot øst (mot elven), ned til 6,37 m.o.h. lengst sør og øst på feltet. 7 m's koten går i siksak over feltet fra nord til sør.

FASE 1.

Fasen består av de sporene som er avsatt i steril grunn og akkumulerte kulturlag før neste byggetrinn (fase 2).

Stratigrafien sier ingenting om den relative dateringen mellom de ulike lagnumrene i denne fasen. Den blir sånn sett en oppsamlingsfase for alt som er yngre enn steril, og eldre enn de første tydelige rester av et byggetrinn (fase 2).

Allerede K1-1 og K1-2 faller inn i hovedmønsteret for senere bebyggelse: plassert i hver sin ytterkant av en enhet som består av (fra S): passasje og dobbelgård med dråpefall (fig. 1).

Det er ingen klare rester av bygninger i fase 1. Der er en konsentrasjon av stolpehull i N12 og O12 som delvis er i samme område hvor det senere er dråpefall og vegglinjer, men alderen på dem og systemet i dem er ikke entydig. Fragmenter av 2 runde stokker i K1-1 kan også være rester av veggsviller, ettersom de befinner seg i et område hvor N-veggen på nordligste gård på feltet ligger i yngre faser. Dette er imidlertid svært usikkert. Sør for K1-2 er det også en del nedskjæringer/stolpehull, uten noe tilsynelatende system.

Det ble tatt en prøve for 14C fra en stокk, som lå på steril, nedi K1-1. Denne ble treslagsbestemt til gran:

T-3561 N 61245: AD 1010 [±] 70 (MASCA) dvs. 940-1080 e.Kr.

NB! Det har foregått en dobbeltnummerering, hvor et jordlag og et stolpehull har fått samme nr. (441). Høyst sannsynlig er stolpehull 441 identisk med stolpehull 411, som har fått feil nummer på tegning. Altså betegner 441 et jordlag i O 12.

302=418	381 D K1-2	419	442
355	408	435 B	446
363=374 B	412	441 B	447

Konstruksjonsbeskrivelse.

K1-1. Består av 445: 0,3 m dyp, 0,3 m bred grøft i Ø-V retning i nordlig del av feltet. Uviss funksjon.

K1-2. Består av 382: 0,4 m dyp, 0,8 m bred grøft i Ø-V retning i søndre del av feltet. Uviss funksjon.

K1-3. Består av 427: Steinkonstruksjon med 2 kantsatte steiner i rett vinkel og 2 planker i rett vinkel. Dette danner tilsammen en firkantet konstruksjon, 0,3 x 0,4 m i størrelse. En liten pæle i S- og Ø-hjørnene. Rett øst for konstruksjonen er det 4 små stolpehull. Disse kan høre til K1-3, men de kan også tilhøre en yngre nedskjæring. Delvis under og delvis mellom steinene er det et 3-5 cm tykt mørkt lag. Relasjonen mellom steinene, stolpene og dette laget er ikke nærmere beskrevet. Ingen funn eller observasjoner kan si noe om funksjon. Det ble tatt jordprøve som eventuelt kan vise funksjonen.

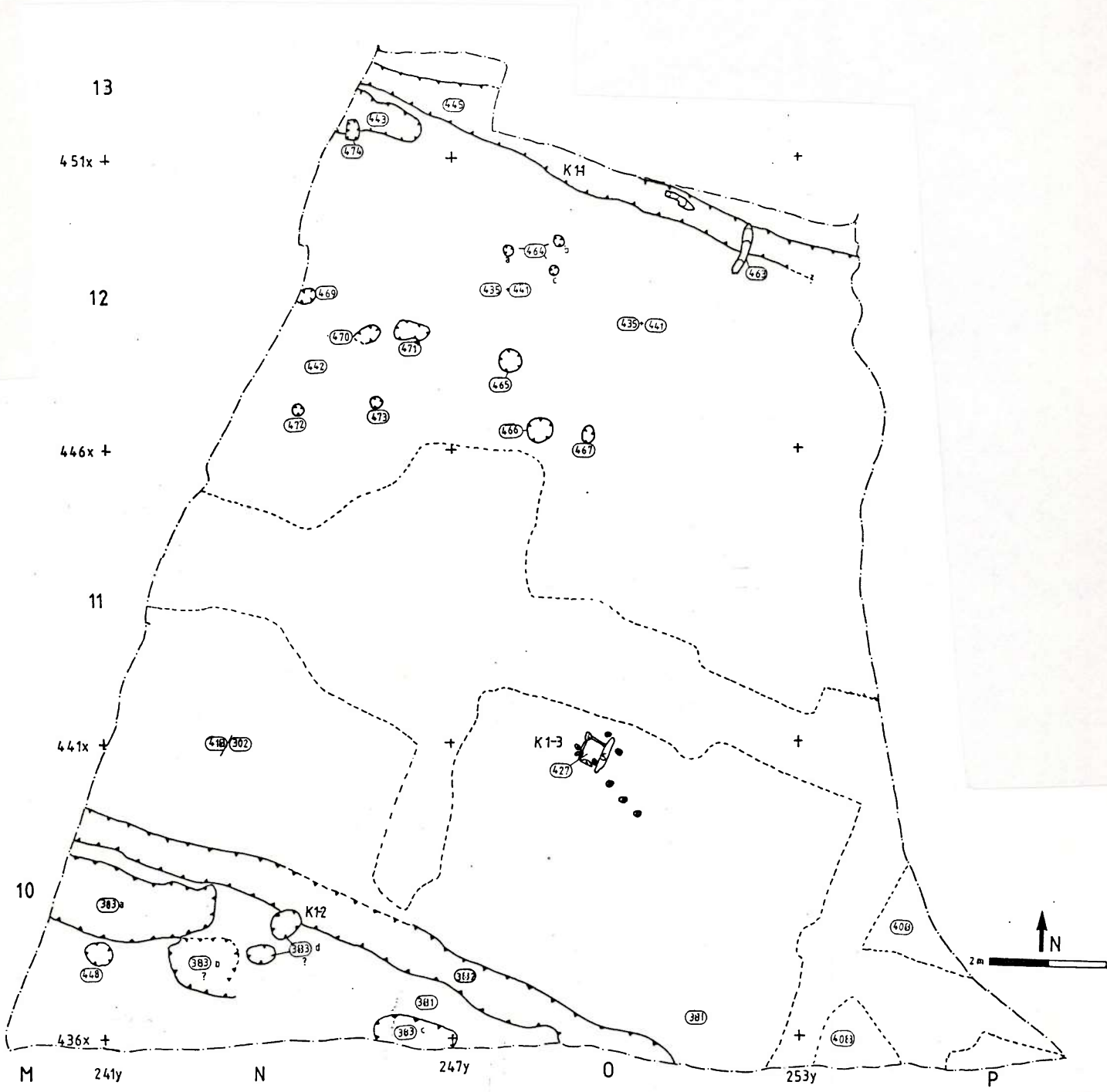
Det ble tatt en prøve for 14C fra pælen i Ø-hjørnet:

T-3562 N 61242: AD 970 \pm 60 (MASCA) dvs. 910-1030 e.Kr.

Prøven var treslagsbestemt til lyng med spørsmålstegn. Ettersom pælen var ca 5 cm tykk, kan det ikke være snakk om lyng.

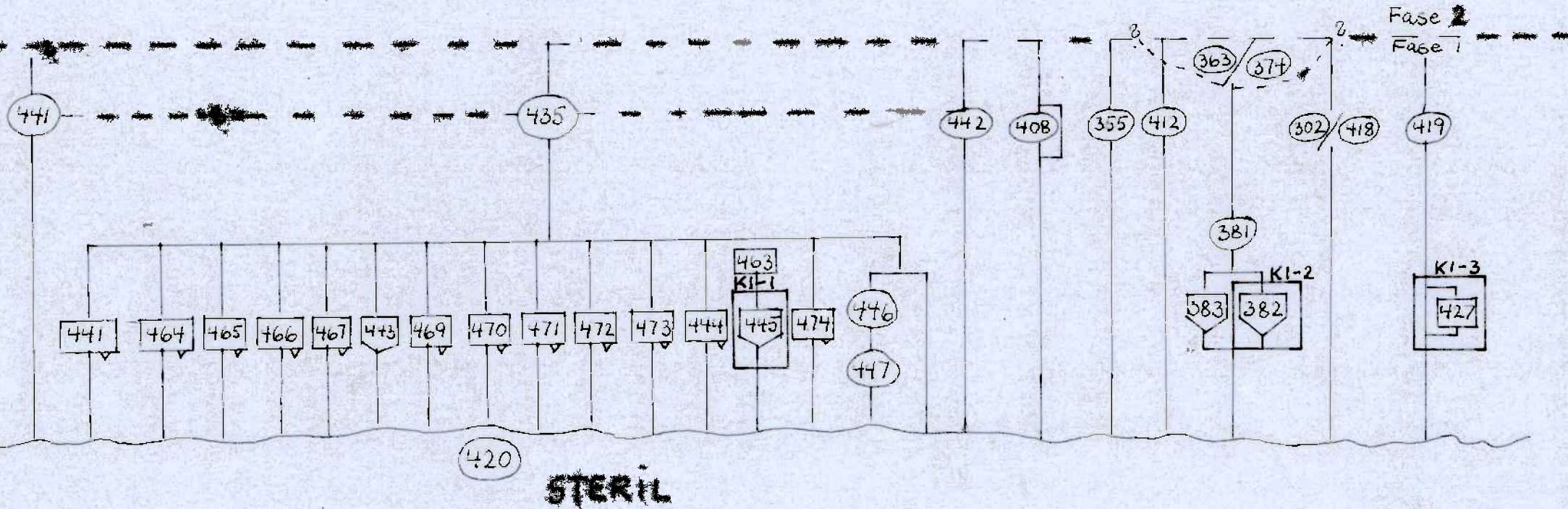

K1-3, sett mot sør. Fase 1. Ukjent funksjon.

Delfelt FZ. Fase 1
Målestokk 1:100

FZ FASE I

FASE 2.

Ledelagene som fase 2 er bygget på, og som tilhører fase 1: 418/419/302 (sandlag), 435/441?/442 (jordlag med mye bein), 381 og 374/363 (jord med silt). Siste kan også tilhøre fase 2.

Denne fasen er delt inn i 4 underfaser (a-d). I all hovedsak er dette gjort for å vise utviklingen i bygningen og gårdsplassen i nordre del av feltet (K2-10 og K2-8). Stratigrafien er ikke god nok til å gi noen relativ datering på de øvrige bebyggelsesrestene. De kan derfor heller ikke relateres til underfasene, men fremstilles som samtidige og stabile. Det kan selvsagt likevel være tidsforskjeller mellom de to ulike restene.

I fase 2 er det spor av minst 3 parallelle husrekker - én i sør (K2-3), og 2 i nord med dråpefall mellom (K2-10, K2-6 og K2-9). Det er en steinbrolagt gårds plass i SV (K2-2), trolig med et utendørs ildsted (K2-1). I NØ er det en trebrolagt gårds plass (K2-8).

Jordlag i fase 2:

	<u>Fase 2a:</u>	<u>Fase 2c:</u>	<u>Fase 2d:</u>
279	421 K K2-10	376=365=375 B K2-10	299
303	424 D? K2-10	392 K? K2-10	356=323=72 D K2-10
349			357=269 K? K2-10
354	<u>Fase 2a og b:</u>		358 B K2-10
363=374	422=395 B K2-10	<u>Fase 2c og d:</u>	
399		390 K? K2-8	<u>Fase 2/3:</u>
410	<u>Fase 2b:</u>		300
440 B/D K2-9	391 B K2-10		320
	393 B/D K2-10		342

Konstruksjonsbeskrivelse.

K2-1. Består av : stein 397 og aske 396. Steinene er lagt i tilsynelatende ubrent leire, men de er dekket av et askelag. Dette gjør at det kan tolkes som ildsted. Det er ikke tilknyttet bygningsrester, så det har trolig i så fall vært utendørs.

K2-2. Består av: stein 367. Konsentrasjonen av stein stopper mot sør langs en rett linje, som må representere N-veggen i K2-3. Konsentrasjonen er sterkest nærmest K2-3. Det er også litt stein sør for denne linjen, men det kan skyldes andre årsaker.

K2-3. Består av: stolpehull 387, stolpene 355 og 401, plankene 384, 386 og 402, alt i N-vegg. 2 stolper og mellomliggende planker i Ø-V-retning. Et stolpehull vest for dette (387), ligger i samme linje og hører sammen med dette som må være en N-vegg i en bygning. At steinpakningen K2-2 stopper langs samme linje mellom stolpehullet 387 og planken 386 styrker denne antagelsen.

K2-4. Består av: stolpehull i V-vegg 450, 451 og 452. 3 stolpehull med samme lagrelasjoner ligger på rekke i NØ-SV-retning. De hører trolig sammen. Plankene 330 ligger i forsenkning over 451. Men det er svært usikkert om de hører sammen. K2-4 er del av en bygning, men uvisst hvilken del.

K2-5. Består av: stolpehullene 326/406 og 388. 2 stolpehull som kan høre sammen. Grunner som taler for dette, er at de følger samme retning som K2-3, og i passe avstand. De kunne derfor

- 1) være fra S-vegg i en bygning nord for K2-3. I så fall hører 403 med som golvplanke. De øvrige nedgravninger, stolpehull og K2-4 passer imidlertid ikke så godt med dette.
- 2) K2-5 kan også være fra en svalgang utenfor K2-3, kanskje bare østre halvdel. I nordre halvdel er det steinbrolagt helt inn til veggen.
- 3) Det kan også være at stolpehullene 388 og 326/406 ikke hører sammen.

K2-6. Består av (i fase 2d?): svill i N-vegg 416, stolpehull i N-vegg 417 og golvplanker 398. Rester av N-veggen og golvplanker i en bygning. Golvplankene er orientert N-S.

K2-7. Består av: golvplankene 343, 409 og 456. Rester av golvplanker i en bygning. Plankene er orientert Ø-V, og dette tyder på at de heller hører til en bygning enn at de tilhører K2-8 som hør plankene orientert N-S. Jeg antar at N-veggen har fulgt samme flukt som N-veggen i K2-6. Bygningen har i så fall vært minimum 3,75 m bred.

K2-6 og K2-7 kan godt være deler av samme bygning. Men dette området er så forstyrret av moderne nedgravninger at det ikke gis holdepunkter hverken for eller imot.

K2-8. Består av i fase 2a og b: plankelag 454, dragere 439, 453 og 455.

Fase 2c og d: plankelag 432/290, dragere 433 og 434.

Trebrolagt gårds plass. I fase 2a er det delvis runde stokker, delvis planker som dragere, Ø-V. Over dette ligger det N-S planker som dekke. De øvrige plankene er sekundært brukt her. De har samme lengde som bredden på K2-10, og de ligger helt inn til denne. Trolig er K2-10 bygd samtidig med at plankedekket 454 er lagt. Det er mulig at det har vært reparasjoner på dette dekket, ettersom det ligger 2 planker på hverandre nærmest K2-10.

Gårds plassen har fått nytt tredekke, trolig i fase 2c. Her er det brukt delvis både stein og Ø-V stokker og planker som dragere. Plankedekket over er flekkvis bevart, i ca. 3,75 m lengde N-S. Nordligste drager har litt brannspor. Dekket oppå dragerne består delvis av planker, og delvis av runde stokker. De runde stukkene kunne være yngre enn K2-8, men dette passer ikke med yngre bebyggelsesrester.

K2-9. Består av: grøft 414. Dråpefall mellom K2-10 og K2-6. Sluttes ved K2-10's Ø-ende. Ser ut til å ha fungert i hele K2-10's levetid, dvs. hele fase 2.

K2-10. Bygning 394. Består av stukk 368, identisk med 458 og 380d, stukk i Ø-vegg 436, i S-vegg 437 og i N-vegg 458, laft i SØ-hjørnet 405.

Fase 2a: ildsted 423 og 438, stukk, del av golvdekke, 457, golvplanke 459.

Fase 2a og b: stolpehull 460.

Fase 2b: ildsted, åre 404, golvplank 425 og golvdragere 426.

Fase 2c: ildsted 380, leire i ildstedet 380a, kantstilt plank 380b, stolpe 380c og golvplank 413.

Fase 2d: reparasjon i ildstedet 359, ildsted 364, stein 364a, stein på høykant 364b, steiner - dragere? 430, stukk 364c, konstruksjonsgrøft (for 364) 377 og golvplanker 428 og 429.

Bygningen er orientert Ø-V som de øvrige. Ytre bredde er ca 4,25 m, indre bredde er 3,75 m. Indre lengde er minimum 5,75 m. Bygningen er laftet.

Fase 2a. Det ble trolig lagt ut veggstokken 436 først, og lagt ut et avrettingslag med sand inni (421). Avrettingslaget tynnes ut mot V, slik at K2-10 delvis ligger på 421 og delvis på

Bygning K2-10 (nærmest),
gårds plass K2-8, samt nord-
vegg i bygning K2-6. Fase
2a+b. Bildet er tatt mot øst.

Bygning K4-7 (i sør), passasje
K4-5, og søndre deler av bygning
K4-4 (i nord). Tilhører fase 4.
Merk de dårlige bevaringsforholdene
på feltet. Bildet er tatt mot øst.

det underliggende brukslag 435.

Delvis på begge disse lagene og under brukslaget 422 ligger ildsted 438 som trolig har vært ved V-veggen (V-veggen ligger utenfor feltet). Leirflekker assosiert med ildstedet går inn under N-veggen, men i og med at det ligger på 421 antar jeg likevel at det er samtidig med bygningen.

Direkte på og litt nedi avrettingslaget ligger også ildstedet 423. Dette er svært lite og ubetydelig, og ligger lengre inne i rommet, nær S-veggen. Det er forseglet med ren leire 423 som ligger under 422.

423 og 438 er trolig samtidige, og samtidige med at K2-10 ble anlagt. Av golvdekke i denne tiden finnes en planke 459, og en rund stokk 457, orientert Ø-V.

Fase 2b. Litt yngre enn disse er ildsted 404 som er flettet sammen med brukslag 422. I denne fasen har Ø-V golvplanker 425 med stein som dragere 426 vært i bruk. Det øvre nivået i ildstedet, 393, går over 422, så dette brukslaget er altså dannet mens ildsted 404 var i bruk.

Ildsted 404 inneholder en del små pælehull, og må ha vært en åpen åre midt i rommet. Stolpe 460 ligger iflg. lagkortene mellom 421 og 422, men har uviss funksjon.

Fase 2c. Etter at åren gikk av bruk, ble ildstedet 380 anlagt. Dette er igjen trukket ut mot N-veggen og trolig V-veggen. Det har altså vært et hjørneildsted. En horisontal planke er stilt på kant nord for ildstedet (380b), med én stolpe i Ø-enden av planken (380c). Dette ligger med ca 25 cm's avstand til N-veggen.

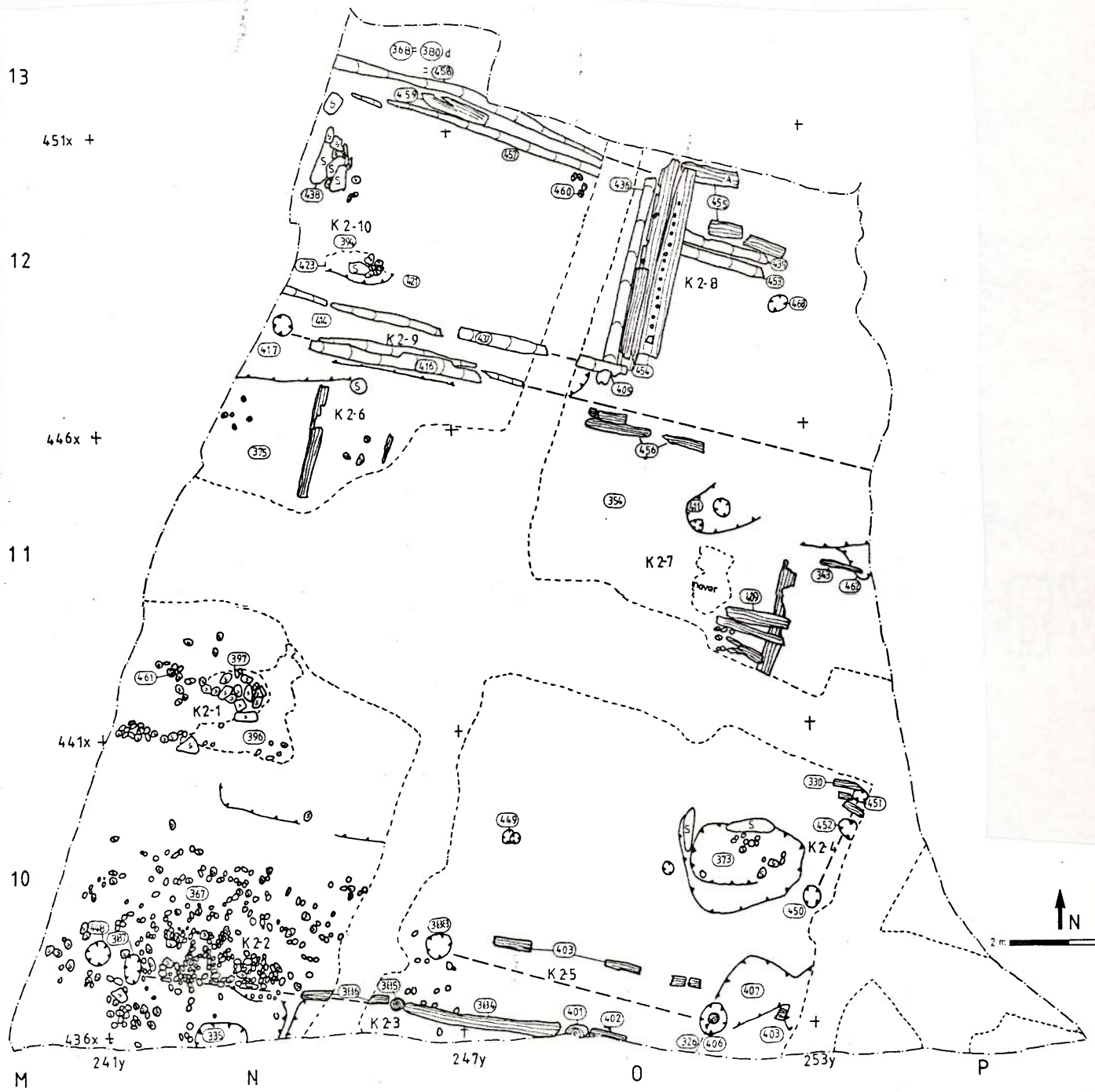
Bygningen har fått nytt golv i denne fasen: Ø-V planker 413.

(NB! Stokk 368, 380d og 458 må være én og samme stokk. Dette går fram av plantegninger med nivellementer og foto. 368 er ikke gravd lengre fram når 380 er avdekket. Den blir først gravd fram i full lengde i fase 2b, og får da sitt 3.nr.: 458).

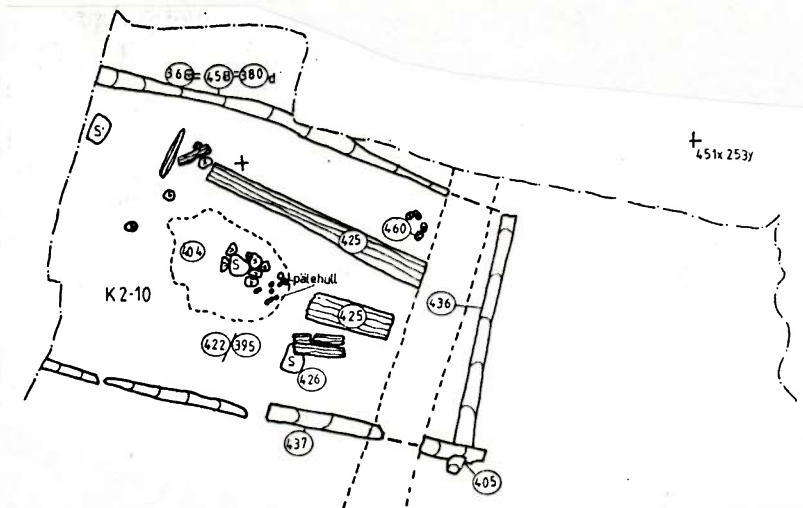
Fase 2d. Etter at 380 gikk av bruk, ble det bygget et nytt ildsted oppå det gamle (364). Dette har blitt reparert i bunnen av ildkammeret (359). Stolpehull 400 er assosiert med 364 (s.216 og 220 i dagbok). I denne fasen fikk bygningen sitt 3. golvlag, med Ø-V planker (428 og 429). Steinene 430 har trolig vært dragere for dette.

Den samme bygningen har stått hele tiden. Dette er ikke urimelig ettersom det ikke er gjort funn av brente konstruksjonsrester. Derved inneholder K2-10 3 golvlag, ca 10-20 cm tykt

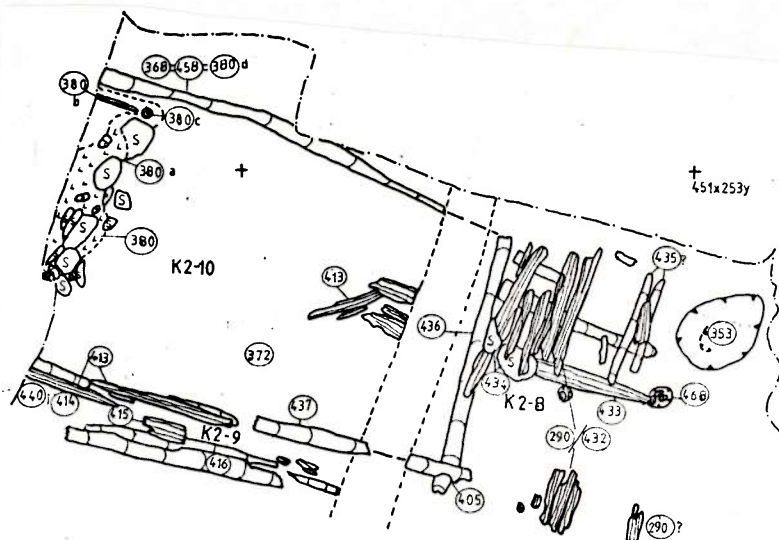
kulturlag, 5 ildsteder med én reparasjon. Ildstedene har vekslet mellom å være hjørneildsted og åre midt i rommet (423 må være en mellomtype). Alle ildstedene tyder på at bygningen ikke har vært et vanlig bolighus. Det er svært få funn og ingen viser noen verkstedsdrift heller. Det er ikke funnet slagg eller keramikk. Muligens kan bygningen ha fått mer ordinær boligfunksjon i yngre faser.

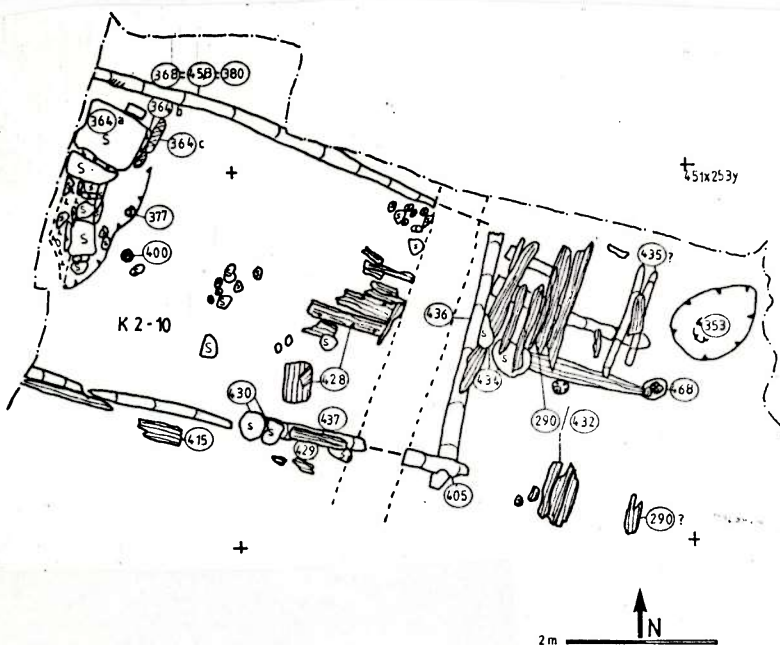
Delfelt FZ. Fase 2a
Målestokk 1:100

Delfelt FZ. Fase 2b
Feltet forøvrig: Se fase 2a
Målestokk 1:100

Delfelt FZ. Fase 2c
Feltet forøvrig: Se fase 2a
Målestokk 1:100

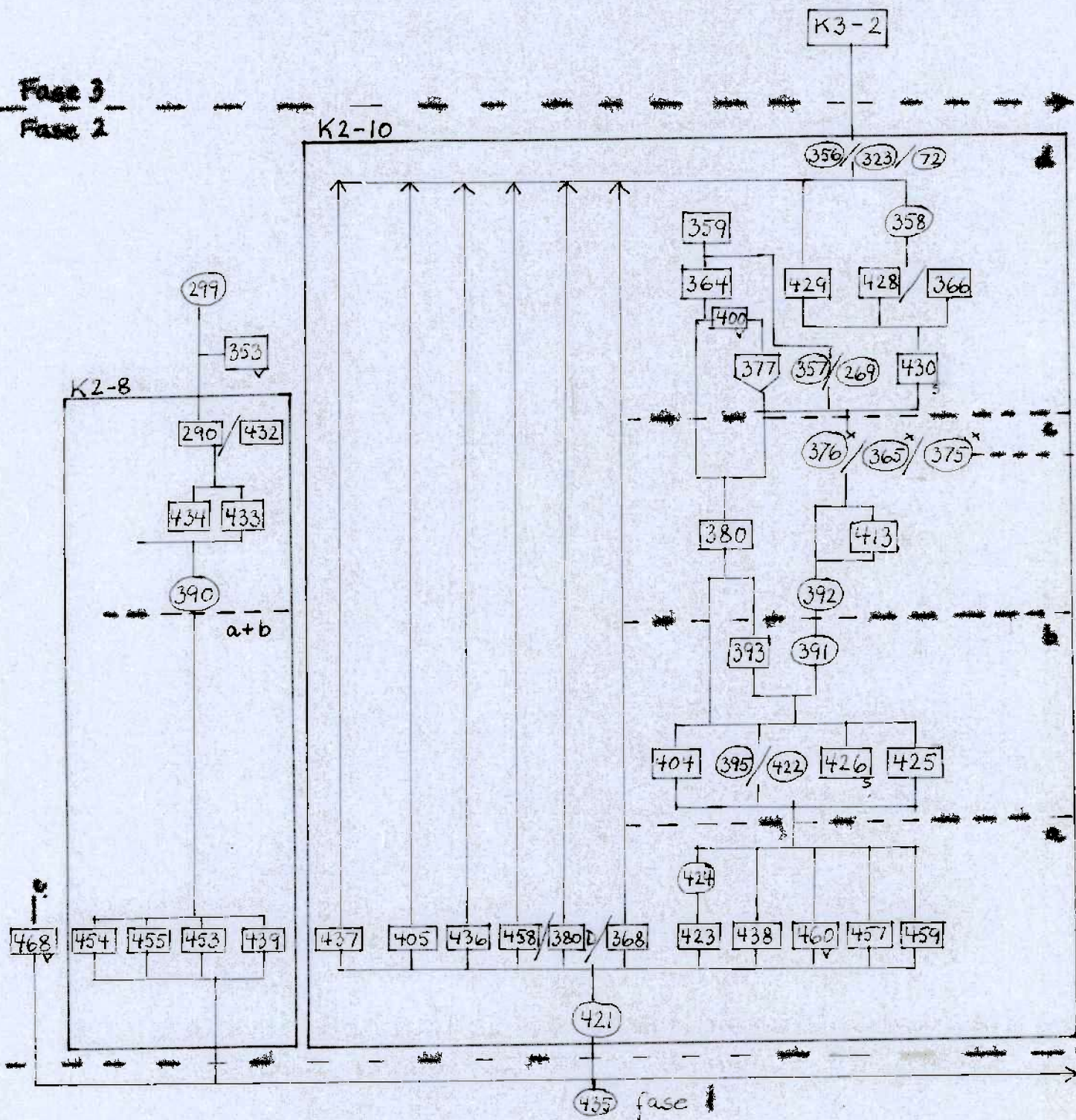

Delfelt FZ. Fase 2d
Feltet forøvrig: Se fase 2a
Målestokk 1:100
Tegningen viser ildsted 364
når reparasjon 359 er fjernet.

FZ FASE 2

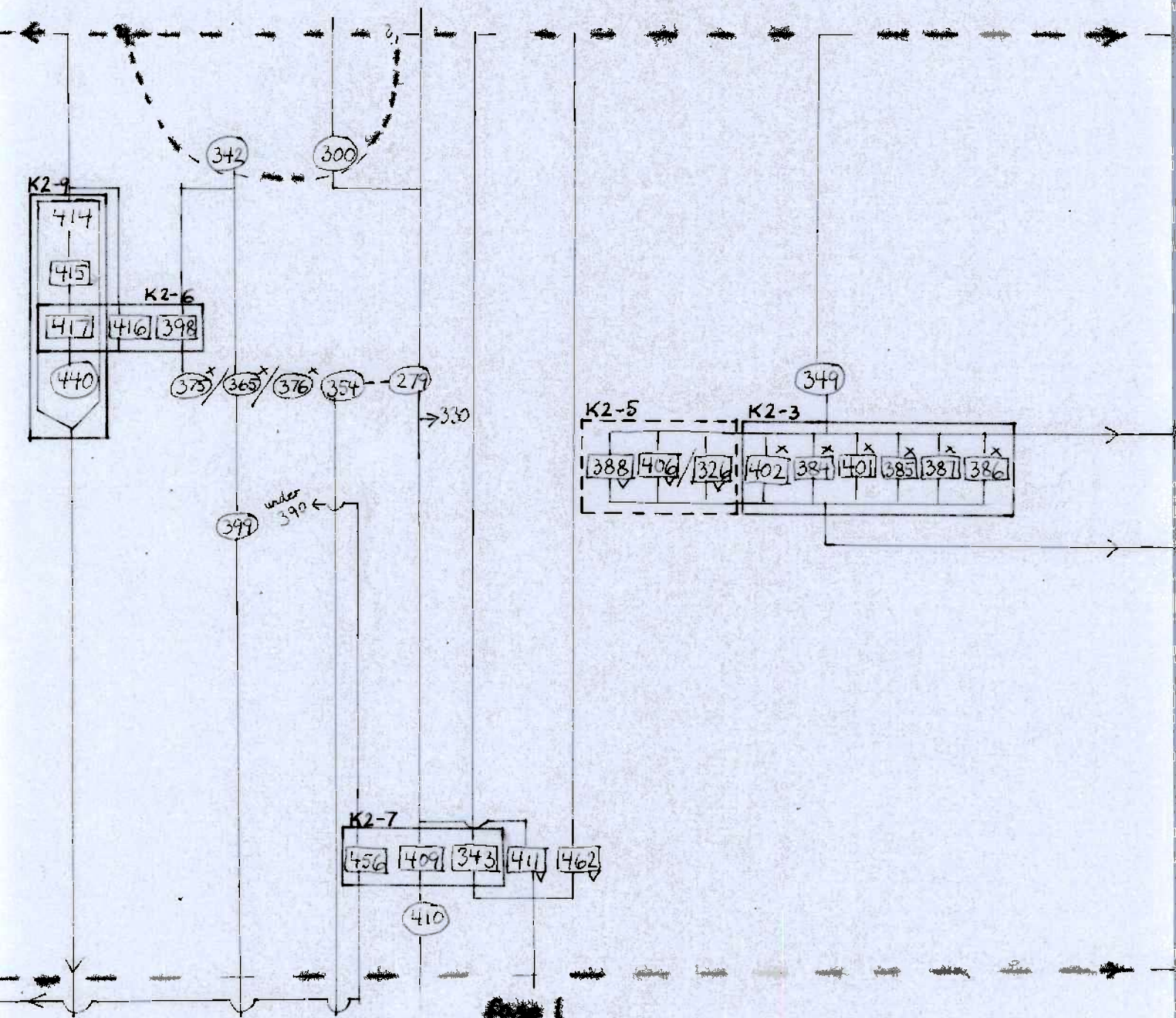
V

Face 3
Face 2

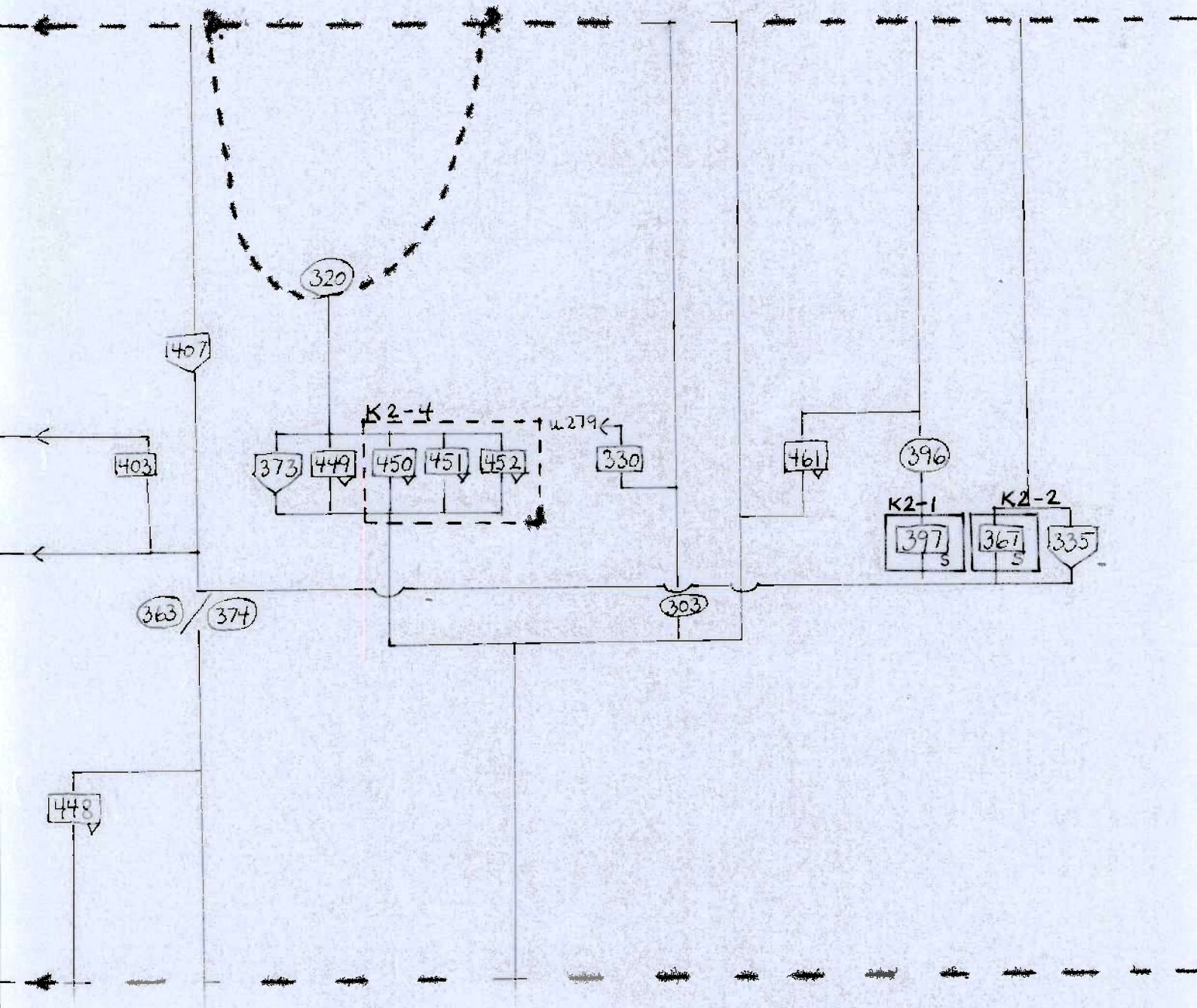
FZ FASE 2

M

FZ FASE 2

H

FASE 3.

I denne fasen er "dobbelgård"-mønsteret synlig, med eiendoms-grenser Ø-V (ØSØ-VNV) på feltet. I nordligste del av feltet er det synlig en passasje (1) med trebrolegning i Ø-V retning (se K3-1 under "beskrivelser"). Sør for passasjen er det en husrekke (A), med $b \approx 3,75$ m. Ø for husrekke A er en gårds plass med brønn, ildsted og steiner med uviss funksjon (vaskeplass?).

Sør for husrekke A er husrekke B, med $b \approx 5,25$ m. Denne er svært fragmentarisk. Øst for husrekken er det trolig en åpen passasje eller gårds plass, med adgang til brønnen og ildstedet øst for A. Øst for passasjen/gårds plassen er et laftehjørne synlig. Dette kan være a) SV-hjørnet i en bygning med lengderetning N-S, b) midtparti i en V-vegg som har SV-hjørne sør for 6.

Sør for husrekke A og B er det en ny passasje (2) med $b \approx 3,25$ m. (Bredden er litt usikker fordi passasjen er dårlig bevart). Også her ligger trebrolegningen i Ø-V retning. I søndre kant av passasjen er det en dreneringsgrøft; mellom passasjen og en tredje husrekke C. Bare N-veggen og ett golvbord er bevart.

Det meste av denne fasen er brent: passasje 1, husrekke A og C, brønnen, i alle fall deler av husrekke B. Passasje 2 er ubrent.

Husrekke A følger samme (noenlunde) S- og N-grense som i fase 2, men har utvidet med et lite rom mot øst, hvor det før var gårds plass.

Husrekke B har antatt samme N-grense (dette er imidlertid med stor risiko for ringslutning!) S-veggen var det ingen spor av i fase 2. Denne må trolig ha trukket sørover i fase 3 (dvs. utvidet).

Passasjene var det ikke spor av i fase 2, og husrekke C må ha flyttet N-veggen nordover (dvs. utvidet).

Ledelagene i denne fasen er en rekke brannlag og 252. 252 er et treflislag som forseglar en rekke lagnummer i 010.

Jordlag i fase 3:

187 D K3-2	295 K? K3-4	308 D? K3-4	350 K3-10
228 D K3-6, K3-5	296 D K3-4	309 D? K3-4	351 D K3-1
239 D K3-9	297 D K3-4	320	
253 D	299 K? K3-2?	327=248 K K3-9	<u>Fase 3/4:</u>
266 B? K3-10	300=342? K3-6?	334	252
281 D K3-7	307 D? K3-4	342 K3-5?	280

Konstruksjonsbeskrivelse.

K3-1. Passasje. Består av 352: brent trebrolegning (Ø-V) over ubrent drager (?) (N-S). Ifølge bebyggelsesmønsteret er dette mest sannsynlig en passasje, eventuelt en trebrolagt gårdsplass. Den ligger i samme stratigrafiske nivå som K3-2, og er brent. Dette er grunnen til at de er plassert i samme fase.

Dette er imidlertid litt usikkert. K3-1 ligger i et område som ble oppfattet som nedskjæring for kjelleren FX2 under største delen av feltarbeidet. Da det var 1 mnd. igjen av feltsesongen (29.august - se dagbok s.195), ble det oppdaget at dette var "uforstyrrede" lag. Før 29.august var det bare rensset fram. Nå ble derfor alle lagene her gravd fram under ett ned til fase 2. Disse lagene opptrer derfor som en selvstendig søyle, uten relasjoner til resten av feltet. Følgelig kan også de ulike lagnummer skyves både opp og ned i tid. I denne fasen kan de være f.eks. yngre enn det øvrige.

Lagene her er ikke helt uforstyrret heller. Kjelleren FX2 har medført at dette området i O13 og N13 er presset sammen. Dette har ført til nivåforskjeller på opptil 20-30 cm mellom O13 og N13 og O12 og N13. Derfor er det heller ikke mye hjelp i å ta nivåene til hjelp for å vurdere tidsrelasjoner mellom disse ulike delene av feltet.

K3-2. Bygning 276. Består av: stolpene 286 og 287, veggstokkene 288 og 291, eldre golvnivå 289, yngre golvnivå 234, 235 og 431 og stakk i skillevegg 285. S- og N-begrensning av huset er klar via stolpene 286 og 287, som hører sammen med en N-S gående vegg. Bygningen har fortsatt videre østover, men spor etter Ø-vegg mangler. Brønnen K3-4 må imidlertid ha vært utendørs, så 288 representerer trolig Ø-rommets lengde = ca 2 m. Bredden på

huset er ca 3,75 m. I.o.m. at det mangler spor av stolper etc. etter Ø-veggen kan dette ha vært en lettvegg, eller også kan Ø-rommet ha vært noe liknende en svalgang ut mot brønnen og utendørsildsted K3-3. I siste tilfelle skulle en vel forvente en dør i Ø-veggen, men det er det ikke spor etter.

Jeg antar at bygningen fortsetter vestover, hvor forbindelsen er kuttet av en moderne grøft (15). Golvplankene i nordre del er av uviss grunn kuttet langs en rett linje. Dette har trolig skjedd i senere tid, ettersom én av plankene er bevart i større lengde nedi forsenkningen over K2-9, fase 2. 2 dragere, derav én bare i avtrykk er også synlig i NV-del av feltet. Disse går vinkelrett på de brente gulvbordene. V-rommet blir med dette ca 5,5 m langt.

Bygningen har hatt 2 golvlag, men da det siste var i bruk, brente bygningen.

K3-3. Ildsted 293. Ildstedet har et ca 25-30 cm bredt fyrkammer, synlig ca 75 cm langt, med tildels svært skjørbrent stein. Sidene består av store kantstilte steiner, og bunnen av små, sprukne steiner. I nord er delvis ytre deler bevart, delvis lagt i ubrent, grå leire. Beliggenheten ved siden av brønnen, og uten klar tilknytning til bygning tilsier at dette har vært et utendørs ildsted.

K3-4. Brønn 201. Brønnen og nedgravningen rundt denne har skapt store stratigrafiske problemer i området. Iflg. stratigrafi skal den tilhøre dette nivået, noe som forsåvidt bekreftes av at toppen av karmen (i sleppveggsteknikk) er brent. Steinene i NV-hjørnet (292) kan ha noe med en konstruksjon i forbindelse med brønnen å gjøre, men uvisst hvilken (vaskeklass f.eks.?).

K3-5. Bygning. Består av: veggstokk 306A,B, stolpe 340, stolpehull 313, 314 og 379, forsenkning, muligens etter veggsvill 294, stein 341 og laft 362. Det er svært lite bevart av denne bygningen. Bare avgrensningen mot sør er gitt, via 306 og 340. Stolpehullet 313 antas å høre sammen med denne veggflukten. Et svakt avtrykk går vinkelrett på denne stolpen, og kan representere en veggflukt i N-S retning. N-veggs plassering kan antas å ha en avstand på ca 0,3-0,5 m fra K3-2, jfr. eldre og yngre bebyggelsesmønster. Rommet får derved en bredde på ca 5,2 m N-S. Det meste av denne

bygningens indre er fjernet av yngre nedgravninger (5, 6, 8 og 9). I NV-hjørne finnes det en del stein, relativt konsentrert (341). Disse er blandet med en del bein og brente trerester i ulike retninger.

S-veggen har ikke brannspor, men etter trerestene i NV å dømme kan bygningen likevel ha brent. Den er også dekket av et ikke så konsentrert brannlag i nordre halvdel (228).

K3-6. Bygning eller gårds plass 233. Denne konstruksjonen er det også svært lite igjen av: Golvbord med én drager under. Dette er brent. P.g.a. så dårlige bevaringsforhold må det bli løse hypoteser om funksjon:

- a) K3-6 kan være golv i et V-rom i K3-5. N-veggen kan defineres av et stolpehull (uten nummer) sør for 291, S-veggen av stolpene 314 og 315 og Ø-veggen av 315 og utstrekningen på drageren. Dette gir en ca 1,5-2 m bred passasje mellom K3-6 og K3-7, som gir adgang til brønnen.
- b) K3-6 kan også være en trebrolagt gårds plass mellom K3-5, K3-6, K3-2 og brønnen K3-4.

Alle stolpene/stolpehullene i S-delen av K3-6 har en uklar funksjon. I.o.m. at 315 og 316 er satt ned i samme utgravning er de trolig samtidige. 316 faller da utenfor den veggflukt som 315 kan passe inni. Dette behøver ikke bortforklare 315 som del av S-vegg i K3-6, men gir heller ingen forklaring til de andre stolpene, som har en uviss funksjon.

K3-7. Laftehjørne i bygning. Består av: stakkene 282 og 283 og golvplankene 284. Slik som hjørnet er plassert kan det tolkes på ulike måter:

- a) SV-hjørnet i en bygning med lengderetning N-S, eller i alle fall på tvers av de øvrige byggelinjer på feltet.
- b) midtparti i en V-vegg som har SV-hjørne sør for 6 (repr. ved stolpehullene 317 og 318. 283 representerer da en indre, Ø-V skillevegg.

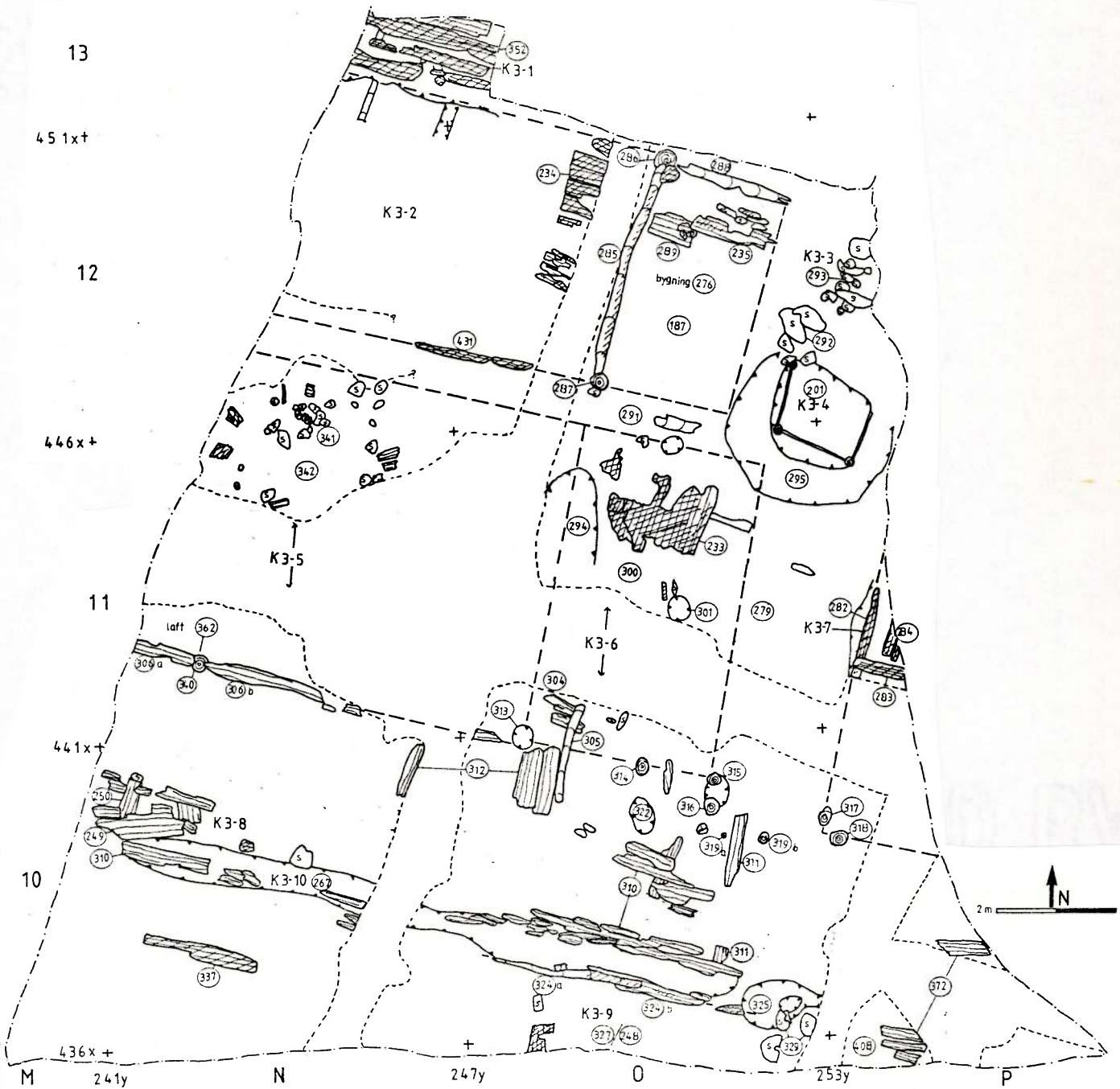
K3-8. Passasje. Består av: plankene 249, 310 og 372, og dragerne 250, 311 og 312. Trebrolegningen er temmelig fragmentarisk. Den er lagt parallelt med gatens løp, Ø-V, med tversliggende

dragere under. Begge deler består av flate planker. Bredden = 3,25-3,5 m.

Passasjen er ikke brent. Den kan altså være lagt ut etter at bygningene brente, som første trebrolagte passasje. Når det heller ikke er brannrester under gaten kan dette skyldes at det ikke har vært noe bebyggelse her tidligere.

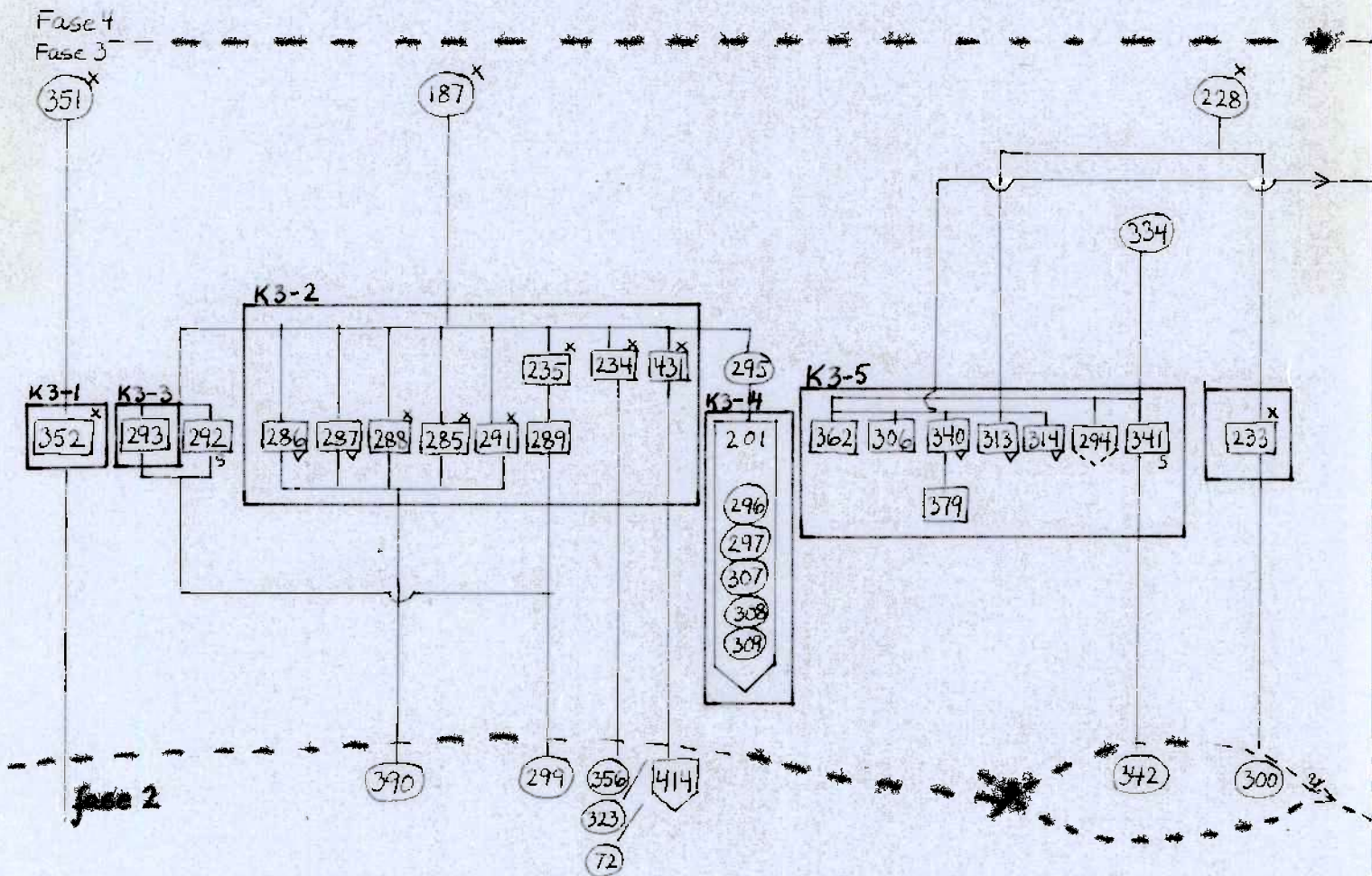
K3-9. Bygning. Består av: stakkene 324a og 324b, golvbord 328. Muligens også forsenkning, 40 cm dyp, 325, med kvernsteiner 329 i 325, uviss funksjon. N-veggen i bygningen er definert dels av de runde stakkene 324a og b. 325, dels av dreneringsgrøften K3-10 som kan fungere i denne veggen, eller også er den yngre. Bare ett golvbord er bevart i N-S retning. V-, Ø- eller S-vegg kan ikke fastlegges. Den runde stakken i N10, 337, passer ikke i flukt med N-veggen. Denne kan altså tilhøre en annen bygning, men ligger trolig ikke in situ.

K3-10. Dreneringsgrøft 267, mellom gaten og K3-9.

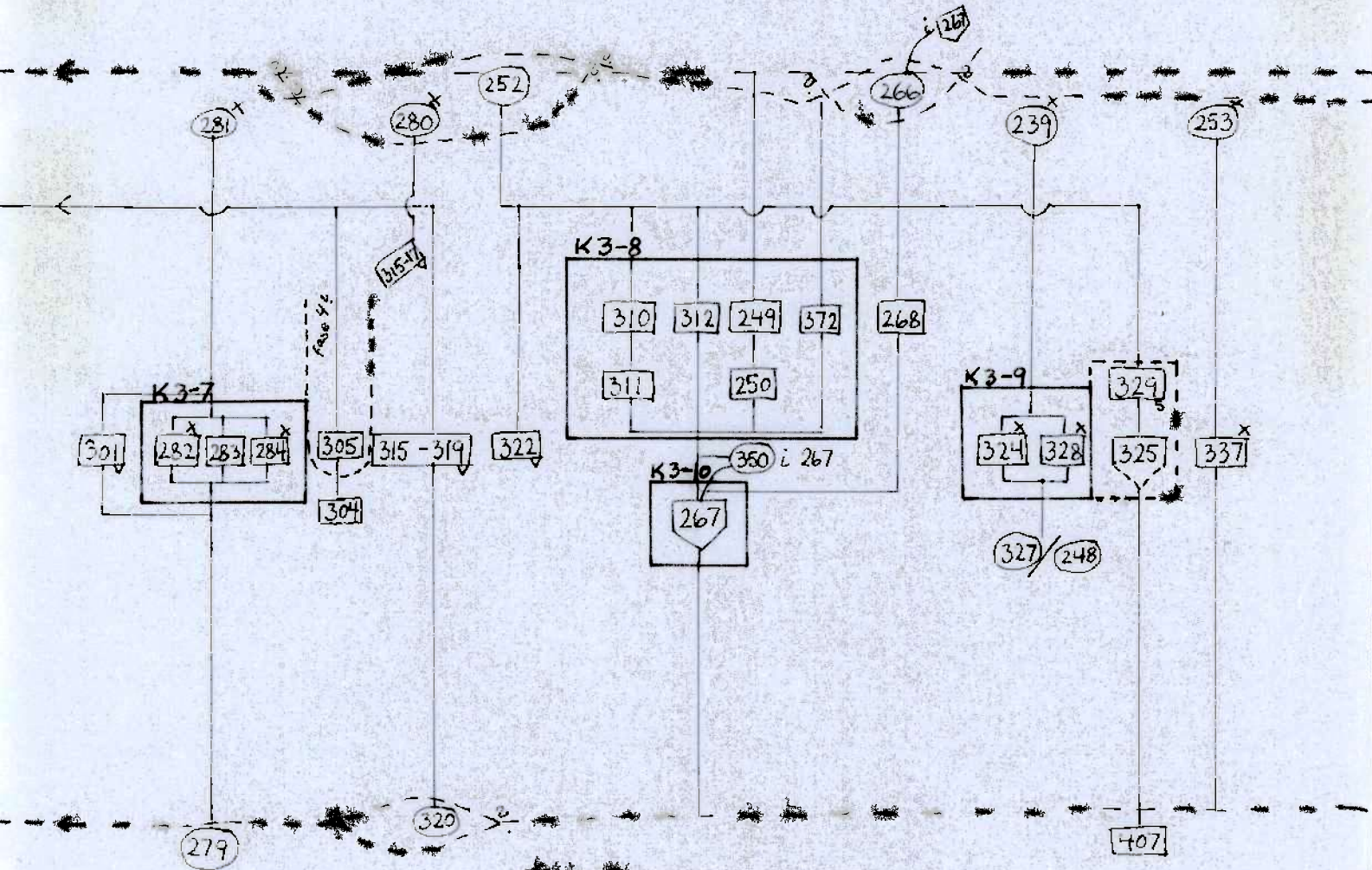
Delfelt FZ. Fase 3
Målestokk 1:100

FZ FASE 3

FZ FASE 3

H

FASE 4.

I denne fasen er det spor av til dels kraftig brann over nesten hele feltet. Brannsporene ser ut til å stoppe mot øst ca ved ruteskillet O10/P10. Det er også få spor etter brannen vest for 246 i K4-7.

Det er lite bevart av fasen i hele nordlige del av feltet. I sør er situasjonen litt klarere. Det ser ut til at bebyggelsesmønsteret fra fase 3 holder seg. Passasje 1 er fortsatt med Ø-V trebrolegning, på samme sted som i fase 3.

Husrekke A er det få spor av, men det ser ut til at S-veggen ligger på samme sted som før. Ø-veggen er trolig trukket lengre mot øst. Husrekke B har N-veggen på ca samme sted som tidligere også, men S-veggen er trukket mot nord i N11, og lengre mot enten sør eller nord i O11.

Hvis husrekke B har fått S-veggen lengre mot sør i N11, har passasje 2 fått et innrykk fra 5 og vestover. Samtidig som også husrekke C's N-vegg er rykket lengre nord, blir bredden på passasje 2 bare ca 1,75 m bred i V-halvdel av feltet, mot ca 2,75 m i Ø-halvdel. Det mest sannsynlige er kanskje at passasjen har samme bredde hele veien, og at S-veggen i husrekke B følger samme flukt som O11.

Husrekke C er nå synlig i maksimum 4 m's bredde (i vest), og med 3 rom.

Det er ingen spor av ildsted i denne fasen. Brønn 201 (K3-4) blir allerede gjenfylt i denne fasen.

Samtidighet nord og sør for 6 i denne fasen baserer seg i hovedsak på at 219 og 218 er samtidige, samt sammenhold av brannfaser.

Det er visse problemer med lagnummer 194 i denne fasen. Laget inneholder en del brente flekker og brent leire. Iflg. lagkort skal (stolpe-?) hullene 243 og 244 være stratigrafisk under 194, dvs. eldre, men disse må være yngre enn fase 4. I.o.m. at 194 ligger over et lag som også er brent, 239, tror jeg at det enten er en forveksling av disse 2 lagene, eller også at 194 i virkeligheten representerer 2 lag. Jeg vil tro at 243 og 244 tilhører fase 5, og at 194 kan tilhøre både fase 4 og 5.

Jordlag i fase 4:

86	227
90 D K4-3	229
188 D K4-4	230 K4-2?
193 B/D?	231
194 B og D? K4-7	237
195 D	240
215 D K4-5	261

Fase 3/4:

262	252 K/B K4-5
272 K? K4-2?	280 B?

338 K? K4-3

347 D K4-1

369 D K4-7

371 K K4-7

Fase 4/5:

194

Fase 4-10:

24

Konstruksjonsbeskrivelse.

K4-1. Passasje. Består av: planker 348. Passasjen har trebrolegning med lengdeorientering parallelt med passasjen, altså Ø-V, som i fase 3, med dragere under. Den er brent, likesom resten av fasen (se imidlertid kildekritikk under K3-1, fase 3).

K4-2. Bygning. Består av: stolpehull 271 og 273, golvbord(?) 232 og muligens også grop 254 med uviss funksjon. Det er få rester igjen av husrekke A i denne fasen. Jeg tror likevel å ha nok rester til å si at det har vært bygning her nå også. Grunnlaget for dette er: 2 stolpehull i S-vegg; plankerester - og sammenholding med eldre og yngre faser. Restene passer da sammen med eldre og yngre bebyggelsesmønster.

254 er et hull med uviss funksjon. Det er ikke beskrevet som stolpehull, men dette kan ikke utelukkes. Begge de to andre stolpehullene er imidlertid steinsatte. Dette tyder kanskje på at 254 har en annen funksjon, ettersom det ikke er stein i forbindelse med denne.

230 er en ca 75 cm bred stripe med ren sand. Retningen på stripen går i N-S; vinkelrett på S-veggen i K4-2. Det kan være at 230 er et utjevningsslag/grunnlag for en Ø-vegg eller eventuelt skillevegg i K4-2. Plankene 232 er brent, så bygningen har trolig brent. Det er likevel ikke noe brannlag over/i bygningen.

K4-3. Bygning. Består av: stakkene 224 og 225, og golvbord? 339. Ca 75 cm sør for S-veggen i K4-2, er N-veggen i K4-3 representert ved 224. Øvrige rester av bygningen er noen N-S planker, som må være rester av golvbord. S-veggen er det ingen rester av. Her er det minst 2 muligheter:

- a) sør for de sørligste N-S plankene 339. Disse er orientert motsatt av den øvrige trebrolegning i passasjen, og kan være golvbord i K4-3. Dette gjør passasjen smal her, med et innrykk fra ca 247y og vestover.
- b) passasjen har ca samme bredde hele veien, slik at S-veggen er plassert i ytterkant av passasjen slik retningen er gitt i O11. Passasjen har da delvis N-S trebrolegning, delvis Ø-V. Dette er ikke uvanlig.

Alle rester av bygningen er brente. Det er også spor av sterk brann in situ 90.

338 er et sandlag som kan være påført for å preparere grunnen under bygningen K4-3, eventuelt under passasjen.

K4-4. Bygning. Består av: stakk 223 og golvbord 218 og 219. Øst for 5 er det også rester av bygning i husrekke B. De moderne grøftene ødelegger mulighetene for å se noen forbindelse mellom K4-3 og K4-4. Det er mulig at de er 2 deler av samme bygning.

N-veggen er belagt ved en rund stakk, 223, med ca 50 cm's avstand til K4-2's S-vegg. Det er tildels sammenhengende rester av golv, med N-S gående planker, på begge sider av 6 (218, 219). Det er delvis brukt stein som dragere for golvet.

S-veggen er det ingen spor av, men den må ha vært ca mellom den rette avslutningen på 218, og på passasjens trebrolegning 216. Dette er et tomrom, ca 15-20 cm bredt.

K4-4 har brent, og er delvis dekket av et brannlag. Det er også spor av brann in situ.

K4-5. Passasje. Består av: planker 216 og 336, dragere 217 og dreneringsgrøft 321. Passasje 2 har også trebrolegning løpende parallelt med passasjen, med tversliggende dragere under. Dette er likt med fase 3. I forhold til fase 3 er passasjen imidlertid blitt til dels smalere, og den er trukket litt nordover. Sør for K4-3 er den ca 1,75 m eller 3 m bred. Sør for K4-4 (i O10) er den ca 2,75 m bred. Trebrolegningen i passasjen har brent.

Dreneringsgrøften er trolig lagt ut sammen med passasjen for å drenere den i denne fasen, men det er også en liten mulighet for at den kan høre til fase 3.

K4-6. Utgår.

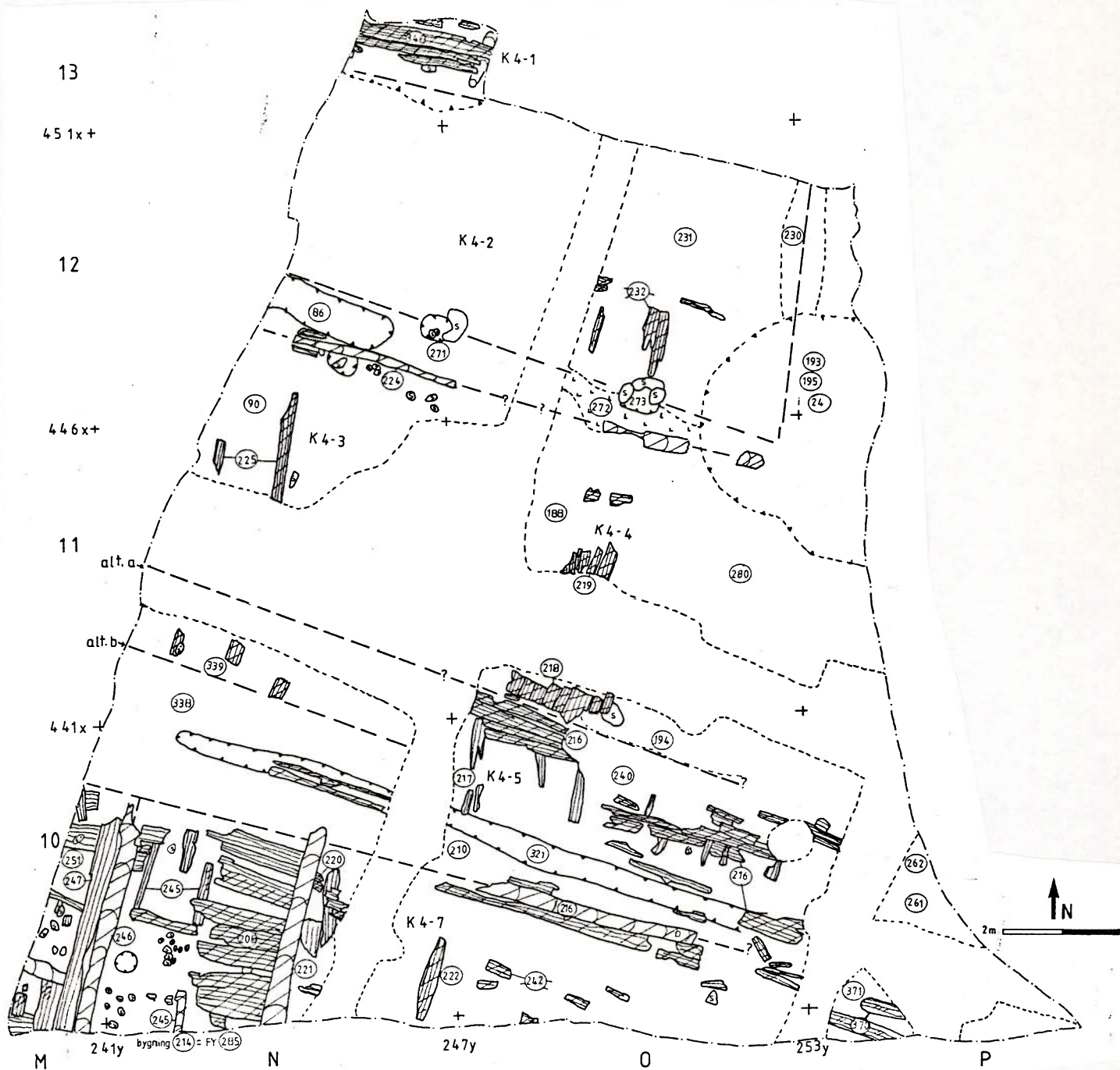
K4-7. Bygning 214. Består av: stakkene 221,246, golvbord 208, 216, 220, 242, 247, dragere 222, 245, 251, og planker 370. Husrekke C er best bevart av bygningsmassen i denne fasen. Deler av 3 rom er synlig på feltet. Husrekken har ekspandert eller flyttet mot nord. N-veggen er definert av en rund stakk (nummerert 216, men tilhører ikke gaten). De to skilleveggene (N-S gående runde stakker), ender også opp ca ved denne linjen. Muligens tilhører også de Ø-V gående plankene i P10 (370) også K4-7.

Golvbordene er orientert Ø-V i Ø-rommet og midtrommet, men N-S i V-rommet. Det er ikke spor av ildsted i bygningen.

Funn av vevlodd i V-rommet tyder på at det har foregått tekstilhåndverk her.

Trass i at størstedelen av bygningen har brent, er det ikke noe brannlag over bygningen. Unntak herfra er hvis 370 er en del av samme bygning. I V-rommet er det relativt få spor av brann, og lengst øst på feltet er det også få rester av brann.

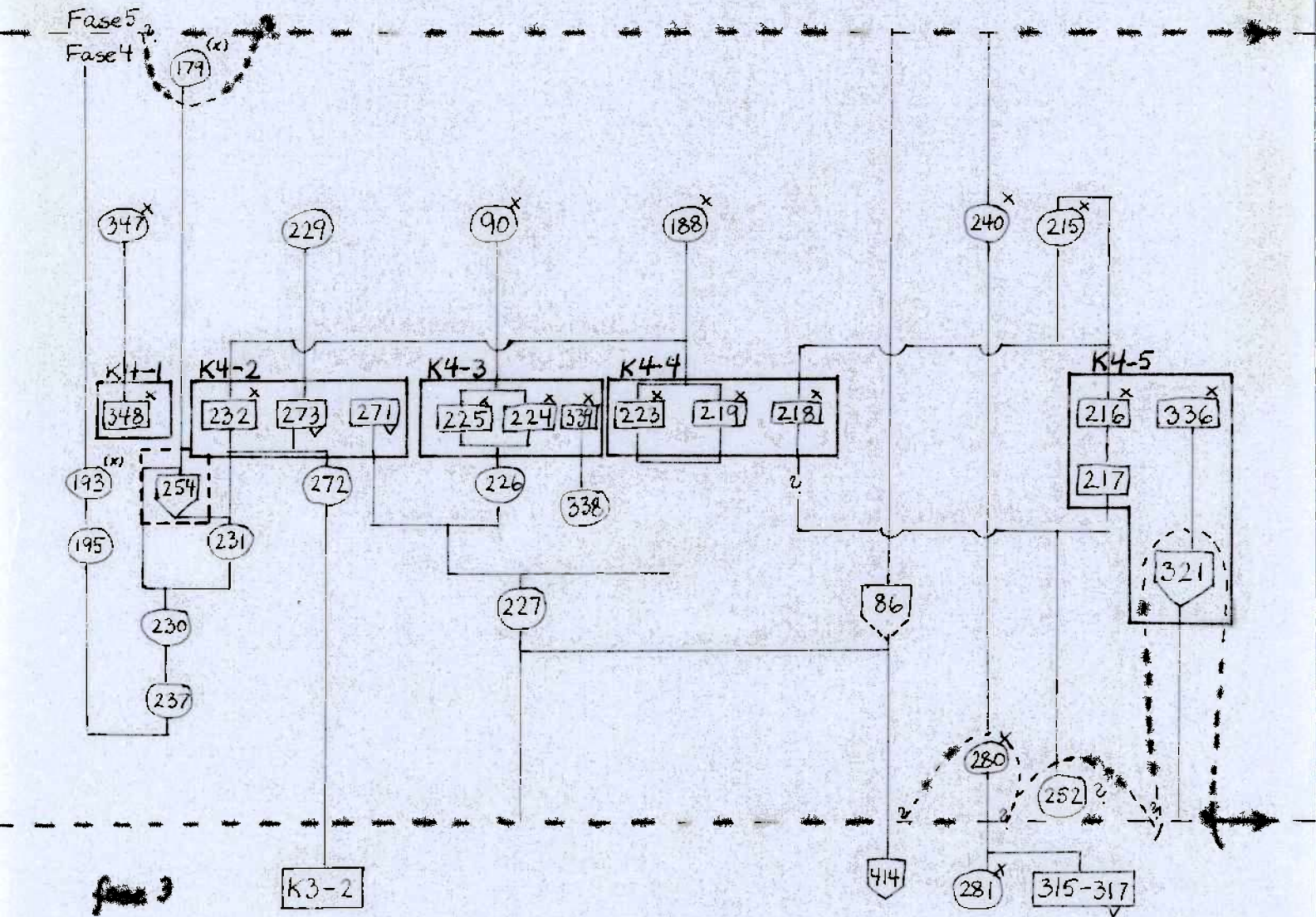
Bygningen er bevart i minimum 4 m's bredde, ca 15 m's lengde.

Delfelt FZ. Fase 4
 Målestokk 1:100

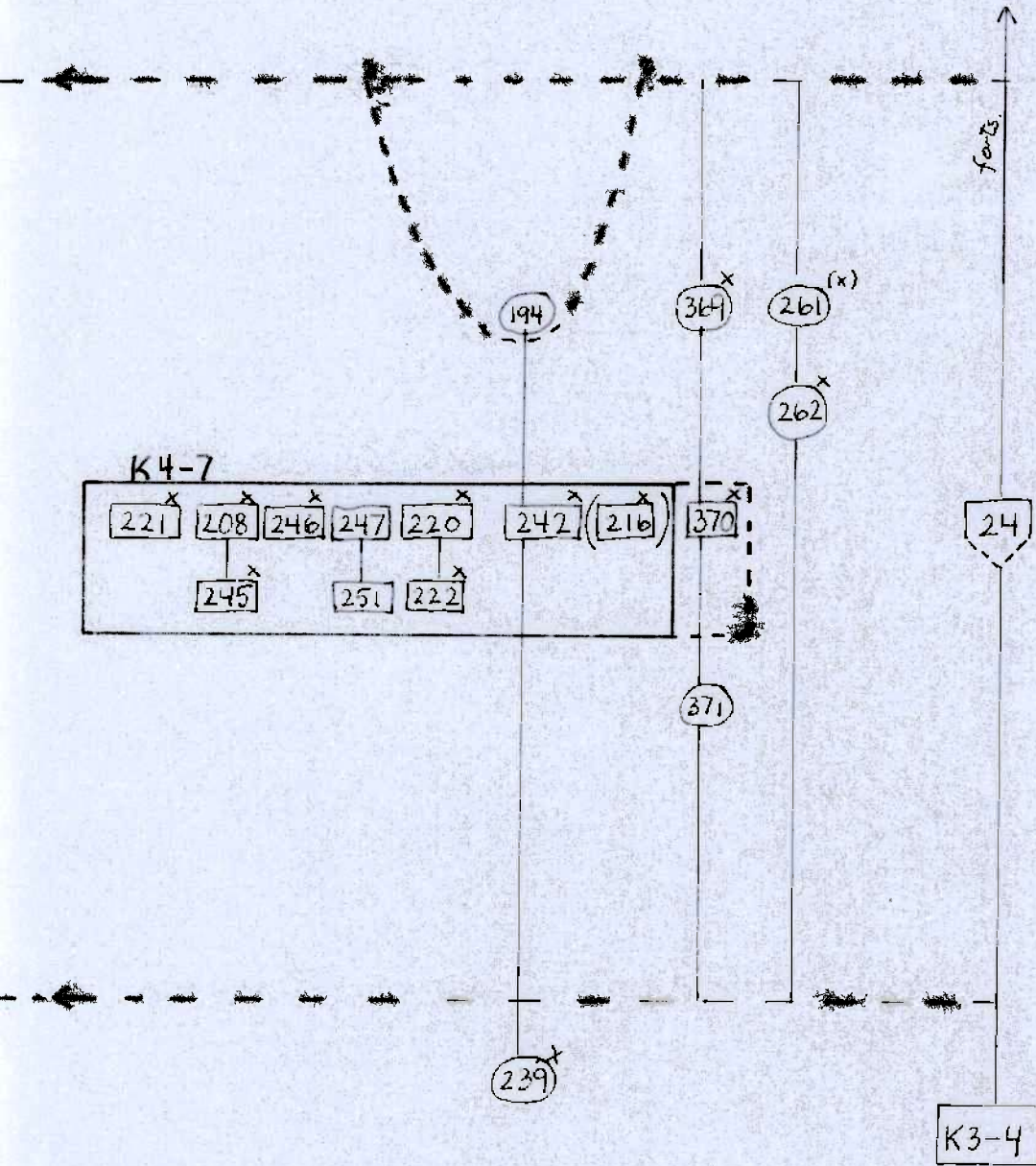
FAZ FASE 4

V

FZ FASE 4

H

FASE 5.

Fasen er fragmentarisk, så det er få klare rester etter passasje/bebyggelse. Tolkningene må derfor basere seg på eldre bebyggelsesmønster; først og fremst fra fase 4.

Det er fremdeles spor av de 2 passasjene. De har noenlunde samme plassering, men brolegningen har endret karakter.

I husrekke A's område er det noen sporadiske trerester, men ingen sikre indisier for at området har vært bebyggt. K5-2 er mer sannsynlig N-vegg i husrekke B, enn S-vegg i husrekke A. Dette er utfra plassering. Det er ingen andre klare spor av husrekke B.

Husrekke C er det heller ikke så klare spor etter. Men det er mulig at stolpehullene 277 og 243 representerer bebyggelse her, og at 207, 204 og (213) er deler av trebrolegning for denne bygningen. I så fall er N-veggen trukket ca 0,5 m sørover i forhold til fase 4.

Det er noen spredte rester av brann i området i K5-1, 212, dels 61 og 213 i K5-3 (NØ-delen). Det er et brannlag over S-del av N10, M10, og i en stripe ca langs ruteskillet 010/011. Siste (130) er ganske sterke brannspor. Treflislaget 209 har samme utbredelse under dette brannlaget. Den smale stripen med kull/treflis langs N-siden av passasje 2 kan tyde på et skille her, dvs. S-vegg av husrekke B. I.o.m. at det bare er en smal stripe kan det tyde på at området har vært ryddet etter brannen. Den begrensede utstrekningen på steinkonsentrasjon og planker i nordre halvdel kan også tyde på at området har vært ryddet.

Jordlag i fase 5:

33	180	209 K K5-3	<u>Fase 4/5:</u> 194
70	184	265 K K5-3	
130 D K5-3	205 B/D K5-3	331 D K5-1	<u>Fase 4-10:</u>
179	206 B? K5-3	333	24

Konstruksjonsbeskrivelse.

K5-1. Passasje. Består av: planker 332 og steinlag 346. Passasje 1 består dels av N-S trebrolegning 332, og dels av stein (-pakning?) 346. Hvorvidt begge deler tilhører passasjen er imidlertid usikkert.

Alternativ a) I tilfelle de ikke gjør det, består passasjen bare av stein, kanskje som underlag for treplanker (eventuelt for 332?). Den har i så fall ikke helt samme retning/plassering som tidligere.

Alternativ b) Hvis den består av begge deler er S-kanten trukket ca 0,5 m mot sør. I forhold til fase 4, er det alternativ b) som passer best m.h.t. plassering, men begge alternativer er mulige.

Ved et forsøk på å samstille FX og FZ er det et steinlag på begge felt som kan være det samme steinlaget (FZ346=FX537). Dette er sikreste holdepunktet vi har for samsvar mellom FX og FZ, men er langt fra sikkert. Lagfølgen ellers er temmelig ulik på de to feltene. De to steinlagene er også dokumentert på ulik måte på FX og FZ. På FX er det beskrevet som et lag med stein, og ikke tegnet på plantegning, mens det på FZ er eget nummer for steinene. Dette gjør det vanskelig å sammenligne.

Ved å sammenligne FZ med FX gis også muligheter for å tolke passasje 1 som del av en gårds plass.

Den stratigrafiske relasjonen mellom K5-1 og det øvrige i fase 5 er usikker. Det er brannrester utenom K5-1, men disse er spredte, og helst i S-del av feltet. Jeg må derfor minne om den kildekritiske situasjonen som den er beskrevet under K3-1.

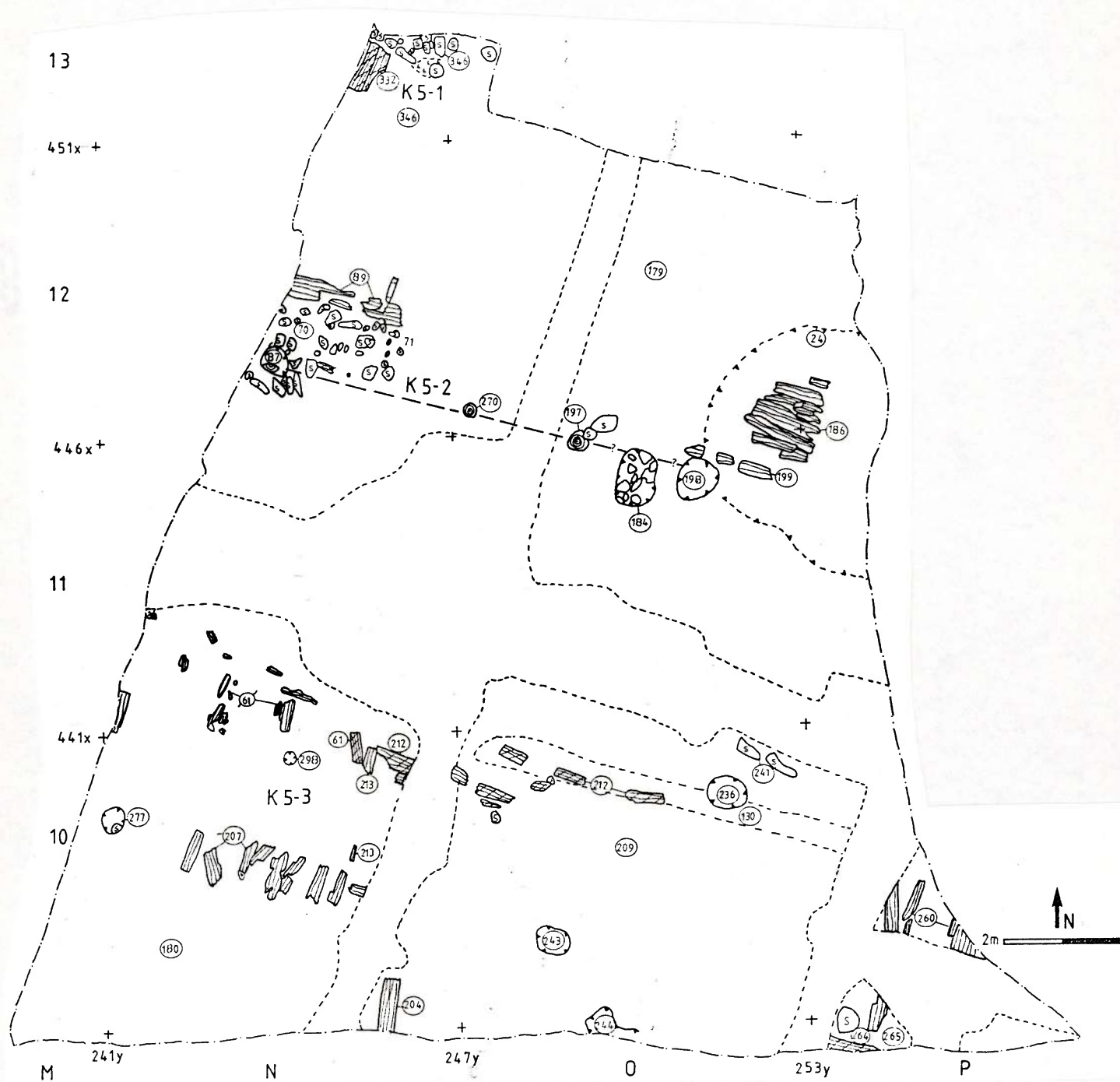
K5-2. Bygning? Består av: stolpehull 270, stolpehull med stolpe 87, 197, og muligens grop 198. Dette danner en rekke stolpehull med/uten stolpe. 198 og 184 kan høre med til samme rekken, til tross for at de ikke er vist å være stolpehull.

Stolpehullene har ingen klar forbindelse med andre rester på feltet, det går derfor heller ikke å si om de representerer en sammenhengende veggflukt. Etter plasseringen å dømme representerer de N-vegg i husrekke B, men denne er det ingen andre rester av. Nord for K5-2 er det diverse rester av trebrolegning (i 24) og steinlag (N12), men disse kan ikke funksjonsbestemmes. Det er derfor usikkert om husrekke A eksisterer i denne fasen.

K5-3. Passasje. Består av: 2 stk. tre 264, "tømmer" 61, 207, 260, planker 212, og dragere 213. Passasje 2 er svært fragmentarisk i fase 5. Hovedsakelig finnes den i 2 rekker. Den nordre delen (212, 213, 61) er plassert i traséen for passasje 2, fase 4. Trebrolegningen er Ø-V (212) med N-S dragere i Ø-halvdel. V-halvdel har kanskje N-S trebrolegning. Plankene har brent vest

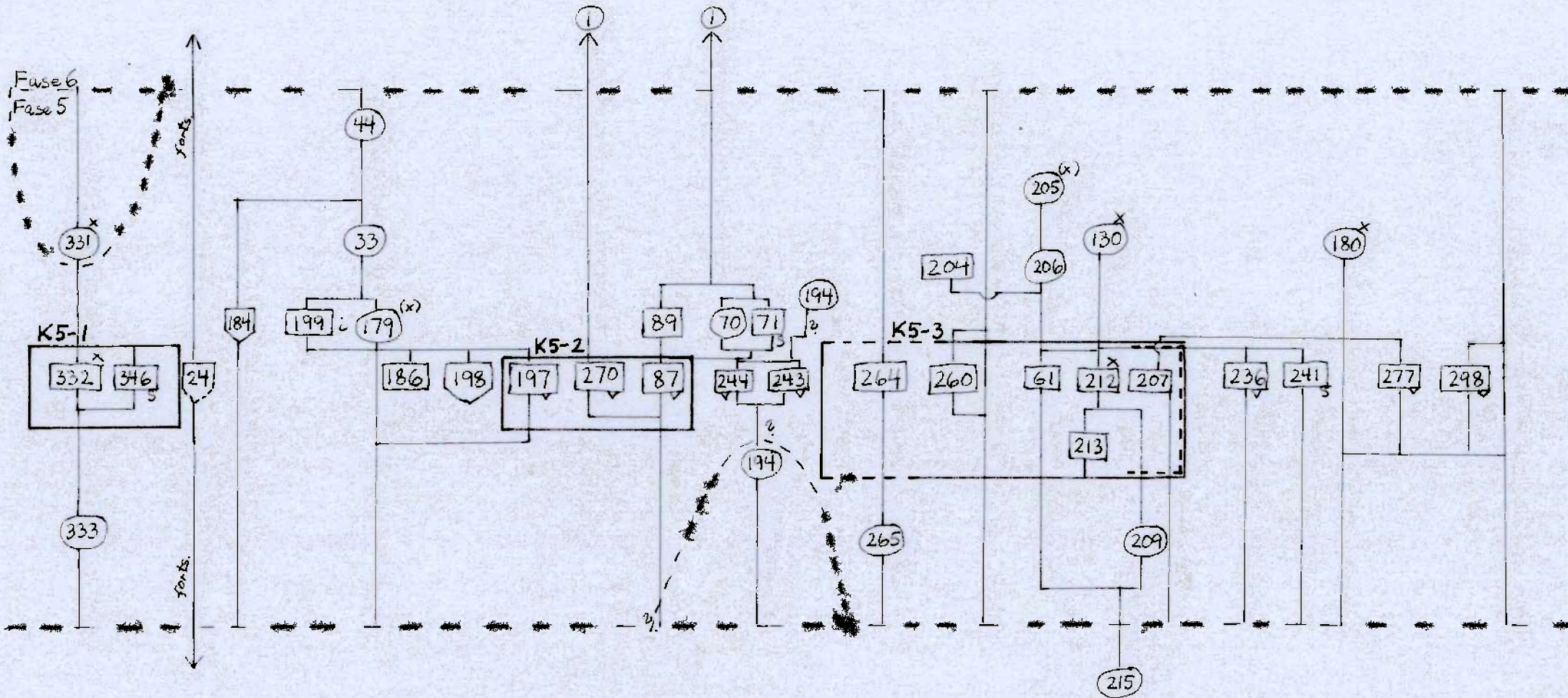
til 445y.

Den søndre delen (207, 213) består av N-S planker, ubrente. De befinner seg i et område som i fase 4 var inne i husrekke C. Gaten kan altså være trukket sørover, og er med dette ca 4 m bred. Det er likevel en sjanse for at husrekke C fremdeles eksisterer på samme område. I så fall må 207 og 213 i søndre halvdel være golv i huset eller i en svalgang langs huset. 2 stolpehull 277 og 243 kan stemme med dette.

Delfelt FZ. Fase 5
Målestokk 1:100

E2 FASE 5

FASE 6.

Jordlagene er få i denne fasen, eller de er dårlig dokumentert. Den stratigrafiske analysen baserer seg derfor hovedsakelig på underliggende lag, dvs. "yngre enn....", og relasjoner i og ved passasje 2.

I denne fasen er husrekke A's område ubebygde. De andre 2 husrekkene og begge passasjene er det imidlertid rester av. Passasjene har Ø-V trebrolegning som i fase 3 og 4.

Passasje 2 er ca like bred eller litt smalere enn i fase 5. I tillegg til tverrliggende dragere, har den også fått en støtte for dragerne som ligger Ø-V liksom trebrolegningen.

Ingen spor av dreneringsrenner eller ildsteder i fasen. Passasje 1 har brent. Ellers er det noen få brannspor i N10, men bortsett fra passasje 1 er fasen ubrent.

Jordlag i fase 6:

129 K K6-3

196

203

257 D

259 K?

274

344 D K6-1

Fase 6 el. yngre:

263 K K6-3?

Fase 6 og 7:

14 B K6-2

Fase 4-10:

24

Konstruksjonsbeskrivelse.

K6-1. Passasje. Består av: planker 345. Passasje 1 har igjen fått Ø-V trebrolegning, med samme plassering som tidligere. Trebrolegningen er brent. Dette kan skyldes en lokal brann, ettersom det knapt er brannspor i resten av feltet. Det kan også være at K6-1 hører til en annen fase; eldre eller yngre (se kildekritikk under K3-1, K5-1 i fase 3 og 5). Hvis den er yngre, må de eldre sporene trekkes ut i tid, ettersom det er rimelig å anta at brolegningen er kontinuerlig. Men den kan også være eldre.

K6-2. Bygning 183 i husrekke B. Består av: golvbord 161, 171, dragere 162, 172, stolpe 78=63, 79, 80, 143 og stolpehull med stolpe 49. Det er ingen spor av N-veggen. Denne er forslagsvis trukket på ca samme sted som N-vegg i tidligere bygning i denne husrekken (K4-4, K5-2). S-veggen er synlig i form av en rekke stolpehull (49, 78, 79, 80, 143), derav minimum 2 med steinpakning.

Dette gir en bredde på 5,5 m. Andre vegger er det ikke grunnlag for å trekke.

Innvendig er det rester av Ø-V golvbord (171, 161) med N-S dragere under (172, 162). Ingen rester av ildsted. På plantegning er det tegnet på 4 vevlodd i klar kontekst over 172. I funnkatalogen er det imidlertid ikke registrert 4 vevlodd i noe lag som kan assosieres med K6-2. Bare 228 inneholder 4 vevlodd, men dette tilhører fase 3 og er et brannlag. Til tross for at vevloddene mangler i funnkatalogen, vil jeg velge å tro at det har foregått tekstilhåndverk i denne bygningen.

Stolpehull 185 i øst har uviss funksjon i bygningen. Bygningen er ubrent.

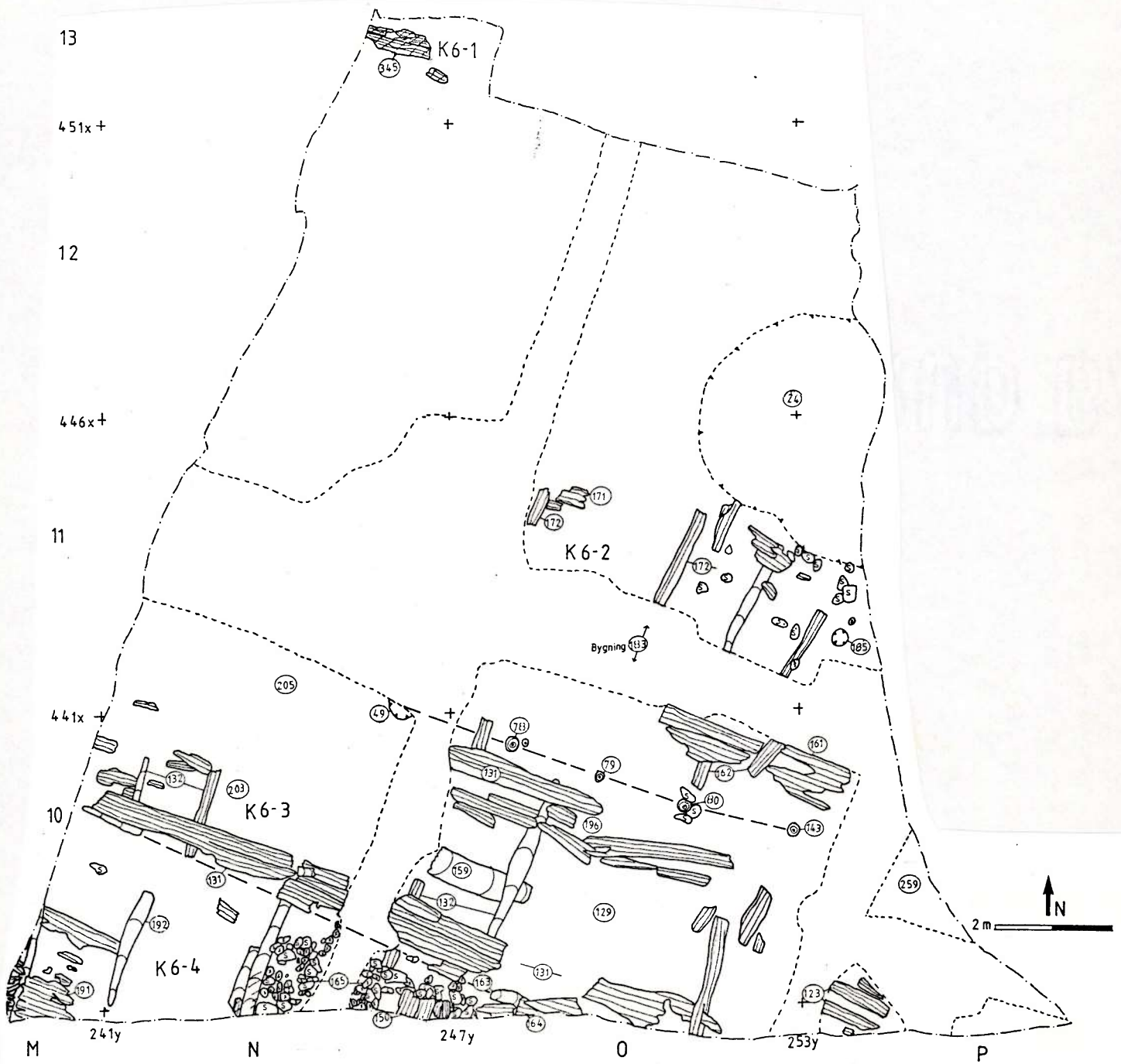
K6-3. Passasje. Består av: dragere 124, 132, planker 131, støtte for dragerene 159. Plankelag 123 er kanskje yngre enn fase 6. Passasje 2 er ubrent i denne fasen bortsett fra en liten brent flekk på kanten av 131 inn mot K6-4, N10. Liksom passasje 1 har den Ø-V trebrolegning. Den har dessuten et solid underlag av N-S dragere som igjen hviler på en kraftig Ø-V drager. Bredden på passasjen er ca 3,75 m.

K6-4. Bygning. Består av: stukk 163, golvbord 150, 164?, 191, steinlag (under 150); 165, dragere og veggstukk 192. Husrekke C er synlig med 2 rom. N-veggen er litt uklar, men en stukk uten nummer i vest, kant-i-kant med 131, og 163 i øst er trolig rester av N-veggen. Det er ellers en glidende overgang mellom K6-4 og K6-3. N-veggen i husrekke C er derved trukket ca 0,75-1,75 m sør-øst i forhold til fase 4.

Østligste av stukkene 192 må være skillevegg i bygningen. Den markerer et sterkt skille med steinkonsentrasjon øst for den; bare trerester vest for. I V-rommet er det bevart 3 golvdragere N-S 192, og golvbord 191. De er hovedsakelig bevart hvor jorden er presset sammen p.g.a. en nyere kjeller 7. De andre golvbordene kan være fjernet ved bygging av K7-2 i fase 7.

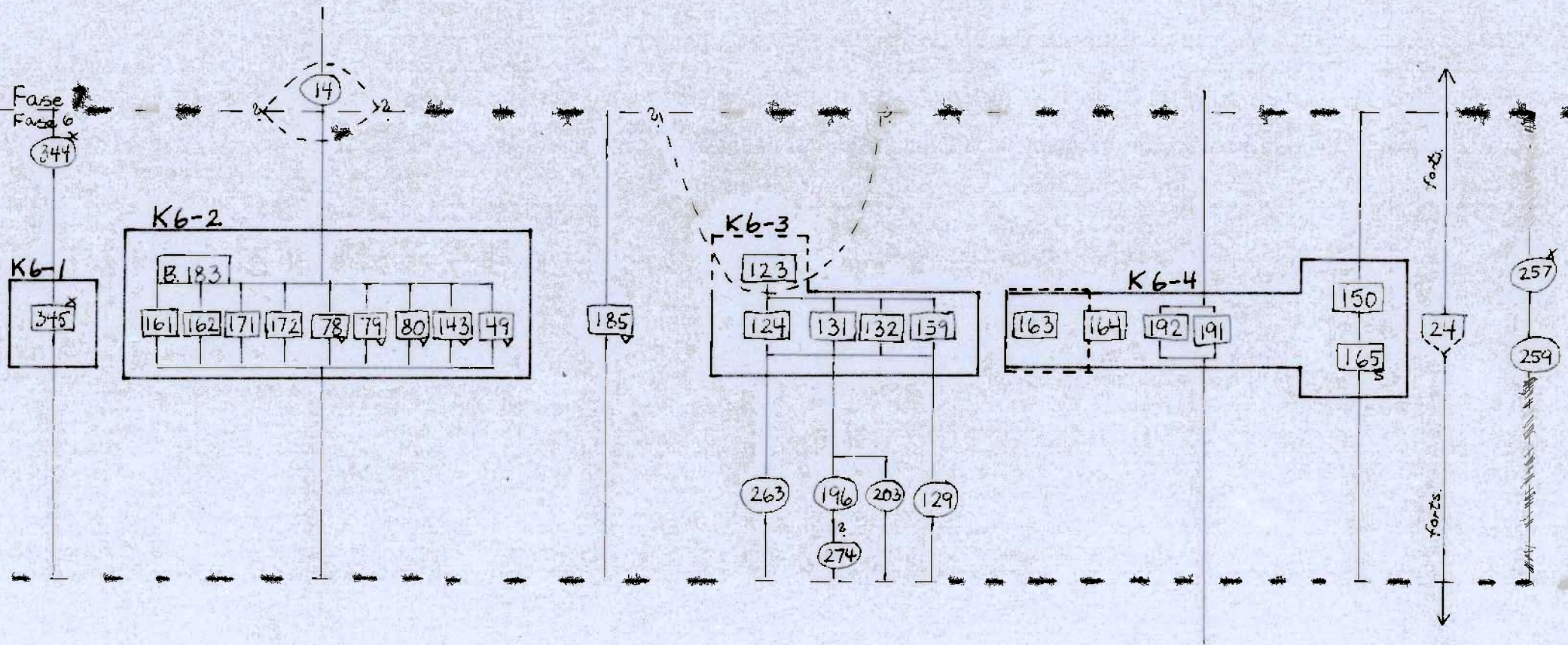
I Ø-rommet er det konsentrert med stein i opptil 4 lag 165. Uvisst om dette er opprinnelig steinpakning i rommet, eller om det er nivellering/underlag for golvbordene. Det kan selvsagt være begge deler. Det er ikke observert kull/aske som kan tyde på ildsted. Det er litt brannspor på 192 i skilleveggen, og litt i kanten av 131, inntil N-veggen av bygningen. Ellers ingen rester

av brann/brannlag. Bygningen har trolig vært delvis skadet av en lokal brann.

Delfelt FZ. Fase 6
Målestokk 1:100

FASE 6

FASE 7.

De stratigrafiske forholdene er hovedsakelig som i fase 6. I V-del av husrekke C (vest for 5) har det vært svært få rester av bebyggelse bevart de siste fasene. Dette gjør at toppen av et lag i fase 5, 180, støter an mot lag 118 i fase 7. Dvs. at det ikke er akkumulert noe lag som har latt seg erkjenne i fase 6. Når jeg skiller ut fasene i dette området er det derfor hovedsakelig på basis av konstruksjonsrester.

Husrekke A er det fremdeles ikke spor etter, og nå er også passasje 1 forsvunnet. Bygningen i husrekke B er fortsatt i bruk (K6-2). Forøvrig er det hovedsakelig vest for 5 og sør for 6 det er bevart spor av bebyggelse i denne fasen. Passasje 2 er godt bevart her (K7-1). Den har samme plassering som i fase 6 og er ca like bred (3,5-3,75 m). Bygning i husrekke C (K7-2) har også samme N-begrensning som i fase 6, men ser ikke ut til å fortsette øst for 5.

Det er ingen spor av ildsteder. Heller ikke er det spor av brann.

Jordlag i fase 7:

118 B K7-2

255

173

175 B K7-2

Fase 6 og 7:

189 K? K7-2

14 B K6-2

Fase 7/8:

146

Fase 4-10:

24

Konstruksjonsbeskrivelse.

K7-1. Passasje. Består av: dreneringsgrøft(?) 167, dragere 168 A og B, 177, 202, 256, reparasjon av trebrolegningen 105, planker 166. Muligens også planker 138: reparasjon av 105, eller terskel for K7-2, samt planker 108, som kan være støtte for dragerene i fase 8, eller reparasjon av 105; tilsvarende 138? Passasje 2 har relativt velbevart trebrolegning, med bordene i N-S retning. Den er imidlertid bare bevart vest for 5. Det er også noen sporadiske trerester med brolegningen i N-S retning i P10. P.g.a. retningen på bordene er de satt til å høre til denne fasen. I O10 er det bare et lag med mye treflis som kan være et konstruksjonslag og/eller brukslag. Restene av passasjen må være ryddet unna

her. Bevaringsforholdene skulle være ganske like i N10 og O10.

Under midtlinjen av passasjen er det en mulig dreneringsrenne, med en drager på hver side (168A og B). Grunnen til at det er usikkert om det er en dreneringsrenne, er at den aldri er beskrevet som en nedgravning. Den er én gang med spørsmålstegn (lagkort) og en gang uten spørsmålstegn (s.115) tolket som dreneringsrenne av Gerry i feltsituasjonen. Heller ikke dreneringsrennen er det spor av i O10.

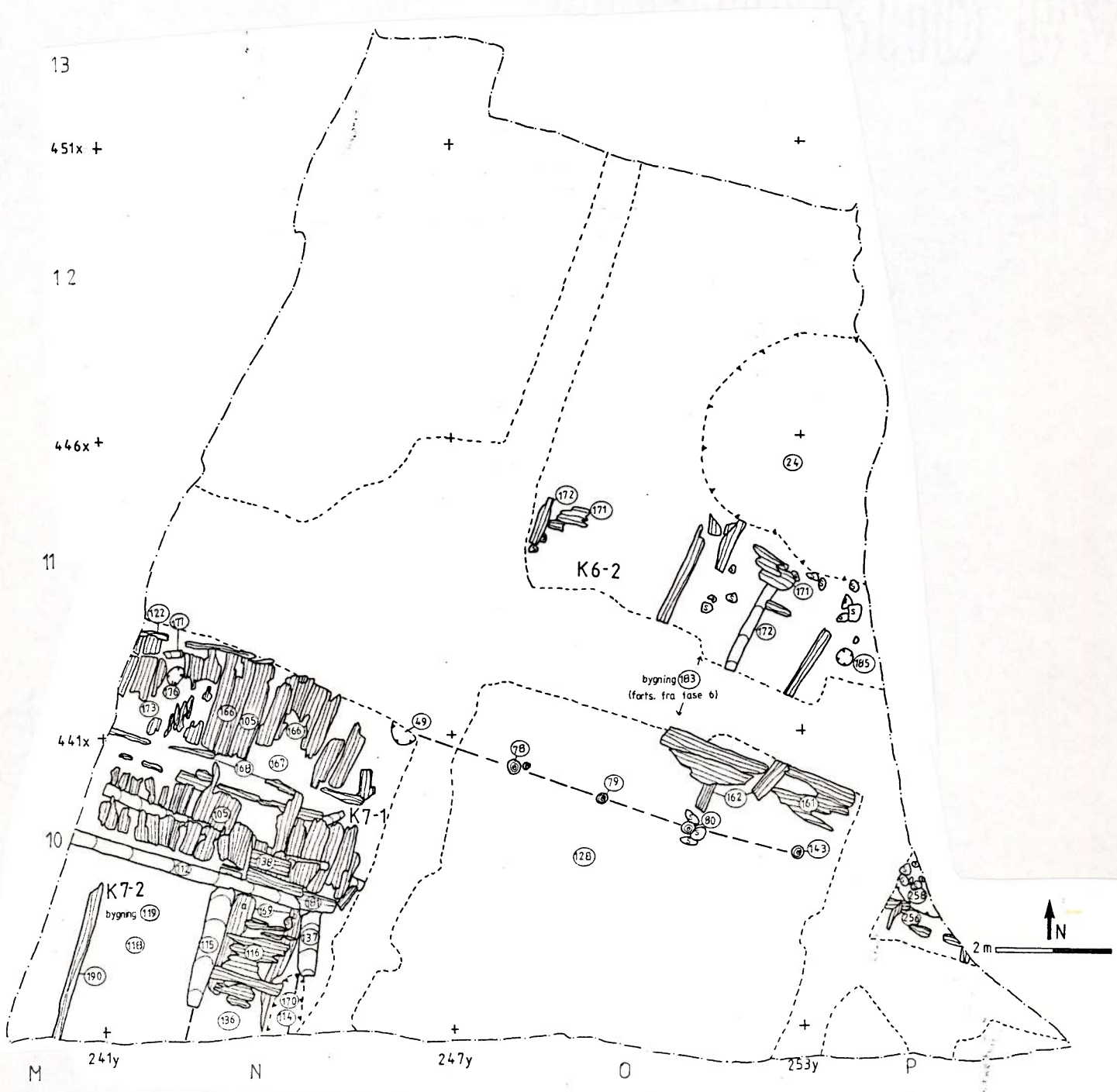
Et stolpehull i passasjen er plassert stratigrafisk mellom nedre 166 og øvre 105 trebrolegning. Funksjonsmessig kan det ikke plasseres.

K7-2. Bygning 119. Består av: lett forsenkning 170, planker, trolig fra øvre golvnivå, 116, planke, støtte for laft 174(?), 181, drager 182, 190, stukk 101/115, 112, 137, laft 139, Ø-rom 136, trolig golvbord 169, mulig terskel 138. Bygningen i husrekke C er bevart med N- (og Ø-) del av 2 rom. Veggene er laftet i hverandre. Det lille rommet i øst har trolig hatt golvbord parallelt med rommets lengderetning (dvs. N-S) opprinnelig, senere har det golvbord på tvers av rommet. Brukslag 175 er mellom de 2 golvlagene. I det store rommet i vest er det bare rester av én golvdrager N-S, som viser at golvbordene har gått Ø-V. Utenfor og kloss i laftehjørnet som eventuelt tilhørende skilleveggen, er det satt opp en planke på høykant. Under laftehjørnet i vest er det lagt en planke horisontalt til støtte for laftet. Inntil veggstokken i langveggen mot nord er det lagt 2 planker 138, slik at de ligger framfor det lille rommet i øst. Dette kan være som terskel for døråpning ut mot passasjen fra det lille rommet. Det kan også være en reparasjon på trebrolegningen i passasjen (se også 108). Lag 118 er brukslag i V-rommet.

En forsenkning 170 fortsetter i flukt med 137, og er trolig avtrykk av fortsettelsen av den.

Bygningen har ingen rester av ildsted.

K6-2. Bygningen fortsetter trolig i denne fasen, men går senest av bruk ved overgangen til fase 8. Forøvrig beskrivelse: se fase 6.

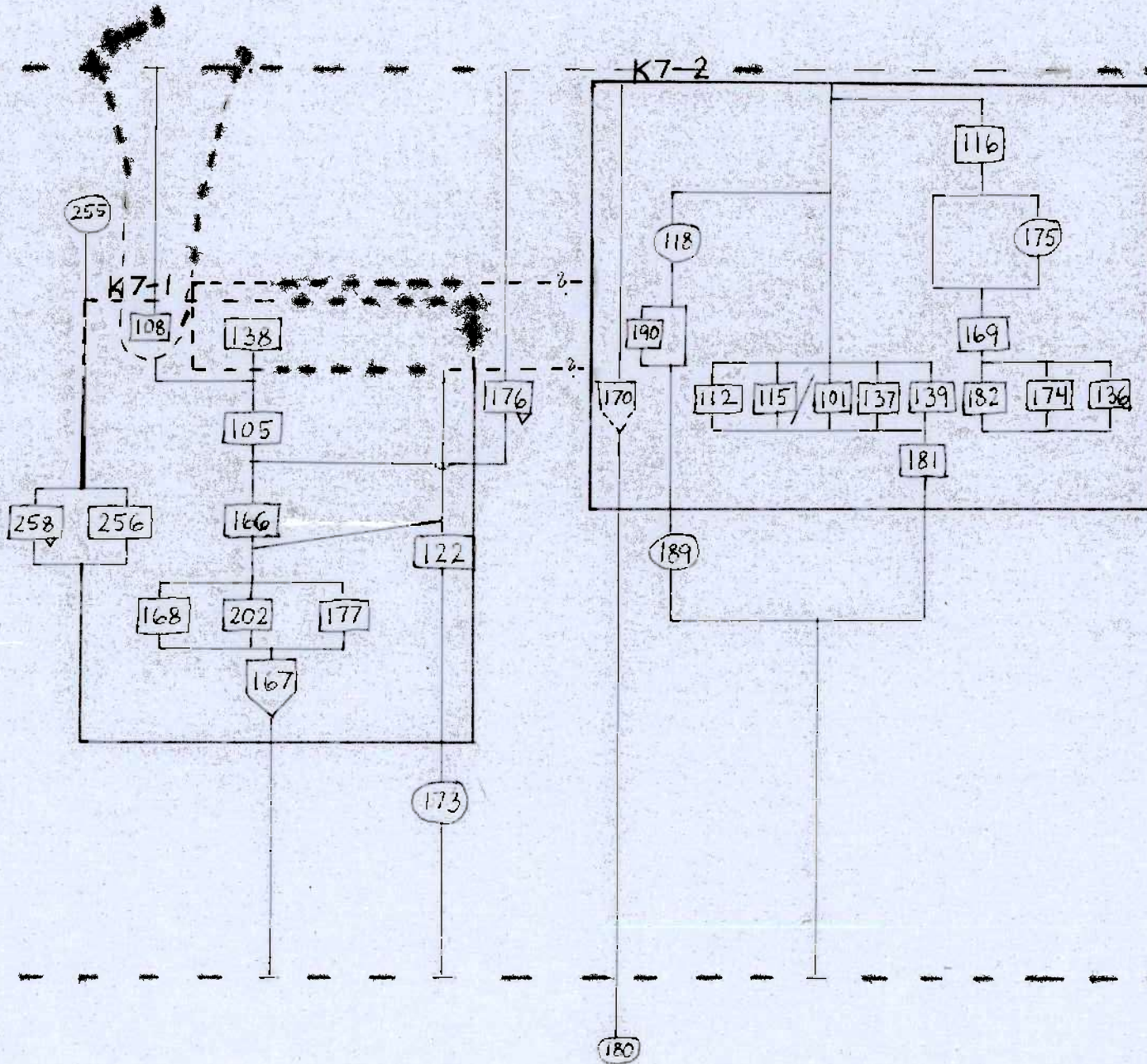

Delfelt FZ. Fase 7
Målestokk 1:100

FZ FASE 7

Phase 8
Phase 7

forks

FASE 8.

Denne fasen er ubrent. Passasje 2 dominerer bildet, med Ø-V trebrolegning, og med noenlunde samme plassering som tidligere. Den er likevel trukket ca 0,5 m lengre sør i N10, som gir en ca bredde=4 m. Det er rester av bygninger i Ø-del av feltet i husrekke C. Nordre del av feltet, samt vestre del vest for 5, har vært ubebygd i denne fasen.

Jordlag i fase 8:

102 K K8-1	113	128
103 K K8-1	114	133 K? K8-3
104	121 K? K8-1	160
111 B?		

Konstruksjonsbeskrivelse.

K8-1. Passasje. Består av: støtte for dragerene 125, 134, 140, 141, 142, dragere 76 A-J, 94, 152, planker 93, 151, plankelag 75, samt muligens planker 92. Reparasjon av 93-nivå? og støtte for dragerene, eller reparasjon over 105; 108. Passasje 2 har trebrolegningen i Ø-V retning, parallelt med lengderetningen. Det er lagt på et rammeverk av tverrstokker i N-S retning, med Ø-V stokker som støtter under dette igjen. Rammeverket er mer gjennomført med stokker øst for 5, mens det vest for 5 er mer sporadisk, og brukt mye planker istedenfor stokker. Dette kan skyldes at det er ulike personer som vedlikeholder øst og vest for 5, noe som kan tyde på en eiendomsgrense. Lagfølgen ellers er ganske ensartet på begge steder.

3 plankebiter 92 langs nordsiden ligger over trebrolegningen ellers, og i N-S retning. Disse har brannspor. Dette er de eneste brannsporene i denne fasen. Det er mulig at 92 tilhører fase 9 hvor passasjen er brent. Men det er også mulig at de representerer en reparasjon av trebrolegningen.

K8-2. Dreneringsgrøft(?) 107. Mellom sørligste Ø-V drager i K8-1 og N-veggen i K8-3 er det en mulig dreneringsgrøft. Den er ikke beskrevet nærmere av Gerry. 3 steinansamlinger (147-149), hvorav 2 i en forsenkning, er i K8-2. Disse har uviss funksjon.

To planker Ø-V 109 er over dette igjen. Stratigrafisk skal både den mulige grøften, plankene og steinansamlingene være samtidige med passasjen.

K8-3. Bygning. Består av stukk 110. I sørsiden av K8-2, øst for 5, er det 2 deler av en halvkløyving. Dette må representere N-veggen i en bygning i husrekke C. Det er ingen andre klare rester av bygninger.

De tre steinansamlingene kan ha noe med K8-3 å gjøre. F.eks. stolpeunderlag for en svalgang langs passasjen.

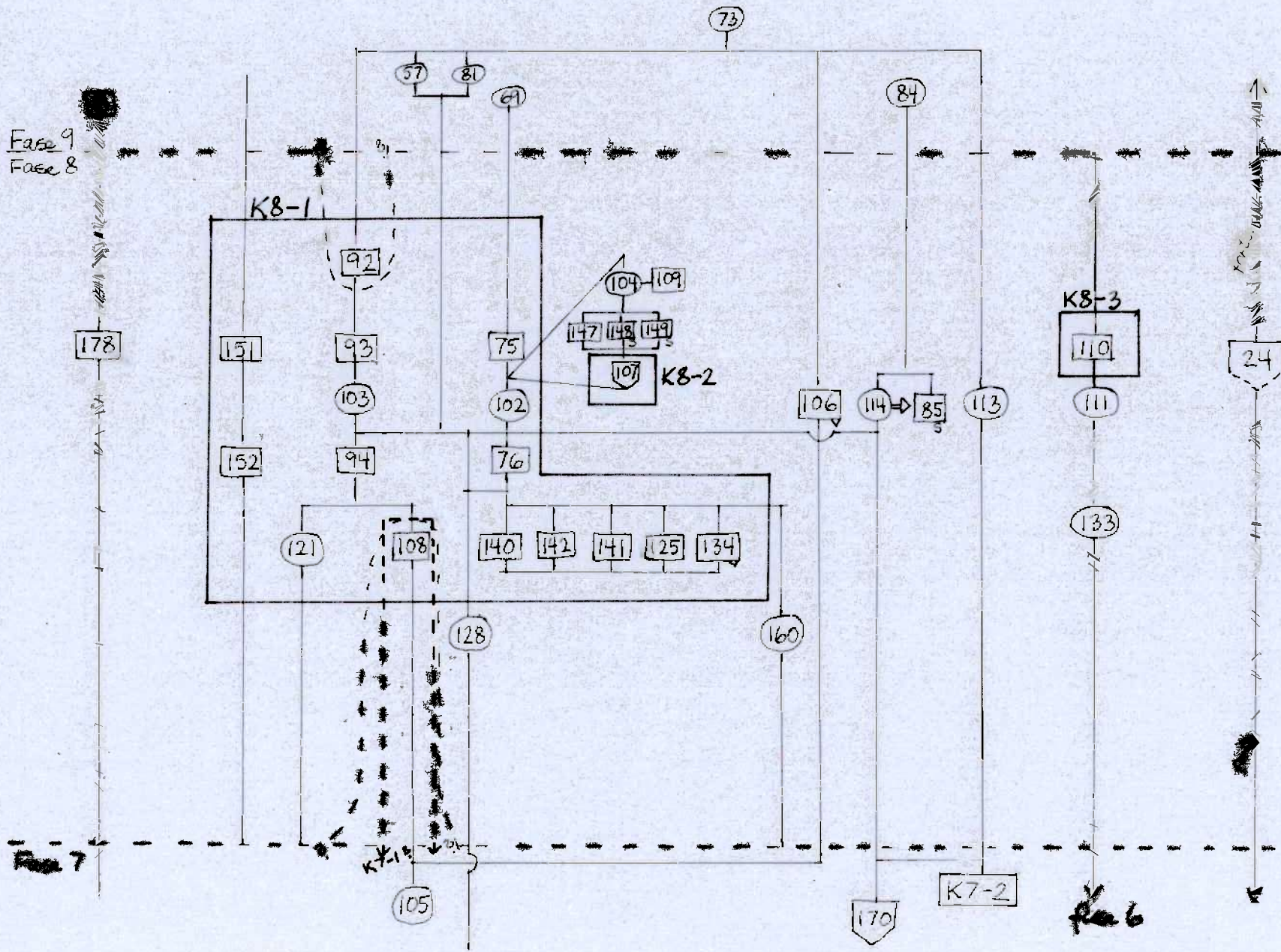
Leirlag 113 er trolig fundamentering for bygningen, tilsvarende FY201. Mer om dette: se FY fase 8, K8-1.

Det er ellers noen spredte trerester i O12/P12. Disse kan ikke funksjonsbestemmes. Et relativt konsentrert steinlag sør for passasjen i N10 har Gerry tolket som mulig ildsted. Der er imidlertid bare "no much evidence of burning" (lagkort 85, eneste verbale beskrivelse). Dette er for spinkelt grunnlag til å kunne funksjonsbestemme 85 til ildsted.

Delfelt FZ. Fase 8
Målestokk 1:100

FZ FASE 8

FASE 9.

I denne fasen er det vanskelige stratigrafiske forhold på store deler av feltet. Det skyldes at toppmassene ble fjernet med maskin ned til dette nivået i deler av feltet. Dette gjør at det er vanskelig å avgjøre tidsforholdet mellom nordre og søndre halvdel av feltet. Samtidigheten her er stort sett basert på at det er brannspor i begge deler av feltet. F.eks. har både K9-2 og K9-5 brent.

Hovedretningene på bebyggelsen er bevart i denne fasen også. Men det er litt tvilsomt om K9-2 tilhører husrekke A som har ekspandert ca 1 m mot sør, eller om grensen mellom husrekke A og B er blitt fjernet/uklar. Det er ingen spor av passasje 1, og hvis ikke K9-3 har med en bygning nord for passasje 2 å gjøre, er det heller ingen spor av husrekke B. Husrekke C er det heller ingen rester av. Store deler av feltet ser altså ut til å være ubebygd i denne fasen. Men passasje 2 holdes ved like på samme sted som før.

I nordsiden av passasjen, K9-5, er det situasjoner som er vanskelig å tolke. Dels p.g.a. de samme stratigrafiske forhold som nevnt over.

Jordlag i fase 9:

22	39 B? K9-4	81	<u>Fase 9/10:</u>
23	42	84	144
26	56 B K9-5	88	145
29	57	91	
32	69	95	<u>Fase 4-10:</u>
37	73	127	24
38 B K9-5	74	158 K K9-2	

Konstruksjonsbeskrivelse.

K9-1. Fundament 13. Består av ganske store steiner, opp til 3 lag. Sjørenden har noen svære steiner og har sunket ned i sammensenkningen 24. Fundamentet følger samme retning som har vært holdt siden den første bebyggelse på stedet. Dvs. den ligger innenfor husrekke A's område. Noe mer enn én N-S vegg er det ingen klare spor etter. Men det er mulig at steinene 43 og 25 kan ha

noe med dette å gjøre. Fundamentet er kuttet av FX2 i nord.

K9-2. Kjeller eller terrassert bygning 157. Består av: laft 36, stakk: i S-vegg 35, 155, i V-vegg 31, 34, 156, fundamentstein 200. Dette er en laftet bygning som er delvis(?) nedgravd. Det er ikke tatt høyder i nedgravningen, og det er heller ikke gjort noen bemerkninger om hvor dyp denne er. Jeg kan derfor ikke si noe om i hvilken utstrekning bygningen har vært nedgravd. Bygningen har brent. Muligens tilhører den husrekke A, men er i så fall trukket ca 1 m lengre sør.

K9-3. Stokk 59, med ukjent funksjon. En rund stokk i N-del av passasjen ser ut til å være samtidig med trebrolegningen i passasjen. Den er imidlertid ubrent og ligger i Ø-V retning.

- a) Den kan være S-vegg i en bygning i husrekke B. Det er også mulig at
- b) den ligger sekundært; ettersom den ligger oppå dragerene i passasjen, og lengre sør enn antatt nordlig kant av passasjen. Det er likevel ikke umulig at gaten har fått en innsnevring i nordre del.
- c) En tredje mulighet er at den har med K9-4 å gjøre. Et leirlag 39 begrenses av K9-4 og av K9-3. Den har i alle fall sin beliggenhet da 39 ble dannet, ettersom det tydelig følger denne stokken.

K9-4. Konstruksjon med ukjent funksjon. Består hovedsakelig av 2 kantstilte planker, som danner SØ-hjørnet av en slags karm, 41. Muligens også 2 plankelag, 77. På plantegning nr. 4096 er det også tegnet en kant med kantstilt plank over 59. Dette har trolig vært en forveksling med toppen av 59, og er heller ikke nevnt av Gerry i senere beskrivelser. Signaturene på tegningene (av samme tegner) er ikke konsekvente her, så de kan ikke hjelpe oss her.

Det "indre" av K9-4 er fylt av et lag av leire 39 med brente elementer. Foruten om av 41 avgrenses det også mot sør av 59. Derfor er det mulig at 59 kan ha noe med K9-4 å gjøre (se K9-3, c)). Ellers er det ingen klare avgrensninger mot øst, nord og vest. 39 ligger over et par plankelag 77 som kan være trebrolegning i passasjen. I så fall er K9-4 sekundær i forhold til passasjen. Men det er også mulig at 77 eller i alle fall deler av 77 kan ha

Dreneringsrenne under passasjen K9-5 i fase 9.
Sett mot sør.

Steinsatt grøft FZ11. Danner
grensen mellom FZ og FY.
Fase 10. Se appendix II.

noe med K9-4 å gjøre. 41 er brent, men ikke 77 og 59.

39 inneholder ingen funn, og det er heller ikke noe annet som kan si noe om funksjon.

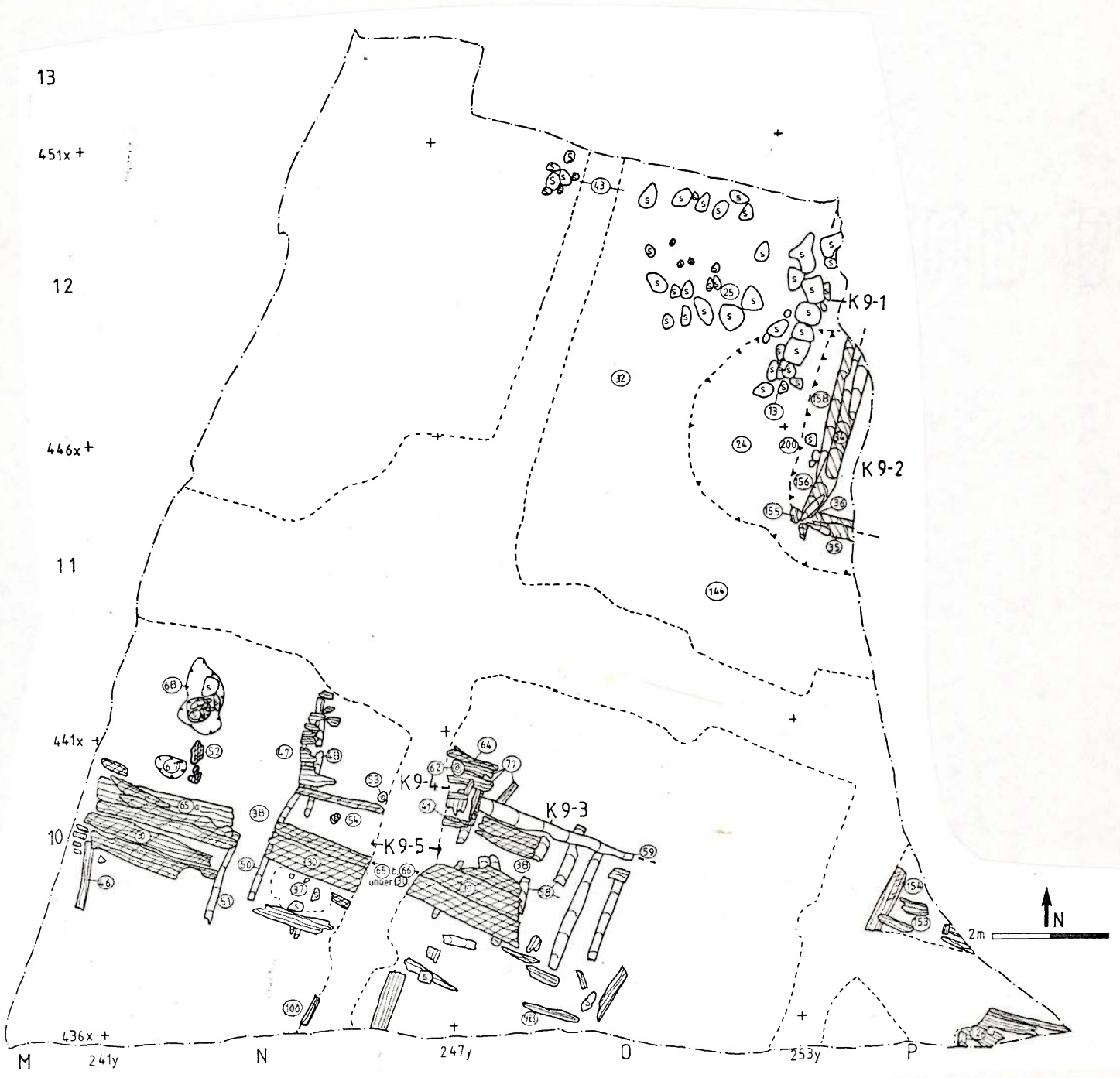
K9-5. Passasje. Består av: planker 20=30, 47, dragere 46, 48, 50, 51, 52, 58, trau som er brukt som dreneringsrenne 65A og B, 66. Plankene 126, 153 og dragerene 154 kan også tilhøre K9-5, men de kan også tilhøre eldre faser. De 2 plankelagene 77 hører kanskje sammen med 41, i f.eks. øverste nivå. "Tømmeret" 64 kan være del av trebrolegningen, men hvis det med "timber" er ment rund stokk er det trolig ikke en del av passasjen. Plankene 98 er også muligens en del av trebrolegningen. Passasje 2 er bygget på samme måte som tidligere: med Ø-V trebrolegning, med N-S dragere under, og en dreneringsrenne under dette igjen.

Trebrolegningen er brent, bortsett fra nordlige deler, derav noen som er litt usikre. Restene i P9/10 har heller nesten ikke brannspor.

Dreneringsrennen: Laget av trau. Den dreneres mot elven, dvs. fra vest mot øst. På den bevarte delen er det et fall fra 7,54 m.o.h. til 7,39 m.o.h. fra vest til øst. Den ser ut til å være lagt under den søndre halvparten av passasjen.

Mens trebrolegningen i sør i N10 er relativt godt bevart, er de nordlige delene svært uregelmessige. Det ser likevel ut til at dragerene i hovedsak går fra ytterkant og til midten av passasjen, hvor de dels overlapper hverandre (f.eks. 50 og 48). Noen dragere er lengre. En stolpe 54 kan være støtte under en drager langs midtlinjen; muligens også 67.

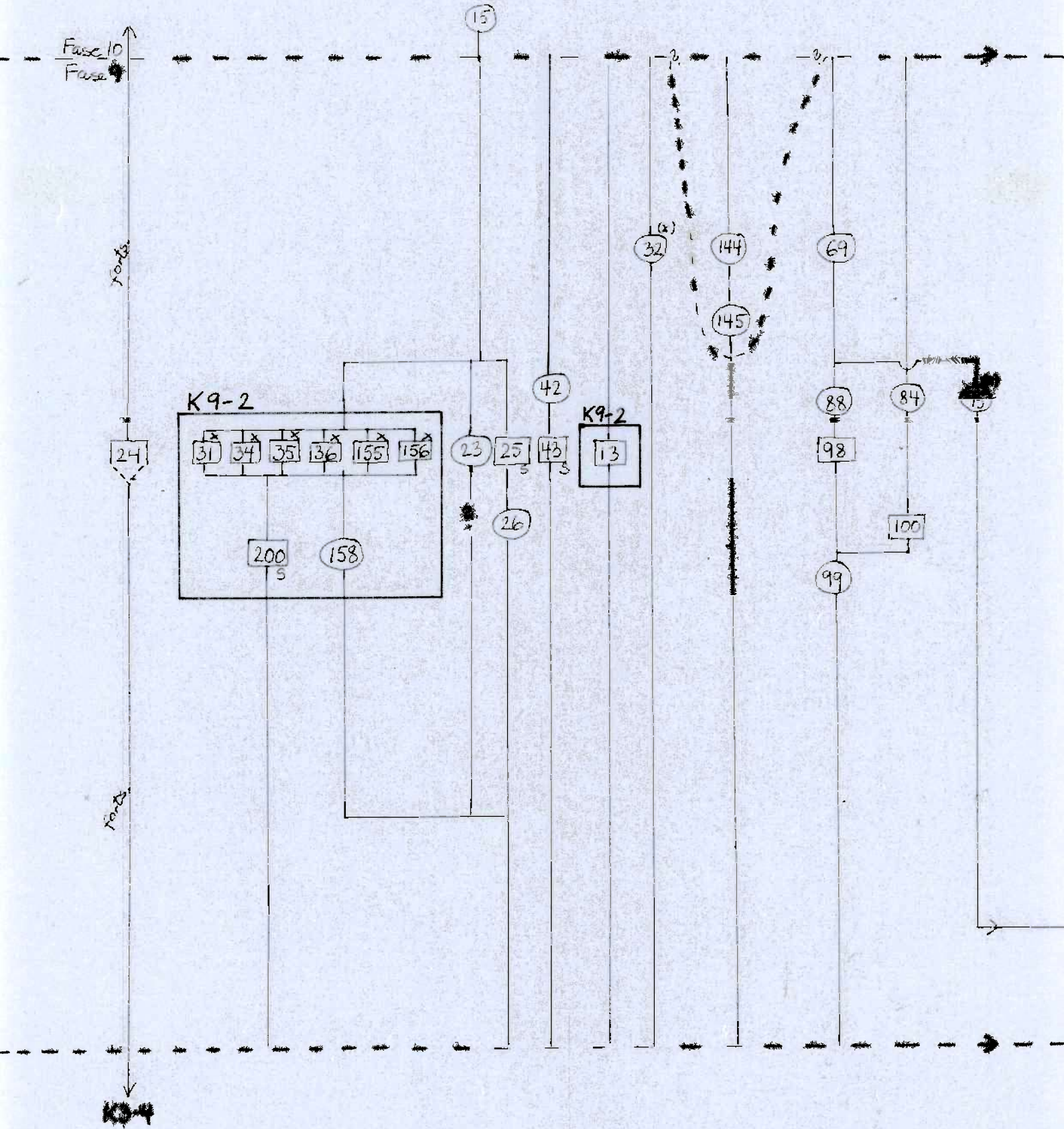
I O10 er det litt uklart om 77 og 64 tilhører trebrolegningen i passasjen. Situasjonen er forstyrret av trolig yngre konstruksjoner K9-4 og K9-3 (se disse). At de tilhører passasjen støttes ved å sammenligne med eldre faser: Passasjen som helhet, inklusive 77 og 64, følger akkurat samme løp som i foregående fase 8. Den blir derved ca 4 m bred.

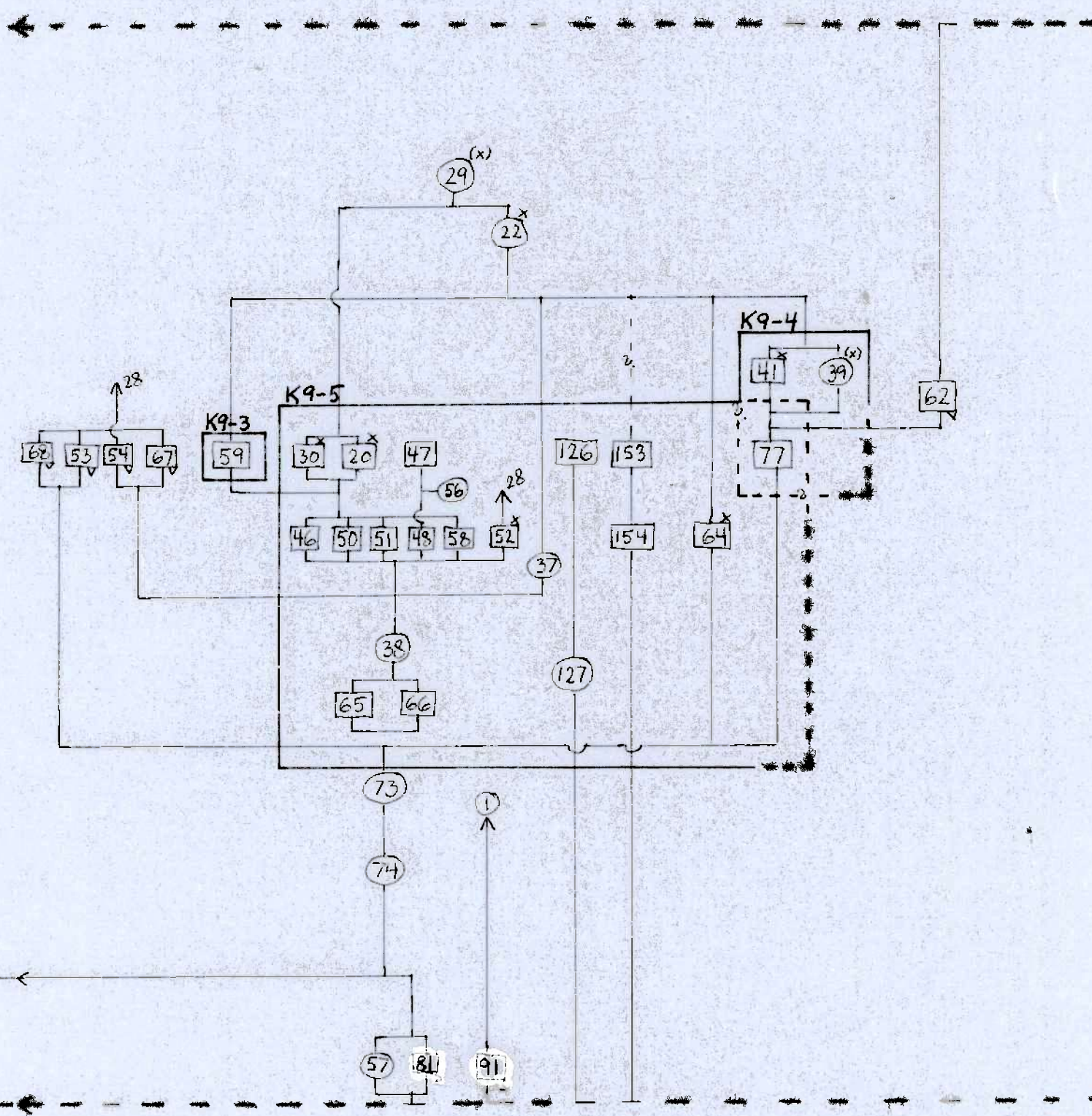
Delfelt FZ. Fase 9.
Målestokk 1:100

FZ FASE 9

V

FZ FASE 9
H

FASE 10.

Denne fasen blir å sammenligne med fase 1, i den forstand at det ikke går an å si noe om innbyrdes datering av lagene. Alle er yngre enn fase 1-9 og eldre enn de fjernede toppmassene.

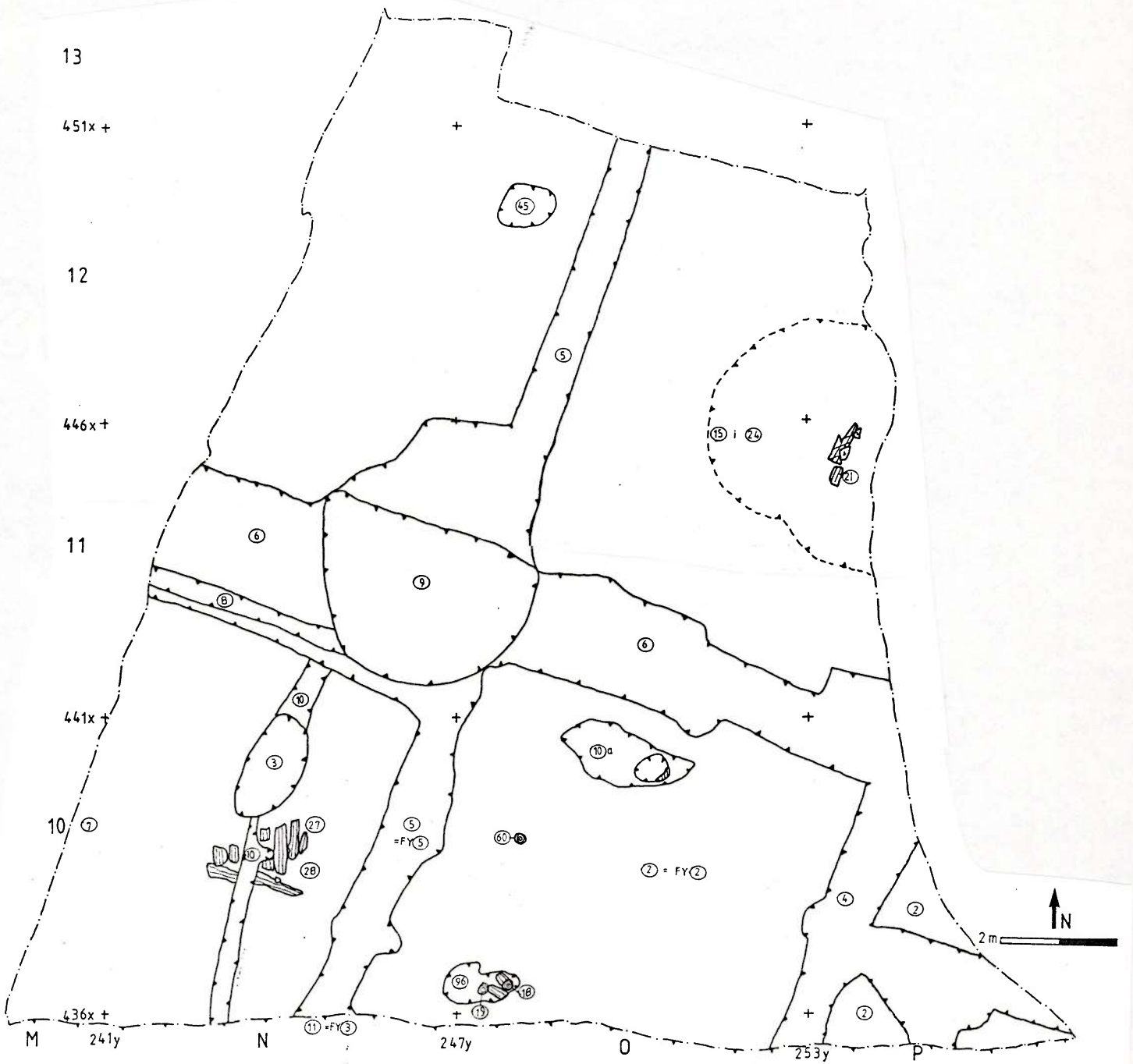
Det er svært lite bevart/dokumentert i denne fasen. Ingen av restene har noen klar funksjon. Det finnes noen planker i området for passasje 2, 27, men det er for lite til å bekrefte/avkrefte om passasje 2 fremdeles er i bruk. Mulig representerer de en reparasjon av trebrolegningen i søndre halvpart i fase 9?

Hovedmønsteret i denne fasen preger også de øvrige fasene. Det består nemlig av en del grøfter som er skåret ned i steril. I hovedsak deler de feltet i 4: En gassledningsgrøft 5 går N-S i sentrum av feltet. I Ø-V retning går en elektrisk kabel-grøft, 6, midt over feltet. I krysningspunktet for disse, er en moderne forstyrrelse, trolig kloakk-kum, 9.

I SØ-hjørnet av feltet, rute P10, er en vannledningsgrøft som er skåret ned i steril, 4.

Jordlag i fase 10:

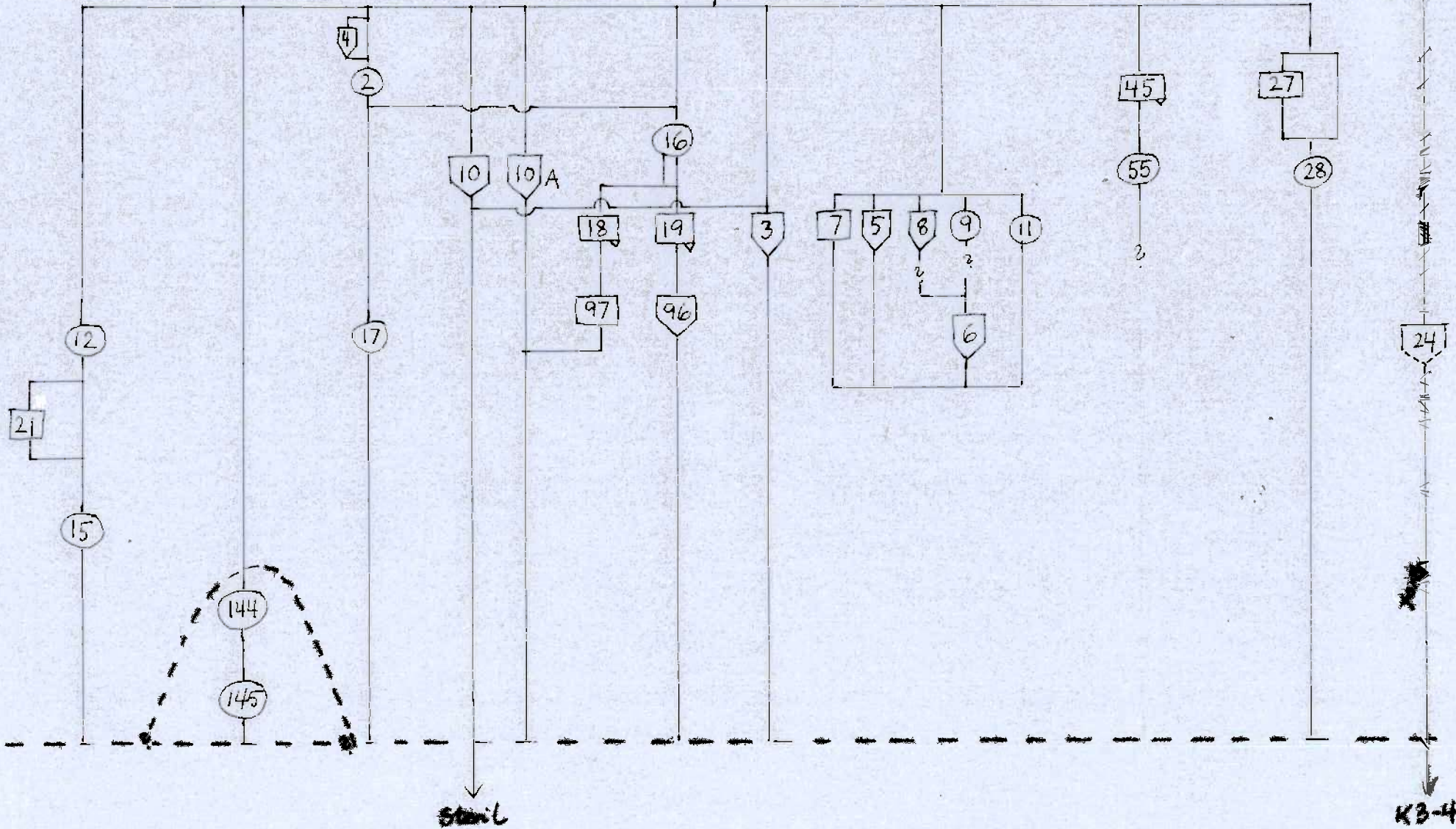
1	9	17	<u>Fase 9/10:</u>
2	10	28	144
3	10A	55	145
4	11	96	
5	12	97	<u>Fase 4-10:</u>
6	15		24
8	16		

Delfelt FZ. Fase 10
Målestokk 1:100

FZ FASE 10

①

APPENDIX I.

Ved bearbejdingen av keramikkmaterialet for preliminær datering, fant Ian Reed at jordlag 179 heller kunne tilhøre fase 6 enn fase 5. Det er ikke så sikre stratigrafiske holdepunkter for å plassere 179 i fase 5, det kan godt plasseres i en yngre fase. Dette medfører at også planke 199 og jordlag 33 og 44 kan plasseres i fase 6 i stedet for fase 5.

APPENDIX II.

Grøften FZ11 (=FY3) er beskrevet som "modern service trench" og ikke nærmere behandlet på FZ. Det var imidlertid en steinsatt, eldre grøft.

Den er delvis tegnet i rute P9 for FY (tegn. nr. 4266). Her er den trolig tegnet før de overliggende steinene er fjernet. Grøften er også på profiltegning nr. 4652 og 4653 (det underste steinlaget). Trolig er både kantstilte og overliggende stein representert.

Ian Reed som grov ut grøften FZ11, mener at den er samtidig med Øvre Almenning (1598-1681). Iflg. han skal det øverste steinlaget på profiltegningene representere en brolegning/fortau foran en bygning som også var samtidig med Øvre Almenning. Hvis dette siste er riktig, ligger steinsetningen i grøften ca 40 cm dypere enn steinpakningen i almenningen. Jeg synes derfor det er grunn til å tro at grøften også kan være eldre.

Litteraturliste.

Lunde, Øivind 1977 Trondheims fortid i bygrunnen.
Riksantikvarens Skrifter 2.
Trondheim.

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasenr.</u>
1	10	41	9	81	9	121	8
2	10	42	5-10	82	8	122	7
3	10	43	5-10	83	8	123	6/(7?)
4	10	44	5-10	84	9	124	6
5	10	45	10	85	8	125	8
6	10	46	9	86	4	126	9
7	10	47	9	87	5	127	9
8	10	48	9	88	9	128	8
9	10	49	6-7	89	5	129	6
10	10	50	9	90	4	130	6
10A	10						
11	10	51	9	91	9	131	6
12	10	52	9	92	8/9	132	6
13	9?	53	9	93	8	133=FY201	8
14	6-7(8?)	54	9	94	8	134	8
15	10	55 fyll i 45	10	95	9	135	7
16	10	56	9	96	10	136	7
17	10	57	9	97	10	137	7
18	10	58	9	98	9	138	7
19	10	59	9	99	9	139	7
20	9	60	9	100	9	140	8
21	10	61	5	101=115	7	141	8
22	10	62	9	102	8	142	8
23	5-10	63	6-8	103	8	143	6-7
24	4-10	64	9	104	8	144	9/10
25	5-10	65A	9	105	7	145	9/10
26	5-10	65B	9	106	8	146	7
27	10	66	9	107	8	147	8
28	10	67	9	108	7/8	148	8
29	10	68	9	109	8	149	8
30	9	69	5	110	8	150=FY214	6
31	9	70	5	111	8	151	8
32	5-10	71	5	112	7	152	8
33	5-10	72=356/323	2d	113=FY201?	8	153	9
34	9	73	9	114	8	154	9
35	9	74	9	115	7	155	9
36	9	75	8	116	7	156	9
37	9	76	8	117	8	157	9
38	9	77	9	118	7	158	9
39	9	78=63	6-7	119	7	159	6
40	9	79	6-7	120	7	160	8

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>
161	6-7	201	3	241	5	281	3
162	6-7	202	7	242	4	282	3
163	6	203	6	243	5	283	3
164	6	204	5	244	5	284	3
165	6	205	5	245	4	285	3
166	7	206	5	246	5	286	3
167	7	207	5	247	4	287	3
168	7	208	4	248=327	3	288	3
169	7	209	5	249	3	289	3
170	7	210	4	250	3	290=432	2c+d
171	6-7	211	4	251	4	291	3
172	6-7	212	5	252	3/4	292	3
173	7	213	5	253	3	293	3
174	7	214=FY285	4	254	4	294	3
175	7	215	4	255	7	295	3
176	7	216	4	256	7	296	3
177	7	217	4	257	6	297	3
178	5-10	218	4	258	7	298	5
179	5-10	219	4	259	6	299	2d/(3?)
180	5	220	4	260	5	300	3/2
181	7	221	4	261	4	301	3
182	7	222	4	262	4	302 ^(418/419) _(/300?)	1
183	6-7	223	4	263	6(7?)	303	2
184	5	224	4	264	5	304	3
185	6(-7?)	225A	4	265	5	305	3/4
186	5	225B 226	4	266	3/4	306A 306B	3 3
187	3	227	4	267	3	307	3
188	4	228	3	268	3	308	3
189	7	229	4	269=357	3	309	3
190	7	230	4	270	5	310	3
191	6	231	4	271	4	311	3
192	6	232	4	272	4	312	3
193	4	233	3	273	4	313	3
194	4/5?	234	3	274	6	314	3
195	4	235	3	275	3	315	3
196	6	236	5	276	3	316	3
197	5	237	4	277	5	317	3
198	5	238	4	278	3	318	3
199	5-10	239	3	279	2	319	3
200	9	240	4	280	3/4	320	2/3

<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>	<u>Lagnr.</u>	<u>Fasnr.</u>
321	4	361	2d	401	2	441	1
322	3	362	3	402	2	442	1
323=356	2d	363=374	1/2	403	2	443	1
324A	3	364A-C	2d	404	2b	444	1
324B	3			405	2	445	1
325	3	365=375	2c	406	2	446	1
326=406	2	366=428	2d	407	2	447	1
327=248	3	367	2	408	1	448	2
328	3	368=380D,458	2	409	2	449	2
329	3	369	4	410	2	450	2
330	2	370	4	411	2	451	2
331	5	371	4	412	1	452	2
332	5	372	3	413=366	2c	453	2a+b
333	5	373	2	414	2	454	2a+b
334	3	374=363	1/2	415	2d	455	2a+b
335=FY435	2	375=376,365	2c	416	2d	456	2
336	4	376=375	2c	417	2d	457	2a
337	3	377	2d	418=302/419	1	458=380D, 368	2
338	4	378	2	419=302/418	1	459	2a
339	4	379	3	420	1	460	2
340	3	380 ^{A-D} =368,458	2	421	2a	461	2
341	3	381	1	422=395	2b	462	2
342	3/2	382	1	423	2a	463	1
343	2	383A-D	1	424	2a	464	1
344	6	384	2	425	2b	465	1
345	6	385	2	426	2b	466	1
346	5	386	2	427	1	467	1
347	4	387	2	428=366	2d	468	2
348	4	388	2	429	2d	469	1
349=253	2	389	1	430	2d	470	1
350	3	390	2b	431	3	471	1
351	3	391	2b	432=290	2c+d	472	1
352	3	392	2c	433	2c+d	473	1
353	2d	393	2b	434	434c+d	474	1
354	2	394	2	435	1	475	
355=399?	1	395=422	2 (a+b)	436	2	476	
356=323,72	2d	396	2	437	2	477	
357=269	2d	397	2	438	2	478	
358	2d	398	2d	439	2	479	
359	2d	399=355?	2	440	2a-c	480	
360	2	400	2d				